

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ & FEN BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

İSTANBUL KENTİ SAHİL DOLGU ALANLARININ
PEYZAJ PLANLAMASI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PEYZAJ MİMARİ : FATMA AYÇİM TÜNER

ANABİLİM DALI : ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA

PROĞRAM : PAYZAJ PLANLAMA

HAZİRAN 1999

ÖNSÖZ

İstanbul Kenti kıyı dolgu alanlarının peyzaj planlanlama açısından değerlendirilmesi ile ilgili olan çalışmanın her aşamasında yardımları ile beni yönlendiren hocam, Sayın Prof. Dr. Ahmet Cengiz Yıldızcı'ya ve yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Yücel Ünal'a , pafta araştırmalarında yardımcı bulunan belediye çalışanlarına ve çalışmam süresince beni destekleyen Aile'm'e teşekkürü bir borç bilirim.

Mayıs 1999

Peyzaj Mimarı Ayçim Türer

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET.....	vi
SUMMARY.....	ix
1. GİRİŞ-KIYI KULLANIMI VE İSTANBUL.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	2
1.2. Araştırmanın Yöntemi.....	3
2. KIYI KAVRAMI VE İLGİLİ TANIMLAR VE PROFİLLER.....	5
2.1. Kıyı Kavramı.....	5
2.2. Günlük Dilde Kıyı Kavramı.....	5
2.3. Doğal ve Coğrafya Verilerine Göre Kıyı Kavramı.....	5
2.4. Ekolojik Verilere Göre Kıyı Kavramı.....	9
2.5. Peyzaj Verilerine Göre Kıyı Kavramı.....	10
2.6. Jeomorfoloji Bilimine Göre Kıyı Kavramı.....	10
2.7. Hukuk Sistemimizde Yer Alan Kıyı Kavramı.....	10
3. DOĞAL VE YAPAY KIYILARDA MORFOLOJİK OLUŞUMLAR İLGİLİ MESLEK DALI OLARAK KIYI MÜHENDİSLİĞİNİN KAPSAMI.....	12
3.1. Doğal Kıyılarda Morfolojik Üniteler.....	12
3.2. İlgili Meslek Dalı Olarak Kıyı Mühendisliğinin Kapsamı.....	13
3.3. Yapay Kıyılarda Morfolojik Üniteler.....	16
3.3.1. Kıyı Duvarları.....	19
3.3.2. Kıyı Perdeleri.....	22
3.3.3. Kıyı Kaplamaları.....	23
3.3.4. Koruyucu Kumsallar.....	27
3.3.5. Kıyı Dolgu Alanlarının Ekolojik Dengeye Etkileri.....	27
4. KENTLERDE KIYI MEKANİ KULLANIM TÜRLERİ.....	30
4.1. Sanayi Kullanımı.....	30
4.2. Liman Kullanımı.....	31
4.3. Konut Kullanımı.....	32
4.4. Turizm Kullanımı.....	33
4.5. Ulaşım Kullanımı.....	34
4.6. Rekreasyon Kullanımı.....	35
5. KIYI DOLGU ALANLARINDA PEYZAJ DÜZENLEMELERİ.....	40

5.1. Peyzaj Tasarımı İlkeleri Açısından Kıyı Dolgu Alanlarının Değerlendirilmesi.....	40
5.1.1. Planlama Esasları.....	40
5.1.2. Fonksiyon Alanları.....	42
5.1.3. Donatı Elemanları.....	42
5.1.4. Bitkisel Elemanlar.....	44
5.2. Kıyı Dolgu Alanı Düzenlemelerinde Uluslararası Örnekler.....	45
5.2.1. Battery Şehir Parkı, Manhattan.....	45
5.2.2. Charleston Waterfront Parkı, Charleston.....	49
5.2.3. Long Rihtımı Yeniden Düzenlenmesi, Massachusetts.....	51
6. ÜLKEMİZDE KIYILAR İLE İLGİLİ YASAL DURUM.....	55
6.1. Kıyılar İle İlgili Yasal Durum Çerçevesinde Son Yasal Değişiklikler.....	55
6.2. Kıyı Yasası Kapsamında Kalan Alanlarda Planlama ve Yapılanma.....	60
6.2.1. Kıyılarda Planlama.....	60
6.2.2. Sahil Şeridinde Planlama.....	61
6.2.3. Sahil Şeridinde Yapılanma.....	61
6.2.4. Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Alanlarda Planlama.....	62
6.2.5. Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Alanlarda Yapılanma.....	63
7. İSTANBUL KENTİ KIYILARINDA DOLGU ALANLAR.....	64
7.1. Anadolu Yakası Kıyı Bandında Arazi Kullanımı ve Görsel Yapı Etkileşimi.....	64
7.1.1. Üsküdar İlçesi.....	84
7.1.1.1. Üsküdar İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	84
7.1.1.2. Üsküdar İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	86
7.1.1.3. Üsküdar İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	87
7.1.2. Kadıköy İlçesi.....	88
7.1.2.1. Kadıköy İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	89
7.1.2.2. Kadıköy İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	97
7.1.2.3. Kadıköy İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	97
7.1.3. Maltepe İlçesi.....	99
7.1.3.1. Maltepe İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	99
7.1.3.2. Maltepe İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	102
7.1.3.3. Maltepe İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	103
7.1.4. Kartal İlçesi.....	105

7.1.4.1. Kartal İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	105
7.1.4.2. Kartal İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	107
7.1.4.3. Kartal İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	108
7.1.5. Pendik İlçesi.....	110
7.1.5.1. Pendik İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	110
7.1.5.2. Pendik İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	112
7.1.5.3. Pendik İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	113
7.1.6. Tuzla İlçesi.....	114
7.1.6.1. Tuzla İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	115
7.1.6.2. Tuzla İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	116
7.1.6.3. Tuzla İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	116
7.1.7. Anadolu Yakası Kıyı Dolgu Alanlarına İlişkin Değerler.....	118
7.2. Rumeli Yakası.....	122
7.2.1. Eminönü İlçesi.....	132
7.2.1.1. Eminönü İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Uygulamalar.....	132
7.2.1.2. Eminönü İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	134
7.2.2. Fatih İlçesi.....	136
7.2.2.1. Fatih İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Uygulamalar.....	136
7.2.2.2. Fatih İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar.....	139
7.2.2.3. Fatih İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	140
7.2.3. Zeytinburnu İlçesi.....	142
7.2.3.1. Zeytinburnu İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Uygulamalar.....	144
7.2.3.1. Zeytinburnu İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	147
7.2.4. Bakırköy İlçesi.....	148
7.2.4.1. Bakırköy İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Uygulamalar.....	150
7.2.4.2. Bakırköy İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	156
7.2.5. Avcılar İlçesi.....	159
7.2.5.1. Avcılar İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Yapılan Uygulamalar.....	159
7.2.5.2. Avcılar İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı.....	162

7.2.6. Rumeli Yakası Kıyı Dolgu Alanlarına İlişkin Değerler.....	164
7.3. İstanbul İl Sınırları İçinde Dolgu Alanlar ile İlgili Değerlendirmeler...	168
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	171
KAYNAKLAR.....	184
EKLER.....	188
ÖZGEÇMİŞ.....	207

İSTANBUL KENTİ SAHİL DOLGU ALANLARININ PEYZAJ PLANLAMASI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

İki kıtayı birleştiren bir noktada kurulmuş olan İstanbul'un tarih boyunca giderek artan önemi, kentin özel konumunun sağladığı üstünlüklerin bir sonucudur. Doğal özellikler ve taşıdığı kültür mirasının birleşimi "İstanbul Su Kenti" imajını güçlendirmektedir. İstanbul'un ilk yerleşmeleri su kenarlarında kurulmuş ve ilişkiler deniz yolu ile sağlanmıştır. Osmanlı döneminde, Boğaz kıyıları kentin sayfiye ve mesire alanları olmuştur. Ancak son 50 yıldan beri yaşanmakta olan kentleşme hareketleri ve sanayileşme çabaları içinde, İstanbul yoğun bir kıyı tüketimi ile karşı karşıya kalmıştır.

Bu olayların sonucunda kentli su ile, geçmişte alışık olduğu ilişkiyi kuramamakta ve su yüzeyi ulaşımında temel ortam olma özelliğini kaybetmektedir. Bu anlamda, İstanbul kıyı metropolü için kent açık alan sisteminin en önemli parçasını oluşturacak olan kıyı mekanlarının organizasyonu ile geçmişteki imajlarının devam ettirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Dolgu alanlar açısından konu ele alındığında, İstanbul sahil bandı gibi; girintileri, uzantıları, çıkıntıları, görsel açıdan devamlı değişim gösteren sayısız koy ve burunları ile tarihsel ve kültürel bir kimliğe sahip olan kıyı alanlarında, dolgu alanlarının kimlik kaybına veya zararına yol açması mümkündür. Ekolojik açıdan ise deniz ekosistemine olan etkileri yadsınamaz. Ancak bir toplumda yaşam kalitesinin en önemli göstergelerinden biri, mevcut kamusal servislerin etkinliğidir.

Kamusal servislerin etkinliği denildiğinde, temel olarak eğitim, sağlık ve yeşil alanlar olarak sıralanabilecek servislerin toplumun ihtiyaçlarını yanıtlama düzeyi anlaşılır. Hızlı kentleşme sebebiyle kent sisteminde değişiklikler yapılması zorunludur.

Bu araştırmada, Marmara sahil bandında yer alan kıyı dolgu alanları üzerinde yer alan yeşil alan düzenlemelerinin İstanbul yeşil alan sistemi içindeki yeri ve rekreasyonel açıdan katkıları üzerinde durulmuştur.

Dolgu alanların kıyı kavramının bir parçası olduğu düşünülerek, kıyı kavramı ile ilgili temel kavramlara açıklık getirilmesinin gereği duyulmuş, kıyı ile ilgili tanımlar ve profiller verilmiştir.

Kıyı dolgu alanlarının yapım teknikleri üzerinde durularak dolgu yapım teknikleri ile ilgili yurt dışından örnekler verilmiştir.

Yeşil alan olarak değerlendirilecek olan dolgu alanlarında, başarılı ve sağlıklı yeşil alan düzenlemelerinin nasıl sağlanacağı sorusuna yanıt olarak, A.B.D'de çeşitli yarışmalarda ödül almış dolgu alan düzenleme örnekleri verilmiştir.

Konu ülkemiz sınırları içinde incelendiğinde, yasal açıdan bazı eksikliklerin dolgu alanlarda yapılabilecek başarılı çalışmaların önüne geçtiği anlaşılmaktadır.

İstanbul sınırları içinde inceleme yapıldığında ise Marmara kıyı bandında 61 km.uzunlukta dolgu alanların yer aldığı görülmektedir. Tez kapsamında, Anadolu ve Rumeli Yakası kıyılarında yer alan kıyı dolgu alanları ilçeler bazında, içerdikleri donatı alanları ve bunların alansal değerleri saptanarak incelenmiş, her ilçede, yakada ve son olarak da il genelinde m²'ye düşen dolgu yeşil alan miktarı hesaplanmıştır.

Dolgu alanların kent açık sistemine olan alansal etkilerinin yanında tasarım özellikleri incelenmiş, her kıyı dolgu alanının sert ve yumuşak peyzaj değerlendirmesi yapılmıştır.

Tez kapsamında yapılan incelemeler sonunda % 59,08'ı Anadolu yakasında, % 40,92'si ise Rumeli yakasında olmak üzere İstanbul'da toplam 2.825.445 m² dolgu yeşil alanı bulunduğu saptanmıştır. Bu durumda İstanbul şehrindeki toplam aktif yeşil alan miktarının 20.013.005 m² olduğu göz önünde bulundurulduğunda, toplam il yeşil alanının % 14,12'sinin dolgu alanlar ile yaratıldığını söylemek doğru olacaktır.

İstanbul'da kişi başına düşen yeşil alan miktarının 2.18 m² olduğu düşünülürse, 0,3 m²'lik değeri ile dolgu alanların, İstanbul yeşil alan sistemi içindeki yeri anlaşılabacaktır.

İstanbul Metropoliteni için önemli bir yeşil alan rezervi olan bu yeni kentsel alanlarda; yasal ve yönetsel süreç ile planlama, uygulama ve denetleme aşamalarından kaynaklı sorunlar olduğu saptanmış, ilgili açıklamalara tezin son bölümü olan sonuç ve öneriler kısmında yer verilmiştir.

ANALYZING LAND FILL ON THE COAST LINE OF ISTANBUL IN TERMS OF LANDSCAPE PLANNING

SUMMARY

Along the history the increasing importance of Istanbul established at the point connecting two continents is the result of superiorities which the specific location of Istanbul provided.

The composition of natural features and its cultural inheritance strengthens the image of "Istanbul - Aqua City". First settlements of Istanbul were occurred in the water shores and the relations provided through the water way. Bosphorous shores of the city during the Ottoman Reign were picnic site and walkthrough fields. Yet because of urbanization movements and industrialization efforts lived for last fifty years, Istanbul faced the shore consumption intensely.

Conclusively today, urban people are not capable to institute the relation which they used to have in the retrospect and surface of the water have lost the aspect of being basic means in the transport. In this context the maintenance of historical images of shores with their organization, which compose primary part of urban open field system for the Istanbul shore metropolitan emerges as an obligation.

When the issue is dealt with filled areas, it is possible that field areas may lead to loss and damage of identification on the shore lands such as Istanbul coastline which have historical and cultural identification with the several villages, head lands varying sustaindly from the view point of depression, extension and protrusions. It can not be denied the effects to marital ecological system from ecological point.

However one of most essential parameters of life quality in a society is efficiency of existing public services. In other words by this wording, it is undestood the meeting level of society's needs such as basically education, health and green areas in a sequence. In connection with the rapid urbanization some changes are obliged to materialize in the city life in order to find solutions for improving problems.

In this research, it is emphasized the importance and recreational contribution to Istanbul landscape system, of green areas arrangements covering shore field areas of Marmara coastline. By the thought of that filled areas are some parts of shore concept, it is needed to clarify the primary concepts relating with shore concept, thus relevant definitions and profiles are given.

By emphasizing filled coast areas making techniques, some examples related to filler making techniques are given from abroad.

Filled areas arrangement examples awarded in various contests in U.S.A are given as an answer of how the successful and healthy green field arrangements would be provided on the filled coast areas to be accounted as green area.

When the issue is looked over in the borders of our country it is understood that some deficiencies from the legal point hinder the successful works to be made on the filled coast areas.

It is seen that a filled coast area of 61 km. length is subsisting on the Marmara coastline of Istanbul borders.

In the scope of thesis, current filled coast areas of both Anatolian and European Side have been examined on the basis of counties and by rendering reinforcement areas and site values so the green area quantity per m² has been calculated for each county, each side and eventually around the city.

Designing features are also examined beside the field effect of filler to urban open system and hard and soft landscape assessment of each shore filled area have been made.

In consequence of research within the study it was determined that Istanbul has filled green areas of total 2,825,445 m² of which 59.08 % is subsisted in Anatolia Side and 40.92 % in European Side. Thus from the point of view of total active green area existing in the metropolitan of Istanbul it shall be true to articulate that 14.12 % of total city green area has been created through filled coast areas.

From the standpoint of green area shared per person is 2.18 m², the importance of filled coast area with its share of 0.3 m² in the green areas system of Istanbul is better understood.

In these new urban areas where are primary green field reserve of Metropolitan City of Istanbul, some problems are determined to be arisen from legal and management process and planning, application and surveying stages, relevant descriptions are depicted in the conclusion and suggestions of the thesis.

1. GİRİŞ

Doğanın ayrıcalıklı bir parçası olan kıyılar ve denizler, tüm canlılar özellikle de insanlar için önemli birer kaynaktırlar. Tarihler boyunca insanlar yerleşmek amacıyla akarsu veya deniz kıyılarındaki uygun alanları tercih etmişler, büyük uygarlıkların çoğu bu bölgelerde gelişmiştir. Bu eğilim her zaman devam etmiş olup günümüzde de dünya nüfusunun önemli bir kısmı kıyılarda yaşamakta ve dünyanın en önemli otuzaltı metropolü kıyısal alanlarda gelişmiş bulunmaktadır.[1]

Zaman içinde, yeryüzünün neredeyse her köşesinde etkisini gösteren insan topluluklarının ihtiyaçları ve ekonomik faaliyetleri, kıyı sistemlerini de içine alan doğal kaynaklar üzerinde giderek artan baskı yaratmışlar, bu baskı sonucu oluşan çatışmalar, kaynakların hatalı kullanımıyla sonuçlanmıştır. Kıyıların hatalı kullanımı ise su kirliliği, deniz canlılarının doğal yaşam ortamlarının bozulması, kıyı ekosisteminin dengesini yitirmesi ve kıyı morfolojisinin değişmesi gibi önemli çevre sorunlarına yol açmıştır. [2]

Kıyı alanlarının tahribatı ile karşı karşıya kalan kıyı ülkeleri, kentsel baskı altındaki doğal kaynaklarını korumak, sürdürülebilir kullanımlarını sağlamak adına yeni yasal, yönetimsel ve plansal düzenlemelere gitmişlerdir.

Ülkemizde ise hızlı kentleşme ve nüfus artışı olgusunun kıyılarımız üzerinde yarattığı baskı ve tahribata yönelik etkin bir çözüm bulunamamıştır. Tarihsel ve kültürel birikimi ile bir "dünya kenti" olan İstanbul'da ise ülke genelinde var olan kıyısal yapılaşma olgusu "İstanbul kent kimliği"ne zarar verecek boyutlarda kendini göstermektedir.

Tarihsel gelişim süreci içinde kıyı alanlarının her zaman rekreasyonel faaliyetler için kullanılmış olduğu İstanbul kentinde, hızlı kentleşme kıyı alanlarını yoğun yapılaşma altında bırakmış ve bu yolla İstanbul'luları alışageldikleri kıyı kullanımlarından, insan-deniz ilişkisinden mahrum bırakmıştır.

Sınırları her gün biraz daha büyüyen ve kentlinin açık alan ihtiyacının karşılanmasının giderek daha da zorlaştığı İstanbul metropolünde, hızlı yapılaşan kıyı alanlarının korunmasına yönelik yeni düzenlemelerin getirilmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu sorunlara çözüm getirmek amacıyla, 1984 sonrası İstanbul Büyükşehir Yönetim Sistemi içinde kıyıların yeniden canlandırılması ile ilgili olarak düzenleme çalışmalarına gidilmiş ve bu çalışma kapsamında dolgu alan tekniklerinden yararlanarak Marmara kıyı bandında rekreasyonel uygulamalar yapılmış ve halen de yapılmaktadır.

Tez kapsamında İstanbul kıyı bandında dolgu alan tekniklerinden yararlanılarak yaratılmış olan yeni açık alanlar; yasal, yönetsel yapı ve planlama kararları bağlamında değerlendirilmiş ve uygulamaların kent nüfusunun rekreasyon ihtiyacını karşılamadaki etkisi araştırılmıştır.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Araştırmamızın amacı, İstanbul metropolü kıyı alanlarının dolgu alan tekniklerinden yararlanma süreci içindeki değişiminin, yasal kaynaklar, yönetsel yapı ve planlama yaklaşımları doğrultusunda incelenmesi ve yapılan dolgu alan düzenlemelerinin; planlama süreçleri ve örgütsel sistem bağlamında değerlendirilmesi ile uygulamaların İstanbul kentsel açık alan sistemi içindeki yerinin tespit edilerek kent nüfusunun açık alan ihtiyacını karşılamada ne ölçüde etkili olduğunun ortaya çıkarılmasıdır.

Bu tez çalışmasında ayrıca, kıyı uygulamalarının kent bütünü içinde; çevresel, ekonomik ve sosyal veriler ışığında ele alınmasının gerekliliği ile kıyı düzenlemelerinde etkili olan yasal, yönetsel, planlama ve uygulamaya yönelik etkenlerin değerlendirilmesi sonucunda sürdürülebilir kıyı kullanımlarının oluşturulabilmesi amaçlanmıştır.

1. 2. Araştırmanın Yöntemi

İstanbul kenti dolgu alanlarına ilişkin yasal, yönetsel ve planlamaya yönelik verilerin temini doğrultusunda öncelikle yasal süreç incelenmiş ve ilgili kanun ile yönetmeliklerden alıntılar yapılmıştır.

Dolgu alan uygulamalarına ilişkin plan, proje ve ilgili dökümanlar İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yatırım Planlama Dairesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü ve ilçe belediyelerin arşivlerinden elde edilmiştir.

Dolgu alanların yapım tekniklerinin mühendislik boyutunda incelenmesinin gerekliliği gözönünde bulundurularak İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi Kıyı Mühendisliği Bölümü'nden dolgu alanların yapısal oluşumları hakkında bilgiler edinilmiştir. Kıyı bandında gerçekleştirilen dolgu alanların kent açık sistemi içindeki yerinin saptanmasına yönelik olarak ilçelerdeki yeşil alan miktarları İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile İlçe Park ve Bahçeler Müdürlükleri'nden temin edilmiştir.

Dolgu alan teknikleri kullanılarak oluşturulan kıyı düzenlemelerinin uygulama aşamalarını kaydetmek amacı ile tüm kıyı şeridi üzerinde görsel tespit çalışmaları yapılarak fotoğraflanmıştır.

Araştırma dokuz bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, konunun genel tanımı, araştırmanın amacı ve yönteminden söz edilmektedir.

İkinci bölümde, kıyı kavramı ile ilgili tanımlar ve profillere yer verilmiştir. Bu aşamada kıyı kavramı ile ilgili tanımlar, doğal ve coğrafya verilerine, ekolojik verilere, jeomorfoloji bilimine göre açıklanmış ve en son olarak da Türk Hukuk Sistemi'ndeki kıyı kavramına yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, tez konumuzu oluşturan dolgu alanların yapım teknikleri ile ilgili konulara açıklık getirilmiş, ilgili meslek dalı olarak kıyı mühendisliğinin konuları ele alınmıştır. Doğal ve yapay kıyılardaki morfolojik oluşumlar çeşitli şekiller ve resimler ile desteklenerek anlatılmış, kıyı yapılarının deniz ekosisteminde yarattığı değişiklikler üzerinde durulmuştur.

Dördüncü bölümde, kentlerde kıyı mekanı kullanım türleri ile bunların kent sistemi içindeki yeri ve kıyı mekanına etkileri incelenmiştir.

Beşinci bölümde ise, günümüz anlayışında kıyı mekanında yer alan rekreasyonel etkinlikler ve peyzaj tasarım ilkeleri açısından kıyı dolgu alanlarının rekreasyonel düzenlemesinde olması gereken özellikler üzerinde durulmuş ve ideal bir kıyı kent parkının nasıl olması gerektiğinin açıklaması yapılmıştır.

Altıncı bölümde, uluslararası bir örnekleme olarak ABD kıyı dolgu alanlarından peyzaj düzenleme örnekleri ile ilgili plan, resim ve anlatımlara yer verilmiştir.

Yedinci bölümde ise, kıyı alanları ile ilgili yasal düzenlemelere yer verilerek, konunun hukuki boyutuna açıklık getirilmiştir.

Sekizinci bölümde, İstanbul'daki yeşil alan kavramı ve dolgu alanlar ele alınmış olup İstanbul, Doğu Marmara, Batı Marmara, Haliç ve Boğaziçi olmak üzere dört alt bölgeye indirilerek dolgu ve donatı alanlarına ilişkin bilgiler tablo ve grafiklerle sunulmuştur. Düzenleme alanları peyzaj tasarım ilkeleri açısından incelenerek, yumuşak ve kaba peyzaj değerlendirmeleri yapılmıştır.

Dokuzuncu bölümde ise, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

2. KIYI KAVRAMI İLE İLGİLİ TANIMLAR VE PROFİLLER

2. 1 Kıyı Kavramı

Çağlar boyu insan elinin değmediği, doğal kaynak olarak nitelendirebileceğimiz kıyılar, toplumdaki yaşayış biçimlerindeki gelişmelere paralel olarak, önce su ürünlerinden yararlanma ve ulaşım, ardından da nüfusun ve teknolojik gelişmelerin artmasıyla yeni kullanım biçimleri ile gündeme gelmiştir. Kıyıların değişik fonksiyonlara kaynaklık etmesiyle beraber önemi artmış, buna bağlı olarak kıyılarda çıkar çatışmaları başlamıştır.

Bu çıkar çatışmalarının düzenlenmesi, kıyıların korunması ve geliştirilmesi için alınacak önlemler, kıyı tanımı ile çok yakından bağlantılıdır. Kıyı çizgisinin değişken nitelikte olmasından doğan sorunların çözülebilmesi için, kıyının iyi tanımlanması gereklidir.

2. 2. Günlük Dilde Kıyı Kavramı

Kıyı; deniz, göl, akarsu gibi her türlü doğal su kütlesini çevreleyen toprak şerididir. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi, kıyı alanı, kar ve deniz arasındaki bir geçiş formudur.

2. 3.Doğal ve Coğrafya Verilerine Göre Kıyı Kavramı

Deniz, akarsu göl gibi su kütleleri hareketli doğal varlıklardır. Denizlerin sürekli hareketi sonucu, denizin bittiği yerde başlayan kara parçası ile deniz sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşim içinde, kıyının yapısı(morfolojisi), toprağın yapısı(jeolojisi), eğim ve yüksekliği, özel iklim koşulları, bitki hayvan dokusu, kıyıdaki yerleşmeler ve insan faaliyetleri yer alır.

Coğrafyacılar, kıyı ve kıyı mekanını oluşturan alt parçaları şöyle tanımlamışlardır.

Kıyı: Kara ile denizin temas noktalarının birleşmesinden meydana gelen ve bir çizgi boyunca uzanan şerittir.

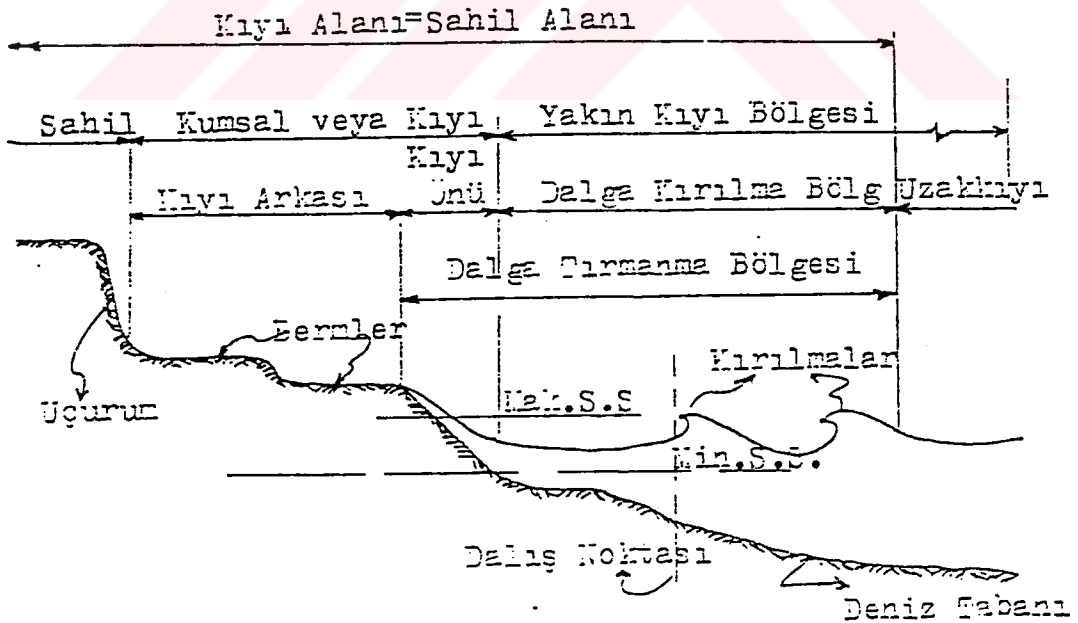
Kıyı Bölgesi: Falezlerin gerisinden başlayarak karaların içersine doğru uzanan ve genişliği kesin olarak tanımlanamayan bir bölgedir.

Kıyı Şeridi: Deniz ve göl sularının en alçak oldukları zaman çekildikleri sınır ile falezlerin tabanı arasında kalan şerittir.

Kıyı Çizgisi: Herhangi bir anda kara ile denizi ayıran sabit olmayan sınır çizgisidir.

Kıyı Sahınlığı: Ön kıyının dış sınırından, yaklaşık su altında 200m derinlikteki u altı zemini eğim kırılma noktasına kadar uzanan az eğimli bölgedir.

Kıyı Yamacı: Su altı zemininin kıta sahanlığı sınırından sonra kırılarak hızla derinleştiği bölgedir.

Şekil 2.1. Kıyı Alanı Tanımları İçin Kumsal Profili

Kıyı kavramına biraz ayrıntılı bakmak gerekirse Şekil 2.1.'de kıyı alanına ait olan profili incelemek uygun olacaktır. Profilde belirtildiği şekilde genel kıyı alanında üç farklı bölge vardır. 1) Sahil 2) Kıyı (veya kumsal) 3) Yakın Kıyı. Bu üç bölgenin uzağında kalan alana uzak kıyı bölgesi denir. [3]

Sahil: Kıyıda dar bir alan teşkil etmektedir. Bu bölge kıyıdan itibaren başlar ani bir arazi değişikliği oluncaya kadar devam eder. Bu sahil kısmının genişliği, jeolojik yapıya göre çok değişik olabilir.

Kıyı: Su ile sınırlanmış bir arazi parçasıdır. Bu sınır medcezir ve dalgalarla devamlı değişir. Sıkışmayan malzemeli kıyı kesimi genellikle kıyı (veya kumsal) olarak adlandırılır.

Yakın Kıyı: Dalgaların kırıldığı sonra da kıyıya doğru tırmandığı bölgedir.

Uzak Kıyı: Dalga kırılma bölgesi dışında kalan kesime uzak kıyı bölgesi denir.

Önceden tanımlamasını yapmış olduğumuz Kıyı(kumsal) Bölgesi de, kumsal önü ve kumsal arkası adı altında iki alt bölgeye ayrılır.

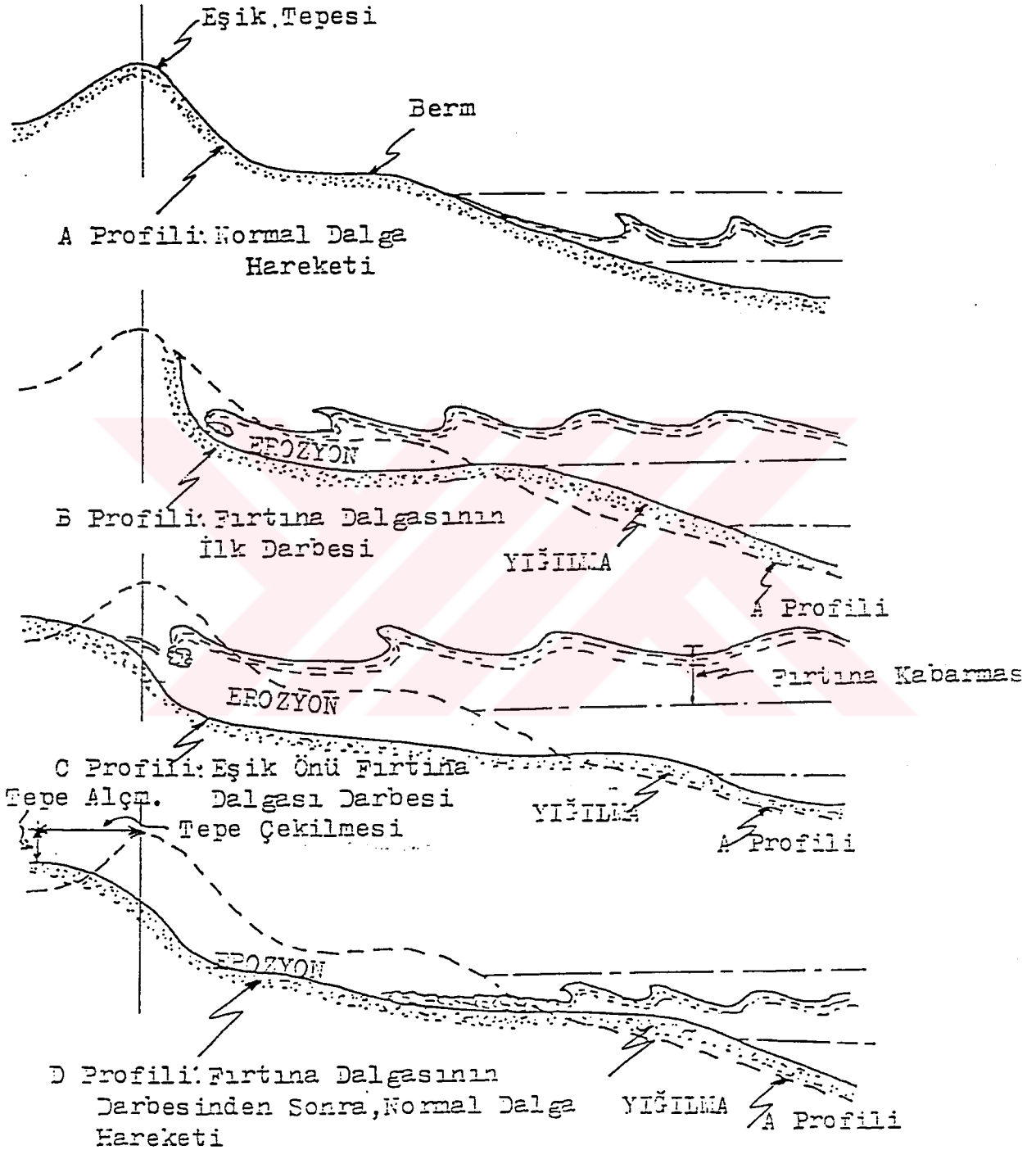
Kumsal Önü: Deniz tarafındaki tepecikler ile normal düşük su seviyesini gösteren nokta arasında kalan kısımdır.

Kumsal Arkası: Kumsal önünden sonra yeralan, karaya doğru olan kıyı çizgisine kadar uzanan kesimdir. Bu kısım sadece şiddetli fırtınalarda dalgalardan etkilenir.

Kıyı alanında, yerkürenin ana kütleleri olan hava, su ve kara birbiriyle içiçedir. Bunlar birbiriyle etkileşim halindedir ve herbirinin dinamik bir yapısı vardır. Bu etkileşim ve dinamik yapı deniz kıyılarında çalışan meslek dallarının işini zorlaştırmaktadır. Bu bölgede karmaşık bir çevre bulunmaktadır.

Kıyı alanlarının profilleri dinamik bir yapıya sahip olduğundan devamlı değişirler. Deniz hareketinden en çok etkilenen yer kumsallardır.

Denizin üstünde esen rüzgarın meydana getirdiği dalgalara "rüzgar dalgaları" denir. Rüzgar dalgalarının denizde oluşan diğer dalgaların hepsinden daha büyük bir enerjisi vardır. Rüzgar ayrıca yüzey tabakasında bir akıntı meydana getirir. Bu

Şekil 2.2. Dalgaların Etkisi İle Kıyı Profilinin Değişmesi

durum kıyıda kabartı yüksekliği meydana gelmesine neden olur. Böylece su seviyesi deniz kenarında yükselebilir ve bazı düz arazileri deniz basabilir.

Rüzgarın sebep olduğu dalgalar ve akıntılar deniz tabanı topografyasından da etkilenebilir. Dalgalar denize yaklaştığı sırada, su derinliği kıyıda giderek azaldığı için dalga boyu, y ksekl i ve ilerleme y n  gibi özellikleri değişir. Böylece, dalga kıyıya(veya kıyı yapısına) bir dalga kuvveti yükler.

Öte yandan az da olsa deniz suyunda devamlı bir hareket vardır. Deniz suyunun hareketi, dalgalardan med-cezir ve akıntılardan olur. Bu hareketin bulunduğu deniz tabanında silt, kum gibi gevşek yatak malzemeleri taşınabilir ve başka bir yere y ılabilir. Bunun sonunda deniz yatağı topografyası değişir. Deniz suyu hareketinden kıyı bölgesinin nasıl etkilendiği  ekil 2.2.'de gösterilmiştir. A Profilinde normalde bir dalganın gelişi gösterilmiştir. B Profilinde fırtına dalgasının başlangıç safhası gösterilmiştir. Dalga yukarı kısımlarda oyulma, aşağı kısımlarda y ılma meydana getirmiştir. C Profilinde e iğin tepesi a ındırılmı tır. D Profilinde dalgalar yeniden ortalama seviyeye inmiştir. [3]

2. 4. Ekolojik Verilere Göre Kıyı Kavramı

Ekoloji; canlı varlıklarla çevreleri arasındaki ker ılıklı ilişkiyi araştıran bilim dalıdır.

Ekolojinin amacı; canlıların bulundukları ortamdan olumlu ve olumsuz yönde etkilerinin incelenerek ekolojik zincirin sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Ekolojik zincir ise, mikroorganizmalarla ba layıp insana dek uzanan, tüm canlıların birbirleri ile etkileşimleri sonucunda oluşan bir kısır döngüdür. Kıyı mekanında var olan ekolojik zincir ise, denizlerdeki eriyik oksijen, mineraller ve buna bağlı iklim ve ısı dengesidir.

Ekolojide, doğal ortamların düzenlenmesi, verimli hale getirilmesi, zararlı dış etkilerden oluşan bozulmaların saptanması ve sonuçların giderilmesi, doğal ortamın yeniden dengeli hale getirilerek canlandırılması ya da yapılacak yapay ilavelerin doğal ortamı en az etkileyerek nasıl olu turulabileceğini aramak gibi hedeflere dönük yöntem ve teknikler geliştirilmiştir.

Kıyı mekanı belirlenirken kıyıda var olan ekolojik zincirin bozulmamasına dikkat edilerek uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması gereklidir.

2. 5. Peyzaj Verilerine Göre Kıyı Kavramı

Peyzaj yaklaşımı, boyutsal mekanın sahip olduğu rengin, dokunun, formu ve ölçeğin insan organizma ve psikolojisinde yarattığı olumlu ve olumsuz etkilerin ortaya konması açısından önemlidir.

Peyzaj verilerine göre kıyı; denizde ufuk çizgisine, karada silüet çizgisine dayanan ve üçüncü boyutta havaya ve sualtına doğru devam eden bir bütündür. Kıyı bu yapısı yönünden bir çizgi ya da yüzey değil, derinlikli üç boyutlu bir geometrik mekandır. Doğal yapıların değişik olması yüzünden her kıyı parçası kendi özelliklerini taşıyan bir sit, kıyı mekanı ise bir sitler dizisidir.

Her kıyı mekanının kendine ait özellikleri, doğal, topografik yapısı olduğu düşünülürse, yapılan kıyı tanımlarının her bölge için farklılıklar göstermesi gerekir.

2. 6. Jeomorfoloji Bilimine Göre Kıyı Kavramı

Jeomorfoloji bilimi, kıyıyı ya su ile karanın birbirine dokunmasını esas alarak, denizin çevirdiği karalar bölümü veya denizin hareketlerini temel tutarak hareketli olan deniz yüzünün karaya dokunduğu, böylece karalar yüzünün, az veya çok eğimli bir biçimde daraldığı ve dar bir bölümünde deniz aşındırma ve biriktirmesine neden olduğu düzensiz genişlikte bir şerit olarak kabul etmektedir.

Kıyıların şekil almasında tek etken denizin hareketi değildir. Rüzgarla yer değiştiren kumlar, gelgit olayları kıyılarının değişmesinde, yeni şekiller almasında etkilidir.

2. 7. Hukuk Sistemimizde Yer Alan Kıyı Kavramı

30 Mart 1994 tarihli 21890 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kıyı Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik gereğince son değişikliklere göre Kıyı Kanunu'nda belirtilen tanımlar:

Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir.

Tabii ve suni göllerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler.

Kıyı Kenar Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu, kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise, şev ya da falezin üst sınırıdır.

Bu sınır doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde de değiştirilemez.

Kıyı kenar çizgisi tesbitine konu olmayan akarsuların, deniz, tabii ve suni göllerle birleştiği yerlerde, kıyı kenar çizgisi; deniz, tabii ve suni göl kıyı kenar çizgisi olarak tesbit edilir.

Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır.

a) **Dar-Yüksek Kıyı:** Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan, şev veya falezle son bulan kıyılardır.

b) **Alçak-Basık Kıyı:** Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır. [4]

3. DOĞAL VE YAPAY KIYILARDA MORFOLOJİK OLUŞUMLAR

3. 1. Doğal Kıyılarda Morfolojik Üniteler

Kıyı bölgelerinde bir taraftan tahrip, bir taraftan da tesis faaliyetleri bulunmaktadır. Oluşları denizin etkisine bağlı bulunan kıyı şekilleri erozyon şekilleri ve birikme şekilleri olmak üzere iki gruba ayrılır. Ancak bütün kıyı şekilleri sadece denizin eseri değildir. Yine de kıyı bölgelerindeki morfolojik şekillerin meydana gelmesinde en önemli etkiyi hiç şüphesiz deniz yapmaktadır.

Erozyon, şekilleri olarak, falezler ve platformlar sayılabilir. Bu iki erozyon şeklinin de meydana gelişi deniz aşındırmasına bağlıdır. Birikme şekilleri olarak plajlar, kıyı otları, kıyı kordonları ve tombololar, kıyı kumulları, deltalar, mercan resifleri sayılabilir.

Kıyılar şekillerine göre farklı bir takım tiplere ayrılabilir. Kıyı şekillerinin bu çeşitliliği denizle temas eden kara kitlesinin topoğrafyasına ve strüktürüne bağlı olduğu gibi kıyının oluşum safhalarına da bağlı bulunmaktadır. Alçak ve yüksek kıyılar olmak üzere iki ana grupta toplayabileceğimiz kıyılar çeşitli faktörlerin etkisiyle farklı kıyı tipleri oluştururlar. Örneğin, kara erozyonuna bağlı ria ve fiyord gibi şekiller, rüzgarın etkisinde oluşan kıyı kumulları, karalardan gelen alüvyonların birikmesine bağlı bulunan deltalar ve kıyı ovaları, volkan faaliyetleri sonucunda oluşan, tektonik olayların şekillendirdiği kıyılar mevcuttur. Yüksek kıyılar boyunca daha çeşitli kıyı tipleri oluşmakla beraber, alçak kıyılar boyunca şekil farklılıkları daha azdır. Kıyı tipleri;

-Ova kıyıları, Lido'lu kıyılar ve Bataklık kıyılar

-Haliçli ve limanlı kıyılar

-Glasye ova Kıyıları

- Ria'lı kıyılar
- Boyuna yapılı kıyılar
- Enine yapılı kıyılar
- Diskordant yapılı kıyılar
- Volkan kıyıları
- Eski kıyı şekilleri
- Mercan kıyıları

olarak sıralanabilir. [6, s15]

3. 2. İlgili Meslek Dalı Olarak Kıyı Mühendisliğinin Kapsamı

Dünya yüzündeki deniz ve göl kıyılarının çok değişik amaçlar için geniş ölçüde kullanıma açılması, bunun yanısıra gelişen toplumların yarattığı çevre kirliliği sorunları kıyı mühendisliğini bir çok değişik probleme karşı aynı ölçüde farklı çözümler bulmak zorunda bırakmıştır. Bunun sonucu olarak kıyı mühendisliğinde kullanılan yapıların hem çeşitleri ve boyutları artmış hem de boyutlandırma kriterlerinde değişiklikler meydana gelmiştir.

Kıyı mühendisliği çalışmaları çok çeşitli olmakla beraber bu çalışmaları dört ana grupta toplamak mümkündür.

a) Kıyı çizgisinin korunması

Mevcut bir kıyı çizgisinde oluşan değişimlerin önlenmesi veya yeni bir kıyı çizgisi oluşturulması amacıyla yapılan çalışmalar bu gruba girmektedir. Bu çalışmalar için

1- Kıyı duvarları

2- Bitişik dalgakıranlar

3- Bölme perdeleri

4- Kaplamalar

5- Mahmuzlar

6- Kum aktarma yapıları (tesisleri)

gibi değişik yapılar kullanılmaktadır.

b) Kıyı arkası koruması

Kıyı arkasındaki alanın kullanılması amacıyla bu bölgenin deniz etkilerine karşı korunması için yapılan çalışmalardır. Bu amaçla,

1- Kıyı duvarları

2- Koruyucu kumsallar

3- Kum tepeleri

4- Kaplamalar

5-Bölme perdeleri

gibi yapılar kullanılmaktadır.

c) Liman oluşturulması

Çeşitli amaçlarla gemilerin ve küçük teknelerin dalga ve akıntı etkilerine karşı korunabildikleri bölgelerin oluşturulması için,

1- Dalgakıranlar

2- Jetler

kullanılmaktadır.

d) Ağız koruması

Açık deniz ile göl ve akarsuların birleştiği bölgelerin koruma altına alınması için yapılan çalışmalar bu gruba girmektedir. Bu amaçla,

1- Jetler

2- Tarama çalışmaları

yapılmaktadır. [5, s.3]

Kıyı mühendisliği çalışmalarında karşılaşılan problemlere göre getirilen çözümler yapısal olabildiği gibi yapısal olmayan başka tekniklerin kullanıldığı çözümler de olabilmektedir.

Herhangi bir kıyı düzenleme çalışmasında problemi çeşitli açılardan ele almak gerekir.

a) Hidrolik açıdan dalga, akıntı ve rüzgar verileri ile araştırmalar yapılmalıdır.

b) Kumlama açısından kum hareketleri ve kıyı çizgisinin değişimi düşünülmelidir.

c) Çevresel etkiler incelenmeli ve bu etkilerin olumsuzları minimuma indirilmelidir.

d) Ekonomik açıdan mali potansiyele en uygun çözüm bulunmalıdır.

Bu faktörler topluca ele alındığında bir kıyı yapısının tasarımının sadece yapının şekli, yeri ve boyutları ile sınırlı olmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır.

Kıyı yapısının sadece statik olarak yerinde kalabilmesi yeterli değildir. Bunların yanısıra kıyı yapısı görevini en ekonomik şekilde yerine getirmelidir. Ayrıca yapının çevresel yönden etkileri önceden yapılacak olan analizler ile tam olarak ortaya çıkarılmalı ve bu doğrultuda soruna en uygun çözümün getirilmesi sağlanmalıdır. Yapının yer aldığı mevki ile olan karşılıklı etkileşiminin yanısıra yakın bölgelere olan etkileri de düşünülmelidir. Bu açıdan bakıldığında yapının akıntıları çok az etkilemesi, ekolojik dengeyi değiştirmemesi gerekirken mekanın taşıma kapasitesine uygun olması ve sosyo-kültürel anlamda da bulunduğu mevkinin kullanma potansiyeline cevap verebilmesi gerekmektedir.

Özet olarak bir kıyı yapısının planması birçok faktörü kapsayan ve sonuçta optimum çözüme varılmayı amaçlayan geniş bir çalışmadır. [5, s.4]

3. 3. Yapay Kıyılarda Morfolojik Üniteler

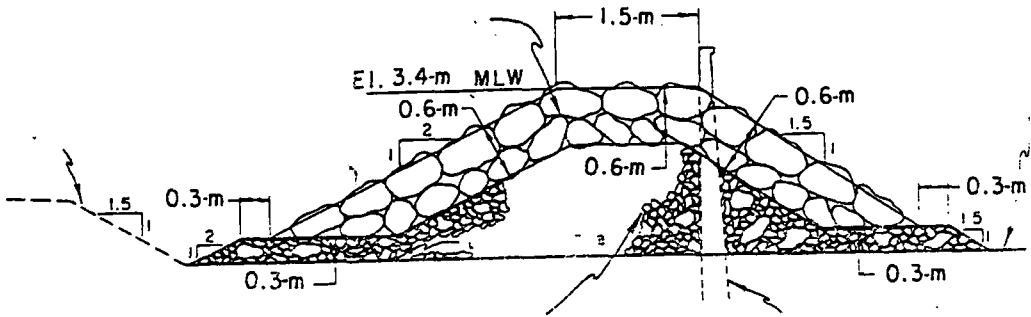
Dolgu alanlar ve diğer kıyı yapılarının yapılmasında öncelikle kıyı hareketleri ve su derinlikleri öğrenilmeli zemin hareketlerinin belirlenebilmesi için sondaj ve iskandiller yapılmalıdır. Ayrıca dalga tesirleri ile ilgili olarak projeye esas alınacak dalga yüksekliği ve uzunluğu, dalgaların düşey duvar ve dalgakıranların üzerindeki etkileri araştırılmalıdır. Bunların yanında hakim rüzgar yön ve şiddeti, fırtınaların tekrarları, yüksek ve alçak su seviyesinin değişimi, med cezirin süresi ve seviye değişikliği, miktarı, hakim su cereyanlarının yön ve süratleri, kum hareketleri ve mille dolma gibi meteorolojik hareketler de incelenmelidir.

Dolgu kıyı tesisinde yapılacak diğer önemli araştırmada deniz suyunun dolgu kıyı tesisindeki inşaat malzemelerine etkisidir. Bu etkiler dinamik, organik ve kimyasal olmak üzere üç grupta toplanabilir. Dinamik etkiler, dalgalar, cereyanlar ve kimyasal olmak üzere üç grupta toplanabilir. Dinamik etkiler, dalgalar, cereyanlar ve buzlardan ileri gelir. Bu etkiler daha çok anroşmanlar üzerinde olur ve bu etki hem dinamik hem de kimyevidir. Bu yapılarda kullanılan taşların dalgaların bu çeşit etkilerine karşı dayanabilecek sertlikte olması, yeterli derecede baskıya dayanıklı bulunması gereklidir. Organik etkiler ise deniz suyunda yaşayan kurtların ahşap kazıklar üzerinde yaptığı etkilerdir. Bu etkiler, ahşap kazılara kimyevi maddelerle uygulanacak koruma metodlarıyla giderilebilir ve bu kazıkların ömrü oldukça arttırılmış olur. Marmara denizinde hiç bir uygulamaya tabii tutulmamış ahşap kazıkların ömürleri üç ila dört yıldan fazla sürmez. Deniz suyu bileşimindeki tuzların deniz inşaatındaki beton, anroşman taşı, çelik ve ahşap üzerindeki zararları ise kimyasal etkiler olarak sıralanabilir. [7]

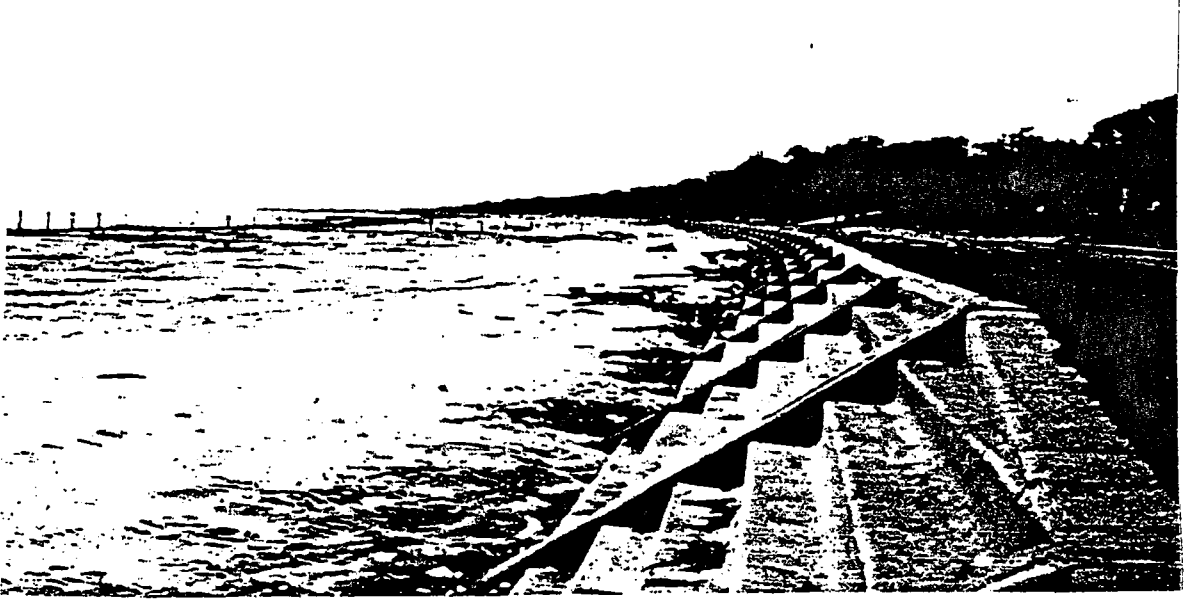
Kıyı duvarları, perdeler ve kaplamalar. Bunlar kıyı ile denizi birbirinden ayıran, kıyı çizgisine paralel oluşumlardır. Kıyı duvarları, kıyı perdeleri ve kaplama yapıları arasında ayrımı yapının fonksiyonu belirler. Genel olarak kıyı duvarları diğerlerine göre daha ağır yapılardır ve kıyı gerisini fırtınalı deniz durumunda oluşan dalga etkilerine karşı korumak amacıyla inşa edilirler. Perdeler ise yapı boyutları olarak ikinci sıradadırlar ve kıyı gerisindeki dolgunun tutulması amacıyla inşa edilirler. Bununla beraber perdeler bölgedeki dalga ikliminde oluşabilecek orta şiddette dalgalara karşı dayanıklı olmalıdırlar. Kaplamalar ise en hafif

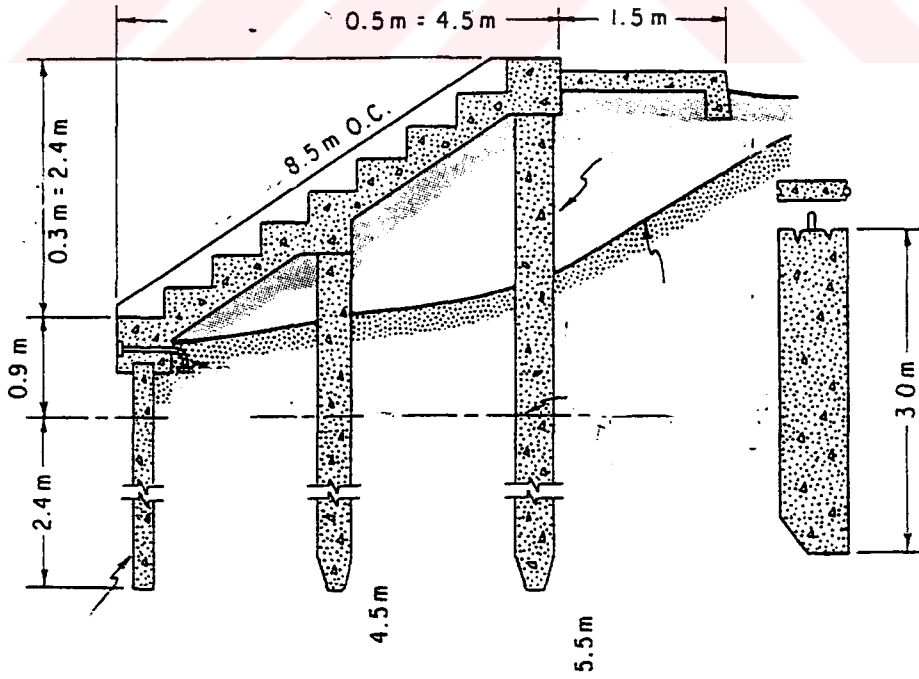
Şekil 3. 1. Fernandina Beach, Florida (1982) [8]

Şekil 3. 1. Dökme Taştan Şevli Kıyı Duvarları

Şekil 3. 3. Harrison County, Mississippi (1969) [8]

Şekil 3. 4. Beton Basamaklı Kıyı Duvarları [8]

yapılardır sadece akıntı ve hafif dalga etkilerine karşı kıyı çizgisini koruma altına almak amacıyla inşa edilirler. Fakat bu yapıları yine de birbirinden kesin olarak ayırmak mümkün değildir.[8, s.6-1]

Koruyucu plajlar: Kumsallar dalga enerjisini efektif olarak harcarlar. Bu nedenle daima belli bir genişliğe sahip kumsallar bir kıyı koruma elemanı olarak düşünülebilir.

Genellikle kıyıda bir kumsal oluşturarak kıyılarının korunmasına koruyucu plaj ismi verilir.

Dalgakıranlar: Kıyıya bitişik veya ayrı olarak inşa edilen bu yapılar dalganın kıyıya ulaşmasını önleyen yapılardır.

Mahmuzlar: Koruyucu bir kumsal yaratmak amacıyla, kıyıya dik olarak yapılan bir kıyı koruma yapısıdır. Kıyı boyunca meydana gelen kum hareketini tutarak erozyonu önlerler. [5, s.5]

3. 3. 1. Kıyı Duvarları

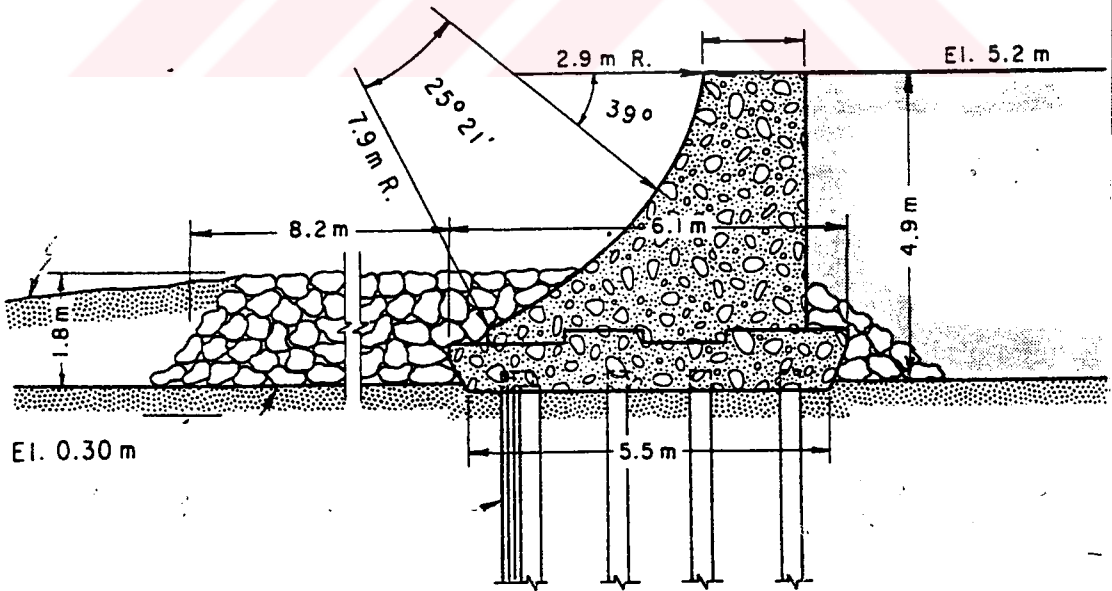
Kıyı duvarları beton ve dökme taştan şevli olarak yapılabilirler. Beton kıyı duvarları eğri yüzeyli veya basamaklı olarak inşa edilirler. Şekil 3.1. ve Şekil 3.2. dökme taştan yapılmış şevli kıyı duvarı örneğini göstermektedir.

Eğri yüzeyli kıyı duvarları, ağır dalga etkilerine karşı koyacak şekilde inşa edilirler. Bunların tabanında malzeme yıkanmasını ve oyulmayı önlemek amacıyla bir palplanş veya geçirimsiz perde bulunur. Ayrıca topuk kısmında erozyonu önlemek için bir anroşman yapılır. Eğri yüzeyli kıyı duvarlarını, eğri yüzeyli betonarme kıyı duvarları ve beton takviyeli basamaklı-eğri yüzeyli kıyı duvarları olmak üzere iki ayrı alt gruba ayırmak mümkündür. Eğri yüzeyli beton kıyı duvarları Şekil 3.5 ile Şekil 3.6'da, beton takviyeli basamaklı eğri yüzeyli kıyı duvarları ise Şekil 3.7 ile Şekil 3.8'de gösterilmiştir.

Eğri yüzeyli kıyı duvarlarının tabanında kullanıldığını belirttiğimiz palplanş, birbiri içine giren özel profillerin yanyana yerleştirilmesiyle meydana gelen bir tip

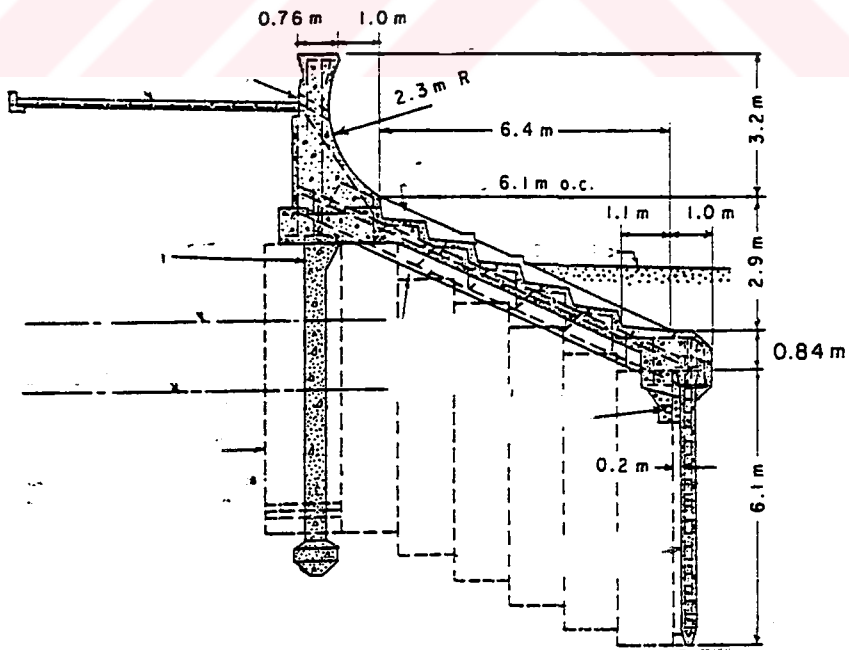
Şekil 3. 5. Galveston, Texas (1971) [8]

Şekil 3. 6. Eğri Yüzeyli Beton Kıyı Duvarları [8]

Şekil 3. 7. San Francisco, California (Nisan, 1974)

Şekil 3. 8. Beton Takviyeli Basamaklı Eğri Yüzeyli Kıyı Duvarları

perdedir. Su yalıtımı amacıyla kullanılan palplanş, malzeme olarak maden, ahşap veya betonarme olabilmektedir.

Kıyı duvarının topuk kısmında yer alan anroşman ise; iri ve sert kaya parçalarından veya beton bloklarından yapılır ve su altındaki yapıları suların aşındırmasından korumakta kullanılır. Limanlar, bentler ve dalgakıranlar gibi kıyı yapılarının korunmasında bunlardan faydalanılır. Bu kaya veya bloklar çoğu zaman suların dibine düzensiz bir şekilde dökülür, bazen belirli bir yönde, kurulacak yapıya temel olacak şekilde yanyana yerleştirilirler. Bazı durumlarda da zincirleme bir tertibatla birbirlerine bağlanmaları mümkündür.

Basamaklı kıyı duvarları ise orta şiddetteki dalga etkilerine göre boyutlandırılırlar. Şekil 3.3.ve Şekil 3.4. betonarme palplanşların kıyı duvarında kullanımını göstermektedir. Lamba ve zıvanaların kullanımı ile, temel kazıkları arasında ayrı bir mekan oluşumu sağlanır ki, bu mekanın perde duvar yaratmak maksadıyla sıvı harç ile desteklenmesi mümkündür. Bu mekanı harçla takviye etmenin yanısıra, temel kazıklarının kara istikametinde kalan kısmını bir geo-textile filtresi ile kaplamak mümkündür. Bu kaplayıcı geo-textile filtresi taban basıncını azaltmak amacıyla duvarın altındaki suyu drene etmek için kullanılır.

Dökmetaştan inşa edilen kıyı duvarları ise en ağır dalga etkilerine karşı koyabilecek şekilde boyutlandırılırlar.(Şekil 3.1.) Genellikle denize bakan yüzlerinde bir oyulma meydana gelmekle birlikte bunlar ufak oturmalara çok kolaylıkla uyum sağlarlar. [8, s.4]

3. 3. 2. Kıyı Perdeleri

Kıyı perdeleri beton, çelik perde ve gergili çelik perde olmak üzere, şevli veya düşey yüzeyli olarak inşa edilirler. Son iki tip kıyı perdesi eğer sert kaya tabakası kıyı çizgisine çok yakınsa yapılır.(Şekil 3.9 ve3.10) (Şekil 3.11 ve 3.12) (Şekil 3.13 ve 3.14)

Perdeler düşey yüzölçümlerinde yapı önündeki su derinliği eğer proje dalga yüksekliğinin iki katından az ise topuk noktası anroşmanla koruma altına alınmalıdır. [8, s.7]

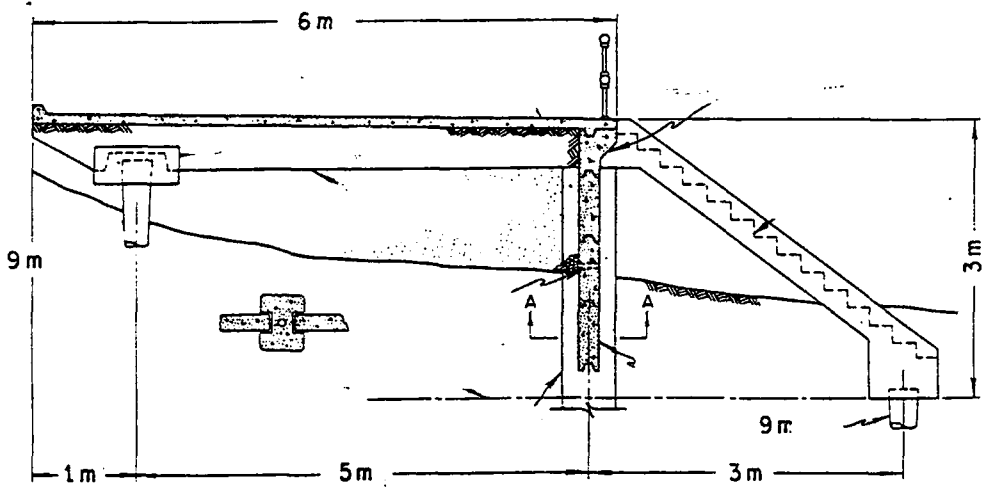
3. 3. 3. Kaplama Tipleri

Genel olarak iki esas tip kaplama söz konusudur.

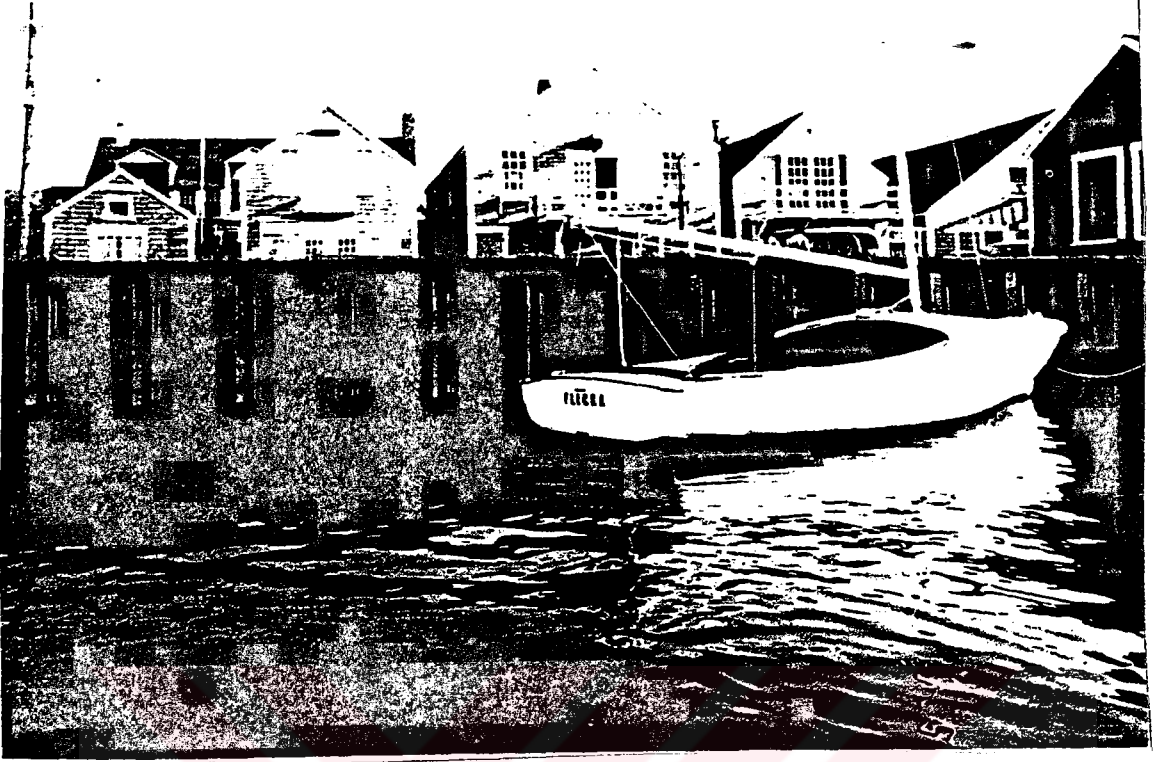
a) Rijit bir yapı olarak yerinde dökme betondan inşa edilen kaplamalar çok iyi bir koruma sağlarlar. Bununla beraber yapım sırasında inşa sahası sudan arındırılması gerektiğinden yapım güçlüğü söz konusu olmaktadır.(Şekil 3.15 ve 3.16)

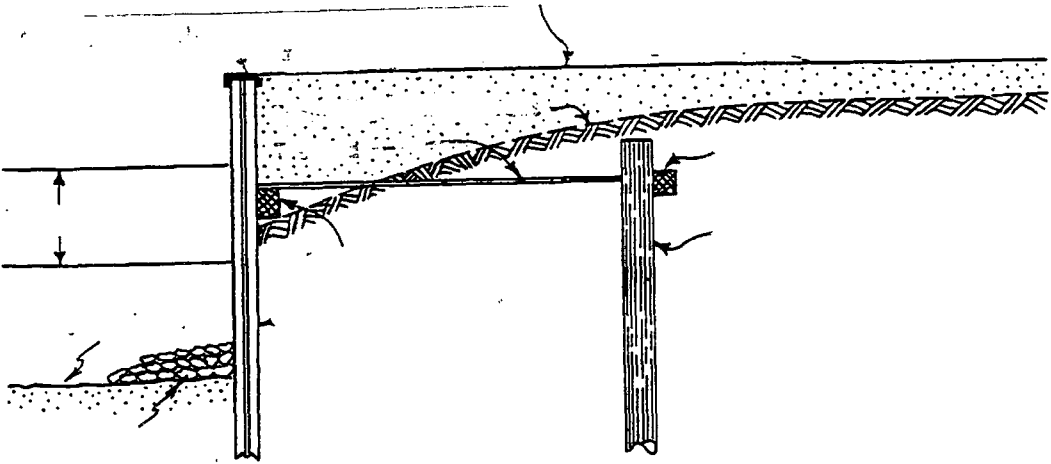
Şekil 3. 9. Virginia Beach, Virginia (Mart, 1953) [8]

Şekil 3.10. Beton Takviyeli Kıyı Perdeleri [8]

Şekil 3.11. Nantucket Island, Massachusetts (1972) [8]

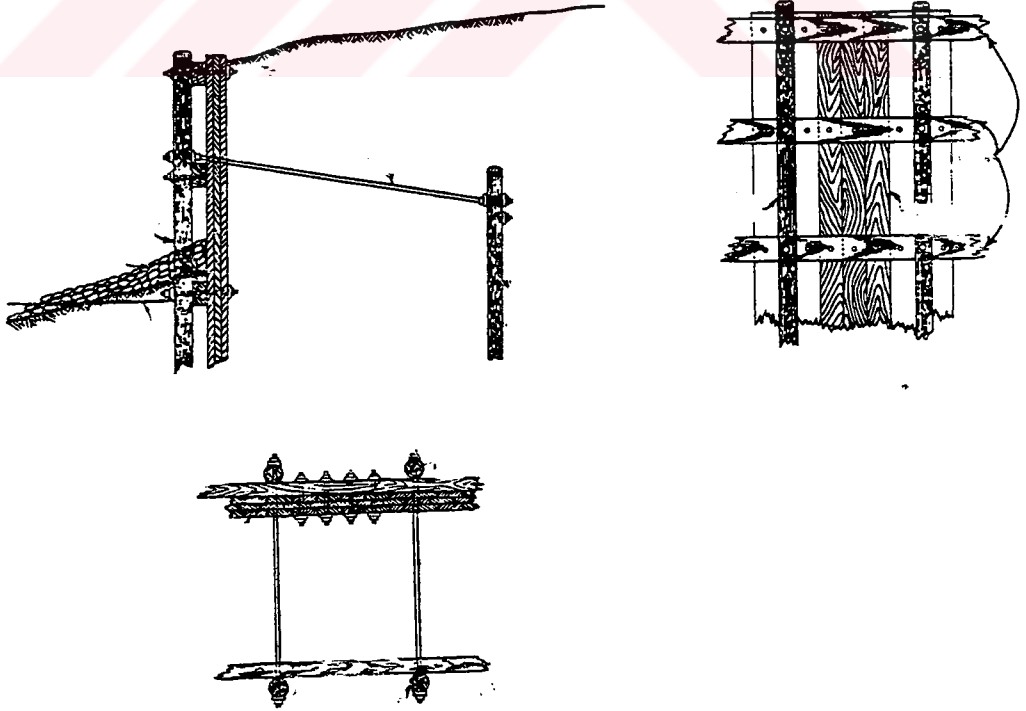

Şekil 3. 12. Çelik Kırık Perdeleri [8]

b) Daha esnek bir kaplama ise dökme taş ve hazır beton elemanlarından oluşturulabilir. Bunlar özellikle dökmetaş (rip-rap) olanlar ufak oturma ve çökmelerden zarar görmezler. Her iki tipte de alttan kaldırma basıncını drenajla düşürmek gerekir. Özellikle hazır beton plaklar alt su basıncı ile kalkabilirler.[5, s.6]

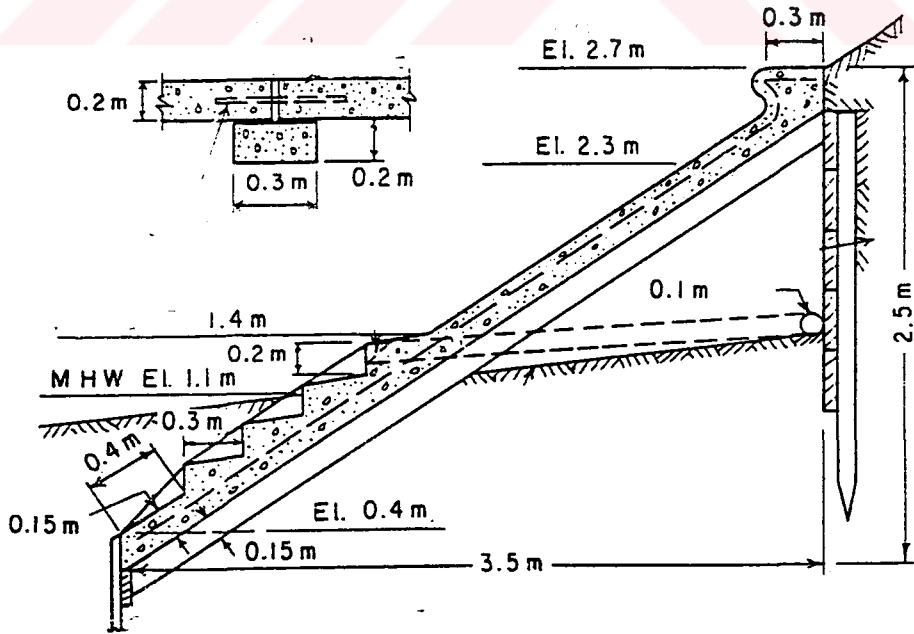
Şekil 3. 13. Avalon, New Jersey (Eylül, 1962) [8]

Şekil 3. 14. Gergili Çelik Kıyı Perdeleri [8]

Şekil 3. 15. Pioneer Point, Cambridge, Maryland (1966) [8]

Şekil 3. 16. Beton Döküm Kıyı Kaplaması [8]

3. 3. 4. Koruyucu Kumsallar

Bir koruyucu kumsala kum yerleştirmenin iki temel yöntemi vardır. Bunlardan birincisi yakın bir verici alandan toprak çekmek diğeri de yüzen bir tarama aleti yardımıyla, bir sualtı verici alanından borularla kumsala kum pompalanması şeklindedir. Deniz tabanından kum çekip kumsal yüzeyine pompalama kapasitesinde olan temel olarak iki tip tarama aleti mevcuttur. Bunlar hopper tipi bir diğeri tanımlama ile dışarı pompalama özelliğine sahip olan ile, hidrolik boru hattı taramasıdır. Hidrolik olanlar dalga hareketinin 1m'nin altında tutulduğu korunaklı sulara daha iyi uyum sağlamaktadırlar. Ancak günümüz sahil ıslah çalışmalarının çoğunun uzak kıyı bölgelerinde yer almasından ötürüdür ki yeni bir takım gelişmelerle bu çalışmaların desteklenmesi gerekliliği mevcuttur.

Hoper tarama aletleri ile olan çalışmalarda ise verici alanda (genel olarak uzak kıyı alanı) yükleme yapıldıktan sonra, tarama aleti dolgu alanına giderek bu alana boru hatları aracılığıyla kum pompalamaktadır. Bu yöntem özellikle uzak kıyıda bulunan verici alan ile kumsal ıslah alanının arasında büyük mesafelerin bulunduğu durumlarda kullanılmaktadır.

Verici metodun seçimi, verici kaynağın konumu ile uygun ekipmanların teminine bağlıdır. Verici kaynağın körfez veya lagunlarda yer alması önemli ekolojik zararlara sebebiyet vermektedir. Bu sebeple uzak kıyı alanlarına olan ilgi her geçen gün artmaktadır. Yapılan incelemeler sonucunda uzak kıyı alanlarından temin edilen kumların daha iyi kalite dolgu malzemesi olduğu çünkü lagunsal tortulara oranla daha az sediment içermekte olduğu anlaşılmıştır. Ancak uzak kıyı alanından kum temini için daha ayrıntılı ekipmanların gerektiği ve için maliyetinin de daha yüksek olduğu da açıktır. [8, s.15]

3. 3. 5. Kıyı Dolgu Alanlarının Ekolojik Dengeye Etkileri

Kıyı insan eylemlerinin birçoğu için elverişli bir ortam oluşturur. Buna karşın bu eylemler, özellikle belirli eşikleri aştıktan sonra kıyı doğal ortamı için zararlı olabilir. Doğal ortam bir çok öğesi ile insanlar için ekonomik, toplumsal ve bireysel kullanışları olması sonucunda, bir kaynak durumuna dönüşür.

Kıyı çizgisi, her iki yanında yer alan tüm eylemlerin tek, tek toplamından öte bir eylemler dizisine sahne olmaktadır. Geri plandaki tüm ülkesel eylemlerin, dış ilişkilerinin bir kısmı kıyı üzerinden gerçekleşir.[9]

Denizlerin her tarafı aynı değildir. Yeryüzünde en verimli olanlar, aslında kıyılara yakın sığ sulardır. Bunlara "denizlerin fidanlıkları" da denir. İşte bu yüzden uygarlık merkezlerine yakın sığ denizler en fazla korunması gerekli sulardır.

Denizlerdeki canlıların besin zincirinin önemli halkaları, kirlilik, kurutma, deniz kıyısındaki alçak alanların doldurulması ile tahrip olurlar.

Su ortamındaki besin zinciri halkalarını fitoplanktonlar zooplanktonlar, küçük balıklar ve büyük balıklar oluşturmaktadır. Birinci halkayı oluşturan fitoplanktonlar, balıkların ve akuatik ortamda yaşayan diğer canlıların besinlerini oluşturan bitkisel mikroorganizmalardır. Su ortamındaki oksijen kaynağı yönünden fitoplanktonların önemi büyüktür. Sulardaki erimiş oksijenin yaklaşık %70' ı bu organizmalarda gerçekleştirilen fotosentez sonucunda kazanılmaktadır. %30'u ise havanın suya çarpmasıyla meydana gelir. İkinci halkayı oluşturan zooplanktonlar, yani hayvansal mikroorganizmalar, fitoplanktonlarla beslenirler. Küçük balıklar zooplanktonlarla, büyük balıklar da küçük balıklarla beslenmektedirler. Büyük balıklar da insanların besinlerini oluşturmaktadırlar.

Oksijen yeterli olduğu zaman bitkisel ve hayvansal planktonlar yetişirler. Bunlar, diğer canlıların besinlerini teşkil ettikleri için, o canlıları barındıkları yerlere çekerler. Böyle bir yerde flora tahribi o bölgedeki oksijen miktarını düşürür. Bu durum o andaki besin zincirini, daha az bitkisel ve hayvansal plankton gelişmesiyle veya hiç yetişmemesiyle bozar.

Yeterli besin olmayınca o çevrenin lokal balıkları, başka yerlere göç ederler. Karides, deniz yıldızı, kabuklu deniz hayvanları gibi yavaş yüzen canlılar, uzun mesafelere göç etme kabiliyetinde olmayanlar dolgu sebebiyle ekolojik çevreleri değiştiği için optimum yaşam şartlarını kaybetmiş olacaktırlar ve yok olacaktırlar. Bir başka deyişle gıda hayvan O₂ zinciri artık bozulmuştur. Kaynaktan larva gelişimi miktar ve tür olarak azalır bunun yanı sıra, oksijen miktarının düşmesi su kirliliğine neden olmaktadır. Akuatik ortamda yaşayan

canlılar solunum yaptıkça karbondioksit seviyesi yükselir, dolgu alandan dolayı da oksijen akımı azalmasıyla suda kirlilik ortaya çıkar ve canlıların optimum yaşama alanları ortadan kalkar. [10]

4. KENTLERDE KIYI MEKANI KULLANIM TÜRLERİ

Doğal kaynak niteliğindeki kıyılar dünya nüfusunun üçte birini barındırmaktadır. Deniz ile kara arasındaki geçiş özelliği kıyıya özel bir konum sağlayarak çeşitli kullanımlara kaynak olma niteliğini kazandırır. Kıyılar tek yönle değil, çok fazla harcama kullanımları olan çok yönlü bir kaynaktır.

Kentleşme yaşam çevresini etkileyerek doğa ve insan arasındaki ilişkiyi korkunç ölçüde değiştirmektedir. Peyzajın deformasyonuna, çevrenin zarar görmesine sebep düzensiz kentsel gelişmedir.

Kentsel gelişmenin büyük baskısının sonuçları geçiş niteliğindedir kıyılarda da gözlenmektedir. Deniz kıyı peyzajı dinamiktir, havaya göre görünümünü değiştirir ve el değmemiş doğa izlenimiyle insanı etkiler. Aynı zamanda deniz kıyı peyzajı iç bölgelerdeki gelişmeler nedeniyle değişime uğramaktadır. Eğer bütün kıyı hattı endüstrinin ve kentleşmenin kontrolsüz baskısı altında ise, sadece belirli kıyı parçacıklarının korunması sağlamak yeterli değildir.

Planlama sadece neyin nerede inşa edileceğini veya yapılacağını değil çoğu kez planlama, çevrenin korunması için hangi alanların gereksiz kentleşmeye karşı korunması gerektiğini göstermektedir.[13, s.3-9] Doğal bir kaynak olarak kıyının sürdürülebilir kullanımı için bu taleplere sınırlama getirilmesi ve kıyıların korunması yönünde ulusal düzeyde stratejilerin saptanması gerekmektedir.

Kıyı mekanı kullanım türleri içinde; sanayi, liman, konut, turizm, ulaşım ve rekreasyon fonksiyonları gözlenmektedir.

4. 1. Sanayi Kullanımı

Bir ülkenin ekonomisinde, geri kalmışlığın ya da kalkınmışlığının belirleyicisi olan sanayi faaliyetlerinin önemli bir yeri vardır. Hızla endüstrileşen ülkelerde özellikle

metropoliten alanlarda sanayi; hammaddeye yakınlık, yeterli iş gücü kaynağına sahip olmak, yeterli enerji ve su kaynakları komşuluğunda bulunmak, demiryolu, karayolu ve denizyolu ulaşım ağına yakınlık, pazara olan uygun mesafe gibi faktörlerle yer seçimi yapmaktadır. Endüstriler yerel, ulusal ve uluslararası pazarlara yönelik mal ürettikleri için şehirlerin yakınında son yıllarda metropoliten alan içinde gelişmektedir. [14, s.24]

Sanayi için özellikle ulaşım olanaklarının önemi büyüktür. Kıyı mekanı da deniz ve kara ulaşımının birleştiği bir nokta olmasından dolayı sanayiciler için aranan bir mekandır. Ayrıca limanların depolama olanaklarını sağlamaları sanayicilerin mevcut limanların çevresini tercih etmelerine neden olmuştur. Kıyı mekanı bütün bu özelliklerinden ötürü sanayi için bir çekim noktası olmuştur. [14, s.25]

Günümüzde İstanbul metropolünün Doğu ve Batı Marmara sahilinde kıyı ile ilgili geliştirme ve canlandırma politikaları uygulanıyor olmasına rağmen İstanbul kıyılarının gelişimine bakıldığında İstanbul'da Haliç bölgesinin sanayiye açılmasıyla başlayan eylemlerin daha sonraları Boğaziçi kıyıları ile Marmara Denizi'ne sıçradığı anlaşılmaktadır.

Taşıdığı açık uygunsuzluklara rağmen çağdaş dünyanın işareti olan endüstriyel uygarlık, ciddi olarak sorguya çekilemeyecek bir olgudur. Dolayısıyla gerçekçi tutum, ikincil etkilerini kabul edip, bunların olumsuz etkilerini azaltmak için çaba harcarken sanayinin içerdiği ilerlemenin sağladığı avantajları dikkate almaktadır.

Dünya ekonomisi, kentsel gelişmeyi ve belirli endüstriyel yoğunlaşmayı teşvik etmektedir. Peyzaj mimarları bu kalıba karışamazlar. Fakat böylesi bir kentsel ve endüstriyel gelişmeye rağmen, çevresel olarak doyurucu yaşam koşulları yaratabilirler.[13]

4. 2. Liman Kullanımı

Limanları, sanayi, yolcu, turizm, balıkçı, ticari, askeri limanlar gibi bir çok işleme ait limanlar olarak belirlemek mümkündür. Her birinin ayrı önemleri vardır. Bazıları yakın çevrelerine hizmet eden yerel nitelikte limanlardır. Bu limanların çekim alanları küçük, kapasiteleri sınırlıdır. Bazıları tüm ülkeye veya uluslararası düzeyde

hizmet veren limanlardır. Bu limanların rıhtım ve anteropoları çok geniş alanlar kaplamaktadır.

Tarihi gelişim içerisinde kara ulaşımının zorluklarına karşı, yoğun bir deniz ulaşımı meydana gelmiştir. Deniz aşırı ilişkilerin kurulması, kıyıda liman şehirlerini meydana getirmiş, liman özelliği şehrin gelişmesinde önemli bir payı üstlenmiştir. Günümüzde birçok büyük metropolün, karşılıklı ilişkiler içinde büyük tersane, sanayi bölgelerinin, ticaret ve kültür kökenli kentlerin liman olmanın getirdiği üstünlüklere dayalı olarak geliştiği söylenebilir.[14, s.26]

Liman kullanışı metropol kıyılarında yer alması gereken zorunlu kullanışlardan biridir. Liman kullanışı, diğer işlemlerin de bulunduğu kentlerde karmaşalara yol açabilmektedir. Fakat, kıyılar, doğal, ucuz, her nevi naklin gerçekleştirdikleri deniz ve okyanus üzerinde olduklarından, kıyılardaki kentleri gelişme hızı diğerlerine göre daha fazla olmaktadır. Bu hızlı gelişme limanlarla sağlanmaktadır. Liman çevresinde oluşan merkez gelişmiş ülkelerin kontrol ve denetim mekanizmalarının işlemini sağlayan bir aracı niteliğindedir. Hem kara hem de su ile ilgisini kuran ticaret limanları ve yan tesisleri ile yolcu limanları kentsel alanlarda, metropollerde en yoğun ulaşım- kıyı ilişkisini gerçekleştiren ünitelerdir. [15,s.15]

Birçok kent yarattığı olağanüstü ilgi ve değişim sonucunda, bir çekim oluşturmuş, yanlış kullanımın etkileri ile oluşum nedenlerini kaybetmişlerdir. Örneğin; İzmit kenti sanayileşmenin hızla gelişmesi ve yayılması sonucu kıyılarda kirlenme ve çevre koşullarında da olumsuzluklar göstermiştir.

İstanbul metropolü ise; olağanüstü büyümesi sonucunda içiçe bulunduğu su yolları sistemi ve önemli uluslararası yerine ters düşen en irasyonel şekilde gelişmiştir. Kentsel gelişme sonucunda merkezi iş alanı ortasına düşen liman olmanın gerektirdiği tüm verilerden, örneğin; demiryolu bağlantısından yoksun bir Salıpazarı Limanı bu irrasyonel kullanımın en çarpıcı örneğidir. [9,s.37]

4. 3. Konut Kullanımı

Eski uygarlıkların büyük bir bölümü akarsu ve deniz kıyılarında kurulmuştur. Günümüzde ise; metropoliten alanda kıyı mekanında oluşan yüksek rant, yerleşme

alanlarını da etkilemiş, yüksek bedeller ödeyenler kıyıda yerleşmişlerdir. Kıyıda mal sahibi olmak bir sosyal statü göstergesi olmuştur. İlk olarak ikinci konut şeklinde oluşan yerleşmeler zamanla metropollerin büyümesi ile birinci konut işlevini üstlenmiş ve kıyı mekanı prestij alanı halini almıştır. Kentsel yerleşimler özellikle metropoller nedeni ile kıyı çizgisi doğal özelliğini kaybetmektedir. [15,s.17]

Kıyı yerleşmelerinde rastlanabilen başka bir olay, kıyıda çok katlı binaların yer almasıdır. Kıyıların betonlaştırılması biyolojik yaşamı, doğal alışverişi etkilemekte, doğal dengeyi bozmaktadır. Bu "duvarların" denizden gelen rüzgarları kesmesi sonucu yerleşme içinde hava akımı engellenmekte ve rüzgarın yaz aylarında serinletici etkisi büyük ölçüde azalmaktadır. [16,s.140]

Boğaziçi kıyı mekanında da bu olumsuzluklar görülmektedir. Bir prestij alanı olmasından dolayı, konut yerleşimlerinde yüksek gelir grubu tarafından tercih edilmektedir. Orta gelir grubu iç kesimlere, köy içi alanlarına yerleşmiştir. İlk olarak kıyı boyunca aralıklarla yer alan yalı ve köşklerle başlayan konut alanları, korniş yolların yapımı ile artmaya başlamış, düşük standartlı ve yoğun yerleşmeyi amaçlayan çok katlı blok yapılaşmalar doğmuştur. Ayrıca çevre sanayilerin yarattığı konut talebi de Boğaziçi'nde yerleşme imkanı bulmuştur. Zamanla sosyo-ekonomik yapıda değişimler olmuş, mekana yansiyarak şehirselleşme meydana getirmiştir.

4. 4. Turizm Kullanımı

Turizm, kıyı kaynaklarından yararlanan en önemli etkinliklerden birisidir. Dünyada kitle turizmi büyük bir gelişim göstermektedir. Her ülkenin gelişmesine hız sağlayan turizm, teknik ilerleme, kişisel, toplumsal gelişme ve nihayet kitlelerin moral ve fizik düzendeki belirli gereksinimleri, uzak ve yakın çevrede yer değiştirme olanaklarını yaratması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Temel olarak, Akdeniz kıyı bandında nüfus değişikliklerinin sebebi kentleşme olarak kabul edilse de coğrafik yapının sunduğu kullanım çeşitlilikleri içerisinde önemli bir yere sahip olan turizmin, Akdeniz kıyı bandındaki potansiyeli keşfedildiğinden bu yana kıyı bandına doğru kuvvetli bir nüfus akışının olduğu gözlenmektedir.[17]

Ülkemizin kıyasal varlığı ile diğer doğal ve tarihi değerleri ile iklimsel özelliklerinin birleşimi kıyılarımızı turizm kullanımı için çekim noktası haline getirmektedir. Dış ve iç kaynaklı turizm hareketleri özellikle batı ve güney kıyı bölgelerimize yönelmekte olup, kuşkusuz alt yapı ve üst yapı tesislerine gereksinim duyulmaktadır.[18]

Bu büyük gereksinme karşısında ise turizm bölgelerinde doğal verilere uygun, yeterli ekolojik bilgileri içermeyen araştırma sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen planlar ve uygulamalar sonucunda, ülkemizin büyük boyutlarda doğal kaynak kayıplarına uğramakta olduğu açıkça izlenmektedir. [19,s.33]

4. 5. Ulaşım Kullanımı

Metropollerin işlerliğinde ulaşımın büyük bir önemi vardır. Dünyaca ünlü birçok metropolün gelişimi ve önem kazanması ulaşımına bağlıdır.

Kıyılardaki ulaşım su ve kara ile ilişkilendirilerek sınıflandırılmaktadır. Programlı deniz hatları, deniz ticaret yolları, demirleme alanları, ticaret limanları ve yan tesisleri, yolcu limanları, deniz ile ilişkili bir ulaşım sistemi oluştururlar. Ticaret ve yolcu limanları, köprü, su altı geçişi, deniz altı iletişim hatları kara ile ilgilidir. Metropoliten alanlarda kara ile deniz ulaşımının güçlü bağlantılarının sağlanması gereklidir.

Su yolunun getirdiği, ucuz ve yoğun taşıyabilme olanaklarına rağmen, karayolu ulaşımı daha ön plana çıkmıştır. Denizden kaynaklı gerçekleşen ulaşımın kara ulaşımına dönüşmesi, büyük sorunlar yaratmıştır. Bir yönden kıyı yağmalanması ve yapılaşma, diğer taraftan peyzaj üzerinde neden olduğu değişiklikler bu sorunların başlıcalarıdır. [14, s.36]

Bazı durumlarda relief özellikleri karayolunun kıyıda geçirilmesini mecburi kılmaktadır. Karayoluna bağlı olarak yol ve otopark gereksinimleri peyzaj özelliklerini ortadan kaldırmakta ve doğa tahribine neden olmaktadır.

Karayolu insan ve deniz arasında eskiden var olan ilişkiyi de ortadan kaldırır. Hızlı giden bir aracın önündeki deniz kenarındaki dar bir kaldırım kent sakinlerinin yararlanmasına pek olanak sağlayamaz.

Karayolu yer aldığı alanda değer artışına neden olacağı için, kıyı mekanı boyunca bir rant sağlayacak ve yerleşme eğilimini arttıracaktır. Kamulaştırma ve yapım masraflarını en aza düşürmek amacıyla karayollarının deniz kotuna en yakın yerden geçirilmesi, doğal görünümün önemli bir bölümünü yok etmektedir. Buna ilave olarak, kum ve çakıl alınması artacaktır. Bu durum, kumsalların görsel kalitesinin bozulmasının da ötesinde, yolun temelinin dalgalarla oyulmasına da neden olabilmekte ve bazen toprak kaymaları ile yollar kapanabilmektedir. [20,s.84]

Kıyı dolgu alanları üzerinden geçirilen karayolları ile kıyı doğal dengesi ve canlıların doğal yaşam ortamları da etkilenmektedir. Yol yapım öncesi, yatık meyille sahillerde enerjisi kırılarak gelen dalgalar, yapım sonrası dik şevli yol dolgularına veya tahkimatlara çarparak yansımakta, böylece dalgaların mevcut enerjisi daha da büyümekte; kıyılardaki malzeme deniz içlerine doğru taşınmakta, kıyının dengesi bozulmaktadır. [21,s.139]

İstanbul metropolü, kıyılarının arazi kullanımında önemli bir yer tutan taşıt yolları gerek Boğaziçi gerekse Doğu ve Batı Marmara sahilllerinde doğal ve tarihi, kültürel yapıyı etkilediği gibi metropolün arazi kullnımında da değişikliğe neden olmuştur.

4. 6. Rekreasyon Kullanımı

Rekreasyon günümüzde çok daha geniş ve çok daha farklı bir anlam kazanarak insanın yaşamında geçmişle kıyaslanmayacak kadar önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Kuşkusuz bu gelişmede endüstri döneminden sonraki değişimlerin çok büyük payı bulunmaktadır. Aşırı hız kazanan kentleşme, konut koşullarının değişmesi, boş süre olanaklarının geniş ölçüde artması gibi faktörler gözleendiğinde kent yaşamında rekreasyonun önemini bir kez daha ortaya çıkarmaktadır.

Sahil şeritleri, kıyılar ve denizler artan rekreasyon ihtiyacına cevap verebilecek önemli kaynaklardan biridir. Özellikle kıyı kentlerinde rekreasyonun bu alanlara kaydırılması kentli için bulunmaz bir olanaktır. Ancak kentlerin büyümeleri

sırasında çeşitli kullanımlara açık olan kıyıların kentleşme, endüstrileşme gibi faktörlerinde etkisiyle yıpratılması bu alanlarda rekreasyonel kullanımları minimum seviyeye indirmiştir. [10]

Genel olarak rekreasyon, bireylerin ruhsal ve bedensel özelliklerini tatmin etmek ve olgunlaştırmak amacıyla boş zamanlarında yaptıkları eylem ya da eylemler olarak tanımlanmaktadır. [22]

İnsan sağlığını etkileyici bir ortamın bugün ve gelecekteki düzenini sağlamak durumundaki planıcı için, kent yeşilinin bir sistem olarak ele alınmasının gerekliliği açık olarak ortaya çıkmaktadır. [23,s.2]

Bir toplumda yaşam kalitesinin en önemli göstergelerinden biri, mevcut kamusal servislerin etkinliğidir. Kamusal servislerin etkinliği denildiğinde, temel olarak eğitim, sağlık ve yeşil alanlar olarak sıralanabilecek servislerin toplumun ihtiyaçlarını yanıtlama düzeyi anlaşılır.

Kentsel yeşil alanların planlama ve karar verme sürecinde, hedeflerin gerçekleştirilmesinde ve değerlendirilmesinde; "standart" adı verilen ilkelere dayanılmaktadır. Rekreasyonel planlamada standartların neye göre oluşturulacağı konusunda tartışmalar olmakla birlikte, bu değerlerin keyfi ve içgüdüsel olmamaları bir zorunluluktur.

Kentsel doku içerisinde; yeşil alan standartları, planlamanın gerçekleştirildiği yerin; Demografik yapısı: yaş, cinsiyet, meslek grupları dağılımı v.b., sosyo-kültürel koşullar: yöresel eğitim ve alışkanlıklar, ekonomik yapı: gelir durumları, alan büyüklüğü, konum, iklimsel özellikler: yağış durumu, güneşlenme durumu, v.b., mevcut bitki dokusu ve karakterine göre oluşturulmalıdır.

Bu nedenle; gelişmiş ülkelerden emsal olarak alınan bir değer evrensel olduğu gerekçesi ile olduğu gibi kullanılması kimi zaman yanlışlıklara, kimi zaman da uygulama güçlüklerine neden olabilir. Örneğin; Türkiye'deki bir kentin karakteri ile İngiltere veya Amerika'daki bir kentin karakteri veya kentteki insanların rekreasyon alışkanlıkları, kullanım yoğunlukları arasında oldukça büyük farklılıklar bulunmaktadır. Bu kabul ile ulusal, bölgesel ve yöresel standartların oluşturulması gerekmektedir. [24, s.270-276]

Kentsel yeşil alan etkinliğinin sağlanmasında ilk parametre olarak ele aldığımız standartların, en önemli kullanımları ise şunlardır.

1-SİSTEM PLANLAMA: Kentsel Açık Alan Sistemi içinde etraflı bir park ve rekreasyon planının hazırlanması

2-KULLANIM-HİZMET-ALAN PLANLAMA: Verili bir alanda ne tür hizmetlerin istenebilir ya da olası olduğuna karar verilmesi.

3-RASYONALİZASYON: Park ve rekreasyon hizmetlerinin oluşturulması ve geliştirilmesi için halka ve politikacılara değerlendirme kriteri oluşturma.

4-ÖLÇME: Bir rekreasyon alanı cveya park sisteminin başarı veya etkinliğinin analizi için niceliksel veya niteliksel göstergelerin kullanımı

Literatürde; yeşil alanların sınıflandırılması genel olarak tiplerine, etki alanlarına ve işlevlerine göre yapılmaktadır. Bu sınıflamaya göre yeşil alanlar;

- Bina düzeyinde
- Komşuluk düzeyinde
- Mahalle düzeyinde
- Kent düzeyinde olmak üzere dört grupta toplanmaktadır.

Bina düzeyinde yeşil; isminden de anlaşılacağı üzere binanın ön, arka ve yan bahçeleri,

Komşuluk düzeyinde yeşil; komşuluk düzeyinde yeşil alanlar, çocuk bahçeleri ve toplu konut bahçeleri,

Mahalle düzeyinde yeşil; semt parkları, çocuk oyun alanları ve spor alanları,

Kent düzeyinde yeşil; kent parkları, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, kent içi yollar, refüjler, yaya yolları ve mezarlıklardır. [25]

Her ülke adı geçen birimler için, kişi başına düşen metrekare alan olarak yeşil alan standartlarına yer vermektedir. Örneğin; Amerika Yeşil Alan Normlarına göre; Kent

düzeyinde, kent yoğunluğunun 250 kişi/ha. olması öngörüşü ile kişi başına 40 m² yeşil alan standartı verilmektedir. Bu değer, kent alanlarının %10'una eşdeğerdir. Ancak bu orta büyüklükteki kentler için kabul edilen bir standarttır. Nüfusu beşyüzbinden büyük olan kentlerde kişi başına 20m², nüfusu bir milyondan büyük olan kentlerde kişi başına 13 m² yeşil alan belirlenmiştir. Avrupa normlarına göre; örneğin, Hollanda da Polder bölgesi gelişmesinde uygulanan yeşil alan normlarına göre kent düzeyinde kişi başına 20 m² yeşil alan, İngiltere'de yeni gelişecek şehirler için kişi başına 40 m² yeşil alan öngörülmektedir.

Ülkemizde ise yeşil alanlarda kişi başına düşecek miktar, mevcut imar yasasına göre kişi başına e az 7 m² aktif yeşil alandır.

Kentsel yeşil alanların etkinliğini belirleyen en önemli parametrelerden bir diğerini "Yeşil Alan Niteliği" oluşturmaktadır. Alanın niteliği, tasarımı veya kurgusu ile belirlenmekte, uygulama aşamasında gerçekleştirilmektedir.

Kentsel ölçekte parkların veya alanların, meydanlar ve çocuk parklarının nitelikli birer tasarım ürünü olarak planlamaları büyük önem taşımaktadır. İyi uygulamalar bir yandan insanları dinlendirebilen, eğlendiren mekanlar yaratırken diğer yandan da insanların eğitimini sağlayacaktır. Gerçekten nitelikli örneklerin oluşturulması, birbirinin tekrarı veya rastgele uygulamalar karşısında kendiliğinden bir kamuoyu oluşturacaktır. [24, s.270-276]

İstanbul kentinde yeşil alan etkinliğini sınırlayan etmenlerin başında, elbette hızlı nüfus artışı ve buna bağlı oluşan mekansal sınırlılıklarla, gittikçe azalan yeşil alan miktarı gelmektedir.

Sonuç olarak; artan nüfus ile kentlerimizde hızla yapılaşan mekanlarda;özellikle mevcut yeşil alanların miktar ve dağılımları gibi niceliksel özellikleri değiştirilmese de, niteliklerinin içerik, estetik ve aktivitelerinin arttırılması; yönetimlerde verilecek doğru kararlar, doğru planlar ve doğru uygulamalar ile gerçekleşecektir.

Yerleşmeler geliştikçe, nüfus yoğunlukları arttıkça biyolojik düzen değişmekte, fonksiyon alanları ile doğal alanlar arasındaki denge bozulmaktadır. Özellikle şehirleşmiş alanlarda yeşil alanlar solunum organı vazifesi gördüğünden büyük önem

kazanmaktadır. Açık alanlar, her yerleşme ölçeğindeki nüfusun ihtiyaçlarına göre gruplandırılarak alan olarakta büyüklükleri tespit edilmiştir. [26,s.190]

Toplumların yaşayış biçimlerindeki gelişmeler, kıyılardaki kullanım türlerini değiştirmiştir. Teknolojik gelişmeler, ulaşım, depolama gibi faktörler ile sanayi kıyıda yer seçmiştir. Böylece, insan yaşamı için gerekli olan bu doğal alanlar, rekreasyon dışı faaliyetlerce kullanılmıştır. Örneğin; Boğaziçi kıyı mekanı tarihi süreç içerisinde her dönemde rekreasyon fonksiyonuna yer verilmiştir. Su kıyısı kültürleri, mimarı değerdeki yalıları, sarayları, yeşil alanları, mesire yerleri, peyzaj değerleri ile rekreasyona yönelik olanaklar yaratmaktadır. Günümüzde ise kentleşmenin etkisi ile yerleşme alanları, sanayi tesisleri ve depolama kullanımları arasında rekreasyon geri planda kalmıştır. Oysa Boğaziçi kıyı mekanı İstanbul'un rekreasyon ihtiyacında önemli bir payı karşılayabilecek özelliğe sahiptir. [27]

Aynı şekilde Marmara kıyıları ile Haliç geçmişte rekreasyon fonksiyonuna hizmet eden kullanımlara sahip iken, sanayi, depolama ve liman gibi faaliyetlerce işgal edilmiştir.

Kıyisal varlığı olan ülkeler, kıyının sanayi, liman vb. faaliyetlerce kapatılması ve sonucunda da çevresel sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu bağlamda, kıyıların yeniden geliştirilmesi ve kent ile organik ilişkisinin kurulması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır. Bir çok kıyı bölgesinde sanayinin limanları, kıyı mekanını terk etmesi sonucunda su kıyısında boşalan bu alanların düzenlenmesi, kıyıların yeniden canlandırılması çalışmalarında teşvik edici bir etken olmuştur. Kıyıların geliştirilmesi için kullanılan bir diğer yöntem ise kıyı dolgusu olmuştur.

İstanbul metropolü kıyılarının rekreasyonel kullanımının yeniden sağlanması için kullanılan yöntemin ağırlıklı olarak kıyı dolgusu olduğu yapılan uygulamalardan izlenmektedir. Haliç bölgesinde ise sanayinin desantralizasyonu ile elde edilen kıyı mekanı, rekreasyonel düzenlemelere konu olmuştur.

5. KIYI DOLGU ALANLARINDA PEYZAJ DÜZENLEMELERİ

5. 1. Peyzaj Tasarımı İlkeleri Açısından Kıyı Dolgu Alanlarının Değerlendirilmesi

5. 1. 1. Planlama Esasları

Sahil şeritleri, kıyılar ve denizler artan rekreasyon ihtiyacına cevap verebilecek önemli kaynaklardır. Özellikle kıyı kentlerine rekreasyonun bu alanlara kaydırılması kentli için bulunmaz bir olanaktır.

Peyzaj projelendirme çalışmalarında ilk aşama amacın ne olduğunun doğru saptanması ardından da bu amaca yanıt verecek fonksiyon alanlarının tespitidir. Tasarım ise bu fonksiyon alanlarının en uygun , işlevsel ve estetik şekilde yerleştirilmesi durumudur. Kıyı rekreasyon alanlarında amaç, kıyı-insan ilişkisinin sağlıklı bir şekilde kurulmasıdır. Tuzlu su etkisi ile rüzgara açık nemli ortamlara sahip kıyı alanları insanların rekreasyonel açıdan en çekici buldukları alanlar olmakla birlikte tasarım açısından zor mekanlardır. Zira üzerinde peyzaj çalışmaları yapılacak olan kıyı mekanı müstakil bir oluşum değil kent kıyı bütününe bir parçasıdır.

Bu anlamda, kıyı peyzaj projesinde getirilecek fonksiyon alanları ile ulaşım akslarının hatta donatı elemanları ile yumuşak peyzaj öğelerinin sahil bandı boyunca süregelen oluşuma uyumlu, akıcı ve işlevsel oluşumlar göstermesi önemlidir.

Kent tarihsel gelişim süreci sonunda, bugüne kadar derlediği sosyo-kültürel özellikleri ile bir "kent kimliği"ne sahiptir. Kent sistemi içinden bakıldığında bu kimliğin cadde ve sokakları, meydanları, bina ve açık alanlarından okunuyor olmasının yanısıra denizden kente bakışta kıyı silüetinin de kentin birikmiş değerlerini, kent kimliğini yansıtır olması önemlidir.

Kıyı peyzajı, peyzaj mekanını kullananlar tarafından olduğu kadar, deniz istikametinden kente bakan kişiler tarafından da algılanan bir olgudur. Kıyı düzenlemelerindeki kaba ve yumuşak peyzaj çalışmalarında bu konunun dikkate alınarak çalışmaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Kıyı peyzaj çalışmalarında, "su kaynağı"ndan rekreasyonel anlamda en iyi şekilde nasıl yararlanılacağı düşünülerek planlamaların yapılması gereklidir. "Su kaynağı" sayısız rekreasyonel kullanımlara imkan veren bir oluşumdur.

Deniz sporları kulübü, deniz müzesi, akvaryum gibi büyük çaplı ünitelere kıyı alanında yer ayırmak mümkün iken, daha küçük çaplı düşünüldüğünde park kullanıcılarına hitap edecek sandal ve deniz bisikleti kiralama birimleri, balık tutma yerleri, maket gemi koyu ile maket gemi kiralama birimleri, sahil gezinti yolu üzerinde yer alan dürbünlerle desteklenmiş manzara terasları, giyinme kabinleri/duş/gölgelik gibi donatı elemanları ile desteklenmiş plaj oluşumları gibi su kaynaklı rekreasyonel kullanımlara yer verilebilmektedir.

Yurtdışındaki kıyı peyzajlarında planlama, uygulama ve işletmenin bir isteme oturtulduğu ve bu anlamda yaratıcı, yaratıcı olduğu kadar da eğitici ve dinlendirici peyzaj çalışmalarını yaratmanın mümkün olduğu gözlenmektedir.

Tarihsel gelişim süreci boyunca İstanbul bir "su kenti" olagelmekle birlikte İstanbullular esas olarak denizi sadece görsel olarak tanımakta, rekreasyonel ihtiyaçlarını deniz kenarındaki yeşil alanlarda karşılamakta, ancak deniz rekreasyonuna etkili bir katılım göstermemektedirler.

İstanbul kıyı bandı düzenlemelerinde, peyzaj çalışmalarının eğitsel boyutundan yararlanılarak kentlinin su ile barışmasına öncülük edilmesi mümkündür.

Kentsel peyzaj çalışmaları temel olarak, kentlinin açık alanlardan yararlanma taleplerini karşılamakla yükümlüdür ancak kentlinin rekreasyonel taleplerini eğiterek kent sistemi içindeki "açık alan niteliğini" yükseltmek de sorumluluğu altındadır. Bu anlamda kentlinin talep ettiği açık alanlardan yararlanma şekilleri plancılar tarafından karşılanırken, açık alan kullanımlarının niteliğinden ödün verilmemesi önemlidir. Kentlinin talep ettiği kullanım şekli "piknik alanları" ise bu oluşuma kıyı

bandının bir kısmında yer verilirken, diğer kısımlarında peyzaj kültürünün kentlilere ulaştırılabileceği oluşumlara yer vermek uygundur.

5. 1. 2. Fonksiyon Alanları

Peyzaj düzenleme çalışmalarında getirilen fonksiyon alanları; planlamanın gerçekleştirildiği yerin demografik yapısı; yaş, cinsiyet, meslek grupları dağılımı, vb., sosyo-kültürel koşullar; yöresel eğitim ve alışkanlıklar, ekonomik yapı; gelir durumları, alan büyüklüğü, konum, iklimsel özellikler; yağış durumu, güneşlenme durumu, vb., mevcut bitki dokusu ve karakterine göre belirlenmektedir. [24, s.270-276]

Kıyı açık alanlarına getirilecek olan fonksiyon alanları esas olarak, bir kent parkı içine getirilmesi uygun olan mekanların tümünü içermektedir.

Bu donatı alanlarından bazıları; sahil gezinti yolu, ana ve ara ulaşım arterleri, bisiklet ve koşu yolları, otopark alanları, amfiler, üstü açık ve kapalı dinlenme mekanları, meydanlar, çocuk oyun alanları, spor alanları, sergi satış birimleri, çay bahçeleri, seyir terasları, piknik alanları ve görsel su öğeleri şeklinde tanımlanabilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta, bu fonksiyon alanlarının dağılımı yapılırken, kullanıcıların deniz ile bütünleşmesini sağlamak için, deniz manzarasına açık kısımlarda meydan, amfi, dinlenme alanı ve çay bahçesi gibi oluşumlara yer vermek gerektiği, aynı şekilde kıyı silüetinde yapılaşmaya sebep olacak spor alanı, otopark gibi oluşumlara ise sahil hattının olabildiği ölçüde gerisinde yer verilmesinin gerektiğidir.

5. 1. 3. Donatı Elemanları

Yaşadığımız kültürel çevrede; mimari öğelerin yanısıra kentin ortak yaşam mekanları olan ve çağdaş yaşam bilgisi/kültürün yansıması olan sokak, yol, cadde ve meydanlar ile rekreasyon amaçlı genel ya da özel kullanım alanlarında yer verilen, konforun ve çevre kalitesinin göstergesi olan; ulaşım, toplanma, oturma, barınma, korunma, güvenlik, kuşatma, iletişim, tanıtım, danışma, aydınlatma, oyun, ve spor gibi temel fonksiyonları destekleyip güçlendiren ve toplumsal yaşamı kolaylaştırarak, kullanıcıların beğenisini kazanan, peyzaj elemanlarına ihtiyaç

duyulur. Bu nedenle mekanı oluşturan temel öğelerin donatı elemanları ile desteklenip güçlendirilmesi, kaçınılmaz bir gereksinimdir.

Bulundukları çevreye, mekana ya da ortama işlev kazandırmaları ötesinde estetik kalitesini yükseltmek amacı ile tasarlanıp üretilen ve projedeki yerlerine konulan ya da yaratılmak istenen özgün bir çevre içinde kullanılmak üzere seçilen; masa, sehpa, sandalye ve mobil banklar; bitki kasaları, şemsiye, çöp kutu ve bidonları gibi hareketli elemanlar yanısıra; döşeme, sınırlayıcı, kuşatıcı ve koruyucu elemanlar; ağaç altlık ve koruyucuları; yön, işaret, bilgilendirme, tanıtmaya, ilan ve reklam levhaları ile aydınlatma elemanları, saat, heykel, su gösterileri ve çeşmeler; altyapı girişleri ve rögar kapakları gibi ürünler dışında, kalıcı nitelikteki; çadır, pergola, büfe, otobüs durağı ve danışma gibi destek elemanlar; donatı elemanları ya da kentsel donatılar olarak tanımlanır. Bunlar, mekanı oluşturan üç temel elemana (yer düzlemi, çatı ve kuşatma elemanlarına) bağlı ya da onları güçlü kılacak biçimde kullanılan ikincil ya da destek elemanlardır. [28] [29, s.102-115]

Çevre kalitesi, çağdaşlık-gelişmişlik düzeyi; çevrede yer alacak ticaret, eğlence, eğitim, spor, alışveriş merkezlerinin mimari niteliğinin yanısıra kullanıcıların kültür düzeyi, kentsel donatıların başarılı kullanımı ve dengeli dağılımında izlenebilir. Donatı elemanların varlığı; mekanda kaliteyi artırıcı, kullanıcı davranışlarını değiştirici, taşınmazlarda rant yükseltici rol oynar. [30, s.62]

Kıyı dolgu alanları konumları itibarıyla donatı elemanlarının seçiminin titizlikle yapılmasının gerekli olduğu mekanlardır. Tuzlu su ve rüzgar etkisi ile nemli ortam donatı elemanlarının kısa sürede tahrip olmasına sebep olmaktadır. Bu anlamda, kıyı alanlarında kullanılacak elemanların emprenye edilmiş ahşap ile desteklenmiş donatı elemanları olması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Spor alanları, çocuk oyun alanları, aydınlatma, çöp kutusu birimleri, yönlendirme panoları gibi metal konstruksiyon olması alışlagelmiş oluşumlarda ise standartlara uygun metal elemanların kullanılması gereklidir. Bunun yanında hangi tip malzeme olursa olsun donatı alanları ile elemanları için iklimin yarattığı olumsuz koşullar göz önünde bulundurularak sistemli bir bakım onarım çalışmasının yapıyor olması gerekmektedir.

5. 1. 4. Bitkisel elemanlar

Kıyı dolgu alanları, yumuşak peyzaj düzenlemeleri açısından en zor mekanlardan biridir. Zira denizden gelen tuzlu su etkisi, kuvvetli rüzgar ve nemin yanısıra dolgu topraktan kaynaklı kısıtlı gelişme ortamı ile topraktaki tuzlu su etkisine sahiptir. [31]

Kıyı peyzaj çalışmalarının genel olarak en başarısız olduğu bölüm yumuşak peyzaj uygulamalarıdır. Bu anlamda kıyı dolgu alanlarında yetismeye uygun bitki türlerinin bilinçli bir şekilde düzenleme alanında kullanılması gerekmektedir. Tuzlu su etkisi ile dolgu toprak koşuluna dayanıklı bitki türlerinin denize en yakın kısımlarda kullanılarak, ikinci derecede dayanıklı olan türlerin kıyının arka kısımlarında kullanılmasına dikkat edilmelidir. [32., s486]

İstanbul kenti kıyı dolgu alanlarında yapılan gözlemler sonucunda, belli türlerin kıyı mikroklimasına uygunluk gösterirken diğer türlerin kıyı alanındaki varlığını devam ettiremediği saptanmıştır. Yapılan çalışmalar sonunda kıyı dolgu alanında kullanıma uygun türleri ön kıyı alanına ve arka kıyı alanına uygun türler olarak ayırmanın gerekliliği anlaşılmıştır. [33]

Ön kıyı alanına uygun ağaç ve ağaçcıklar- Acer sp., Ailanthus altissima, Albizzia julibrissin, Eleagnus angustifolia, Fraxinus excelsior, Gleditsia triacanthos, Palatanus orientalis, Populus alba, Robinia pseudoacacia, Robinia pseudoacacia "Umbraculifera", Salix alba, Salix babylonica

Ön kıyı alanına uygun çalılar- Atriplex halimus, Baccharis halimifolia, Cotoneaster frainchettii, Pittosporum tobira, Pittosporum tobira "nana", Pryacantha coccine, Tamarix pentandra

Arka kıyı alanına uygun ağaç ve ağaçcıklar- Cercis siliquastrum, Cupressus sempervirens, Cupressus macrocarpa, Hibiscus syriacus, Laburnum alpinum, Lagerstroemia indica, Malus floribunda, Pinus halepensis, Pinus brutia, Pinus pinea, Prunus spinosa, Thuja sp.

Arka kıyı alanına uygun çalılar- Berberis thunbergii "atropurpurea", Berberis veitchii, Cineria maritima, Cotoneaster dammeri, Cotoneaster horizontalis, Cydonia japonica, Euonymus japonica, Forsythia viridissima, Ligustrum sp., Lonicera nitida,

Mahonia aquifolium, Rosa sp., Spirea bumalda, Sparteum junceum, Philadelphus sp., Viburnum opulus, Viburnum tinus, Veronica sp., Yucca filamentosa

Belirtilen bitki türleri dışında kullanılan türlerin sert deniz ikliminde yoğun tahribatlara uğradığı saptanmıştır. Belirtilen türlerden arka kıyı alanında başarılı olanların ön kıyı alanında kullanılması durumunda aynı tahribatlara bu türlerde de rastlandığı saptanmıştır. Bu durumda ön kıyı ile arka kıyı dolgu alan türlerinin birbirinden ayrı düşünülmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle ibreli türlerin kıyı alanında (arka kıyı alanında bile olsa) az miktarda kullanılması yararlı olacaktır.

İstanbul metropolü içerisinde yer alan kıyı dolgu alanlarında, kullanılan bir çok bitki türünün iklimle uyum sağlayamadığı için mekandan silinip gittiği gözönünde bulundurulduğunda, kıyı iklimine uygunluğu kanıtlanmış olan türlerin kıyı dolgu alanlarında ağırlıklı olarak kullanılması, uzun ömürlü peyzaj düzenlemelerine imkan tanıyacaktır.

5. 2. Kıyı Dolgu Alanı Düzenlemelerinde Uluslararası Örnekler

5. 2. 1. Battery Şehir Parkı, Manhattan-New York, New York

- Maliyet- \$ 4 milyar
- Boyutlar- Düzenleme mekanı 37 hektarlık bir alana sahiptir.
- Bitirilme Tarihi- 1979
- Tasarım- Alexander Cooper-Cooper Robertson & Partners

Stanton Eckstut-Ehrenkrantz Eckstut & Whitelaw

Şehir parkının uzun bir geçmişi vardır. Düzenleme alanı dolgu alan üzerinde yer alacak şekilde ilk olarak 1976 yılında tasarlanıp uygulanmıştır. Devlet mülkiyetindeki araziye ilişkin ilk çalışmalar 1968 yılında mimar Harrison ve Abramovitz tarafından gerçekleştirilmiştir.

1979 yılında mimar Alexander Cooper ve Stanton Eckstut mekanı geliştirmeye yönelik bir mastır plan hazırlamışlardır.

Mastır planda, merkezde ticari alan yer alırken kuzeyde ve güneyde konut alanları yer almakta ve bunların hepsini birbirine bağlayan oluşum da, 21 m. genişliğe ve Hudson Nehri boyunca bir uzunluğa sahip olan Battery Şehir Parkı olarak belirlenmiştir.

Şehir merkezinden geçen Hudson Nehri boyunca uzanan düzenleme alanının % 42'lik bir kısmında konut alanları, % 30'luk bir kısmında park ve meydan alanları, % 19'unda sokak ve caddeler, % 9'unda ise ticari birimler yer almaktadır.

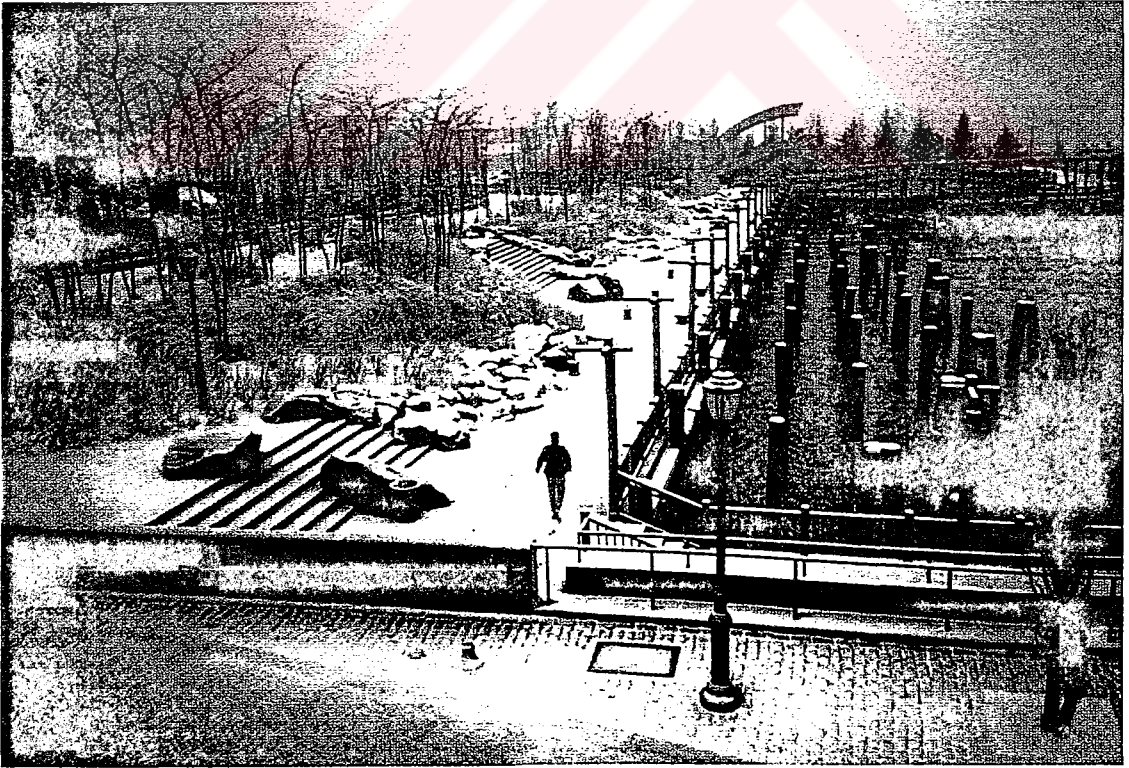
Düzenleme alanında tasarım açısından en önemli problem yoğun bir trafik ağının içinde yer alması ve işlevsel olduğu kadar estetik açıdan da mekanda doğru bağlantıların yaratılması olmuştur. Şehir içinden gelen tüm yolların vardığı son nokta şehir parkıdır.

Şekil 5. 1. Battery Şehir Parkı İle Çevresindeki Konut Alanlarının Etkileşimi [47]

Şekil 5. 2. Battery Parkı Dolgu Alanının İnşaat Sürecinden İzlenimler [47]

Şekil 5. 3. Battery Parkı Sahil Gezinti Yolu [47]

Tasarım İlkeleri

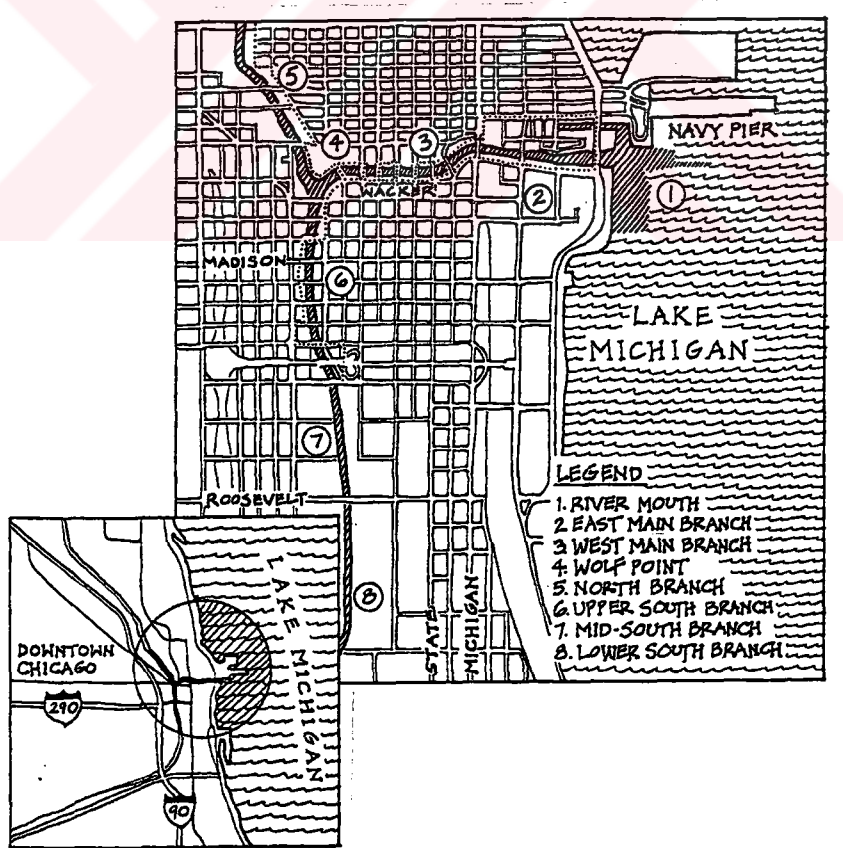
Düzenlemede yakın çevre mevcut dokusu incelenerek binalarda boyut ve şekilde olduğu kadar kullanılan malzeme ve detaylarda da eski geleneksel tarz binalar ile daha yeni binalar arasında uyumlu ve dengeli bir geçişin yaratılması üzerinde durulmuştur.

Yapısal oluşumlarda bu anlayış izlenirken, yeşil alanlar olarak da şehrin işlevselliğinin devamı şeklinde yer alan eğlence parkları yaratılmıştır.

Temel prensip olarak küçük çaplı düşünmek ve en basit şekliyle mevcut oluşumların korunup, geliştirilmesi kabul edilmiştir.

Değerlendirme

Bu şehir parkı, izole edilmiş mekanlar yaratan modernist yaklaşıma karşı bir cevap olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu düzenleme New York şehri tasarımında bir dönüm noktası olmuştur.

Şekil 5. 4. Battery Şehir Parkı Tasarım Planı [47]

Tasarımda binalardan, parklara, meydanlara, caddelere kadar her öge eşit öneme sahiptir. Şehrin her kesiminden gelen yollar burada birleşmekte ve dağılmaktadır. Park çevresi konutlarda yüksek gelir düzeyine sahip insanlar oturmaktadır. Park alanı yakın çevresinin niteliğini artırıcı bir etkiye sahiptir.[47]

5. 2. 2. Charleston Waterfont Parkı-Charleston, South Carolina

- Maliyet-\$ 13.5 milyon
- Boyutlar- 5 hektar toplam alan, 460m. sahil gezinti yolu, 122m.balıkçı iskelesi
- Bitirilme Tarihi- Mayıs 1990
- Ödül- Top Honor Award 1992
- Tasarım- Stuart O. Dawson, FASLA-Sasaki Associates, Inc.

Tarihi Charleston şehri merkezinde 5 hektarlık bir alan kaplayan Charleston Waterfront Parkı, 1990 Mayıs'ında halkın kullanımına açılmıştır.

Park alanı; Adger Rıhtımı, Vendue Mevkii ile Cooper Nehri tarafından sınırlandırılmaktadır.

Düzenleme alanı moloz taş dolgu üzerinde yer almaktadır. Adger Rıhtımı'nın restorasyonu çerçevesinde ele alınan mekanın 1980 yılında park alanı olarak değerlendirilmesine karar verilmiş ve ilgili mastır plan hazırlanmıştır.

Tasarım İlkeleri

Park, bugün kıyı boyunca kamuya 3500 feetlik bir kullanım alanı sunmaktadır. Charleston Limanı'nın olağanüstü manzarasına hakim 122m.lik rıhtım, su yüzeyinde bir çıkıntı oluşturmaktadır. Yapım sürecinde, parkın ön kısmındaki alanda uer alan bataklığın mevcut bitki örtüsünün değerini arttırmak ve onu korumak için özen gösterilmiştir. Geniş yeşil alanlar, dekoratif çeşme ögesinin yer aldığı meydan, dinlenme mekanları parkın içinde yer alan oluşumlardır. Tarihi rıhtımların kalıntıları, eski yığıntılar dikkat ve titizlikle seçilerek muhafaza edilmiştir. En büyük

Şekil 5. 5. Charleston Waterfront Parkı Meydan Düzenlemesi [47]

planlama endişelerinden biri kasırgalar ve fırtınalardan dolayı meydana gelebilecek zararlar olmuştur. Bu sebeple; dalga enerjileri, fırtına gücü ve dalga boyları arasındaki mesafeler hesaplanmış bu teknik değerlendirmeler ışığında T şeklindeki iskele ile güçlendirilmiş kıyı duvarları dalgaların etkisine dayanacak şekilde tasarlanmıştır. 1989 sonbaharında meydana Hugo Kasırgası, 135 mil hız ve 12 feet yükseklikle parkın dayanıklılığını test etmek için Charleston'u baştan başa geçmiştir. Park alanı ile iskele bu kasırğa ile dayanıklılığını ispatlamıştır.

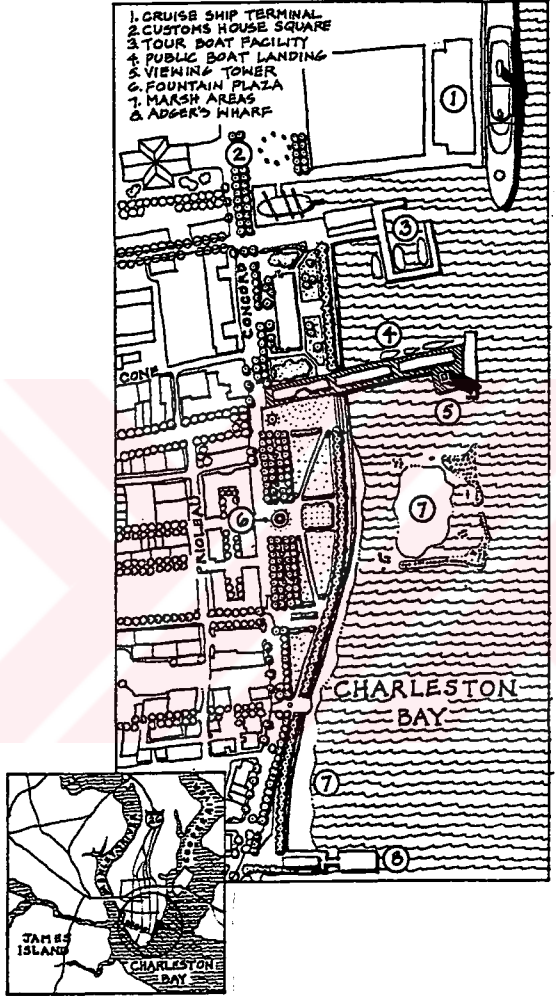
Formal düzenleme anlayışının hakim olduğu yeşil alan tasarımına örnek olarak Charleston'un mimari özelliklerini yansıtan ananas heykelli kaskatlı süs havuzunu göstermek mümkündür. Meydan düzenlemesinin merkezinde yer alan bu görsel öğe parkın sembolü durumundadır.

Kaskatlı süs havuzunun etrafı renkli çiçek parterleri ve çim alanlarla çevrilidir. Gündüz kullanımının yanında gece kullanımına da önem verilerek süs havuzunun aydınlatma sistemi tasarlanmıştır.

Değerlendirme

Charleston Waterfront Parkı terk edilmiş bir kıyı cephesinin, kentin rekreasyon merkezi haline dönüştürülmesinin ispatı adına önemli bir örnektir. Park alanının başarısının bir sebebi, kent kimliğini yansıtıyor olmasıdır.

Düzenleme alanında, zengin bir denizcilik tarihine sahip olan kentin tarihsel dokusunun eğitim amaçlı olarak teşhirinin sağlanmış olması etkileyicidir.[47]

Şekil 5. 6. Charleston Waterfront Parkı Tasarım Planı [47]

5. 2. 3. Long Rıhtımı Yeniden Düzenlenmesi- Boston, Massachusetts

- Maliyet-\$ 7 milyon
- Boyutlar- Rıhtımın uç kısmının alanı 0.4 hektar, genişlik 64 m., uzunluk 64 m., toplam rıhtım uzunluğu 250m.

- Bitirilme Tarihi- 1989
- Ödül- The Waterfront Center Award 1991
- Tasarım- Stuart O. Dawson, FASLA ve John Jennings-Sasaki Associates, Inc.

Boston şehri merkezinde halkın kullanımına açık nitelikli bir kıyı mekanı olan Long Rıhtımı temelde doğal taş ve granit malzemenin uyumlu kullanımı ile yaratılmış bir seyir terası, iskele meydanı düzenlemesidir.

18. yy. dan kalma niteliğini kaybetmiş bir sanayi rıhtımı iken üzerinde alınan etkili restorasyon ve mühendislik kararları ile halk tarafından tercih edilen kaliteli bir kent açık alanı haline gelmiştir.

Granit kıyı perdeleri ve ahşap temel kazıkları ile Long İskelesi 1711 senesinde inşa edilmiş, uzun senelerin ardından 1976 senesine gelindiğinde ise Boston şehrine artık hizmet veremeyeceği ilan edilmiştir.

1979 yılında Boston Şehri Geliştirme Kurulu tarafından Long Rıhtımı'nın yeniden yapılanmasına dair bir mastır plan hazırlanmasına karar verilmiş ve bu konu ile ilgili olarak yapılacak çalışmalar Sasaki Şirketine verilmiştir. Uygulama çalışmaları 1989 yılında tamamlanmış ve rıhtım yeniden kullanıma açılmıştır.

Düzenlemede temel karar, granit yapıyı koruyup restore ederken, ahşap temel kazıkları ile eklerinin kaldırmaktır. Fırtınalara karşı rıhtımın dayanıklılığını arttırmak ve suyun rıhtım üzerinden akışını önlemek için ise rıhtım yüksekliğinin artırılması bir zorunluluk olarak tasarım ekibinin karşısına çıkmaktaydı. Bu durumda, deniz yüzeyinden 2.5 m. yukarıda olan rıhtımın yüksekliğinin 4 m.'e ulaştırılması uygun görüldü. Ancak rıhtım yüksekliğinin artması ile kıyı perdesinin taşıyacağı yük de artacaktı, bu sebeple kıyı perdesinin tuttuğu dolgunun malzemesi değiştirilerek daha hafif bir dolgu malzemesi kullanıldı.

Mekanın merkezinde geniş bir meydan oluşumu yaratılmışken mekanın denize yakın olan kısımlarında kademeler yapılarak su yüzeyine yaklaşmış ve sınırda büyük iskele babaları ile zincirlere yer verilmiştir. Yüzey elemanı olarak da gri renkli doğal taş ile granit malzeme kullanılmıştır.

Şekil 5. 7. Long Rıhtımı Meydan Düzenlemesi [47]

Tasarım İlkeleri

Tasarımın ana teması düzensizliktir. Ağır siyah iskele babaları, zincirler ile geniş granit bloklar, rıhtımın başlıca özellikleridir.

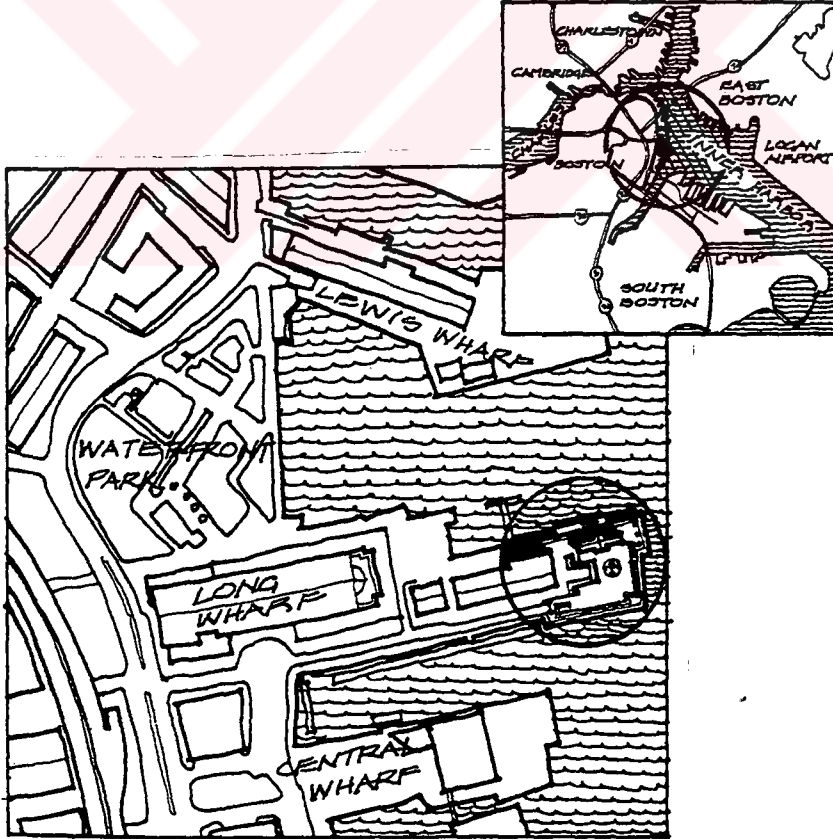
18.yy. başlarından kalan beyaz, kırmızı ve siyah renk örgülü rüzgar gülü güzel bir odak noktası oluşturmaktadır. Kuzeyi gösteren bu motifin tasarımı 1792 yılında Samuel Thaxter tarafından yapılmıştır. Long Rıhtımının rehabilitasyonuna ilişkin çalışmaların tamamlanmasının 15 yıl içinde gerçekleşeceği düşünülmektedir. Düzenlemeler üç ayrı etapta gerçekleştirilecek şekilde ayarlanmıştır.

Bugün, Boston'luların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak adına kullandıkları mekan, düzenlemelerin ilk etabı kapsamında gerçekleştirilmiş olup, üstü açık oturma birimleri ile seyir teraslarını bünyesinde bulundurmaktadır. Diğer aşamaların tamamlanması ile rıhtımın merkez kısmının da düzenlenmesi sağlanmış ve bir denizcilik sergisi kurulmuş olacaktır.

Değerlendirme

Long Rıhtımı aynı zamanda 1845'ten kalma tuğla bir oluşum gösteren Custom House binasına ev sahipliği yapmaktadır. Binarın bünyesinde konut, ticaret ve restoran fonksiyonları yer almaktadır.

Bunun yanı sıra Long Rıhtımında kıyıda bir otel yer almaktadır. Şüphesiz ki mekan içerdiği tüm fonksiyonlar ile bir bütündür. Ancak "The Waterfront Center Award" sadece rıhtım restorasyonuna yönelik verilmiştir. Long Rıhtım şimdiye kadar yenileme çalışmaları en uzun süren ve en pahalıya çıkan rıhtım olma özelliğine sahiptir. [47]

Şekil 5. 8. Long Rıhtım Alanı Vaziyet Alanı [47]

6. ÜLKEMİZDE KIYILAR İLE İLGİLİ YASAL DURUM

6. 1. Kıyılar İle İlgili Yasal Durum Çerçevesinde Son Yasal Değişiklikler

Kıyılarımızla ilgili son yasal değişiklik, 30,03,1994 tarih 21890 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik ile gerçekleştirilmiştir. Bu son yasal değişikliğe özellikle kıyı kentlerinin meskun alanlardaki sorunlarının yerel yönetimlerce olabildiğince sağlıklı çözümlenmesinin sağlanması için ihtiyaç duyulmuştur.

3830 sayılı Kıyı Yasası ile, kıyı kentlerinin meskun alanlarında, kısmen veya tamamen yapılaşma tanımına uymayan imar adalarında sahil şeridinin 100 m. olarak tanımlanması cephe hattında bütünlüğün bozulmasına ve çeşitli büyüklükte boşlukların doğmasına neden olmuştur. Bu uygulamalar kıyı yönetmeliğinde değişiklikler yapılmasını gündeme getirmiştir.

Son Yönetmelik ile "Kıyı Kenar Çizgisi", "Günübirlik Turizm Tesisleri" ve uygulamada sorunlar çıkaran "Kısmi Yapılaşma" tanımları değiştirilmiş, "Dar Kıyı" ve "Sosyal Teknik Altyapı Tesisleri" tanımları kaldırılmıştır.[4]

Kıyı kenar çizgisinin yeni tanımında doğal eşiklere daha fazla önem verilmiş kıyıda sınıflama ihtiyacı duyulmuştur. Şöyleki;

-Kıyı Kenar Çizgisi: "Deniz, tabii, suni göl ve akarsuların alçak basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu, kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı. Dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerde ise, şev ya da falezin üst sınırıdır."

-Kıyı: Kıyı tanımında herhangi bir değişikliğe gereksinim duyulmamış, kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasında kalan alan kıyı olarak tanımlanmıştır. Ancak yönetmeliğe "Dar-Yüksek Kıyı", "Alçak-Basık Kıyı" tanımları eklenmiştir.

a) Dar-Yüksek Kıyı: "Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılardır. "

b) Alçak-Basık Kıyı: "Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün gölü, lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır."

-Günübirlik Turizm Tesisleri: 30,03,1994 tarihli yönetmelik ile, özel mülkiyetin söz konusu olmadığı sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılabilecek günübirlik turizm tesisleri içine spor tesisleri, golf alanları, lunapark, fuar ve su oyunları parkı gibi tesisler de alınmıştır.

Ancak, bu alanlarda bu tür tesislere müsaade edilirken dikkat edilecek husus, uygulama yönetmeliğinin 17. maddesi uyarınca, günübirlik turizm tesislerinin emsal 0,20'yi bir (1) katı, $h=4,50m.$ 'yi, asma kat yapılması halinde $h=5,50m.$ 'yi geçemeyeceğidir.

-Kısmi Yapılaşma: 30,03,1994 tarihli yönetmelikte yer alan kısmi yapılaşma tanımı 13,10,1992 tarihli yönetmelikten özünde farklı olmayıp, 11,07,1992 tarihinden önce onaylanmış imar planları içinde kalan imar adaları üzerinde yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan plan ve mevzuata uygun olarak tamamlanmış yapılar ile ruhsat alınarak en az subasman seviyesinde inşaatı tamamlanmış yapıların bulunduğu parsellerin sayısının veya kullanılan toplam taban alanının imar adasındaki toplam parsel sayısının veya toplam taban alanının yüzde ellisinden fazla olması durumudur.

Ancak 13,10,1992 tarihli yönetmelikte, hem kentsel hem kırsal alanlardaki sahil şeridinin, üzerinde yapı olmayan imar adalarında 100m. olarak belirlenmesinin, özellikle yoğun yapılaşmış kent merkezlerinde kısmi yapılaşmanın imar adası bazında tanımlanması kıyı ve sahil şeritlerinin toplum yararına kullanımı genel ilkesine bir katkıda bulunmayan bazı küçük boşluklar meydana gelmesine plan bütünlüğünün ve cephe hattının bozulmasına yol açtığı gözlenmiş ve yönetmeliğin 4.

maddesinde yer alan "Kısmi Yapılaşma" tanımı revizyon edilerek ve 30,03,1994 tarihli Yönetmelik ile plan türleri esas alınarak farklı değerlendirmeler yapılması öngörülmüştür. [34]

Hangi plan türü içinde olursa olsun kısmi yapılaşma değerlendirmesi yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli husus; herhangi bir imar adasının, bir kısmının 100 m.lik sahil şeridi içinde bir kısmının sahil şeridi dışında kalması durumunda, bu tür imar adalarının tamamının sahil şeridi içinde kaldığı kabul edilerek kısmi yapılaşma değerlendirmesinin yapılması gerektiğidir.

-Kentsel ve Kırsal Uygulama İmar Planlarındaki Uygulama: [35]

Kentsel ve kırsal uygulama planları; 30,03,1994 tarihli Yönetmelikte meskun ve gelişme alanlarını kapsayan, yerleşmenin mevcut ve projeksiyon nüfusuna dayalı gerekli tüm kullanım ve fonksiyonlarını içeren bir plan olarak tanımlanmaktadır.

30.03.1994 tarihli Yönetmeliğin 1. Maddesinin (b) bendinde 11,07,1992 tarihinden önce onaylanmış bu tür planlara konu alanlarda kısmi yapılaşmanın, bu planların sahil şeridine giren kesiminin bütününde hesaplanacağı belirtilmektedir. Diğer bir deyişle planın sahil şeridi kesiminde her imar adası teker teker değil tümünden değerlendirilecektir.

Ancak bu değerlendirme iki aşamalı olacaktır. Şöyleki ilk önce her bir imar adasının kendi içinde kısmi yapılaşmaya sahip olup olmadığına bakılacak, ikinci aşamada ise 100 m.lik sahil şeridi içinde kalan imar adalarının sayısının %50'sinden fazlasında kısmi yapılaşma var ise sahil şeridi 100m. olarak revize edilmeyecek, plana göre uygulama yapılmasına devam edilecektir.

Uygulama imar planı tanımına uygun ancak kent planı bütününden kopuk olan 1/1000 ölçekli imar planlarının da bu kapsamda değerlendirilmesi gerekir.

3194 Sayılı Kanun uyarınca uygulanan İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 3. maddesinde "İlave İmar Planı" mevcut imar planının genel arazi kullanım kararları ile tutarlı, mevcut imar planı ile ulaşım açısından bütünlük ve uyum sağlayacak biçimde hazırlanmış bulunan planlar olarak tanımlanmıştır.

Dolayısıyla yukarıda açıklanan tanıma uygun olarak hazırlanan ve kentsel uygulama imar planına bitişik olan 11,07,1992 tarihinden önce onaylanan ilave imar planlarında da 100m.lik sahil şeridi bütününde yapılacak kısmi yapılaşma değerlendirmesinin kentsel uygulama imar planı ile birlikte ele alınması, bir başka ifade ile, kısmi yapılaşmanın 11,07,1992 tarihinden önce onaylanmış bu şekilde birbirine bitişik planların bütününde irdelenmesi gerekmektedir. Bu türden planlar değişik tarihlerde onanmış dahi olsalar hep birlikte değerlendirileceklerdir.

-Mevzi İmar Planlarında Uygulama [35]

Mevzi İmar Planları; Mevcut imar planı sınırları dışında olup, bu planla bütünleşmeyen bir konumda bulunan alanlar üzerinde hazırlanan ve sosyal ve teknik alt yapı gereksinimlerini kendi bünyesinde sağlamış olan planlardır.

Buna göre, mevzi imar planları, imar planı sınırları dışında genellikle ilgililerin talebi ile gündeme gelen veya gerekli durumlarda ilgili idarece belli bir sektörel kullanımı gerçekleştirmek amacıyla (II. konut, küçük sanayi vb.) hazırlanan yukarıdaki tanıma uygun planlardır.

30,03,1994 tarihli Yönetmeliğin 1. maddesinde yer alan Kısmi Yapılaşma tanımının yukarıdaki tanıma uygun olarak hazırlanan mevzi imar planlarının sahil şeridi içinde kalan bölümünde kısmi yapılaşmanın eskiden olduğu gibi imar adası bazında irdelenmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Kentsel uygulama imar planına bitişik dahi olsa ilave imar planı niteliğinde olan, 11,07,1992 tarihinden önce onaylanmış tüm mevzi planlarda da kısmi yapılaşma değerlendirmesi 30,03,1992 tarihli yönetmelik uyarınca imar adası bazında ele alınacaktır.

-Turizm Merkez, Alan ve Bölgelerinde Uygulama [35]

2634 sayılı Turizmi Teşvik Yasasına göre belirlenen turizm merkez, alan ve bölgelerinde özel olarak hazırlanmış olan ve bütünlüğün bozulmasının önlenmesi için onaylanmış turizm amaçlı uygulama imar planlarında, kısmi yapılaşmanın 100m.lik sahil şeridi bütününde aranması gerektiği belirtilmektedir.

Turizmi Teşvik Yasasına göre belirlenmiş turizm alan ve merkezlerinde turizm dışı kullanımlara yönelik olarak hazırlanmış ve 11,07,1992 tarihinden önce onaylanmış

planların kırsal ve kentsel yerleşmeleri içeren uygulama imar planı niteliğinde olanlarında kısmi yapılaşma 100m.lik sahil şeridi bütününde, mevzi imar plan niteliğinde olanlarında ise, ada bazında incelenecektir.

-Plan Revizyonları

3830 Sayılı Kanunun geçici 1. maddesi ile kısmen veya tamamen yapılaşmamış alanlarla ilgili imar planı revizyonlarının bir yıl içinde tamamlanacağı hükme bağlanmıştır.

-Kıyıda ve Sahil Şeridinde Yer Alan Fonksiyonlar [4][35]

Kıyılarda ayrıca uygulama imar planı yapılmadan, sabit olmayan duş, gölgelik, soyunma kabini aralarında en az 150m. mesafe olmak kaydı ile 6 m2'yi geçmeyen büfe ve kirleticisi olmayan fosseptik yapımını gerektirmeyen seyyar tuvalet ve ahşap iskeleler yapılabilir.

Bu hüküm ile daha önce eleştirilere neden olan 6 m2'lik büfelerin ne sıklıkta konulacağı sorusuna açıklık getirilmiştir.

Kıyıda ve sahil şeridinin ilk 50m.'sinde ancak kamu amaçlı olan tasfiye ve pompa istasyonu niteliğini taşıyan arıtma tesisleri yapılabilir. 30,03,1994 tarihli Yönetmelik ile Değişik Uygulama Yönetmeliğinin 13. maddesi bu konuya açıklık getirmekte ve sahil şeridinin ilk 50m.'sinde cepheli özel mülkiyete konu taşınmazlar üzerinde yapılan tesislere yönelik arıtma tesislerinin kıyıya ve sahil şeridinin ilk 50m.'sine kesinlikle inşa edilmemesi gerektiğini belirlemektedir.

30,03,1994 tarihli Yönetmeliğin 6. maddesi ile sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılabilecek tesislere, karakol ve bu gibi güvenlik yapıları ilave edilmiş ise de, bu tesislere izin verilirken, bu tesislerin bünyesinde hiçbir şekilde lojman ve konaklama ve benbenzeri ünitelere yer verilmemiştir.

-Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Alanlar [35]

Doldurma ve kurutma, denizlerde içme ve kullanma suyu kaynağı olmamak kaydıyla tabii göl ve akarsularda; sadece kamu yararının gerektiği hallerde, daha uygun alternatifler bulunmaması halinde, kıyı alanının yetersiz olduğu durumlarda imar

planı kararı ile yapılacaktır. Doldurma ve kurutma yoluyla elde edilen araziler özel mülkiyete konu olamazlar.

6. 2. Kıyı Yasası Kapsamında Kalan Alanlarda Planlama ve Yapılanma

Kıyı Yasası kapsamında kalan kıyılarda, dolgu ve kurutma suretiyle kazanılan alanlarda ve sahil şartlarında yapı yapabilmemenin ilk şartı uygulama imar planı yapılması ve kanun hükümlerine göre onaylanmasıdır.

6. 2. 1. Kıyılarda Planlama

Kıyıda onaylı uygulama imar planı kararı ile yapılabilecek yapılar 3830 sayılı Kıyı Kanununun 6. maddesinde ve Yönetmeliğin 13. maddesinde belirtilmiştir. Kıyıda yapılabilecek yapılar,[36]

a) Kıyının kamu yararına kullanımına ve kıyıyı korumak amacına yönelik altyapı ve tesisler: İskele, liman, barınak, yanaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkane, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları,

b) Faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan yapı ve tesisler: Tersane, gemi söküm yeri, su ürünleri üretim ve yetiştirme tesisleri,

c) Kıyılarda ayrıca uygulama imar planı yapılmadan, sabit olmayan duş, gölgelik, soyunma kabini, aralarında en az 150 metre olmak kaydı ile 6 m²'yi geçmeyen büfe ve kirletici etkisi olmayan fosseptik yapımını gerektirmeyen seyyar tuvalet ve ahşap iskeleler yapılabilir.

(a) ve (b) bentlerinde sayılan yapı ve tesis alanlarında, bu kullanımların tamamlayıcısı niteliğinde ve yapılması zorunlu alt ve üst yapı ve tesisleri yapılabilir. Günübirlik turizm yapı ve tesisleri yapılamaz.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde ve sahil şeridi gerisinde kalan özel kullanımlara ait arıtma tesisleri kıyıda yapılamaz. Bu alanlarda sadece kamu yararlı arıtma tesisleri yer alabilir.

Kıyılarda yapılan yapı ve tesisler, yapım amaçları dışında kullanılamazlar.
[yönetmelik]

6. 2. 2. Sahil Şeridinde Planlama

Sahil şeridinde uygulama imar planı yapıp onaylanmadığı sürece yapı yapılamaz.

Sahil şeridi; deniz , tabii ve suni göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak 100m. genişliğinde iki bölümden oluşur.

Sahil şeridinin birinci bölümünü içeren uygulama imar planları, tamamıyla açık alanlardan oluşan yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, dinlenme, halkın eğlence ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaya yönelik oturma alanları gibi toplumun kullanımına yönelik şekilde düzenlemeleri içerir.

Sahil şeridinin ikinci bölümünü içeren planlarda ise, Kanunun 6. ve 7. maddelerinde belirtilen yapı ve tesisler ile, günübirlik turizm tesisleri, kamping ve konaklama üniteleri içermeyen, duş, gölgelik, soyunma kabini, wc, kafe-bar, pastahane, lokanta, çayhane, açık spor alanları, spor tesisleri, golf alanları, açık gösteri ve eğlence alanları, lunapark, fuar su oyunları parkı ve özellik taşıyan el sanatları ürünlerinin 20 m²'yi geçmeyen sergi ve satış üniteleri yer alabilir.

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu'na göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerinden sahil şeridi kapsayanlarda uygulama imar planları, Turizm Teşvik Kanunu'nun 7. maddesince onaylanır. Turizm Teşvik Kanunu kapsamı dışında kalan uygulama imar planları ise, 3194 sayılı İmar Kanunu'na göre bakanlık, valilik veya ilgili belediyece onaylanır.

6. 2. 3. Sahil Şeridinde Yapılanma

Sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılacak günübirlik turizm yapı ve tesisleri için, emsal=0,20'yi bir (1) katı H=4,50m.'yi, asma katlı yapılması halinde H=5,50m.'yi geçmemek üzere plan kareaaarı getirilmesi belirtilmiştir.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde veya sahil şeridi gerisinde kalan alanlarda yer alan özel yapı ve tesislere ait arıtma tesislerinin sahil şeridinin birinci bölümünde yer

alamayacağı belirtilmiş ve bu tür arıtma tesislerin ait oldukları tesislerin mülkiyetinde ve kamuya terk edilmesi gerekli olmayan alanlarda inşa edilebileceği belirtilmiştir.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde yalnızca onaylı uygulama imar planında belirlenmiş toplumun yararlanmasına açık gününbirlik turizm tesisleri, kıyının kamu yararına kullanılması ve kıyıyı korumaya yönelik altyapı ve tesisler, liman, barınak, yanaşma yeri, tersane, gemi söküme yeri, sabit olmayan duş, gölgelik, seyyar tuvalet ile kıyı ve deniz güvenliğini sağlamak amacıyla lojman konaklama ve benzeri tesisler içermemek üzere karakol vb. güvenlik yapıları yapılabilir.

6. 2. 4. Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Alanlarda Planlama

Kıyı Kanununun 7. maddesi ile kamu yararının söz konusu olduğu durumlarda uygulama imar planı kararı ile ekolojik özellikler dikkate alınarak deniz, göl ve akarsularda doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebileceği açıklanmıştır.

Bu gibi yerlerde doldurma veya kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na gönderilir. Bakanlığın teklifi uygun bulması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu alanlarda yapılacak planlar hakkında İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak, bu plan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından, 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar ise, 2634 sayılı Kanunun 7. maddesine göre onaylanır.

Turizm bölge, alan ve merkezlerinde turizm dışı kullanımları içeren uygulama imar planları ile doldurma ve kurutma yoluyla arazi kazanılan diğer alanlardaki uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uyarınca yapılır veya yaptırılır. Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer.

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki, kurutma ve doldurma yoluyla kazanılan arazilerde, Kıyı Kanunu'nun 6. maddesinde belirtilen yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları düzenlenebilir.

Kıyı Kanunu'nun 6. maddesine göre, kıyıda uygulama imar planı kararı ile;

a) İskele, liman, barınak, yanaşma yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkthane, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları gibi, kıyının kamu yararına kullanımı ve korunması amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler,

b) Faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri ve su ürünlerini üretim yetiştirme tesisler gibi, özelliği olan yapı ve tesisler yapılabilir.

Yönetmeliğin 14. maddesine göre ise, sadece kamu yararının gerektirdiği hallerde, daha uygun alternatifler bulunmaması veya kıyı alanının yetersizliği nedeniyle ve bu uygulama imar planı kararı ile yönetmeliğin 13. maddesinde belirtilen yapı ve tesisler ile , Kanunun 7. maddesi gereği yapılabilecek kara, deniz, hava ulaşımına yönelik alt yapı tesisleri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alanın % 3'ünü yüksekliği 5,50m.'yi aşmayan takılıp sökülebilir elemanlarla inşa edilen; lokanta, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılabilir.

6. 2. 5. Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Arazilerde Yapılanma

Gerek kıyılar gerekse doldurma ve kurutma suretiyle kazanılan alanlarda özel mülkiyetin söz konusu olmadığı, bu alanların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu daha önceki bölümlerde belirtilmiştir.

Bu alanlarda yapı yapılabilmesi amacıyla, imar mevzuatı gereğince tapu yerine geçecek, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na hazırlanan kiralama, irtifak hakkı veya teşhis belgesi gereklidir.

7. İSTANBUL KENTİ KIYILARINDA DOLGU ALANLAR

7. 1. Anadolu Yakası Kıyı Bandında Arazi Kullanımı ve Görsel Yapı Etkileşimi

İstanbul Boğazı'nın, Marmara Denizi'ne açıldığı ilk nokta; 609m. uzunlukta rıhtım ve 27000m²'lik ambar ve depolarıyla, 1839'dan beri kullanılmakta oluşuyla tarihi bir misyona sahip olan Haydarpaşa Limanı yer almaktadır. Üsküdar-Harem kıyı güzergahıyla gelen sahil yolu bu noktadan sonra içeriye doğru girmekte; Kadıköy Rıhtım Caddesi ile Kadıköy İskele Meydanı'na çıkmaktadır.

Kıyı uzunluğu 1 km'i bulan Kadıköy İskele Meydanı karmaşık bir dokuya sahiptir. İskele Meydanı, İstanbul Anadolu yakası ulaşım ağlarının birleştiği ve dağıldığı bir ulaşım merkezi, trafik meydanı konumundadır. Bu özelliği ile dinamik bir yapıya sahip olan meydanın deniz istikametinde kalan kısmı bu dinamikliği dengelemek adına pasif kullanımları içermekte ve meydan kullanıcılarının dinlenme ihtiyacına cevap veren rekreatif yeşil alan kullanımlarına bünyesinde yer vermektedir. Kıyı bandında, halkın yoğun bir şekilde kullandığı karakteristik özelliklere sahip çay bahçeleri yer almaktadır. İşletmeleri özel şahıslar tarafından gerçekleştirilen bu mekanlar hoş peyzaj manzaraları yaratmaktadır.

Taşıt ve insan yoğunluğunun çok yüksek olduğu Kadıköy İskele Meydanı'ndan doğuya doğru devam edildiğinde 1993 yılında yapımı tamamlanan Kadıköy Deniz Otobüsleri İskelesi'ne gelinmektedir. Kadıköy Deniz Otobüsleri İskelesi'nden doğuya doğru devam edildiğinde Kadıköy-Moda kıyı dolgu alanı ile üzerinde yer alan rekreasyonel açık alan düzenlemeleri ile karşılaşmaktadır.

Kadıköy İncirburnu'ndan Moda'ya doğru ilerlenildiğinde 170.000m²'lik bir dolgu alan üzeri rekreasyon alanı kendini göstermektedir. Moda Deniz Kulübü kıyısı ise, bu dolgu alan düzenlemesine oranla bakımsız bir görüntü ihtiva etmektedir. Üst kotta bulunan araç yolundan bu alana giriş verilmesi, kıyı mekanının otopark olarak

kullanılmasına neden olmuştur. Düzenli bir otopark alanının olmadığı için, araçlar kıyı gezinti yolu boyunca park etmekte ve yaya kullanımını olumsuz bir şekilde etkilemektedirler.

Kadıköy-Moda kıyı dolgu alanı incelendiğinde; kıyı rekreasyon alanının geniş giriş mekanlarına sahip olduğu görülmektedir. Projelendirme çalışmalarında ilk aşama amacın ne olduğunun doğru saptanması ardından da bu amaca yanıt verecek fonksiyon alanlarını tespitidir. Bu noktada tasarımcı için önemli olan belli bir amaç doğrultusunda tasarlanmış olduğu mekanın kullanıcılar tarafından doğru algılanması, tanımlanmasıdır. Bu anlamda parkların başlangıç olan girişler ayrı bir öneme sahiptirler çünkü girişler bir düzenleme alanının kullanıcı tarafından ilk tanımlanmaya başladığı noktalardır. Kullanıcı parka girdiği andan çıkıncaya kadar sürekli olarak beş duyu organı ile parkı algılayacak ve sonunda da belli bir tanımlama ile, bu süre içerisinde kafasında yarattığı belli bir imaj ile parkı terkedecektir. Bu dikkate alındığında giriş mekanlarının önemi daha iyi anlaşılabilir.

Ulaşım Sistemi: Kadıköy-Moda sahil bandı düzenlemesinin iki giriş kapısı mevcuttur, bunları esasen "giriş meydanları" olarak tanımlamak daha doğru olacaktır. Parkın giriş kısımlarında geniş alanların yaratılması, fonksiyonel olmasının yanı sıra girişlerin vurgulanması açısından da önemlidir.

Proje dahilinde, girişlerde tek bir yol bağlantısı vardır ki o da yaya ulaşım ana arteridir. Ana arter, kullanıcılarını giriş kapısından alıp en direk şekilde deniz kenarı sahil gezinti bandına ulaştırmaktadır. Bu yöntem ile, kullanıcıların park bütününde yönlerini kaybetmelerinin önüne geçilmektedir. Burada belirtilmesi gereken bir başka konuda park içinde sadece yaya ulaşımına yönelik bir düzenlemenin var olduğudur ancak yolların servis hizmetleri dahilinde kullanılacağı da dikkate alınarak düzenleme gerçekleştirilmiştir. Ana girişler dışında konut alanlarından park içine ulaşımı sağlayan ara bağlantı yolları oluşturulmuştur. Bu bağlantı yolları konut alanları ile dolgu alan arasında yer alan yüksek kot farkı sebebiyle dik merdivenler şeklinde oluşum göstermiştir. Kıyı bandı boyunca 1,5 m. genişliğinde bir anroşman oluşumu dikkati çekmektedir.

Şekil 7. 1. Kadıköy-Moda Kıyı Dolgu Alanında Çay Bahçesi Düzenlemesi

Şekil 7. 2. Kadıköy-Moda Kıyı Dolgu Alanı Seyir Terasları

Şekil 7. 3. Kadıköy-Moda Kıyı Dolgu Alanı Giriş Meydanı

Fonksiyon Alanları: Deniz kenarı boyunca yer alan 7,5m. genişliğindeki sahil gezinti yolu düzenlemesinde, amfi-gösteri alanları, çay bahçeleri ile balık tutma birimlerine ağırlık verilmiştir. Park kullanıcılarının kullanım taleplerinin yanında önemli olan bir hususta parkın deniz istikametinden bakıldığındaki manzarası, silüetidir. Bu silüetin, İstanbul'un genel kıyı silüeti ile uyumlu olması önemli bir husustur. Bu anlamda sahil gezinti yoluna konacak fonksiyon alanlarının hem park kullanıcılarını hem de deniz istikametinde parkı gören İstanbul'luları tatmin etmesi gerekmektedir.

Park kapsamında özellikle manzaraya açık geniş oturma birimleri, meydanlar ve çay bahçelerinin yaratılmış olması insanların bu noktalarda toplanmasına olanak sağlaması açısından olumlu olmuştur.

Düzenleme alanı dahilinde çocuk oyun alanları ile çocuk trafik eğitim alanına yer verilmiştir. İstanbul kenti kıyı dolgu alanları üzerinde yer alan tek trafik eğitim parkuru bu rekreasyon alanı içinde bulunmakta olup bu parkur da günümüz itibarıyla kullanım dışı ve tahribata uğramış durumdadır. Bu eğitim alanının özel bir işletmeye devri halinde gerekli bakım çalışmalarının yapılması ve halkın kullanımına açılması mümkün olacaktır.

Spor alanları yoğun bir kullanıcı kitlesi tarafından kullanılmaktadır. Trafik eğitim parkuruna oranla spor birimlerinin bakımlı oldukları saptanmıştır. Park içerisinde yer alan spor alan tipleri; basketbol, tenis, mini futboldur. Proje de mini golf alanı da bulunuyor olmasına rağmen, şu anki mevcut durum içerisinde bu birim alanda yer almamaktadır.

Sahil bandı düzenlemesinin otopark problemi, İDO Terminal Binası'nı kullanacak insanların da ihtiyacını karşılayabilecek bir mevkiide, iki giriş kapısı arasında çözülmüştür. Otoparktan tali yollarla park içine geçişlerin sağlanıyor oluşu olumlu bir özelliktir.

Donatı Elemanları: Kıyı dolgu alanında döşeme elemanı olarak kullanılan malzemenin yerinde döküm mozaik olduğu görülmektedir. Beton zemin üzerine 4 cm. kalınlığında beyaz mozaik dökülmüş, gerekli görülen yerlerde ise kırmızı mozaikten derzler yaratılmıştır. Kullanılan döşeme elemanının yoğun tahripler almış, kırılıp parçalanarak ortamdan uzaklaşmış olduğu gözlenmektedir. Kırılıp parçalanan mozaik elemanının altından, geniş beton zeminler ortaya çıkmış durumdadır. Bağlantı yollarında ise mozaik malzemesinin kullanımına devam edilmiş, üçüncü dereceli yollarda ise sıkıştırılmış kırmızı toprak kullanılmıştır.

Park genelinde, standart bir model olarak yeşil renkli, metal konstruksiyon dairesel oturma cepleri kullanılmış, bu cepler sahil gezinti yolu ile ikincil ulaşım arteri üzerinde konumlandırılmıştır. Dairesel oturma ceplerinin merkezine geniş tepe çapına sahip Robinia pseudoacacia (Yalancı Akasya) yerleştirilerek oturma birimleri üzerinde gölge etkisi yaratılmıştır. Oturma birimlerinde tek bir modelin kullanılmış olması görsel bir uyum yaratılmasını destekleyen bir unsur olmuştur. Metal konstruksiyon oturma elemanlarının sağlamlığını sürdürdüğü ve herhangi bir tahribata uğramamış olduğu gözlemlerle saptanmıştır. Oturma birimleri ile uyum teşkil edecek şekilde kullanılmış olan aydınlatma elemanları ile çöp kutuları tek bir model olup yeşil renkli ve metal konstruksiyondur. Park içinde orta boy ve çift kollu aydınlatma elemanları kullanılmıştır. (Şekil 7. 2.)

Yumuşak Peyzaj: Düzenleme alanı yumuşak peyzaj açısından değerlendirildiğinde, kıyı parkının kitle ağaçlar açısından olumlu bir yapı gösteriyor olmasına rağmen çalı kombinasyonlarında başarılı olunamadığı gözlenmektedir. Alan dahilinde arka

kısımlarda *Prunus Pissardii*, ön kısımlarda ise *Robinia Pseudoacacia*, *Acer sp.*, *Fraxinus excelsior*, *Platanus orientalis* türlerinin kitle ağaç olarak kullanıldığı görülmüştür. İbrelî ağaçlardan düzenleme alanında kullanılmış olan *Pinus pinea*'ların ise tuzlu su etkisi ile tahribata uğramış olduğu belirlenmiştir.

Park genelinde kullanılmış olan bitki türleri; *Acer platanoides*, *Atriplex halimus*, *Cotoneaster frainchettii*, *Euonymus aurea*, *Eleagnus angustifolia*, *Fraxinus excelsior*, *Hibiscus rosea*, *Nerium oleander*, *Pinus pinea*, *Platanus orientalis*, *Pryacantha coccinea*, *Prunus pissardii nigra*, *Robinia pseudoacacia "umbraculifera"*, *Salix babylonica*, *Spartium junceum*, *Tamarix pentandra*, *Thuja pyramidalis*

Moda sahilinden, Kalamış'a doğru ilerlerken Kurbağalı Dere kenarında yer alan Yoğurtçu Parkı, Kadıköy halkının yeşil alan gereksinimine cevap veren nitelikli bir mekan olarak algılanmaktadır.

Kalamış kıyı dolgu alanında, marina kullanımı etkili bir şekilde yer almakta ve yoğun bir yat trafiği deniz kıyısında gözlenmektedir. Kıyı parkında bakım ve onarım çalışmalarının yapılmamasından kaynaklı olarak nitelik kayıpları gözlenmektedir. Park genelinde sahil gezinti bandı ile ulaşım arterlerinin yanısıra otopark alanı yer almakta ancak bu alanlarda bank, çöp kutusu, aydınlatma elemanı gibi donatı elemanlarına rastlanamamaktadır. Yumuşak peyzaj açısından ise düzenleme alanı yetersizdir. Bahsedilen alanın yanındaki dolgu alan üzerinde ise, kullanıcıların yoğun ilgisini çekmesine rağmen 3830 Sayılı Kıyı Kanunu'na aykırı olarak inşa edilmiş olan Pyramid Eğlence Merkezi, açık kıyı mekanında kütleli olarak göze çarpmaktadır. Pyramid Eğlence Merkezi'nin çevre düzenlemesi görsel ve işlevsel olarak, mekanı kullanan insanları tatmin edecek kalitede gerçekleştirilmiştir.

Fenerbahçe-Caddebostan kıyı dolgu alanı incelendiğinde; *Fenerbahçe* Dalıyan koyundan *Caddebostan*'a doğru ilerlenildiğinde, kıyı dolgu alanları gözlenmektedir. *Caddebostan* Maksim Gazinosu'ndan sonra, dolgu kıyı alanın boyunca devam eden sahil yolunun kıyı mekanını ikiye bölüyor olması dikkat çekmektedir. Doğu Marmara kıyı bandında Kadıköy'den başlayarak *Fenerbahçe*'ye kadar uzanan sahil gezinti yolu fonksiyonu askeri alanların kıyıda yer alıyor olması ile kesintiye uğramaktadır.

Şekil 7. 4. Fenerbahçe-Caddebostan Kıyı Dolgu Alanı Kademeli Sahil Gezinti Yolu

Şekil 7. 5. Fenerbahçe-Caddebostan Kıyı Dolgu Alanı Ana Giriş Mekanı

Ulaşım Sistemi: Fenerbahçe-Caddebostan kıyı dolgu alanlarında kademeli oturma terasları ile sahil gezinti yolu olumlu bir görsel izlenim yaratmaktadır. Sahil gezinti yolu işlevsel, işlevsel olduğu kadar da estetik bir yapıdadır. Kademeli gezinti yolu üzerinde yer yer denize açılma cepleri yaratılarak balık tutma ve yüzmeye amaçlı olarak kişilerin deniz rekreasyonuna katılabilesine imkan sağlanmıştır. Kıyı bandında anroşman düzenlemesi yoktur. Başarılı bir sahil gezinti yolu uygulaması Bostancı'ya kadar devam etmektedir. Sahil gezinti yolunun gerisinde kalan kısımlarda spor alanları ile çocuk oyun alanları, oturma cepleri gibi fonksiyon alanları yer almaktadır. (Şekil 7. 4.)

Sahil gezinti yolunun görsel ve işlevsel başarısı giriş mekanlarında elde edilememiştir. Girişlerde geniş mekanlar yaratılmış olmakla birlikte görsel bir çekicilik yakalanamamış aksine yapısal kalitesizlikler ön plana çıkarılmıştır. Giriş mekanının ortasında yer alan görsel yeşil alanın bordür yüksekliğinde bile çarpıklık olması dikkat çekmektedir. (Şekil 7. 5.)

Düzenleme alanı içerisinde bisiklet yolu ile koşu yolunun yer alıyor olması dikkat çekmektedir. Planlama da böyle bir fonksiyonun alana getirilmiş olması olumludur. Ancak park kullanıcıları, koşu ve bisiklet fonksiyonlarını geniş bir oluşum gösteren sahil gezinti yolunda gerçekleştirmekte ve bisiklet ile koşu yollarından bu amaç doğrultusunda yararlanmamaktadırlar. Burada etkili olan hususun, bu parkurların zemininin kötü durumda olması ve bakımsızlıktan dolayı yüzeylerinde derin çukurların yer alması olduğu düşünülmektedir.

Fonksiyon Alanları: Sahil gezinti yolu üzerinde tali oturma cepleri, balık tutma birimleri ile plaj alanı yer almaktadır. Düzenleme alanında plaj birimlerine yer verilmiş olmakla birlikte bu fonksiyonu destekleyecek donatı elemanlarına yer verilmemiş olması dikkat çekicidir. Alan içerisinde giyinme kabinleri, duş gibi birimlere yer verilmemiştir.

Düzenleme alanında eksikliği hissedilen bir konu çay bahçelerinin var olmamasıdır. Sahil gezinti yolunun devam ettiği Caddebostan-Bostancı hattında çay bahçelerinin yer alması yeterli kabul edilmiş olmakla birlikte, kullanıcıların talepleri karşılanamamaktadır.

Spor alanı olarak kıyı bandında iki adet basket ve iki adet voleybol sahası yer almaktadır. Spor alanlarının varlığı kıyıda herhangi bir yapılaşmaya yol açmamıştır.

Otopark alanları parka gelen insanların otopark problemine çözüm teşkil edecek şekilde planlanmış olup 100 araba kapasitesindedir. Otopark alanı kıyıya dik olarak gelen servis yollarının bitiminde yer almaktadır. Düzenlenmiş alan büyük bir otopark birimine sahip olmakla birlikte, özellikle hafta sonlarında, bu birim yetersiz kalmakta ve park kullanıcıları, yerleşik alan içerisinde yol kenarlarında yer alan ceplere arabalarını park etmek durumunda kalmaktadırlar.

Donatı Elemanları: Döşeme elemanları açısından park alanı incelendiğinde, sahil gezinti yolu ile ana ulaşım arterlerinde yerinde döküm beton kullanılırken, ara arterlerde sıkıştırılmış toprak zeminlerin yer aldığı gözlenmiştir. Kadıköy Moda Sahil Bandında yer alan döşeme tahribatlarına bu kıyı bandında rastlanmaması olumlu bir özelliktir.

Donatı elemanları olarak, aydınlatma elemanları dışındakilerde beton ağırlıklı malzeme kullanıldığı dikkat çekmektedir. Park genelinde bir tip aydınlatma elemanı kullanılmıştır, çift kollu orta boy aydınlatma elemanları yeşil renkli, metal konstruksiyondur. Oturma birimleri ise beton-ağaç karışımı olup beton kasa çiçekliklerle kombine edilmiştir. Park genelinde donatı elemanları açısından başarılı olduğu söylenmelidir. Donatı elemanlarında gerek kullanım hatalarından gerekse de kıyı ikliminden kaynaklı herhangi bir tahribata rastlanılmamıştır. Bu düzenleme alanında kullanılmış olan donatı elemanlarının Batı Marmara sahilinde kullanılmış olanlara oranla daha sağlıklı sonuçlar vermiş olduğu gözlenmektedir.

Yumuşak Peyzaj: Yumuşak peyzaj açısından inceleme yapıldığında düzenleme alanında kullanılan bitkisel materyalin yetersiz olduğu ve bu alanlarda yeniden bir yumuşak peyzaj uygulamasının yapılmasına ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. Kıyı bandında boş bırakılmış geniş sahaların kıyı iklimine uygun ağaç türleri ile değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Kıyı düzenleme alanında yer alan bitki türleri; Acer platanoides, Cineria maritima, Cotoneaster franchetii, Nerium oleander, Prunus pissardii "nigra", Pyracantha coccinea, Phoenix sp., Robinia pseudoacacia "umbraculifera", Spirea bumalda.

Caddebostan-Bostancı kıyı şeridi üzerinde peyzaj düzenleme çalışmalarından sonra Suadiye kıyı bandına gelindiğinde, kıyı boyunca dört katı geçmeyen yapı yüksekliği bütünlüğünü bozan görünümü ile Suadiye Princess Otel ile karşılaşmaktadır.

Caddebostan-Bostancı kıyı dolgu alanı incelendiğinde; eskilerin Caddebostan, Erenköy ve Suadiye Plajları'nın dolgu alan düzenlemesinin ardından kıyıdan 100m içeride konumlandığı anlaşılmaktadır.

Bostancı kıyı dolgu alanı boyunca ilerlenirken, İdealtepe sahilinde yer alan alışveriş ve eğlence merkezleri, yoğun bir kullanıcı kitlesine hizmet veriyor olmalarına rağmen, kıyı mekânında büyük yapısal kitleler olarak dikkat çekmektedirler.

İstanbul'un ünlü plajlarından biri olan Süreyya Plajı ile onun bünyesinde yer alan Bakireler Tapınağı ise, yeni dolgu çalışmalarının ardından kıyının 120m. gerisinde kalmış durumdadır.

Bostancı-Kartal arasındaki dolgu alanların inşaatı tamamlanmış olmakla birlikte hepsinin açık alan düzenlemesi daha gerçekleştirilmemiştir.

Kıyı bandı boyunca ilerlenildiğinde spor alanlarından, çocuk oyun alanlarına, plaj alanına kadar çok çeşitli fonksiyon alanlarını bünyesinde bulunduran bir kent parkı ile karşılaşmaktadır.

Ulaşım Sistemi: Caddebostan-Bostancı kıyı dolgu alanına gelindiğinde, düzenleme alanında kıyı bandı boyunca 7 m. genişliğinde bir sahil gezinti yolu yer almaktadır. Bu gezinti yolunun deniz ile bittiği kısımda anlaşılan olmadığı dikkat çekmektedir. (Şekil 7. 6.)

Sahil gezinti yolunda kot farkından oluşan bazı kademeler yapılmış olunmakla birlikte bu kademelerde Fenerbahçe-Caddebostan kıyı dolgu alanındaki düzenlemede elde edilen başarıya ulaşamamıştır. Sahil gezinti yolunda dikkati çeken en önemli nokta, oturma birimlerinin adet olarak yetersiz oluşudur. Düzenleme alanında oturma birimleri yer yer kullanılmış olmakla beraber, bunlar halkın ihtiyacına yanıt verecek miktarda değildir.

Fonksiyon Alanları: Kıyı bandında yer alan spor alanları gençlerin yoğun ilgisini çekmekte olup aynı zamanda bakımlı ve kullanıma açık durumdadırlar. Düzenleme alanında halkın kullanımına açık, dört adet basketbol sahası bulunmaktadır.

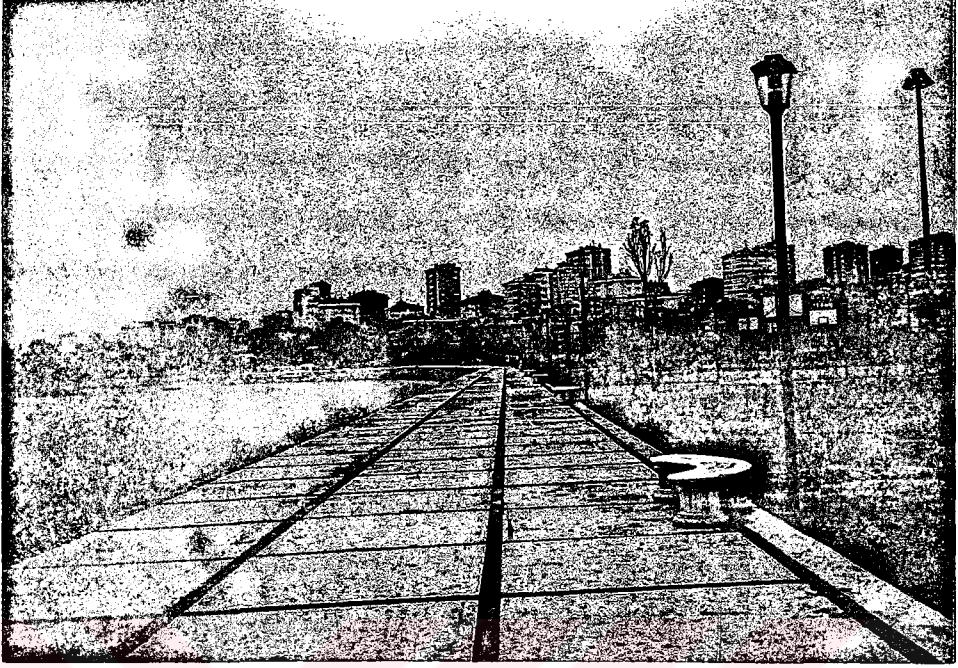
Park içinde yer alan kırkahlvelerinde ise görsel açıdan renkli peyzaj manzaralarına rastlamak mümkündür. Özel işletmelere devredilmiş olan kahvelerde, işletmecilerin özel zevkleri doğrultusunda yaptıkları yumuşak peyzaj düzenlemeleri, kimi zaman güzel manzaralar yaratıp ortama ayrı bir çekicilik katabilmektedir.

Caddebostan-Bostancı kıyı bandında, dolgu ile ortadan kaldırılan Caddebostan, Suadiye ve Erenköy plajlarının ycrinc öncrılcn plaj alanları ycr almaktadır. Plaj alanlarının özellikle yaz mevsiminde çok yoğun bir kullanıcı kitlesine sahip olduğu gözlenmektedir.

Sahil gezinti yolu üzerinde geniş meydanlar ve amfiler yer almaktadır. Bu mekanları halkın kullanıyor olmasına karşın burada etkili olan unsurun "gölge" olduğu ve park kullanıcıların bu mekanların gölge olan kısımlarını yoğun olarak tercih ettiği anlaşılmıştır. Bu sebeple, özellikle oturma birimlerinin olduğu kısımlarda gölge etkisi yaratacak olan kitle ağaçların kullanılması durumunda, mekanların kullanımını arttırmak mümkün olacaktır.

Donatı Elemanları: Yollar döşeme elemanları açısından incelendiğinde, sahil gezinti yolunun granit parke taş derzli yerinde döküm beyaz mozaik olduğu, bağlantı yollarında ise bordür olarak 20 cm genişlikte bir beyaz mozaik bandın geçirildiği, döşemenin ise çim derzli granit parke taş olduğu görülmüştür. Trafik yolunun kenarında yer alan yaya yolunda ise döşeme elemanı olarak renkli beton plaklar kullanılmıştır.

Park alanı donatı elemanları açısından incelendiğinde, aydınlatma elemanlarında tek bir tip eleman kullanılırken, diğer donatılarda bunun yapılmadığı gözlenmektedir. Park genelinde, yeşil renkli-metal konstruksiyon, kolsuz-orta boylu aydınlatma elemanları kullanılmıştır. Oturma birimleri ise üç çeşittir. Dairesel arkalıksız beton oturma birimleri ile dairese arkalıksız ahşap-beton karışımı oturma birimlerinin yanında doğrusal beton ayaklı ahşap oturma birimleri park içinde yer almaktadır. Ahşap destekli dairese oturma birimleri için yollar üzerinde özel cepler yapıldığı ve

Şekil 7. 6. Caddebostan-Bostancı Kıyı Dolgu Alanı Sahil Bandı

Şekil 7. 7. Caddebostan-Bostancı Dolgu Alanı Sahil Meydanı

Şekil 7. 8. Caddebostan-Bostancı Dolgu Alanında Dairesel Oturma Birimi

bankların geniş kısımlarının manzaraya açık tutulduğu, orta kısımlarına yeşil band konarak çift taraflı kullanımlarının engellendiği gözlenmektedir. Benzer bir uygulama doğrusal banklarda da yapılmış olup, sahil gezinti yolu üzerinde yaratılan geniş meydanlarda kullanılan arkalıklı oturma birimlerinin bir kısmının deniz istikametine ters şekilde yerleştirilmiş olduğu görülmüştür. (Şekil 7. 7.)

Donatı elemanları açısından gözlenen bir eksiklik, diğer kıyı bandlarında olduğu gibi bu kıyı düzenlemesinde de, yönlendirici levhaların kullanılmamış olmasıdır. Bu levhalar işlevsel açıdan "zorunlu" olmamakla birlikte, parkın niteliğini artırıcı ve park kullanıcılarına kolaylık sağlayıcı donatı elemanlarıdır.

Yumuşak Peyzaj: Kıyı alanı içerdiği bitkisel elemanlar açısından ele alındığında, yeterli miktarda bitkisel eleman mevcudiyetine sahip olmadığını belirtmek yerinde olacaktır. Parkda yer alan bitki çeşitliliği çok kısıtlıdır. Cotoneaster frainchettii dışında herhangi bir çalı formasyonu dikkati çekmemektedir. Ağaç olarak da sadece

üç tür ağaç kıyı bandında yer almaktadır. Düzenleme alanına bitkisel eleman takviyesi yapılması gerekmektedir.

Kıyı dolgu alanında bulunan türler; *Cotoneaster frainchettii*, *Fraxinus excelsior*, *Nerium oleander*, *Platanus orientalis*, *Robinia pseudoacacia* "umbraculifera".

Maltepe-Kartal kıyı dolgu alanı incelendiğinde; düzenleme alanının Doğu Marmara sahilinde yer alan en bakımlı kıyı alanı olduğu dikkati çekmektedir. 6 km uzunluktaki Maltepe-Kartal kıyı dolgu alanı üzerinde kentin ve yakın çevresinin yeşil alan ihtiyacına katkı sağlayan bir yeşil alan düzenlemesi yapılmış olup bu düzenlemede sert zemin oranı düşük tutulurken geniş yeşil alanlara yer verilmiştir.

Başarılı bir sahil gezi yolu oluşumunun gözlendiği park bütününde, üstü açık oturma cepleri, çocuk oyun alanları, spor alanları ile otopark birimleri dikkati çekmektedir. Bunun yanında geniş yeşil alanlar üzerinde yüzey monotonluğunu kıran görsel tepelere yer verilmiştir. Üstleri pergola sistemleri ile kapalı çay bahçelerinin ise, görsel tepelerin kot farkına yedirilerek yeşil alanlar ile bütünleşmeleri sağlanmıştır.

Ulaşım Sistemi; Marmara Denizi ile "Motorlu araç-bisiklet yolu" arasında kalan proje alanının tümü yayalar için düzenlenmiştir.

Otobüsler ile gelen kullanıcılar için otobüs durakları, özel arabaları ile gelen kullanıcılar için otoparklar (164 araç kapasiteli), bisiklet ile gelen kullanıcılar için ana girişlerin başlarında bisiklet parkları, transit geçen binek arabalarıyla gelen kullanıcılar için indirme-bindirme cepleri düşünülmüştür.

Ayrıca deniz yolu ile gelecek kişilerin tekne bağlayacakları bir barınak ve bir de iskele mevcuttur.

Giriş noktaları kara tarafında yer alan yerleşme bölgelerinden gelen yaya yollarını karşılayacak şekilde seçilmiştir. Düzenleme genelindeki önemli yaya aksları proje alanını kuzeyde sınırlayan yaya kaldırımı, güneyde yer alan ve sahil boyunca devam eden 7,60 m ve 5,20 m. genişliğindeki kıyı gezinti yolu ile her iki aksı birbirine bağlayan ve denize dik inen 3,60 m. ile 5,20 m. genişliğindeki ana giriş yollarıdır.

Bu yollarla çevrili yeşil alanlarda ise ikinci derecede önemli ve yumuşak etkisi olan 2,40 m. genişliğinde yaya yolları kullanılmıştır. Yaya girişlerinin tümü bariyerler ile araç trafiğine kapatılmıştır.

Düzenleme alanına hizmet verecek bakım ve servis arabaları ile itfaiye, ambulans ve polis otosu gibi önceliği olan araçlar için hareketli bariyerler ile giriş çıkış olanağı verilmiştir. Düzenlemenin tümü fiziksel engellilere de hizmet verecek şekilde tasarlanmıştır.

Fonksiyon Alanları: Yeşil alan niteliği ağır basan düzenlemede, buradan yararlananların ihtiyacı olan aktivitelere de yer verilmiştir. Bu anlamda, sahil gezinti yolu üzerinde 75 adet oturma cebi ve beş adet seyir terası tasarlanmış, buna ek olarak da arabalı seyir teraslarına yer verilmiştir. Düzenleme alanında, arabası ile gelen kullanıcılara seyir ve bir büfeden servis alma imkanı sağlayan dört adet arabalı seyir terası bulunmakta olup bunlar toplam 63 araba kapasitesine sahiptirler.

Düzenleme alanında gençler tarafından yoğun bir şekilde kullanılmakta olan spor alanları bulunmaktadır. Her biri iki basketbol, iki voleybol ve bir satranç sahasına sahip olan iki adet spor alanı planlanmıştır. Her spor alanında gençlerin bir araya gelerek oturabilecekleri ve bir büfeden servis alabilecekleri meydanlar tasarlanmıştır. Düzenlemede ayrıca bir de kay kay pisti mevcuttur.

Park genelinde, şemsiye ve pergola donatı elemanları ile gölgelendirilmiş açık teraslardan oluşan mevsimlik çayhaneler planlanmıştır. Alan içerisinde toplam beş adet çayhane mevcut olup iki adeti 176, birer adedi ise 72, 120 ve 178 kişi kapasitesindedir.

Düzenleme içerisinde piknik alanlarına yer verilmiş olması önemli bir özelliktir. Piknik alanlarına sekiz kişi kapasitesine sahip masalı oturma grupları yerleştirilmiş olup, park genelinde toplam piknik alanı kapasitesi 608 kişidir.

Kıyı bandında, açık hava gösterilerine imkan sağlayacak iki adet amfi yeri düşünülmüş, her iki amfi de yapay tepelerin içine gömülerek yapılaşmanın sert etkisi yumuşatılmıştır. Park içindeki düzenlemelerde en etkileyici özelliğin çay bahçeleri ile amfilerin, ve tuvalet birimlerinin suni tepelerle desteklenmiş olmasıdır. (Şekil 7. 10.)

Donatı Elemanları: Kıyı boyunca yer alan sahil gezinti yolunun deniz tarafında 5 m. genişliğinde bir anroşman oluşumu yer almaktadır. Sahil gezinti yolunda döşeme elemanı olarak kırmızı ve gri kilit parke taş kullanılmış, yüzey üzerinde kilim desenleri yaratılmıştır. Sahil gezinti yolundaki bşr eksiklik oturma birimlerinin azlığıdır. Bağlantı yollarında kullanılan döşeme elemanı granit küp taştır. Bağlantı yolları üzerinde granit küp taştan dairesel formlar yaratılmış olup gerek ana gerekse ara ulaşım arterlerinde bordür kullanılmamıştır.

Düzenleme alanında bakım çalışmalarının yapıyor olması sebebiyle donatı elemanları sağlam durumdadır. Plan dahilinde beton-aşşap karışımı oturma birimleri ile metal konstruksiyon oturma birimleri homojen bir şekilde kullanılmış olup diğer donatı elemanları da gerek malzeme gerekse renk açısından oturma elemanları ile bütünlük içermektedir. (Şekil 7. 9.)

Sahil gezinti yolu üzerinde özel cepler yapılarak dairesel formlu, arkalıklı metal konstruksiyon oturma birimleri yerleştirilmiştir. Anadolu yakası kıyı bandında yapılan gözlemlerde, standartlara uygun metal eleman kullanıldığı takdirde bu tip oturma birimlerinde başarı elde edildiği saptanmıştır. Aydınlatma elemanı olarak orta boy, kolsuz aydınlatma elemanı kullanılmıştır.

Park girişlerinde sabit ve hareketli bariyerler kullanılarak düzenleme alanına araçlarla yapılacak girişlerin kontrollü olması sağlanmıştır.

Yumuşak Peyzaj: Yumuşak peyzaj açısından değerlendirme yapıldığında ise, pahalı ithal türler ile düzenlemelerin yapıldığı gözlenmiş olup, genel olarak alanın bitki çeşitliliği ve miktarı bakımından olumlu özellikler içerdiği saptanmıştır. Kıyı iklimine uyumlu bitki türleri kullanılmış olmakla birlikte, kıyı bandında yüzlerce adet herdemyeşil meşenin, yol allesi olarak da palmye ve oya ağaçlarının kullanılmış olması bitkisel dokuda bazı risklere girilmiş olduğunu bize göstermektedir. Bitkisel peyzaj düzenlemesinin yeni yapılmış olmasından dolayı bu türlerin iklimimize dayanıklılığının saptanması mümkün olamamış olsa da bu türlerin kıyı düzenlemelerinde kullanmak için hassas ve daha önce denenmemiş olduğu bellidir.

Kıyı düzenleme projesinde kullanılan bitki türleri; *Aesculus hippocastanum*, *Cotoneaster frainchettii*, *Cupressus arizonica*, *Cupressus sempervirens*, *Eleagnus angustifolia*, *Euonymus aurea*, *Fraxinus excelsior*, *Lagerstroemia indica*, *Ligustrum japonica*, *Nerium oleander*, *Pinus brutia*, *Pinus pinea*, *Prunus pissardii*"nigra", *Robinia pseudoacacia* "umbraculifera".

Kartal ilçe kıyılarından Pendik'e doğru ilerlerken halkın kullanımına açık olan önemli alanlardan biri Kartal Özgürlük Parkı'dır. Kıyı Rıhtım Caddesi'ndeki lokanta ve eğlence birimleri ile oluşturduğu canlılık dikkati çekmektedir.

Kartal deniz otobüsleri iskelesini de kapsamı içine alan Kartal kıyı dolgu alanı düzenlemesi dahilinde, sahil gezinti yolu ile ara bağlantı yollarının uygulaması tamamlanmış olup iskelenin yanında yer alan çay bahçesi oluşumu ile, insanların dinlenme ihtiyacı karşılanmaktadır. Kartal dolgu alanında dikkati çeken bir nokta da, balık satış birimlerinin mevcudiyeti olup bu fonksiyonun kıyı alanına değişik bir hareketlilik katmış olduğudur. Diğer özellikleri itibarı ile Doğu marmara kıyı düzenlemelerinden bir farklı bir oluşum göstermeyen Kartal kıyı alanı sonrasındaki arazi kullanımlarında, sanayi ve depolama tesisleri ile liman ve tersane birimleri dikkati çekmektedir. Kartal ile Pendik arasında Yunus Kum-Çakıl Deposu ve yanındaki dolgu alan üzerinde kıyı mekanı ile hiçbir ilişkisi olmayan "Kartal Taşıyıcılar Kooperatifi" bulunmaktadır. Aynı alanda kaçak olarak çalışan iskeleleri ve taşıyıcıları faaliyet göstermektedir. Kıyı mekanına olumsuz görsel etkileri olan bu kullanımlar, çevre kirliliği de yaratmaktadır.

Pendik sahilinde halkın ilgisinin yoğun olduğu kısımlar iki adet kıyı parkı ile Pendik Yat Kulübü çevresidir. Özellikle yazın kulüp çevresindeki alanlar kültürel etkinlikler için kullanılmaktadır. Pendik Yat Kulübü'nden sonra Temenye Mezarlığı, Boru Fabrikası, Temenye Gazinosu kıyıda yer almaktadır. Pavli adası ile kıyı arası doldurulmuştur. Bir zamanların doğal plaj özellikleri ve denize inen güzel yamaçlarıyla doğal peyzajın en güzel örneğini veren Pavli adası ve çevresi, şimdi Pendik sahilinde bulunan tersane ve gemi sanayilerinin yoğun baskısı altındadır.

Pendik sahilinden Tuzla'ya doğru devam edildiğinde; Gemi Yat Bakım Onarım Sanayi Sitesi, Kara Kuvvetleri Komutanlığı Ordu Donatım Ana Tamir Fabrikaları ile

Şekil 7. 9. Maltepe-Kartal Arası Dolgu Alanında Donatı Elemanları

Şekil 7. 10. Maltepe-Kartal Dolgu Alanında Çay Bahçesi ve Görsel Tepeler

Şekil 7. 11. Tuzla Merkez Kıyı Bandı Otopark Alanı Düzenlemesi

Şekil 7. 12. Tuzla Merkez Kıyı Bandı Meydan Alanı Düzenlemesi

gemi sanayi ile ilgili özel birimler ye almaktadır. Yüksek Denizcilik Okulu ile Tuzla Belediye Mezarlığı arasında Tuzla-Merkez Kıyı Bandı Düzenlemesi yer almaktadır.

Tuzla merkez kıyı bandı dolgu alanı incelendiğinde; Tuzla merkez kıyı bandı düzenlemesi dahilinde, dolgu alanların yapımı bitmiş olup üzerlerinde gerçekleştirilecek olan açık alan düzenlemeleri henüz tam olarak şekillenmemiştir. 1999 yılı itibarıyla dolgu alan üzerinde gerçekleştirilen oluşumlar otopark alanı ile projede yer almayan geniş bir Atatürk meydanı, sahil gezinti yolu ve ara bağlantı yollarıdır.

Sahil gezinti yolunun yapımı tamamlanmış olup 7,5 m. gezinti yolunda kırmızı-gri kilit parke taş döşeme elemanı kullanılmıştır. Tıpkı Maltepe-Kartal arasındaki dolgu alan çalışmasında olduğu gibi sahil gezinti yolu üzerinde kilim desenleri yaratılmıştır. Gezinti yolu boyunca 5 m. genişliğinde bir anroşman oluşumu yer almaktadır. Sahil gezinti yolu, Tuzla Deniz Otobüsleri İskelesinden başlayıp henüz inşaatı tamamlanmamış olan kısımlara ulaştığında son bulmaktadır.

Düzenleme alanı donatı elemanları açısından incelendiğinde sadece aydınlatma elemanlarının alana yerleştirildiği görülmektedir. Kullanılan aydınlatma elemanları çift kollu ve orta boya sahip elemanlardır. (Şekil 7. 11.)

Geniş boş alanlarda *Ligustrum japonica*, *Prunus pissardii* "nigra", *Pryacantha coccinea*, *Robinia pseudoacacia* "umbraculifera", *Quercus ilex* türleri ile genel bir bitkilendirmeye gidilmiştir. Projenin uygulaması daha başlangıç aşamasında olduğundan sert ve kaba peyzaj düzenlemeleri daha belirginleşmemiştir. Ancak bu aşamada, yapımı gerçekleşen fonksiyon alanlarının proje kapsamında yer almıyor olması dikkat çekmektedir. (Şekil 7. 12.)

Görüldüğü üzere, son dönemlerdeki çalışmalar ile 68km. uzunluğundaki Doğu Marmara sahili boyunca, halkın kullanımına yönelik çevre düzenleme alanlarına mekan yaratılmıştır. Bu yolla, hem kentin yeşil alan nicelik ve niteliğine katkı sağlanmış hem de insanların rekreatif ihtiyaçlarına cevap verilmiştir.

7. 1. 1. Üsküdar İlçesi

7.1.1.1. Üsküdar İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

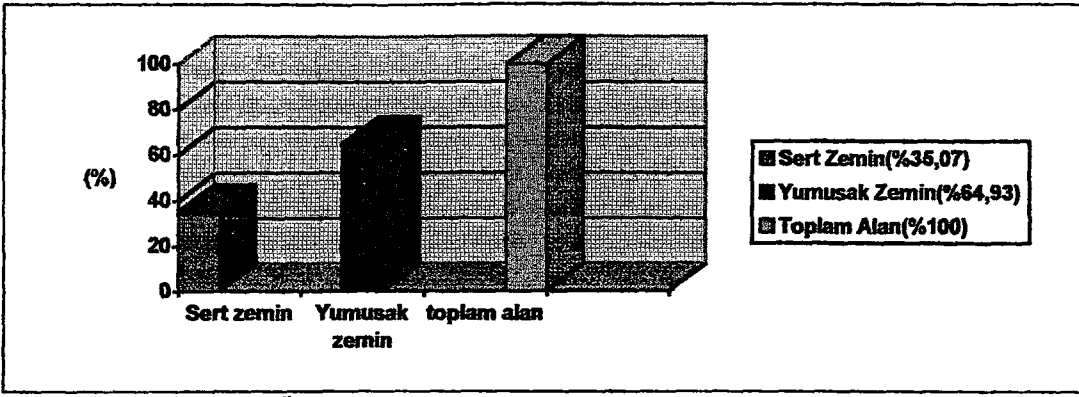
Üsküdar İlçesi'nin 2960 sayılı Boğaziçi Koruma alanı içinde ve dışında İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait bazı uygulamaları bulunmaktadır.

Bu düzenlemeler içinde yer alan Harem-Üsküdar sahil şeridi düzenlemesi, Harem feribot iskelesinden başlamakta ve Üsküdar vapur iskelesine kadar olan yaklaşık 2,5 km.lik kıyı şeridini kaplamaktadır. Düzenlemenin asıl amacı, Harem-Üsküdar sahil şeridi düzenlemesinin gerçekleştirilmesidir. Harem-Üsküdar sahil şeridi düzenlemesinin gerçekleştirildiği alan büyük ölçüde dolgu olup, bir kısmı da kamulaştırma ile elde edilen araziden oluşmaktadır.

Düzenleme alanı genel olarak, sahil yolu dışında kara tarafındaki rekreasyonel düzenlemeler ile sahil yolu kenarındaki gezinti alanlarından oluşmaktadır. Sahil yolunun üst tarafında ve deniz tarafından halkın kullanabileceği alan 63.000 m²'dir. Alanın % 35,07'si sert zemin alanı, % 64,93'ü ise yumuşak zemindir. (Tablo 7. 1.) (Şekil 7. 13.)

Tablo 7. 1. Harem-Üsküdar Kıyı Dolgu Alanında Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları[37]

Harem-Üsküdar Kıyı Dolgu Alanı	Alan(m ²)	%
Sert Zemin Alanı	22.100	35,07
Yumuşak Zemin	40.900	64,93
Toplam Alan	63.000	100

Şekil 7. 13. Harem-Üsküdar Kıyı Dolgu Alanında Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları[37]

Üsküdar-Harem Sahil Yolu Düzenlemesi kapsamında gerçekleştirilen donatı alanları incelendiğinde; (Tablo 7. 2.) (Şekil 7. 14.)

Yaya Yolları- Düzenleme alanında yer alan yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 79,18'dir. Yaya yollarının fonksiyonları ise % 85,71'i sahil gezinti yolu, % 14,29'u ise donatı alanlarını bağlayıcı ara yaya yollarıdır. Yaya yolları oranının yüksek oluşunun nedeni, dolgu alanının deniz tarafında 6 m. genişliğindeki sahil gezinti yolu dışında yeşil bir zemin olmayışıdır.

Otopark Alanları- 2,5 km.lik sahil şeridinde üç ayrı yerde yol kenarı otoparkı oluşturulmuştur. Otopark alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 3,34'tür. Otopark alanları 45 araç kapasitesine sahiptir. Otopark alanlarının az olması, sahil şeridinde sorunlara sebep olmaktadır.

Spor Alanları- Sahil şeridindeki spor alanları Üsküdar Şemsipaşa Parkı yanında gerçekleştirilmiştir. Spor alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 4,07'dir. Spor Alanları içinde iki adet basketbol sahası yer almaktadır.

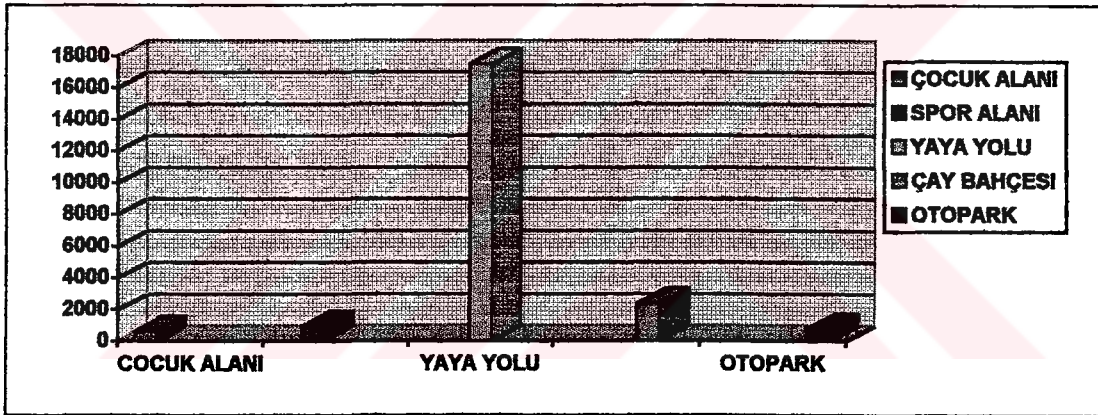
Çay Bahçesi- Harem-Üsküdar sahil şeridi düzenlemesinde yapılaşma oranı diğer kıyı şeridi düzenlemelerine göre oldukça yüksektir.

Sahil şeridindeki çay bahçesi ve restoran alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 10,63'tür. Tesisler yap-işlet-devret yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

Çocuk Oyun Alanları- Sahil şeridinde bir adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır. Çocuk oyun alanının sert zemin alanları içindeki oranı % 2,71'dir.

Tablo 7. 2. Üsküdar Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları

Donatı Alanları	Alan(m2)	%
Çocuk Parkı	600	2,71
Spor Alanı	900	4,07
Sahil Gezinti Yolu	15.000	67,87
Bağlantı Yolu	2.500	11,31
Yaya Yolu Toplamı	17.500	79,18
Çay Bahçesi	2.350	10,63
Otopark	750	3,39
Toplam	22.100	100

Şekil 7. 14. Üsküdar Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları

Şekilden de daha belirgin şekilde anlaşılacağı üzere, Üsküdar kıyı dolgu alanı temel olarak "ulaşım" amaçlı olarak düzenlenmiştir.

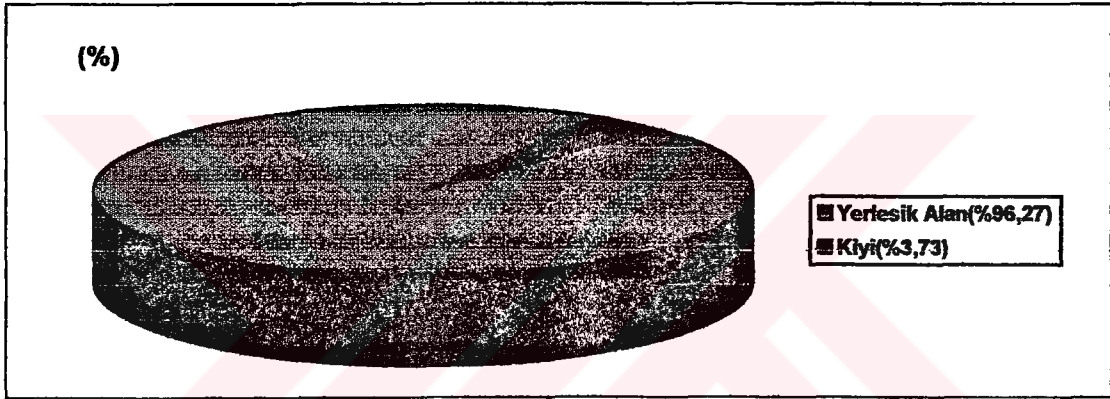
7. 1. 1. 2. Üsküdar İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Üsküdar İlçe sınırları içinde yer alan kıyı alanlarında Üsküdar ilçe belediyesinin herhangi bir uygulaması bulunmamaktadır. Ancak yerleşik alanlarda yer alan yeşil alanların uygulama, bakım ve onarımı ilçe belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Kıyı bandı düzenlemelerinde ilçe belediyesinin sebep olduğu, imar planlarına aykırı bir durum yoktur.

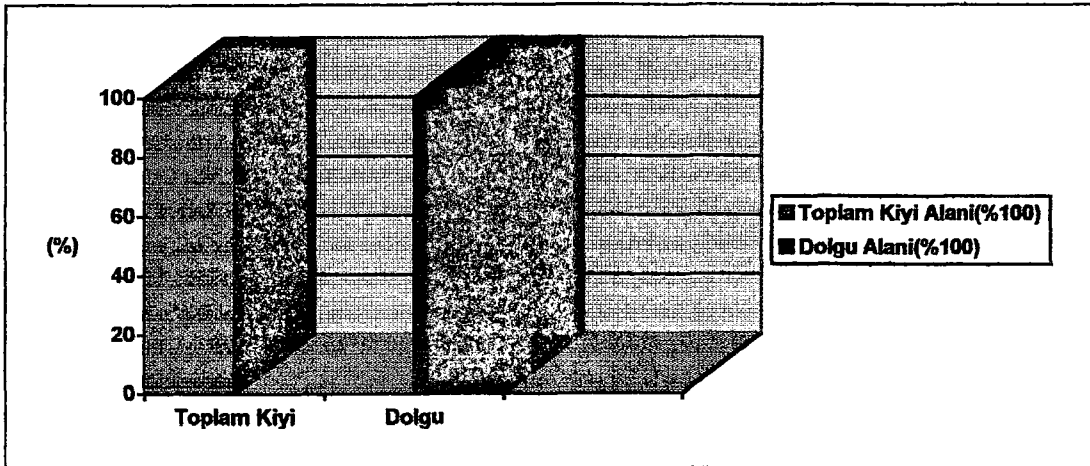
7. 1. 1. 3. Üsküdar İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

Üsküdar İlçe sınırları içerisinde toplam yeşil alan miktarı 1.689.965 m²'dir. Bu yeşil alanın 63.000 m²'si (% 3,73) kıyı dolgu alanı olup 1.626.965 m² (% 96,27) ise yerleşik alanda yer alan düzenlemeleri içermektedir. (Şekil 7. 15.) (Şekil 7. 16.)

Yerleşik alanda bu kadar yüksek oranlarda yeşil alan düzenlemesinin var olmasının nedeni kıyı düzenlemeleri Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirildiğinden, ilçe belediyesinin iş gücünü yerleşik alandaki düzenlemelere yönlendirmiş olmasıdır. İlçe kıyılarında yer alan düzenlemelerin tamamı kıyı dolgu alanı üzerinde yer almaktadır. (Şekil 7. 15.)

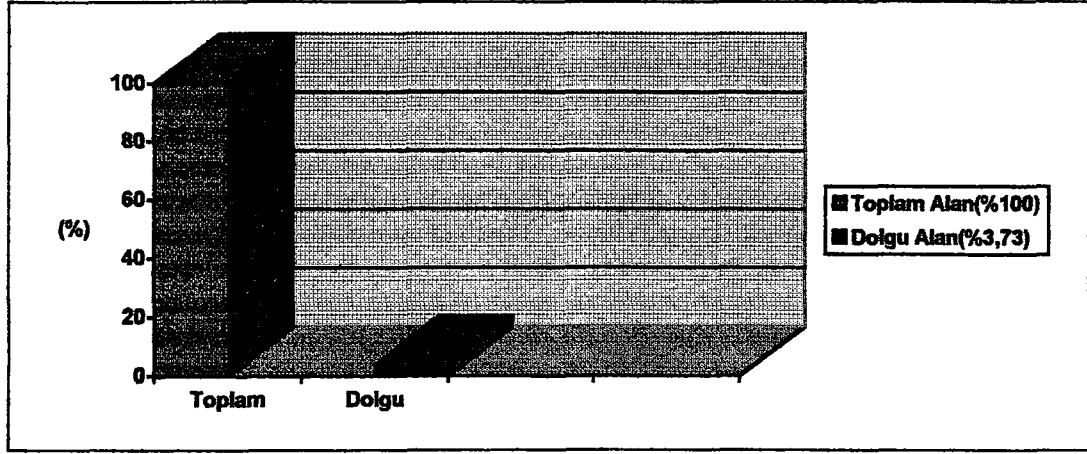

Şekil 7. 15. Üsküdar İlçesi Yeşil Alanlarının Yerleşik Alan Ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Şekil 7. 16. Üsküdar İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Üsküdar İlçesinde yer alan kıyı dolgu alanları 63.000 m² olup toplam yeşil alan miktarı olan 1.689.965 m² e oranlandığında %3,73 değerine ulaşmaktadır. Toplam yeşil alanın sadece %3,73'ü kadarlık bir kısım dolgu alanıdır.(Şekil 7. 17.)

Şekil 7. 17. Üsküdar İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Son nüfus sayımı verilerine göre Üsküdar İlçesi sınırları içinde 472.124 kişi yaşamaktadır. Toplam yeşil alan miktarı ile nüfus verileri karşılaştırıldığında, ilçede kişi başına 3,58 m² aktif yeşil alan ile 0,13 m² kıyı dolgu alanının düştüğü saptanmıştır.

7. 1. 2. Kadıköy İlçesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 1984 sonrası yeni imar yasası dönemiyle başlattığı uygulamalar arasında yer alan kıyı düzenleme projeleri , Kadıköy İlçesi sınırlarını da kapsamaktadır.

Kadıköy İlçesi sınırları içindeki kıyı düzenlemeleri: Kalamış Marina'sı ve çevresi, Kadıköy İskele Meydanı, İncirburnu-Moda, Fenerbahçe-Caddebostan ve Caddebostan-Bostancı arası kıyı rekreasyon alanlarıdır.

Kadıköy İlçe Belediyesi'nin kıyı düzenlemeleri ise daha çok dolgu kıyı alanları üzerinde, mevzii plan değişiklikleri ile spor ve eğlence birimleri yapımını içermektedir. [14]

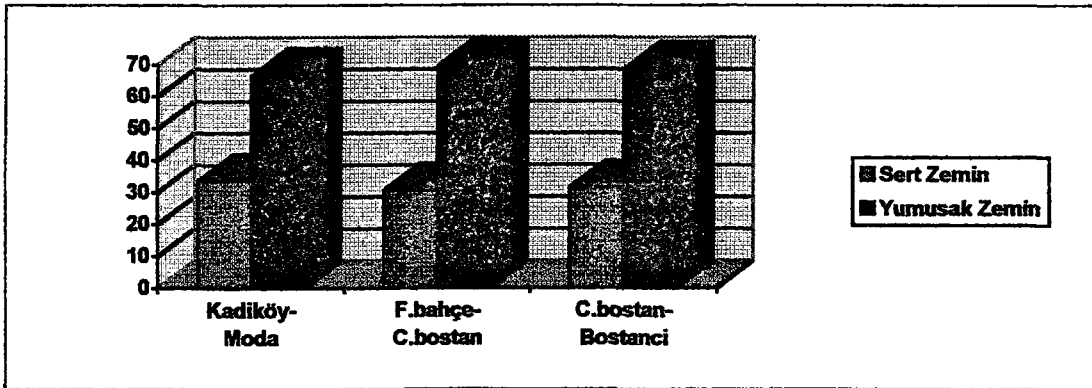
7. 1. 2. 1. Kadıköy İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Kadıköy ilçesi sınırları içinde uygulaması devam eden İnciburnu-Moda, Fenerbahçe-Caddebostan ve Caddebostan Bostancı kıyı düzenlemeleri dolgu alan üzerinde gerçekleştirilmektedir. Kadıköy-Bostancı sınırları içinde kalan kıyı dolgu alanının sınırlarının işlendiği 1/5000 ölçekli plan İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanmış ve 14.02.1985 tarihinde Büyükşehir Belediyesi Meclisince, 14.02.1985 tarihinde ise Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca onaylanmıştır. [14]

Tablo 7. 3. Kadıköy Uygulama İmar Planında Yer Alan Kıyı Dolgu Alanlarında Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları[38]

Düzenleme Alanı	S.Zemin- (m2)	%	Y.Zemin- (m2)	%	Toplam (m2)	%
Kadıköy-Moda	56.882	33,51	113.018	66,48	170.000	100
F.bahçe-C.bostan	55.061	30,45	125.744	69,54	180.805	100
C.bostan-Bostancı	72.256	31,41	157.744	68,59	230.000	100
K.köy İlçe Topl.	184.299	31,73	396.506	68,26	580.805	100

Sert zemin ve yumuşak zemin: Kıyı düzenleme projelerinde donatı alanları, sert zemin(yaya ve bisiklet yolları, dinlenme mekanları, oyun ve spor alanları) ve yumuşak zemin olarak ikiye ayrılarak, kıyı bandının donatılmış alan oranı bulunmuştur. Daha sonra sert zemin alanları içinde yer alan donatıların tür ve alansal oranları verilmiştir.

Şekil 7. 18. Kadıköy Kıyı Bandında Yumuşak Zemin ve Sert Zemin Oranları

Kadıköy-Moda Kıyı Dolgu Alanı

Günübirlik kullanımlar için düzenlenmekte olan kıyı şeridinde, gezinti, dinlenme ve balık tutma alanları, çocuk parkları, spor alanları, gösteri alanları ve otopark alanları yer almaktadır.

Düzenleme projesi, Kadıköy İnciburnu Mendereğinden Moda Deniz Kulübüne kadar olan 2km.'lik kıyı şeridini kapsamaktadır.

Rekreatif amaçlı kullanılan İnciburnu-Moda kıyı düzenleme projesine göre; alanın %35.51'i (56.982m²) sert zemin, %66.48'i (113.019m²) ise yumuşak zemin alanıdır.(Tablo 7. 3.) (Şekil 7.18.)

Kıyı alanındaki donatı mekanları 56.982m² alan kaplamaktadır. Donatı mekanlarının türleri ve alansal oranları incelendiğinde: (Tablo 7. 4.) (Şekil 7. 19.)

Yaya yolları- Yaya yollarının sert zemin alanları toplamı içindeki oranı %31.20'dir. Yaya yollarının fonksiyonları ise %56.13'ü sahil gezinti yolu, %43.86'sı ise donatı mekanlarını bağlayıcı ara yollardır.

Otopark Alanları- Kadıköy-Moda kıyı düzenleme alanına hizmet veren otopark alanının, sert zemin alanları içindeki oranı %23.47 dir (13.305m²). Kadıköy deniz iskelesi yanında konumlanan otopark alanı 455 oto kapasitesindedir.

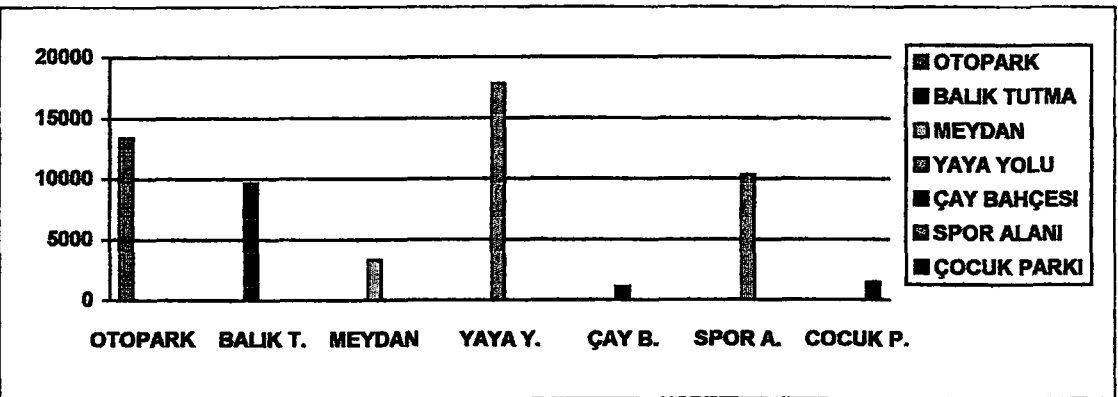
Spor Alanları- Spor alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı %18.08 dir (10.305m²). Spor alanı kompleksi içinde bir adet mini golf tesisi (%62.75), dört adet basketbol sahası (%17.46), bir adet mini futbol sahası (%10.04), iki adet tenis kortu (%6.06), bir adet spor kulübü tesisi (%3.63) bulunmaktadır.

Balık Tutma Alanları- Kadıköy-Moda kıyı şeridinde yer alan balık tutma alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı %16.91'dir.(9640m²)

Meydanlar- Kıyı düzenleme alanındaki meydan ve anfi alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı %5.80'dir (3304m²). Bu alanlar havuzlu meydan, çeşme meydanları ve pergolalı oturma alanları olarak düzenlenmiştir.

Tablo 7. 4. Kadıköy-Moda Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları

Donatı Alanları	Alan(m2)	%
Çocuk Parkı	1.450	2.54
Basketbol	1.800	3.15
Tenis	625	1.09
M.Futbol	1.035	1.81
Golf	6.470	11.35
Sosyal Tesis	375	0.65
Spor Alanı Toplamı	10.305	18.08
Çaybahçeleri Açık Alan	675	1.18
Çaybahçeleri Kapalı Alan	448	0.78
Meydan	3.309	5.80
Sahil Gezinti Yolu	9.980	17.52
Bağlayıcı Yaya Yolu	7.800	13.68
Yaya Yolu Toplamı	17.780	31.20
Balık Tutma Alanı	9.640 40	16.91
Otopark	13.375 375	23.47
Toplam	56.982	100

Şekil 7. 19. Kadıköy-İnciburnu-Moda Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı

Çocuk Oyun Alanları- Kadıköy-Moda kıyı dolgu alanındaki çocuk oyun alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı %2.54 olup adet olarak da üç tanedir.

Çay Bahçeleri- Kıyı alanında çay bahçeleri olarak ayrılan alanların, sert zemin alanları toplamı içindeki oranı %1.96'dır. Bu alanın %60.10'u açık alan, %39.10'u ise kapalı alandan oluşmaktadır.

Kıyı rekreasyon alanında deniz kenarı boyunca yer alan 7.5m. genişliğindeki sahil gezinti yolu düzenlemesinde, anfi-gösteri alanları, çay bahçeleri ile balık tutma birimlerine ağırlık verilmiştir. Park kullanıcılarının kullanım taleplerinin yanında önemli olan bir hususta parkın deniz istikametinden bakıldığındaki manzarası, silüetidir. Bu silüetin, İstanbul'un genel kıyı silüeti ile uyumlu olması önemli bir husustur. Bu anlamda sahil gezinti yoluna konacak fonksiyon alanlarının hem park kullanıcılarını hem de deniz istikametinde parkı gören İstanbul'luları tatmin etmesi gerekmektedir.

Fenerbahçe-Dalyan Kıyı Dolgu Alanı

Kadıköy ilçesi sınırları içinde yer alan Fenerbahçe-Caddebostan arası dolgu alanının sınırları Fenerbahçe Orduevi yanından başlamakta ve Caddebostan Maksim Gazinosu'na kadar devam etmektedir. Yaklaşık 2,5 km'lik kıyı şeridini kaplayan kıyı dolgu alanı 180.805 m²'dir. Düzenleme alanı Fenerbahçe, Çiftelavuzlar, Göztepe ve Caddebostan semtlerinin kıyılarını kapsamaktadır.

Düzenleme projesinde dikkati çeken bir nokta da "Pyramid Eğlence Merkezi"dir. Eğlence merkezinin yapıldığı alan, 20.02.1986 onay tarihli, 1/1000 ölçekli Fenerbahçe Kıyı Düzenleme Planı'nda dolgu yeşil alanda kalmakta iken, Kadıköy İlçe Belediyesi alanı, Kalamış Koyu Dolgu Alanı düzenlemesi kapsamında eğlence merkezi olarak değerlendirmek üzere 10.09.1992 tarihli encümen kararı ile yapım işi bir şirkete ihale edilmiştir.[39,s.69] Bu yolla eğlence merkezinin, 3830 sayılı Kıyı Yasası'na ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri ve İlçe Beledilerinin Yönetimi Hakkında Kanun'a aykırı olarak yapımı tamamlanmıştır.

01.05.1993 tarihinde Büyükşehir Belediyesi tarafından onaylanan Dalyan-Caddebostan kıyı şeridi düzenleme projesine göre alanın % 30.45 (55.061 m²) sert zemin, % 69,55'i (125.744 m²) ise yumuşak zemindir.(Tablo 7. 3.) (Şekil 7. 18.)

Günübirlik rekreasyonel kullanımlar için düzenlenmekte olan kıyı şeridinde, gezinti alanları, güneşlenme terasları ve plaj alanları, çocuk parkları, spor alanları ve otopark alanları bulunmaktadır.

Kıyı düzenleme alanında gerçekleştirilmekte olan donatı mekanları 55.061 m² alan kaplamaktadır. Donatı mekanlarının türleri ve sayısal oranları incelendiğinde (Tablo 7. 5.) (Şekil 7. 20.).[14]

Ulaşım- Yay yollarının sert zemin alanları toplamı içindeki oranı % 43.12'dir. Yaya yollarının fonksiyonları ise % 51.16'sı sahil gezinti yolu, % 26.41'i koşu yolu, % 22.03'ü ise donatı mekanlarını bağlayıcı ara yaya yollarıdır.

Bisiklet Yolu- Düzenleme alanında, koşu yoluna paralel olarak gerçekleştirilen bisiklet yolunun, sert zemin alanları içindeki oranı % 11,39'dur (6.275 m²).

Otopark Alanları- Dalyan-Caddebostan kıyı rekreasyon alanına hizmet veren otopark alanının sert zemin alanları toplamı içindeki oranı % 5,94'dür. (3.275 m²) Yaklaşık 100 araba kapasitesindeki otopark alanları kıyıya dik olarak gelen servis yollarının bitiminde gerçekleştirilmiştir.

Spor Alanları- Spor alanlarının, sert zemin alanları toplamı içindeki oranı % 3,26 dır. (1.800 m²) Spor alanları içinde iki adet basketbol ve iki adet voleybol sahası bulunmaktadır.

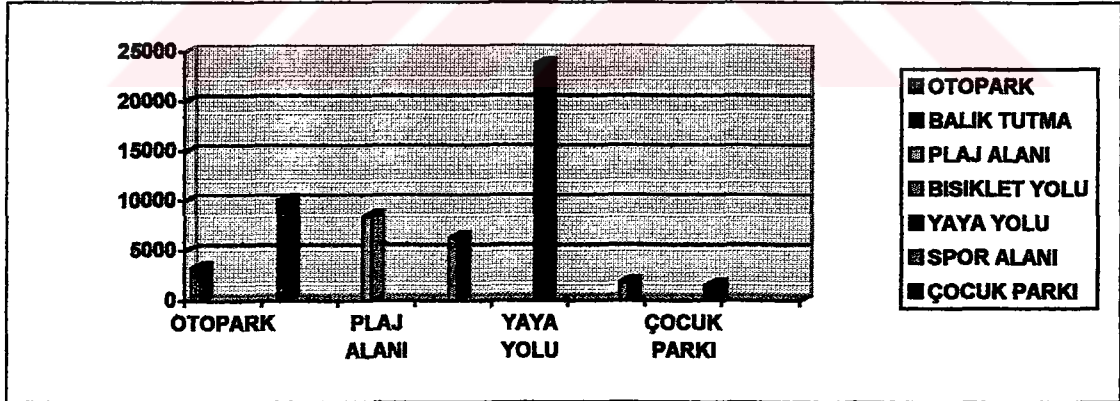
Balık Tutma Alanı- Kıyı şeridi boyunca yer alan güneşlenme ve balık tutma teraslarının sert zemin alanları içindeki oranı ise % 18,25'dir (10.050 m²).

Plaj Alanları- Kıyı dolgu işlemleri sırasında ortadan kaldırılan Dalyan ve Göztepe plajları yerinde gerçekleştirilen plaj alanının sert zemin alanları içindeki oranı % 15,25 dir (8.400 m²).

Çocuk Oyun Alanları- Çocuk oyun alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 2.73 dür (1.506 m²). Bu alanda bir adet çocuk oyun alanı ve üç adet çocuk parkı bulunmaktadır.

Tablo 7. 5. Fenerbahçe-Dalyan Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları

Donatı Alanları	Alan(m2)	%
Çocuk Parkı	1.506	1,46
Voleybol	900	1,63
Spor Alanı Toplamı	1.800	3,26
Sahil Gezinti Yolu	12.250	22,24
Bağlayıcı Yaya Yolu	5.230	9,49
Koşu Yolu	6.275	11,39
Yaya Yolu Toplamı	23.755	43,12
Bisiklet Yolu	6.275	11,39
Plaj Alanı	8.400	15,25
Balık Tutma Alanı	10.050	18,25
Otopark	3.275	5,94
Toplam	55.061	100

Şekil 7. 20. Fenerbahçe-Dalyan Kıyı Dolgu Alanı Donatı Alanları Dağılımı

Caddebostan-Bostancı Kıyı Dolgu Alanı

Kıyı düzenleme projesi Caddebostan ile Bostancı Deniz Otobüsleri İskelesi'ne kadar olan yaklaşık 3,5 km.lik kıyı şeridinde yer almaktadır. Düzenleme alanı doğuda Bostancı ve batıda Caddebostan arasında dolgu ile elde edilen "kıyı kesimi" ile bu

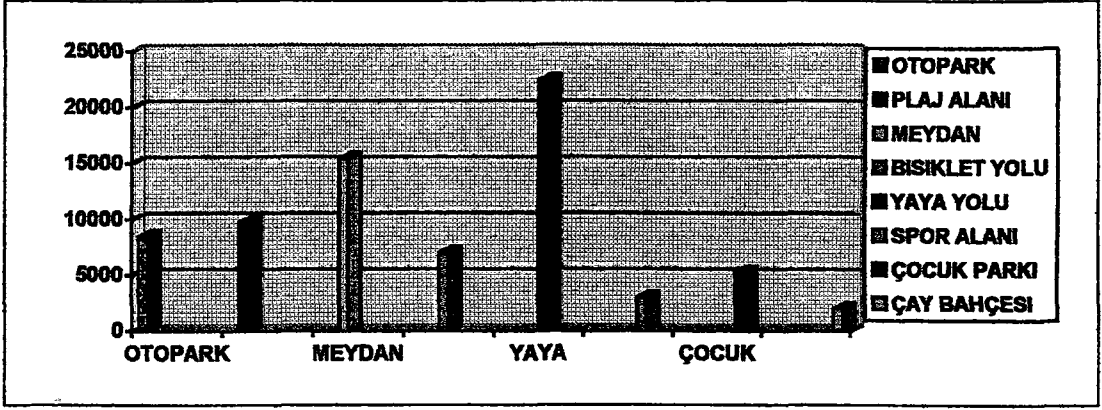
alana paralel olarak uzanan sahil yolunun üst tarafındaki özel mülkiyete ait parsellerin bir bölümünden oluşmaktadır. Düzenleme alanı 230.000 m²' dir.

22.09.1991 tarihinde Büyükşehir Belediyesi tarafından onaylanan 1/1000 ölçekli kıyı düzenleme projesine göre; alanın % 31.41' ı (72.256 m²) sert zemin, % 68.59' u (157.744 m²) ise yumuşak zemindir.(Tablo 7. 3.) (Şekil 7. 18.)

Caddebostan-Bostancı kıyı düzenleme alanında donatı mekanları 72.256 m² alan kaplamaktadır. Donatı mekanlarının türleri ve alansal büyüklükleri incelendiğinde.(Tablo 7. 6.) (Şekil 7. 21.)

Tablo 7. 6. Caddebostan-Bostancı Kıyı dolgu Alanında Donatı Alanları[40]

Donatı Alanları	Alan(m ²)	%
Çocuk Parkı	5.303	5,63
Basketbol	2.250	3,11
Yüzme Havuzu	541	0,74
Sosyal Tesis	200	0,72
Spor Alanı Toplamı	2.991	4,12
Çaybahçesi Açık Alan	1.030	1,42
Çaybahçesi Kapalı Alan	990	1,37
Sahil Gezinti Yolu	12.350	17,09
Bağlayıcı Yaya Yolu	10.022	13,87
Bisiklet Yolu	7.000	9,68
Yaya Yolu Toplamı	22.372	30,96
Meydan	15.420	21,34
Plaj Alanı	9.700	13,42
Otopark	8.450	11,69
Toplam	72.250	100

Şekil 7. 21. Caddebostan-Bostancı Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı [40]

Yaya Yolları- Yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 30,96'dır. (22.372 m2) Yaya yollarının fonksiyonları ise, % 55,20'si sahil gezinti yolu, % 44,80' i ise donatı mekanlarını bağlayıcı ara yaya yollarıdır.

Bisiklet Yolu- Sahil taşıt yoluna paralel olarak gerçekleştirilen bisiklet yolunun sert zemin alanları içindeki oranı % 9,68'dir. (7.000m2)

Otopark- Otopark alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı % 11,69'dur. (8.450 m2) 230 oto kapasitesinde olan park alanları sahil yolunun iki tarafında gerçekleştirilmiştir.

Spor Alanları- Spor alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı % 4,13'tür. Spor alanları içinde dört basketbol sahası ve bir adet yüzme havuzu tesisleri bulunmaktadır.

Plaj Alanları- Düzenleme alanında, dolgu ile ortadan kaldırılan Caddebostan, Suadiye ve Erenköy plajlarının yerine önerilen plaj alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı % 13,42'dir. (9.700 m2)

Meydanlar- Caddebostan-Bostancı kıyı alanında önerilen amfi ve diğer meydan alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı % 21,34'tür. (15.420 m2)

Çocuk Oyun Alanları- Çocuk oyun alanlarının, sert zemin alanları toplamı içindeki oranı % 5,95'dir. Bu alanlarda altı adet çocuk oyun alanı bulunmaktadır.

7. 1. 2. 2. Kadıköy İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Kadıköy ilçe sınırları içerisinde, ilçe belediyesi turizm, eğlence ve sportif amaçlı uygulamalar gerçekleştirmektedir. Bu çalışmalar, Kadıköy İlçe Uygulama İmar Planı'nda gerçekleştirilen mevzi imar planı değişiklikleri ile gerçekleştirilmiştir.

Kalamış Koyu'nda Büyükşehir Belediyesi tarafından ilçe belediyesine tahsis edilen alanda, Kadıköy Belediyesi tarafından 1991 yılında "Kalamış Tesisleri" yaptırılmıştır. Tesis alanı içinde, bir adet çocuk parkı, spor kulübü ve eğlence birimleri yer almaktadır.

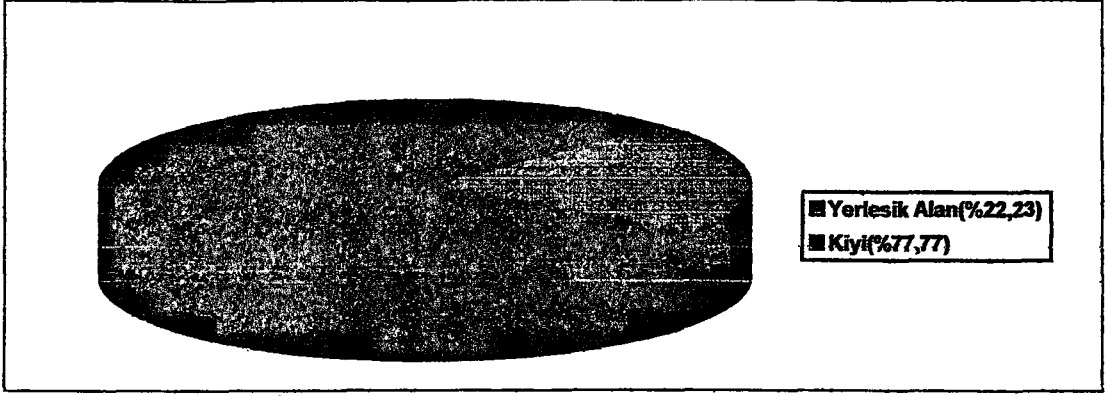
İlçe Belediyesi tarafından gerçekleştirilen bir başka uygulama da "Pyramid Eğlence Merkezi"dir. Fenerbahçe kıyısında yer alan eğlence merkezi, 20,02,1986 onay tarihli, 1/1000 ölçekli Fenerbahçe Kıyı Düzenlemesi Planı'nda dolgu yeşil alan olarak görülen bir alanda gerçekleştirilmiştir. Kadıköy ilçe belediyesi bu alanı, Kalamış Koyu dolgu alanı düzenlemesi kapsamında eğlence merkezi olarak değerlendirmek üzere 10,09,1992 tarihli encümen kararı ile merkezin yapım işini bir şirkete ihale etmiştir. (39,s.69).

Bu yöntemle, eğlence alanının 3830 sayılı Kıyı Yasası'na ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri ve İlçe Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanun'a aykırı olarak yapımı gerçekleştirilmiştir.

Kadıköy İlçe Belediyesi tarafından kıyı alanında gerçekleştirilen bir diğer uygulama da, Suadiye kıyısında yer alan "Suadiye Princess Oteli"dir. Bu otelin yapımı, Pyramid Eğlence Merkezi'nde olduğu gibi 3830 sayılı Kıyı Yasası ile 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri ve İlçe Belediyelerinin Yönetimi Hakkındaki Kanun'a aykırıdır.

7. 1. 2. 3. Kadıköy İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

Kadıköy ilçesindeki yeşil alan miktarı (çocuk parkı, spor alanı, park ve koru alanları) 833.770 m²'dir. Bu alanın % 22,23'ü (185.325 m²) yerleşik alanda % 77,77'si (648.445 m²) ise kıyıda yer almaktadır. (Şekil 7. 22.)

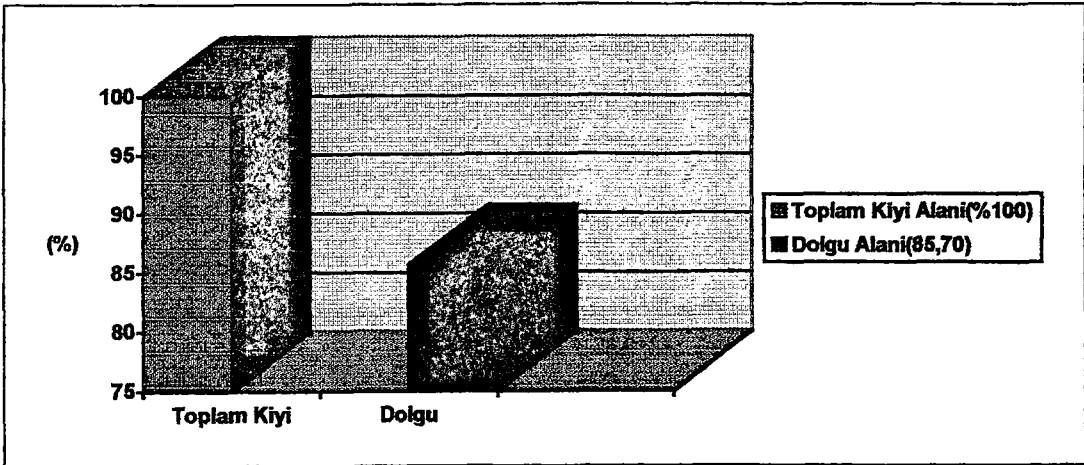

Şekil 7. 22. Kadıköy İlçesi Yeşil Alanlarının Yerleşik Alan Ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Kıyıda yer alan yeşil alanların % 14,30'unu (97.700 m²) 1984 yılına kadar düzenlenmiş olan alanlar % 85,70' ini ise 1984 sonrası dolgu ile elde edilen kıyı alanları oluşturmaktadır.(Tablo 7. 7.) (Şekil 7. 23.)

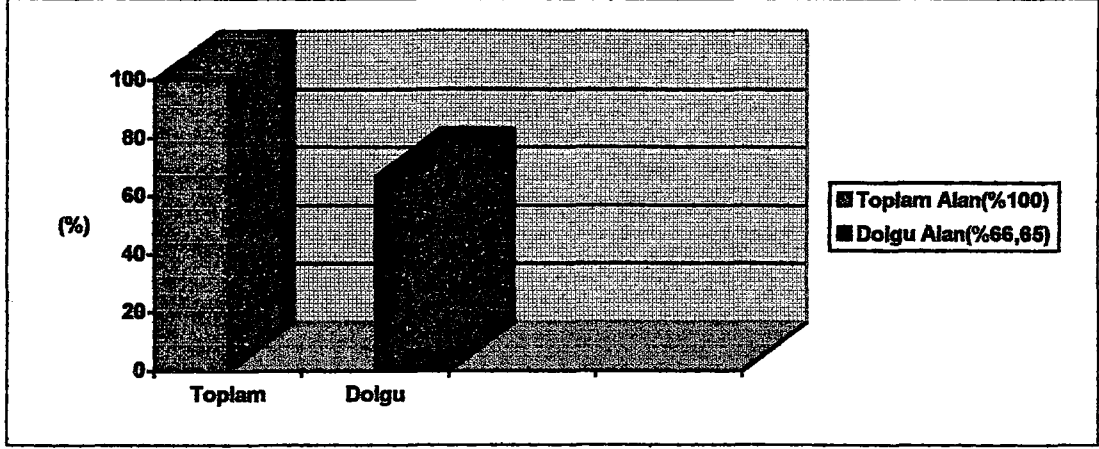
Tablo 7. 7. Kadıköy İlçesi Kıyı Yeşil Alan Miktarının Mevcut Kıyılar ile Dolgu Alanlara Göre Dağılımı[38]

Açık Alan Türü	Mevcut Kıyı	%	Dolgu Alan	%	Toplam	%
Çocuk Parkı	3.000	26,55	8.299	73,45	11299	100
Spor Alanı	2.700	15,17	15.096	84,83	17796	100
Park	87.000	14,04	522.350	85,96	619350	100
Toplam	92.700	14,30	555.745	85,70	648445	100

Şekil 7. 23. Kadıköy İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Kadıköy İlçesinde gününbirlik yeşil alan kullanımlarını içeren düzenlemelerin toplam miktarı 833.770 m² olup bunun 555.745 m²'lik bir kısmı bir başka deyişle % 66,65'lik bir bölümü dolgu alan üzerinde yer almaktadır. (Şekil 7. 24.)

Şekil 7. 24. Kadıköy İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Yapılan incelemeler sonunda en son nüfus sayımı sonuçlarına göre 699.379 kişinin yaşadığı Kadıköy İlçesi'nde kişi başına 1,19 m² aktif yeşil alan düşerken, 0,80 m² de dolgu yeşil alanı düşmektedir.

7. 1. 3. Maltepe İlçesi

7. 1. 3. 1. Maltepe İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

İlçe kıyı alanında, Büyükşehir Belediyesi tarafından yapımı devam eden "Doğu Marmara Sahil Yolu Düzenlemesi" kapsamı içinde yer alan Bostancı-Maltepe kıyı dolgu alanı düzenlemesi bulunmaktadır.

Bostancı-Maltepe Kıyı Dolgu Alanı

Büyükşehir Belediyesi tarafından, Maltepe İlçesi sınırları içinde gerçekleştirilen düzenleme projesi, batıda Bostancı Deniz İskelesinden, Maltepe'ye kadar olan yaklaşık 5 km'lik kıyı şeridini kapsamaktadır.

Düzenleme alanı, sahil taşıt yolunun üst tarafındaki özel mülkiyete ait parsellerin bir bölümü ile birlikte 370.000 km'dir.

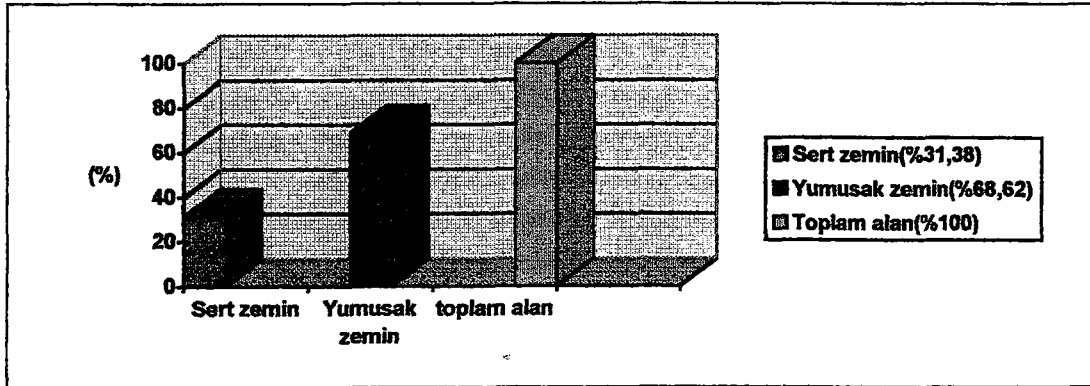
Bostancı-Maltepe kıyı dolgu alanına ait 1/5000 ölçekli plan, 01.02.1989 tarihinde Büyükşehir Belediyesi, 08.02.1989 tarihinde ise Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na onaylanmıştır.

1/1000 ölçekli Bostancı-Maltepe kıyı düzenleme projesine göre; alanın % 31,38'i (116.177 m²) sert zemin, % 68,62'si ise (253.823 m²) yumuşak zemindir. (Tablo 7. 7.) (Şekil 7. 25.)

Kıyı rekreasyon alanında gerçekleştirilecek olan donatı mekanları 116.177 m² alan kaplamaktadır. Donatı mekanlarının türleri ve alansal oranları incelendiğinde (Tablo 7. 8.) (Şekil 7. 26.)

Tablo 7. 7. Uygulama İmar Planına Göre Bostancı-Maltepe Kıyı Dolgu Alanı Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları[37]

Bostancı-Maltepe Kıyı Dolgu Alanı	Alan(m ²)	%
Sert Zemin Alanı	116.177	31,38
Yumuşak Zemin	253.823	68,62
Toplam Alan	370.000	100

Şekil 7. 25. Bostancı-Maltepe Kıyı Dolgu Alanında Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları[37]

Yaya Yolları- Yaya yollarının sert zemin alanları toplamı içindeki oranı % 36,12'dir. Yaya yollarının fonksiyonları ise % 59,55'i sahil gezinti yolu, % 40,45'i ise donatı mekanlarını bağlayıcı yaya yollarıdır.

Bisiklet Yolu- Kıyı şeridi boyunca sahil taşıt yoluna paralel olarak gerçekleştirilen bisiklet yolunun, sert zemin alanları içindeki oranı % 6,45'dir.

Otopark Alanları- Bostancı-Maltepe kıyı şeridindeki otopark alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı % 12,48'dir. Otopark alanının % 28,27'si açık otopark, % 71,73'ü ise kapalı otoparktır.

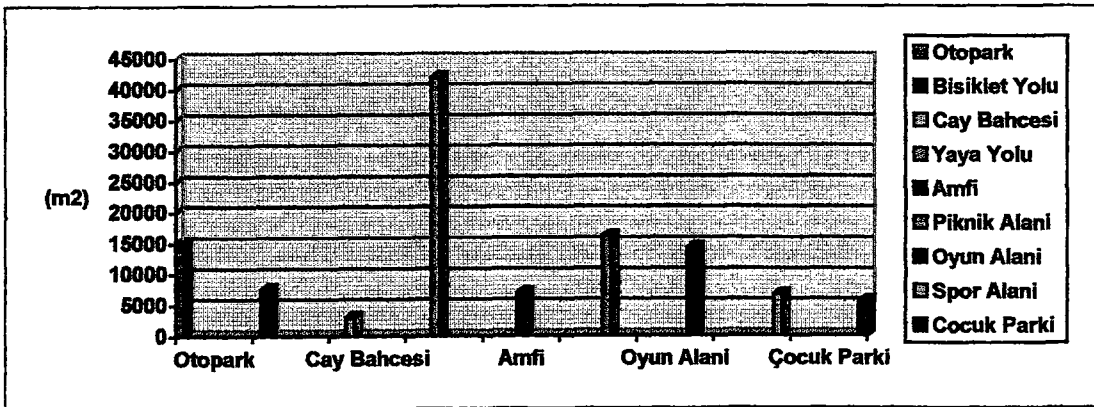
Spor Alanları- Spor alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı ise % 5,72'dir. Spor alanları içindeki onbir adet basketbol sahası, iki adet voleybol sahası, iki adet tenis kortu ve bir adet mini futbol sahası bulunmaktadır.

Çaybahçeleri- Düzenleme alanındaki çaybahçelerinin sert zemin alanları içindeki oranı % 2,29'dur. (2.900 m²)

Piknik Alanları- Ziyaretçilerin kullanımına açık olan piknik alanlarının donatı alanları içindeki oranı % 13,81'dir.

Oyun ve Eğlence Alanları- Oyun ve eğlence alanlarının, sert zemin alanları içindeki oranı % 12,22'dir.

Çocuk Oyun Alanları-Bostancı-Maltepe kıyı şeridinde gerçekleştirilen çocuk parklarının, sert zemin alanları içindeki oranı % 4,73'dür. (6.500 m²) Ortalama 1 km aralıklarla yerleştirilmiş olan çocuk parkları beş adettir.

Şekil 7. 26. Bostancı-Maltepe Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı

Tablo 7. 8. Bostancı-Maltepe Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı [37]

Donatı Alanları	Alan (m2)	%
Spor Alanı	6.655	5,72
Çocuk Parkı	5.500	4,73
Oyun Alanı	14.200	12,22
Sahil Gezinti Yolu	25.000	21,51
Bağlayıcı Yaya Yolu	16.977	14,61
Yaya Yolu Toplamı	41.977	36,12
Bisiklet Yolu	7.500	6,45
Çaybahçesi Alanı	2.900	2,49
Meydan, Amfi	6.900	5,93
Açık Otopark Alanı	4.100	3,52
Kapalı Otopark Alanı	10.400	8,95
Otopark Alanı	14.500	12,47
Toplam	116.177	100

7. 1. 3. 2. Maltepe İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Maltepe ilçe kıyılarındaki uygulamalar, ilçe belediyesi olmadan bağlı bulunduğu Kartal İlçe Belediyesi'ne aittir.

Kartal İlçe Belediyesi'nin kıyı uygulamaları, eğlence ve alışveriş birimi ölçeğindedir. İlçe belediyesinin yapımına izin verdiği uygulamalar içinde İdealtepe sahilindeki alışveriş merkezi (Migros) ve Wonderland eğlence merkezi yer almaktadır.

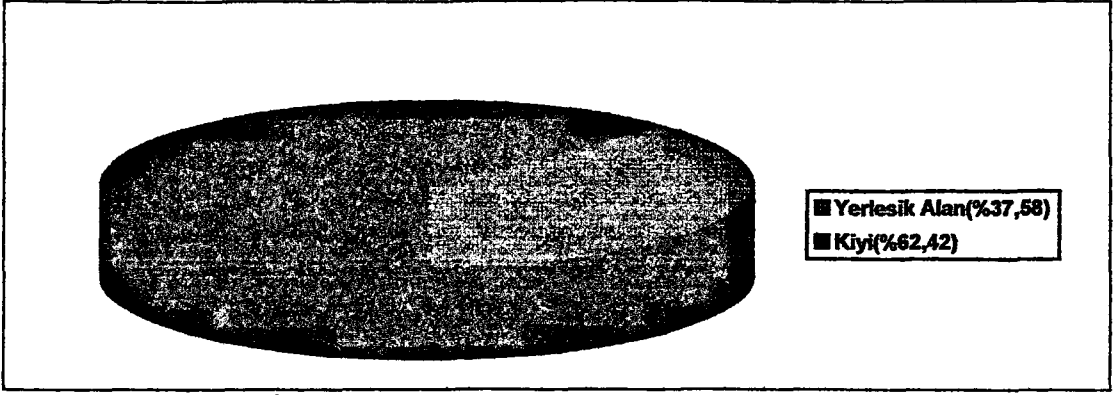
İlçe belediyesinin ticaret ve eğlence merkezi yoğunluğu getirdiği alan, Büyükşehir Belediyesi tarafından uygulaması yapılan Bostancı-Maltepe kıyı şeridi düzenleme sınırları içindedir. Düzenleme projesinde park alanı olarak gösterilen bu alanlarda, 3830 sayılı Kıyı Kanunu Yönetmeliği'nin 14. maddesine göre "kıyının kamu yararına kullanımına ve kıyıyı koruma amacına yönelik yapı ve tesisler dışında çocuk parkı, otopark gibi sosyal ve teknik alt yapı tesislerinin yapılabilmesi belirtilmektedir. Yasa gereği, dolgu alanlarının tespiti yapıp, Hazine'ye intikalinin yapılması gerekirken, İlçe Belediyesi kendi tasarrufunda olmadığı halde bölgeyi şahıs ve kurumlara kiralamıştır.[41, s.28]

Bu durum İlçe Belediyesi ile Büyükşehir Belediyesi arasında yetki ve denetim konusunda anlaşmazlıklara neden olmuştur. Plan dışı olan bu uygulamalar, Büyükşehir tarafından yapılan kıyı projelerinde içerik ve uygulama sürecini değiştirmiştir.

7. 1. 3. 3. Maltepe İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

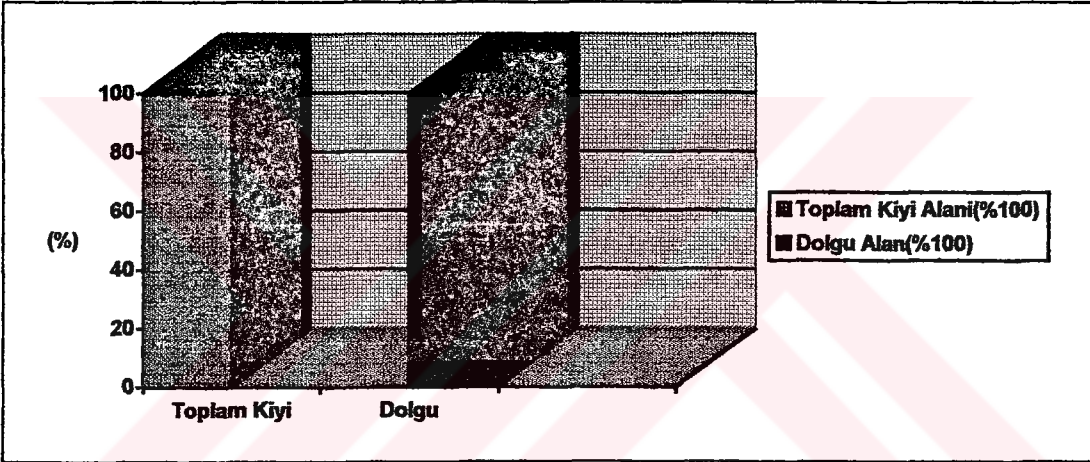
1992 yılında Kartal İlçesi'nden ayrılarak "İlçe Belediyesi"olan Maltepe İlçesi'ndeki kullanılan toplam aktif yeşil alan miktarı (çocuk parkı, spor alanı ve park alanları) 569.540 m²'dir. Bu alanın % 37,58'ini (214.040 m²) yerleşik bölgedeki açık alanlar, %62,42'sini (355.500 m²) ise 1984 sonrası gerçekleştirilen kıyı dolgu alanı oluşturmaktadır. (Şekil 7. 27.)

Yerleşik alanda 214.040 m² olan yeşil alan miktarı, kıyı dolgusu ile elde edilen alanın rekreasyonel düzenlemesinin tamamlanmasıyla 569.540 m²'ye ulaşmıştır.

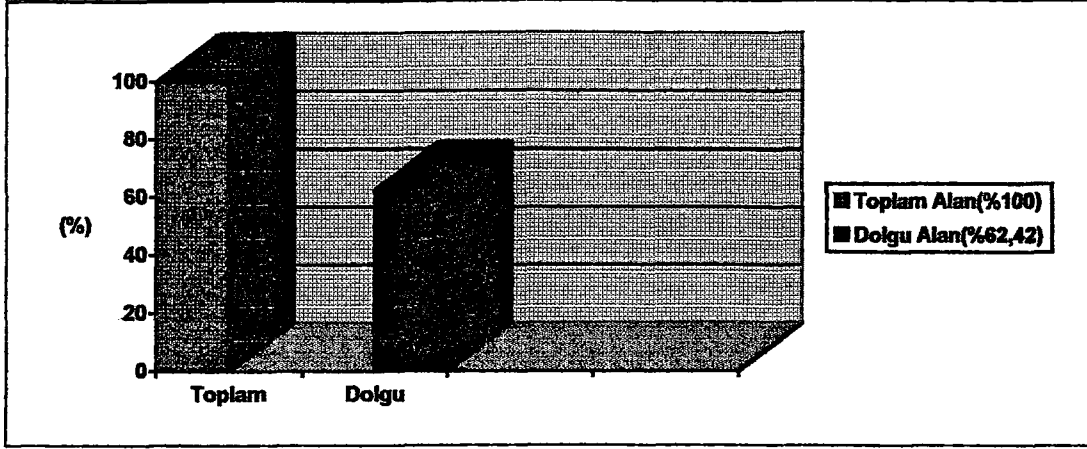
Şekil 7. 27. Maltepe İlçesi Yeşil Alanlarının Yerleşik Alan Ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı [41]

Maltepe İlçesi bütününde kıyı açık alan düzenlemelerinin tamamı dolgu alan teknikleri ile kazanılan kısımlarda yer almaktadır. (Şekil 7. 28.)

Şekil 7. 28. Maltepe İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Maltepe İlçesinde gününbirlik açık alan kullanımlarını içeren düzenlemelerin toplam miktarı 569.540 m² olup bunun 355.500 m²'lik bir kısmı bir başka deyişle %62,42'lik bir bölümü dolgu alan üzerinde yer almaktadır. (Şekil 7. 29.)

Şekil 7. 29. Maltepe İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Yapılan incelemeler sonunda, 335.539 nüfusa sahip olan Maltepe İlçesi sınırları içinde kişi başına düşen açık alan miktarı 1,70 m², kişi başına düşen dolgu alan miktarı ise 1,06 m² olarak belirlenmiştir.

7. 1. 4. Kartal İlçesi

Kartal İlçesi sınırları içinde, Büyükşehir Belediyesi ile İlçe Belediyesinin kıyı ile ilgili uygulamaları bulunmaktadır. Bu kıyı uygulamalarından sadece Büyükşehir Belediyesi bünyesinde yer alanlar, dolgu alan kapsamına girmektedir.

7. 1. 4. 1. Kartal İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Olan Uygulamalar

Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen Doğu Marmara Sahil Düzenlemeleri Kartal İlçesi kıyılarında da devam etmektedir.

Caddebostan-Maltepe güzergahında uygulaması tamamlanan Anadolu Yakası Marmara sahil Oylunun, Kartal İlçe merkezine kadar ulaşmasını amaçlayan proje 03.11.1989 tarihinde Büyükşehir Belediye Meclisi'nce onaylanmıştır. Maltepe-Pendik kıyı kesimini kapsayan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'nda, dolgu yapılacak alan "sahil yolu ve rekreasyon alanı" olarak belirlenmiştir. [42]

Doğu Marmara Sahil Yolu Projesi: Maltepe-Dragos, Dragos-Rahmanlar ve Rahmanlar-Kartal etapları olarak gerçekleştirilmiştir.

Maltepe-Dragos

Doğu Marmara sahil yolunun, Maltepe ile Dragos arasında kalan kısmı 2 km.dir. 1989 yılında gerçekleştirilen dolgu ile elde edilen alan 230.000 m²'dir. Bu alanın % 35,00'ı (80.500 m²) sahil taşıt yolu, % 65,00'ı ise (149.500 m²) rekreasyon alanı olarak ayrılmıştır. (Tablo 7. 9.)

Dragos-Rahmanlar

Doğu Marmara sahil yolunun Dragos-Rahmanlar arasında kalan bölümü için hazırlanan proje, 09.05.1990 tarihinde onaylanmıştır. Dragos-Rahmanlar arasında kıyı uzunluğu 2,5 km.dir. 1990 yılında gerçekleştirilen dolgu ile elde edilen alan 320.000 m²'dir. Bu alanın % 34,00'ı (112.000 m²) sahil taşıt yolu, %66,00'ı ise (208.000 m²) rekreasyon alanı olarak ayrılmıştır. (Tablo 7. 9.)

Rahmanlar-Kartal

Doğu Marmara sahil yolunun, Rahmanlar ve Kartal arasında kalan bölümü için hazırlanan proje 10.08.1992 tarihinde onaylanmıştır. Dolgu ile elde edilen alan 380.000 m²'dir. Bu alanın % 35,13'ü (133.500 m²) sahil taşıt yolu, % 64,90'ı (246.500 m²) rekreasyon alanı olarak ayrılmıştır. (Tablo 7. 9.)

Maltepe ile Kartal arasındaki 8 km'lik kıyı şeridi boyunca, dolgu ile elde edilen toplam alan 930.000 m²'dir. Bu alanın % 35,00'ı rekreasyon alanı olarak ayrılmıştır.

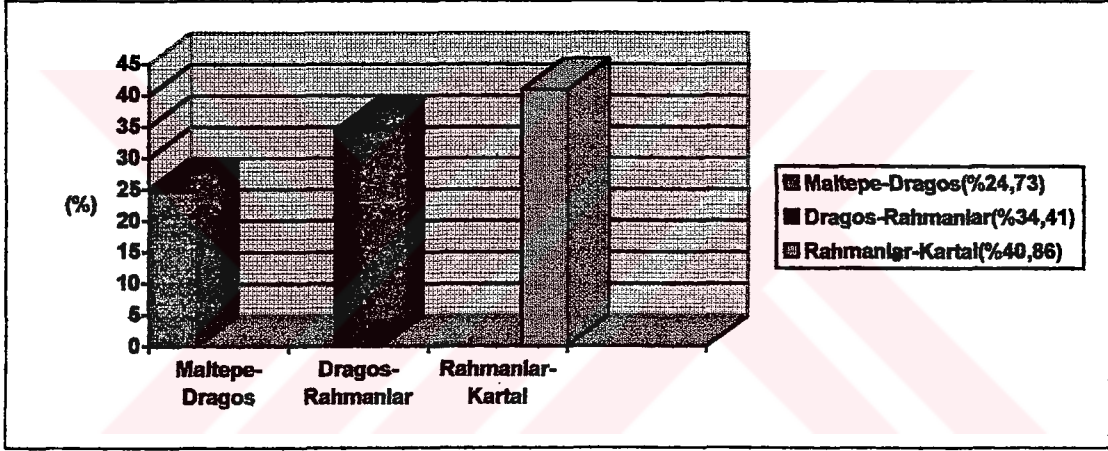
Deniz dolgusu niteliğindeki proje alanı güneyde Marmara Denizi, kuzeyde 30 metre genişliğinde çift yönlü motorlu trafik ve bisiklet yolu ile sınırlanmıştır. Trafik yolunun kara tarafında yerleşme bölgeleri yer almaktadır.

Sahil taşıt yolunun, rekreasyon alanını ortadan ikiye bölmesi sahil ve kara tarafında ince uzun bandlar oluşturmuştur. Yer yer 10 m.'ye kadar inen bu alanlar, donatı mekanlarının konumlandırılmasına imkan vermeyecek durumdadır.

Sonuçta dolgu ile elde edilen bu alanlar genel olarak sadece taşıt yolunu kullananlara hizmet verecektir.

Tablo 7. 9. Maltepe-Kartal Arası Kıyı Dolgu Alanında Bölgelere Göre Arazi Kullanımı, Tür ve Büyüklükleri [42]

Bölge Adı	Dolgu Alanı(m2)	%	Sahil Taşıt Yolu	%	Rekreasyon Alanı	%
Maltepe- Dragos	230.000	100	80.500	35	149.500	65
Dragos- Rahmanlar	320.000	100	112.000	34	208.000	66
Rahmanlar- Kartal	380.000	100	135.000	35	246.500	65
Toplam	930.000	100	326.000	35	604.000	65

Şekil 7. 30. Maltepe-Kartal Arası Kıyı Dolgu Alanında Bölgelere Göre Arazi Kullanımı, Tür ve Büyüklükleri [42]

7. 1. 4. 2. Kartal İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Kartal İlçe Belediyesi'nin, ilçe kıyılarında yapmış olduğu uygulamalara önceki bölümlerde yer vermiştir. Maltepe'nin 1992 yılında İlçe Belediyesi olmasıyla, uygulamaların bir bölümü Maltepe İlçe sınırlarında kalmıştır. Kartal İlçe sınırlarında kalan uygulamalardan biri "Uluslararası Sanatçılar Köyü'dür. Toplam olarak 5.400 m2'lik bir alanda yapımına başlanan düzenlemeye Büyükşehir tarafından 3830 sayılı Kıyı Yasası'na aykırı olduğu gerekçesiyle yıkım kararı alınmıştır. Kararın alınmasından sonra, o ana kadar bitmiş olan İlçe Kütüphanesi olarak değerlendirilmiştir. Kartal İlçesi sınırları içinde yer alan dolgu alanların

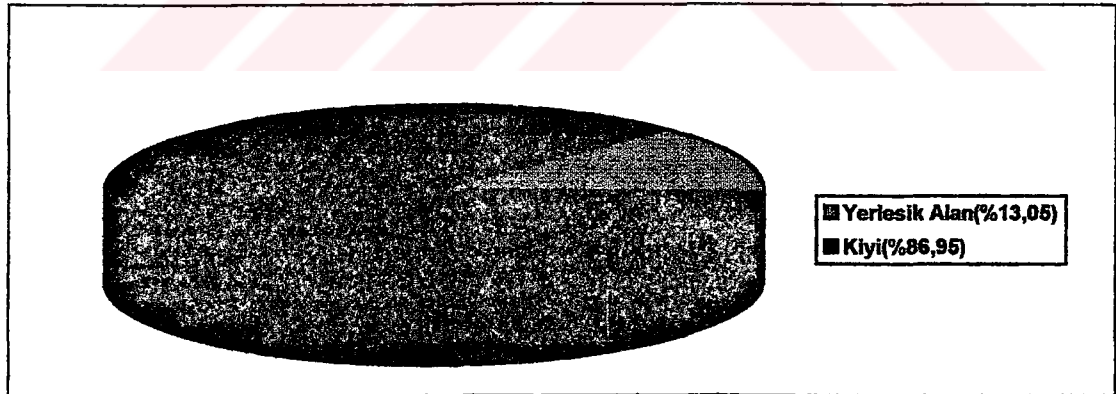
bitkilendirmeye yönelik çalışmaları kısımlar halinde Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir.

7. 1. 4. 3. Kartal İlçesindeki Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

Kartal İlçesi sınırları içerisinde yer alan yeşil alanlar incelendiğinde; açık alanların % 13,05'inin yerleşik alan içinde, % 86,95'inin ise dolgu yapım teknikleri ile kazanılmış kıyı alanı üzerinde bulunduğu görülmüştür. (Tablo 7. 10.) (Şekil 7. 31.)

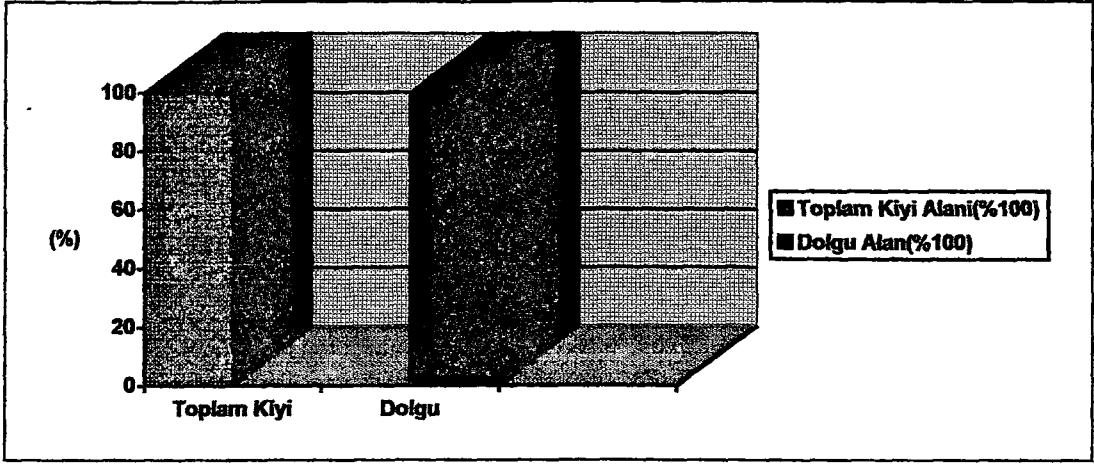
Tablo 7. 10. Kartal İlçesi Yeşil Alanlarının Yerleşik Alan Ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı [43]

Açık Alan Türü	Yerleşik Alan	%	Kıyı	%	Toplam	%
Çocuk Parkı	6.247	5,07	116.974	94,93	123.221	100
Spor Alanı	9.400	57,14	7.050	42,86	16.450	100
Park Alanı	74.996	13,51	479.976	86,49	554.972	100
Toplam	90.643	13,05	604.000	86,95	694.643	100

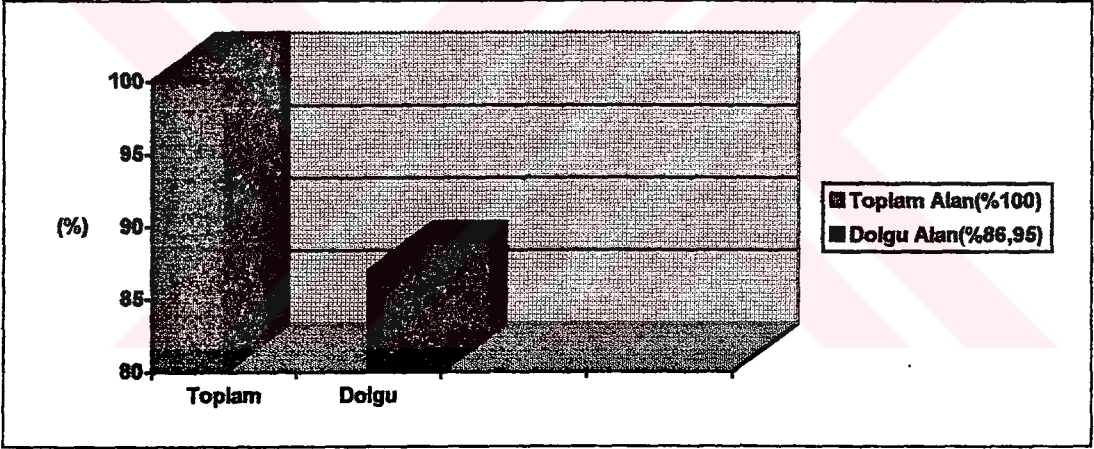
Şekil 7. 31. Kartal İlçesi Yeşil Alanlarının Yerleşik Alan Ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Kartal İlçesi bütününde kıyı açık alan düzenlemelerinin tamamı dolgu alan teknikleri ile kazanılan kısımlarda yer almaktadır. (Şekil 7. 32.)

Şekil 7. 32. Kartal İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Kartal İlçesinde gününbirlik yeşil alan kullanımlarını içeren düzenlemelerin toplam miktarı 694.643 m² olup bunun 604.000 m²'lik bir kısmı bir başka deyişle % 86,95'lik bir bölümü dolgu alan üzerinde yer almaktadır. (Şekil 7. 33.)

Şekil 7. 33. Kartal İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Yapılan incelemeler sonunda, 362.175 nüfusa sahip olan Kartal İlçesi sınırları içinde, dolgu alan düzenlemeleri tamamlandığında kişi başına düşecek açık alan miktarı 1,92 m², kişi başına düşecek dolgu alan miktarı ise 1,67 m² olarak belirlenmiştir.

7. 1. 5. Pendik İlçesi

Pendik İlçesi kıyılarında Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen park düzenlemeleri ile "Pendik Kıyı Dolgusu ve Sahil Yolu Projesi" bulunmaktadır. İlçe belediyesine ait bir uygulama bulunmamaktadır.

7. 1. 5. 1. Pendik İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

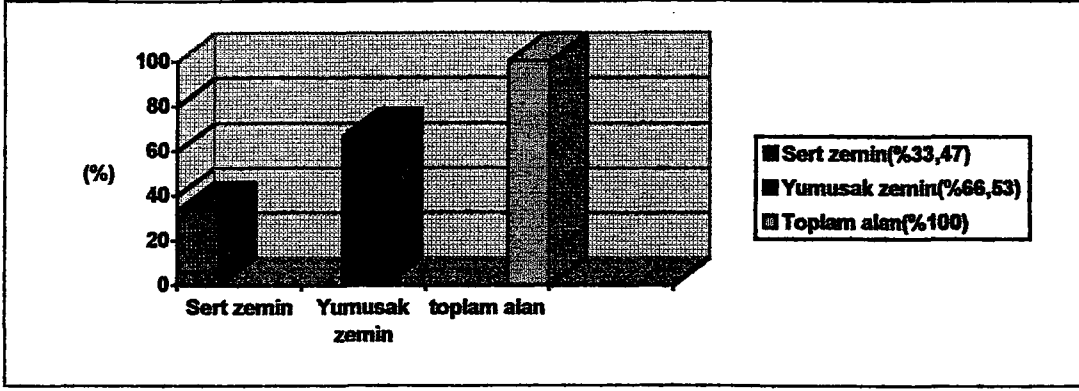
İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından Doğu Marmara sahil yolunun Tuzla'ya kadar ulaşmasını amaçlayan dolgu alan çalışmalarının 5 km.lik bir band Pendik İlçesi sınırları içinde kalmaktadır. Bu taşıt yolunun deniz tarafında kalan kısımları rekreasyonel amaçlı olarak kullanılacaktır. Ancak dolgu alan üzeri rekreasyonel düzenlemeler içerisinde sadece Pendik 100. Yıl Parkı'nın çalışmaları tamamlanmış durumdadır.

Pendik 100. Yıl Parkı

Doğu Marmara Sahil Yolu Projesi kapsamında gerçekleştirilen dolgu alan üzerinde yer alan park 30.000 m2'dir. Düzenleme alanının % 33,47'si (10.041 m2) sert zemin, % 66,53'ü (19.959 m2) yumuşak zemindir. (Tablo 7. 11.) (Şekil 7. 34.)

Tablo 7. 11. Pendik 100. Yıl Parkında Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları[37]

Bostancı-Maltepe Kıyı Dolgu Alanı	Alan(m2)	%
Sert Zemin Alanı	10.041	33,47
Yumuşak Zemin	19.959	66,53
Toplam Alan	30.000	100

Şekil 7. 34. Pendik 100. Yıl Parkında Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları[37]

Donatı alanlarının türleri ve alansal oranları incelendiğinde; (Tablo 7. 12.) (Şekil 7. 35.)

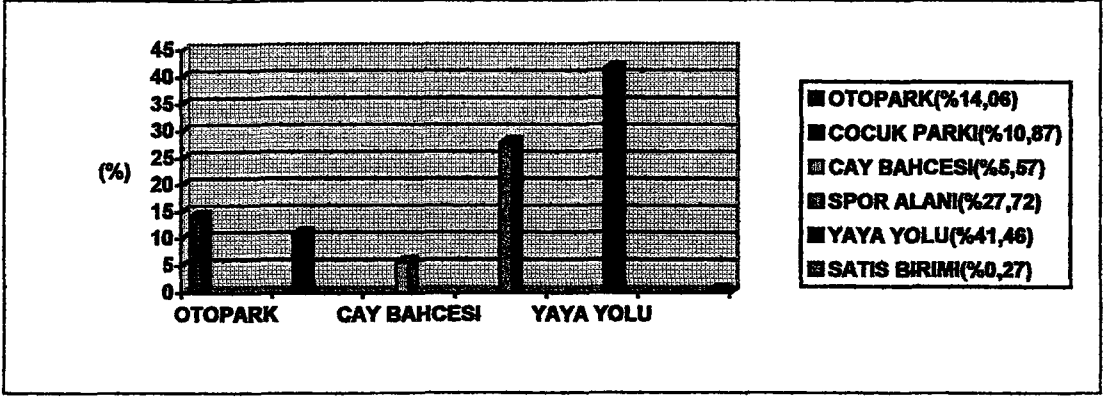
Yaya Yolları- Düzenleme alanında yer alan yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 41,46'dır. (4.164 m²) Yolların fonksiyonu, donatı alanlarını bağlayıcı ara yollar şeklindedir.

Otopark Alanları- Park alanında hizmet veren otopark alanının sert zemin alanları içindeki oranı % 14,06'dır. (1.412 m²) Otopark alanının kapasitesi 30 araçlıktır.

Spor Alanları- Spor alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı %27,72'dir. (2.785 m²) Spor alanları içinde iki adet basketbol, bir adet mini futbol sahası ile spor kulübü tesisleri bulunmaktadır.

Çay Bahçeleri- Kıyı alanında bir adet çay bahçesi bulunuyor olup bu birimin sert zemin alanları içindeki oranı % 5,84'dür. (588 m²) Alanın % 95,28'ı açık alan, % 4,72'si kafeteryadan oluşmaktadır.

Çocuk Oyun Alanları- Düzenleme alanında hizmet veren çocuk oyu alanının sert zemin alanları içindeki oranı % 10,87'dir. (1.092 m²)

Şekil 7. 35. Pendik 100.Yıl Parkında Donatı Mekanları Dağılımı

Tablo 7. 12. Pendik 100. Yıl Parkında Donatı Alanları [37]

Donatı Türü	Alan (m2)	%
Çocuk Parkı	1.092	10,87
Spor Alanı	2.785	27,72
Yaya Yolu	4.164	41,46
Çay Bahçesi	560	5,57
Satış Birimi	28	0,27
Otopark	1412	14,06
Toplam	10.041	100

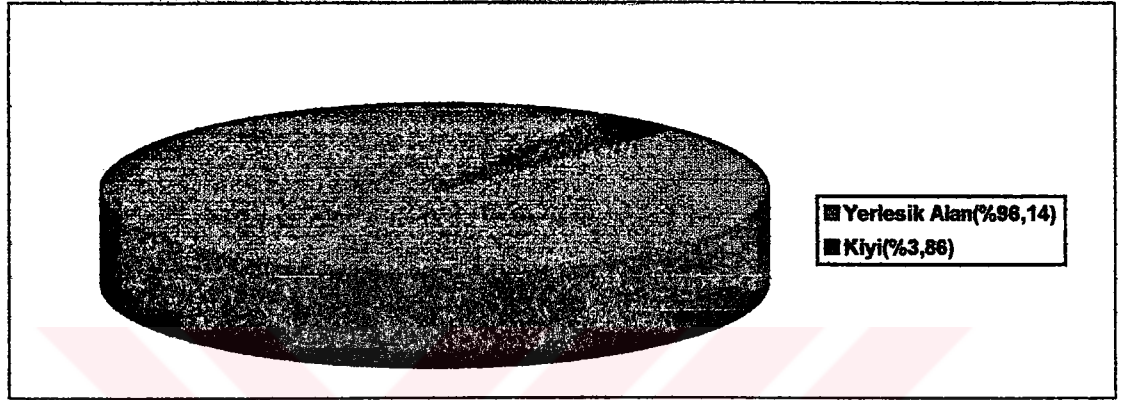
7. 1. 5. 2. Pendik İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Pendik ilçesi kıyılarında ilçe belediyesinin herhangi bir çalışması bulunmamaktadır çünkü Büyükşehir Belediyesi'nin "Doğu Marmara Sahil Yolu Düzenlemesi" kapsamında Pendik kıyılarının tamamı dolgu alanlarla desteklenecektir.

Bu durumda, ilçe belediyesi çalışmalarını yerleşik alan üzerinde yoğunlaştırmıştır. Büyükşehir Belediyesinin dolgu alan üzeri trafik yolu inşaatı 1999 yılı itibarıyla halen devam etmektedir.

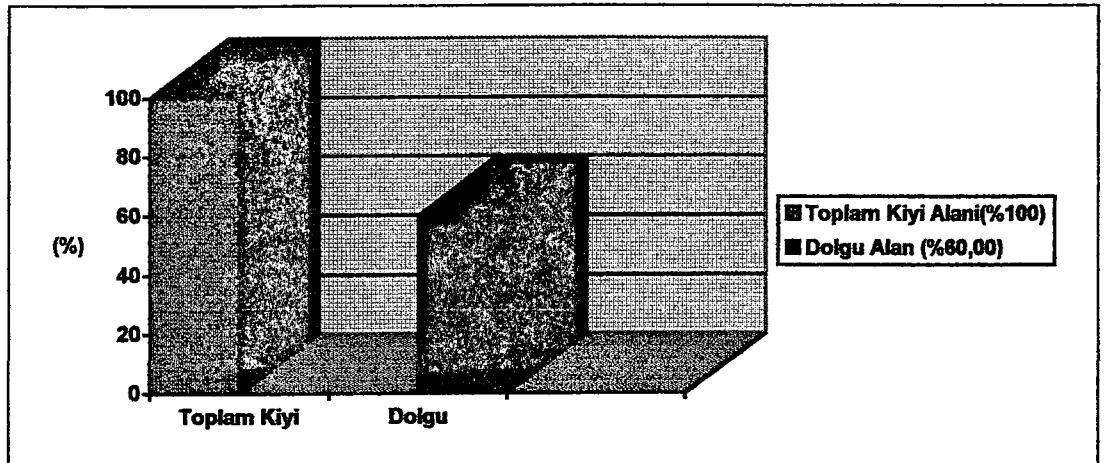
7. 1. 5. 3. Pendik İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

Pendik İlçesi'ndeki toplam aktif yeşil alan miktarı (park, çocuk oyun alanı, spor alanı) 1.295.635 m²'dir. Bu alanın % 96,14 (1.245.635 m²) ilçe yerleşik alanında, % 3,86'sı ise kıyı alanında yer almaktadır. [44]

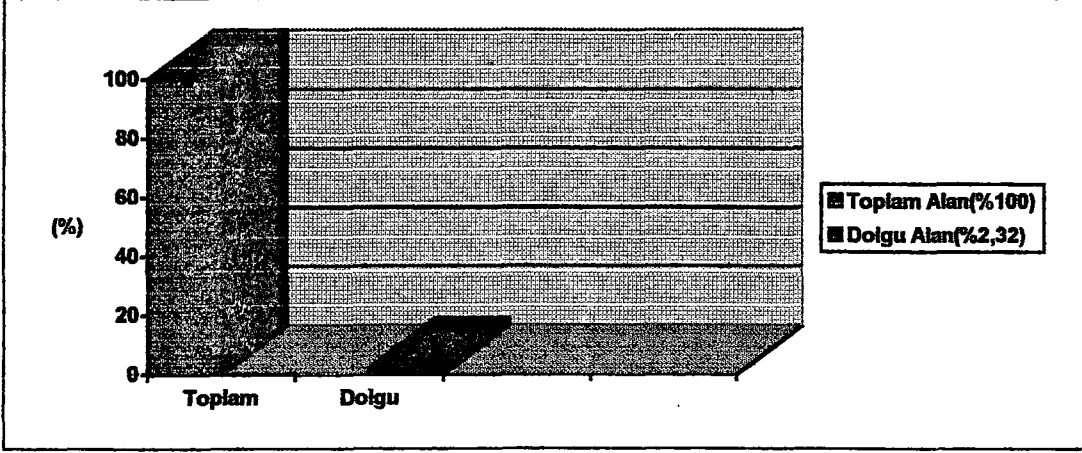
Şekil 7. 36. Pendik İlçe Aktif Yeşil Alanlarının Yerleşik Alan Ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Pendik İlçesi bütününde kıyı yeşil alan düzenlemeleri 50.000 m² kaplamaktadır, du alanın 30.000 m²'si dolgu alan teknikleri ile kazanılan kısımlardan meydana gelmektedir. Bu miktarlar dikkate alındığında Pendik İlçesi sınırları içinde yer alan dolgu alanların toplam kıyı alanı içindeki oranı % 60,00'dır. (Şekil 7. 37.)

Şekil 7. 37. Pendik İlçesi Düzenlenmiş Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Pendik İlçesinde günübirlik açık alan kullanımlarını içeren düzenlemelerin toplam miktarı 1.295.635 m2 olup bunun 30.000 m2'lik bir kısmı bir başka deyişle % 2,32'lik bir bölümü dolgu alan üzerinde yer almaktadır. ( ekil 7. 38.)

Şekil 7. 38. Pendik İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Düzenlenmiş Dolgu Alanlarının Oranı

Yapılan incelemeler sonunda, son nüfus sayımına göre 339.759'luk bir nüfusa sahip olan Pendik İlçesi sınırları içinde, kişi başına d  en yeşil alan miktarı 3,81 m2, kişi başına düşecek dolgu alan miktarı ise 0,09 m2 olarak belirlenmiştir.

7. 1. 6. Tuzla İlçesi

Tuzla yerleşmesi, İstanbul Metropolitlen Alanı'nın Doğu yakası yerleşme moza ının en u  noktasında yer almaktadır. Geleneksel yerleşme, coğrafi olarak Tuzla Yarımadası'nın güneyinde kurulmuştur. Yarımada'nın kuzeyi Tuzla Tersanesi ve Kamil Abdu  Lagünü ile sınırlanırken; batıdaki yarımada burnu üzerinde Yüksek Denizcilik Okulu ve Deniz Harp Okulu konumlanmıştır. Yarımadayı, doğuda ise Tuzla Piyade Okulu bitirmektedir. Bu sınırlayıcı e iklerin çevrelediği Tuzla, konumundan dolayı sayfiye niteliğini hala koruyan son yerle medir.

Tuzla İlçesi sınırları içinde kıyı alanları ile ilgili bir takım çalışmalar yapılmaktadır. Doğu Marmara Sahil Yolu Projesi'nin en son ayağını oluşturan bu çalışmalarda, kıyı bandının dolgu inşaatı tamamlanmış, ulaşım sistemi ge irilm  olup henüz dolgu alan üzeri rekreasyonel düzenlemeler bitirilememi tir. Dolgu alanların  alı maları Büyükşehir Belediyesi'nin denetimi altındadır.

7. 1. 6. 1. Tuzla İlçesi Kıyılarında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Tuzla İlçesi sınırları içinde "Tuzla-Merkez Kıyı Bandı Dolgu Alan Düzenleme Projesi " Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülmektedir. Dolgu alan inşaatı tamamlanmış olmakla birlikte açık alan düzenlemeleri daha şekillenmemiştir.

Tuzla, morfolojik olarak denize doğru hafif meyilli bir topoğrafyaya ve hareketli kıyı reliefine sahiptir. Bu bütün içinde tasarım alanı, geleneksel köy yerleşmesinin Marmara Denizi'ne açıldığı Tahaffuzhane ile Mezarlık mevkiileri arasındaki geniş yay şeklindeki koyu içermektedir. Tasarım alanı, ortalama 2.200 m. uzunlukta ve ortalama 70 m. derinlikteki bandtan oluşmuştur. Band, kıyıdaki ilk dolgu (1978) sonrası geçirilen yolla, kuzeyden sınırlanmaktadır. Bu sınır, ortada yerleşim merkezi ve iki yanında simetrik konut alanları ile çevrelenmiştir. Bu şekilde çevrelenen koyun çizdiği geniş yayın iki ucu, Yüksek Denizcilik Okulu ve Mezarlık alanları ile noktalanmıştır.

Yapılması amaçlanan projenin toplam alanı 209.705 m²'dir. Bu düzenlemenin 148.705 m²'lik bir kısmı (% 70,90) mevcut kıyı üzerinde, 61.000 m²'lik bir kısmı (% 29,10) ise dolgu alan üzerinde düşünülmüştür. Dolgu alan üzerinde projeye uygun olarak gerçekleştirilen tek çalışma, 2.200 m. uzunluğundaki kıyı bandı boyunca yer alan 7,5 m. genişliğindeki sahil gezinti yoludur. [45]

61.000 m²'lik dolgu inşaatının üzerinde projenin uygulamasında sahil gezinti yolu ile ana ulaşım yolları geçirilmiş olup 200 araç kapasiteli bir otпарк birimi ile 500 m² Atatürk anıtlı bir şölen yeri uygulaması tamamlanmıştır. Meydan düzenlemesi anıt dışında bir yapıyı bünyesinde bulundurmamaktadır. Donatı mekanlarından ancak bu kadarlık bir kısmının yapımı tamamlanmış durumda iken yumuşak peyzajda kitle ağaçların dikilmiş olduğu ve herhangi bir çalı-ağaçcık dikimine gidilmeksizin çim ekilmiş olduğu gözlenmiştir.

Otopark alanı yüksek oranda bir sert zemin yaratıyor olsa da, sahil yolunun yerleşik alan istikametinde yer alan çok sayıdaki lokanta ve eğlence birimlerinin ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye tarafından yapımı gerekli bulunmuştur.

7. 1. 6. 2. Tuzla İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Tuzla kıyı bandında ilçe belediyesinin bir çalışması bulunmamaktadır. Kıyı bandı üzerinde Büyükşehir Belediyesi'nin çalışmaları ise yeni başlamıştır.

7. 1. 6. 3. Tuzla İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

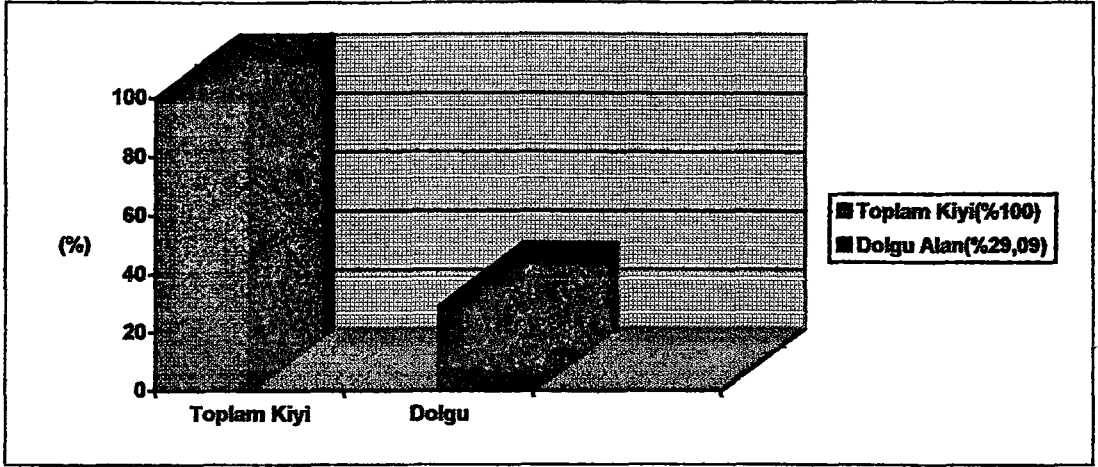
Tuzla ilçe sınırları içinde yer alan aktif yeşil alan miktarı 110.290 m²'dir. Bu yeşil alanın 61.000 m²'lik bir kısmı dolgu alan teknikleri ile elde edilmiş olan alanlardır. İlçede kıyı bandında dolgu alanlar dışında kalan mevcut kıyılarda herhangi bir düzenlemeye gidilmemiştir.

Tuzla ilçesinde aktif yeşil alanların % 44,69'unu kapsayan 49.290 m²'si yerleşik alanda, % 55,31'i ise kıyı alanında (61.000 m²) yer almaktadır. (Şekil 7. 39.)

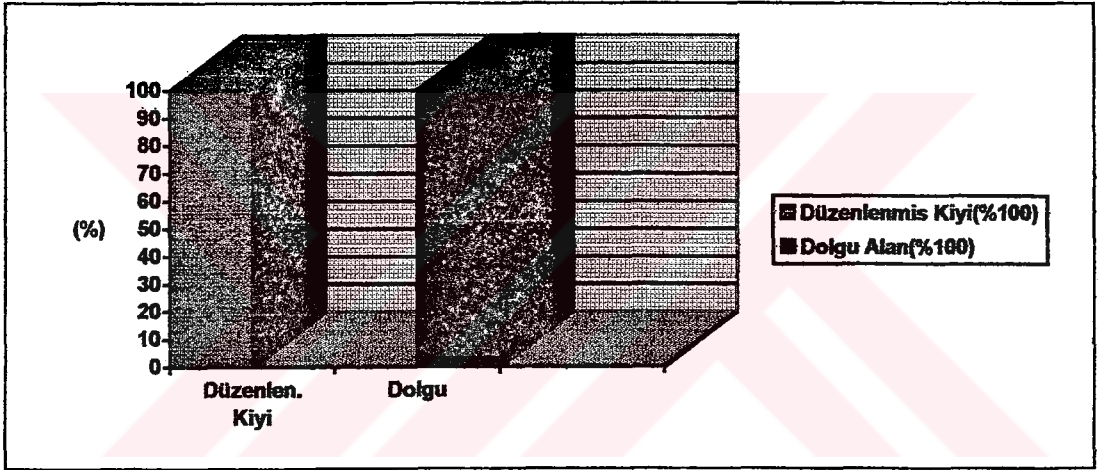

Şekil 7. 39. Tuzla İlçesi Aktif Yeşil Alanlarının Yerleşik Alan Ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Tuzla İlçesi düzenlemeye açık kıyı alanı 209.705 m²'dir. Bu alanın 148.705 m²'si mevcut kıyı üzerinde (% 70,91), geriye kalan 61.000 m² (% 29,09) ise dolgu alan üzerinde yer almaktadır. Mevcut kıyı alanları üzerinde herhangi bir peyzaj düzenlemesi yapılmamıştır. (Şekil 7. 40.) (Şekil 7. 41.)

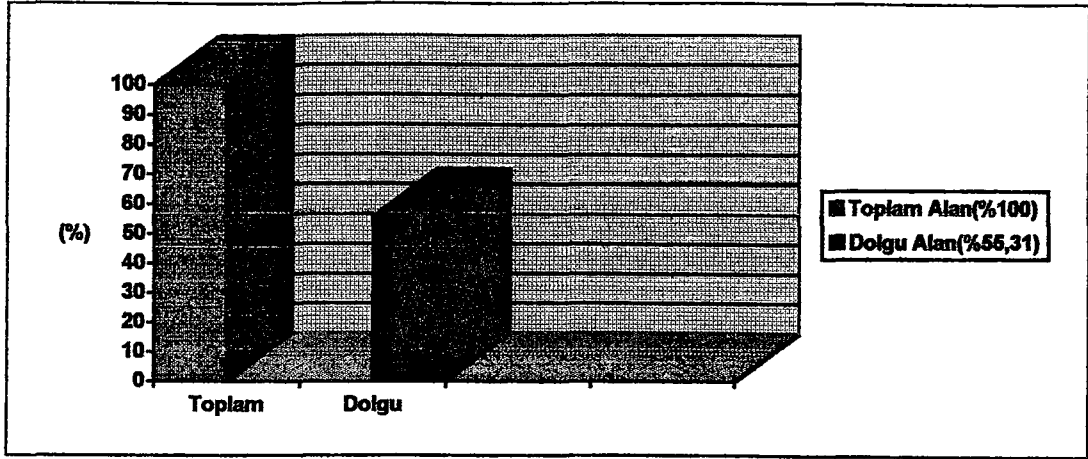

Şekil 7. 40. Tuzla İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Şekil 7. 41. Tuzla İlçesi Düzenlenmiş Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanların Oranı

Tuzla ilçesindeki toplam yeşil alan miktarı 110.290 m² olup dolgu alan teknikleri ile kazanılmış olan yeşil alan ise 61.000 m²'dir. Bu durumda toplam yeşil alanın % 55,31'ı dolgu alan üzerinde yer almaktadır.

Şekil 7.42. Tuzla İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Düzenlenmiş Dolgu Alanlarının Oranı

Tuzla ilçesinde kişi başına düşen yeşil alan miktarı incelendiğinde, son nüfus sayımına göre 93.975 kişilik bir nüfusa sahip olan ilçede kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarı 1,18 m², kişi başına düşen dolgu alan ise 0,65 m²'dir. [46]

7. 1. 7. Anadolu Yakası Kıyı Dolgu Alanlarına İlişkin Değerler

Tablo 7. 13. Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Değerleri

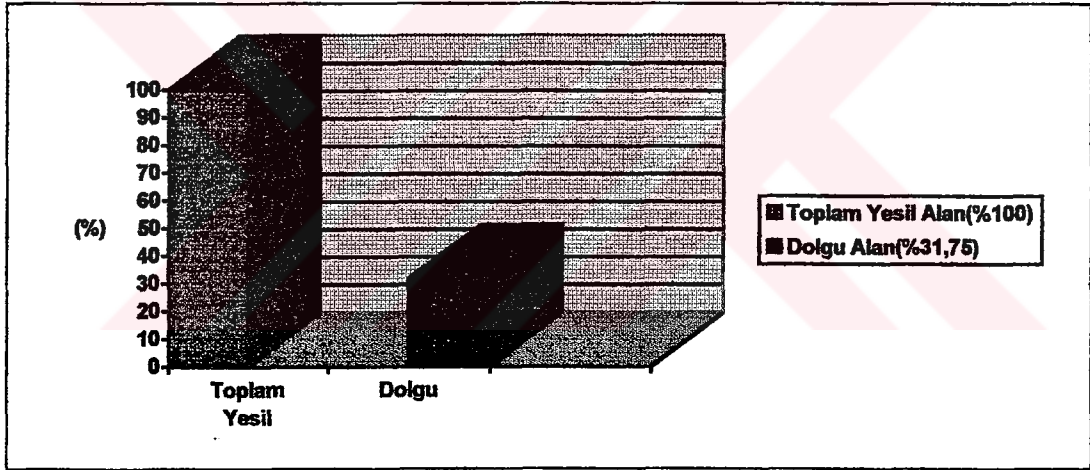
Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçeleri	Aktif Yeşil Alan(m ²)	Düzenlenmiş Dolgu Alan(m ²)
Üsküdar	1.689.965	63.000
Kadıköy	833.770	555.745
Maltepe	569.540	355.500
Kartal	694.643	604.000
Pendik	1.295.635	30.000
Tuzla	110.290	61.000
Toplam	5,193.843	1,669,245

Anadolu yakasında, kıyı dolgu alana sahip ilçelere ait yeşil alan değerleri incelendiğinde, ilçelerin toplam yeşil alan miktarının 5.193.843 m² olduğu anlaşılmaktadır.

Bu toplam yeşil alan miktarının % 32,14'ü (1.669.245 m²) dolgu alan tekniklerinden yararlanılarak kazanılmış olan alanlardır. (Tablo 7. 13.) (Tablo 7. 14.) (Şekil 7. 43.)

Tablo 7. 14. Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

Anadolu Yakası Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçelerinde	Toplam Aktif Yeşil Alan Miktarı	Düzenlenmiş Dolgu Alan Miktarı
m ²	5.193.843	1.669.245
%	100	32,14

Şekil 7. 43. Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

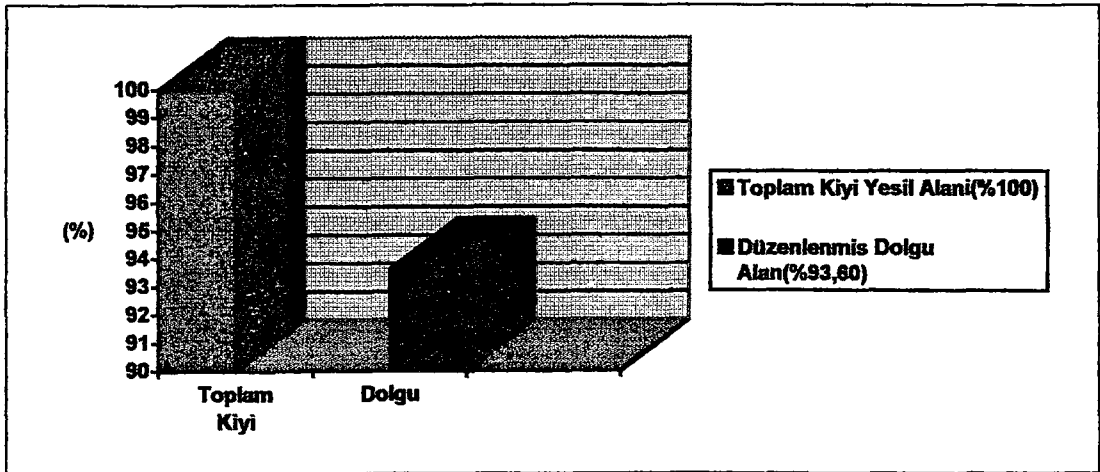
Anadolu yakasında dolgu alana sahip ilçelerin toplam düzenlenmiş kıyı alanı 1.761.945 m²'dir. Bu alanın 1.669.245 m²'si dolgu alanlar üzerinde yer almaktadır. Bu durumda düzenlenmiş kıyı alanının % 94,74'ü dolgu alandır.(Tablo 7. 15.) (Tablo 7. 16.) (Şekil 7. 44.)

Tablo 7. 15. Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Kıyı Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Değerleri

Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçeleri	Kıyı Yeşil Alanı(m2)	Düzenlenmiş Dolgu Alan(m2)
Üsküdar	63.000	63.000
Kadıköy	648.445	555.745
Maltepe	335.500	355.500
Kartal	604.000	604.000
Pendik	50.000	30.000
Tuzla	61.000	61.000
Toplam	1.761.945	1.669.245

Tablo 7. 16. Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Kıyı Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

Anadolu Yakası Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçelerinde	Toplam Kıyı Yeşil Alanı Miktarı	Düzenlenmiş Dolgu Alan Miktarı
m2	1.761.945	1.669.245
%	100	94,74

Şekil 7. 44. Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Kıyı Yeşil Alanı ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

Anadolu yakasında dolgu alana sahip ilçeler incelendiğinde, kişi başına düşen dolgu alan miktarının en yüksek olduğu ilçenin Kartal, en düşük olanın ise Pendik olduğu saptanmıştır. (Tablo 7. 17.)

Tablo 7. 17. Anadolu Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Kişi Başına Düşen Dolgu Yeşil Alan Miktarları

Anadolu Yakası Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçeleri	Düzenlenmiş Kıyı Dolgu Alanı(m2)	Nüfus	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan(m2)
Üsküdar	63.000	472.124	0,13
Kadıköy	555.745	699.379	0,80
Maltepe	355.500	335.539	1,06
Kartal	604.000	362.175	1,67
Pendik	30.000	339.759	0,09
Tuzla	61.000	93.975	0,65
Toplam	1.669.245	2.302.951	0,72

Dolgu alana sahip ilçelerin dolgu alan m2'leri ile nüfus verileri değerlendirildiğinde ortalama kişi başına düşen yeşil alan miktarının 0,72 m2 olduğu saptanmıştır. Anadolu yakası bütününde (11 ilçe toplamında) kişi başına düşen dolgu yeşil alan miktarı ise 0,52 m2'dir. (Tablo 7. 18.)

Tablo 7. 18. Anadolu Yakası İlçelerinin Nüfus Verilerine Göre Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarları

Anadolu Yakası İlçeleri	Düzenlenmiş Kıyı Dolgu Alanı(m2)	Nüfus	Kişi Başına Düşen Dolgu Alan(m2)
Adalar	-	16.171	-
Beykoz	-	193.067	-
Kadıköy	555.745	699.379	0,80
Kartal	604.000	362.175	1,67
Maltepe	355.500	335.539	1,06
Pendik	30.000	339.759	0,09
Sultanbeyli	-	144.932	-
Şile	-	27.385	-
Tuzla	61.000	93.975	0,65
Ümraniye	-	489.952	-
Üsküdar	63.000	472.124	0,13
Toplam	1.649.245	3.174.458	0,52

7. 2. Rumeli Yakası Kıyı Bandında Arazi Kullanımı ve Görsel Yapı Etkileşimi

Batı Marmara Sahilinin Ahırkapı mevkiinden Yenikapı'ya doğru devam edildiğinde, kıyının doldurularak rekreasyonel düzenlemesinin yapılmış olduğu görülmektedir. Kıyı dolgu alanında, benzin istasyonu ile uygulamalı Turizm ve Otelcilik Okulu en büyük yapılaşmayı oluşturmaktadır. Florya-Sirkeci sahil yolununkara tarafında ise lokanta ve eğlence tesisleri bulunmaktadır. Yenikapı dolgu kıyı bandının büyük bir bölümünü kaplayan Deniz Otobüsleri İskelesinden sonra Doğu Marmara sahili deniz yolu ilişkisinin kurulduğu ikinci noktasıdır. Geniş otopark alanları ile desteklenmiş olan iskele, Batı Marmara ulaşım problemine etkili bir çözüm getirmiştir.

Bakırköy-Ahırkapı Dolgu Alanı Düzenlemesi incelendiğinde; Batı Marmara kıyı bandının tek bir proje kapsamında ele alınmış olması, kıyı bütünlüğünün korunması ve fonksiyon alanları arasında akıcılığın sağlanmış olması açısından yararlı olmuştur.

Fonksiyon alanları- Batı Marmara sahilinde yer alan Bakırköy-Ahırkapı dolgu alanı kıyı düzenlemesi kapsamında kıyı alanlarına getirilen oluşumlar; kıyı boyunca devam eden bir sahil gezinti yolu, manzaraya açık oturma cepleri, pergolalı dinlenme alanları, çay bahçeleri, çocuk oyun alanları, spor alanları, otopark birimleri, klasik ülke bahçeleri, görsel tepeler, balık satış birimleri ve marinalar şeklinde tanımlanabilir.

Donatı elemanları- İlgili alan donatı elemanları açısından incelendiğinde de kıyı alanlarına ilişkin gerekli olan sistemli bakım ve onarım çalışmalarının yapılmamasından kaynaklı olarak donatı elemanlarında tahribatların olduğu görülmüştür. Metal konstruksiyon donatı elemanlarının varlığını korurken, ahşap destekli elemanların özellikle de oturma elemanlarının kullanıcılar tarafından tahrip edildiği, ahşap aksamaların yerinden çıkarılıp kırıldığı anlaşılmıştır. Metal konstruksiyon pergola birimlerinin örtüler ile desteklenerek kullanıldığı dinlenme alanlarının paslanmaya açık olmasına rağmen kullanılabilirliklerini devam ettirdikleri için park kullanıcıları tarafından tercih edildikleri gözlenmiştir.

Yenikapı'dan Fatih, Yedikule surlarına kadar kıyı bandı doldurulmuş ve rekreasyonel düzenlemesi tamamlanmıştır. Yedikule surları kıyı rekreasyon alanlarının birleşimi doğal ve tarihsel peyzaj kavramlarının beraber algılanmasını sağlamış ve mekana ayrı bir değer katmıştır. Zeytinburnu-Yenikapı arasında yer alan dolgu alan üzeri rekreasyon alanlarında dikkati çeken bir nokta, bu alanlarda üstü açık ve kapalı oturma birimlerine yer verilmiş olmasına rağmen park kullanıcılarının geniş tepe çaplı ağaçların gölgesinde çim alanlar üzerinde oturarak piknik yapmayı tercih ediyor olmasıdır. Öyleki, oturma birimleri boş dururken özellikle hafta sonu kullanımlarında çim alanlar ile ağaç altlarında boş yer kalmamaktadır. Bu olgunun altında yatan sebep, oturma elemanlarının bakım ve onarım çalışmalarının eksikliğinden kaynaklı olarak tahribata uğramış olması ile oturma birimlerinin olduğu kısımlarda gölge yaratacak kitle ağaçların bulunmayışındır. Bu anlamda, bu kıyı alanında geniş tepe çapına sahip kitle ağaçların dikimi ile insanların oturma

birimlerine yönlendirilmesi ve uygun yerlere piknik masalarının yerleştirilmesi ile insanların çim alanlar üzerinden kaldırılması sağlanmalıdır.

Zeytinburnu-Bakırköy kıyı bandında dikkati çeken bir nokta; İngiliz, Fransız ve Japon klasik ülke bahçelerinin zaman içinde işlevlerini kaybetmiş olduklarıdır. Bu konuda, mekanların yakın çevresinde yer alan üst yol inşaatının olumsuz etkisi olmakla birlikte, Japon bahçesinin karakteristik elemanı olan su ögesinin çalışmadığı, pergola biriminin herhangi bir işlevinin olmadığı, İngiliz bahçesinin niteliğinin ise çay bahçesini işletenler tarafından çarpıtıldığı gözlenmiştir. Alanlar içinde yer alan bitkilerde ama özellikle de sütun formu ibreli ağaçlarda büyük tahribatlar meydana gelmiş durumdadır. Bu mekanların kültürel peyzaj çalışmaları olduğu göz önünde bulundurularak kent sistemi içindeki yeşil alan niteliğini arttırmak adına bu mekanların bakım ve onarım çalışmalarının öncelikli yapılması olarak gereklidir.

Bakırköy sahilindeki deniz otobüsleri iskelesi, Batı Marmara sahilinin Sirkeci ve Yenikapı'dan sonra üçüncü toplu taşıma deniz iskelesidir. İskelenin Bakırköy sahilindeki aktivite alanları olan Regetta, Galeria gibi alışveriş ve eğlence merkezleri ile olan yakınlığı özellikle hafta sonları kullanımını arttırmaktadır. Sahil şeridinde yer alan ve Bakırköy kıyı bandının, yerleşik bölge ile yaya ilişkisinin sağlandığı tüp geçitler dikkat çekmektedir.

Bakırköy Marina, Regetta alışveriş merkezi, Marina apart oteller, Crowne Plaza otel ve Galeria alışveriş merkezi Bakırköy-Ataköy kıyı bandının en fazla yapılaşmış bölgesini oluşturmaktadır. Bakırköy-Yeşilköy-Florya kıyı bandında sahil gezinti yolu Çiroz mevkiinden başlayıp Yeşilköy dolgu alanına kadar ulaşmaktadır.

Proje dahilinde piknik alanlarına yeterince yer verilmemiş olması ile deniz rekreasyonuna halkı teşvik edecek oluşumların düşünülmemiş olması düzenleme alanı dahilinde dikkat çekmektedir. Bunun yanında yumuşak peyzaj çalışmalarında sağlıklı bitkisel uygulamalar gerçekleştirilmiş, kitle ağaç ve çalıların çoğunluğu mikroklimaya uyum sağlamıştır.

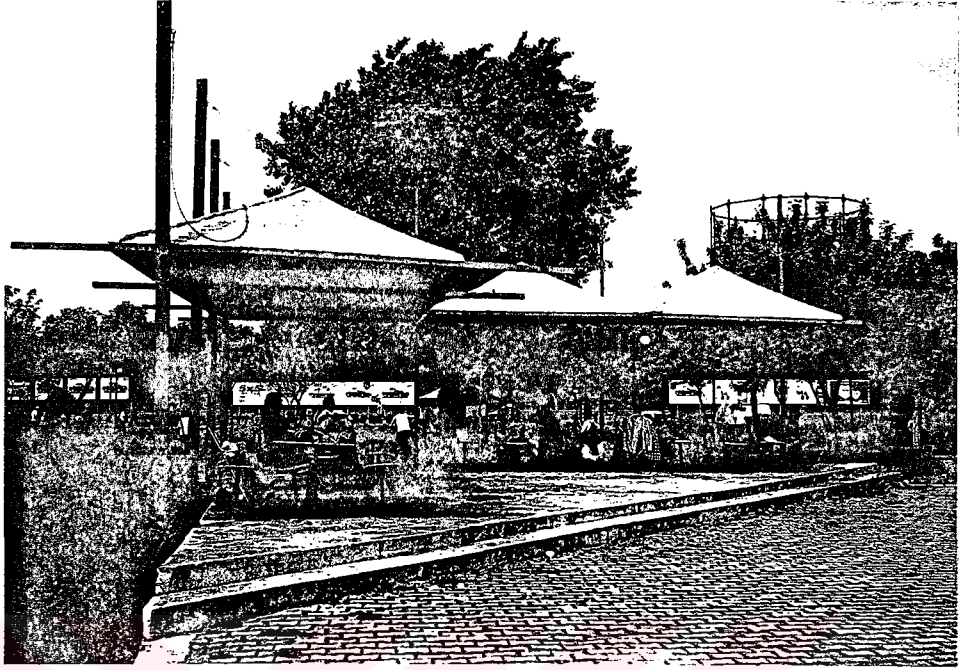
Yumuşak Peyzaj- Doğu Marmara sahillerinde gözlenen bitkisel yetersizlik karşısında Batı Marmara sahili yumuşak peyzaj düzenlemeleri açısından başarılı olmuştur.

Şekil 7. 45. Bakırköy-Ahırkapı Projesi Fatih İlçesi Parklarında Gölge Mekan Kullanımları

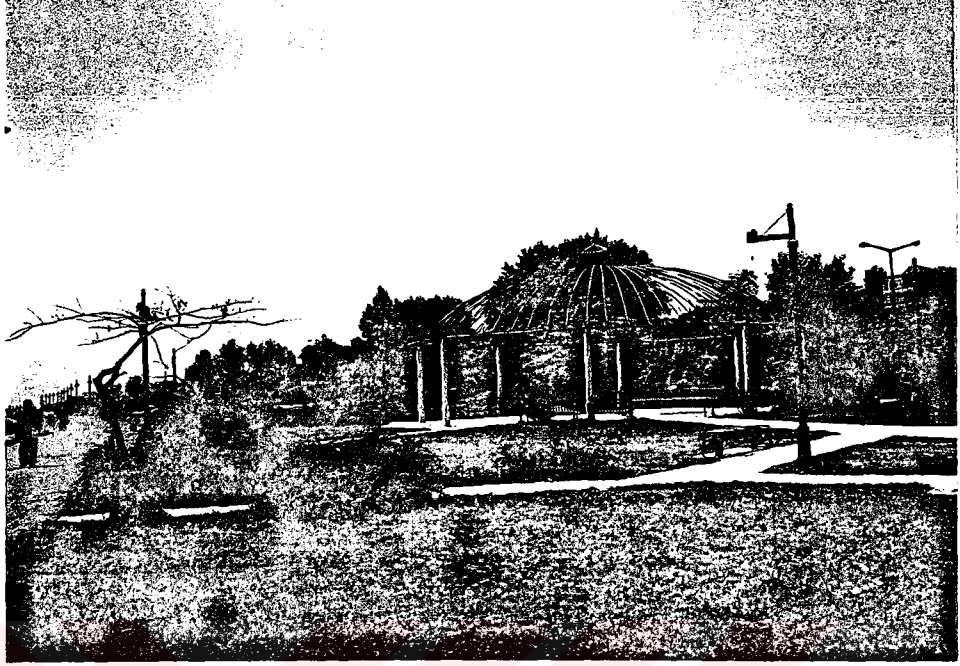
Şekil 7. 46. Bakırköy-Ahırkapı Projesi Fatih İlçesi Düzenlemesi Ulaşım Sistemi

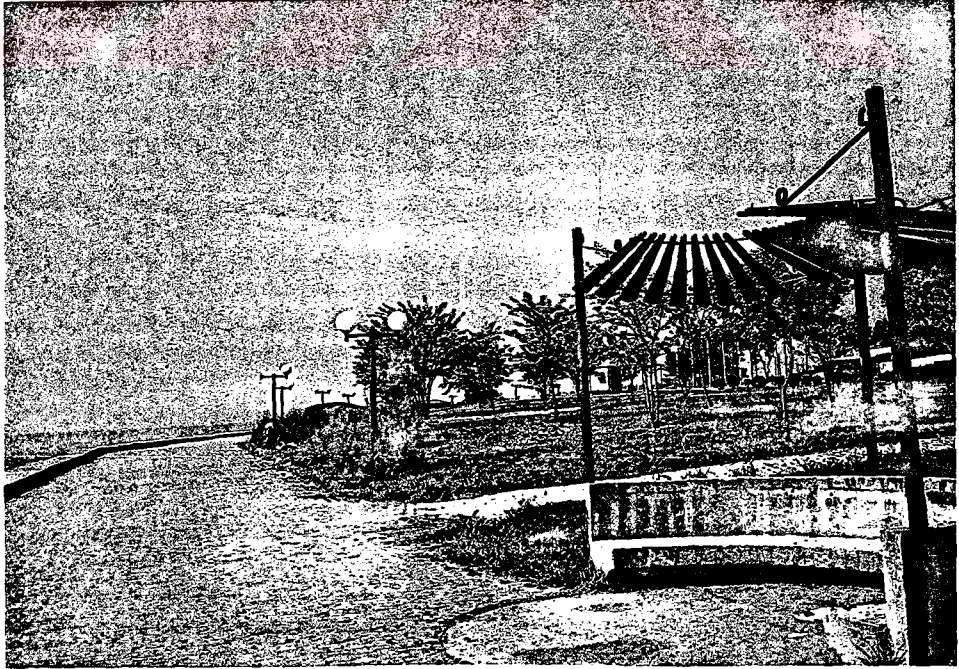
Şekil 7. 47. Bakırköy-Ahırkapı Projesi Fatih İlçesinde Piknik Alanları Düzenlemesi

Bakırköy-Ahırkapı mevkiindeki yeşil alan düzenlemeleri incelendiğinde,

- *Pinus pinea*, *Cedrus sp.*, *Cupressus sp.*, *Thuja sp.* ve *Juniperus sp.* ibreli türlerinin denizin tuzlu su etkisine açık olan kıyı önlerinde varlıklarını sürdürmediği ancak kıyıların arka kısımlarında daha sağlıklı oluşumlar gösterdikleri tespit edilmiştir.
- Denize yakın ön düzenleme alanlarında en sağlıklı sonucu veren bitki türlerinin; *Acer sp.*, *Albizia julibrissin*, *Atriplex halimus*, *Cotoneaster franchettii*, *Eleagnus angustifolia*, *Fraxinus excelsior*, *Pittosporum tobira*, *Platanus orientalis*, *Robinia pseudoacacia*, *Robinia pseudoacacia* "Umbraculifera", *Viburnum tinus*, olduğu belirlenmiştir.
- Arka düzenleme alanlarında kullanıldığında sağlıklı kalan yapraklı ağaç ve çalılar ise; *Cercis siliquastrum*, *cineria maritima*, *cotoneaster horizontalis*, *euonymus sp.*, *Forsythia viridissima*, *Laburnum watereri*, *Lagerstroemiz indica*, *Malus floribunda*, *Prunus pissardii*, *Prunus serrulata*, *Punica granatum*, *Salix babylonica*, *Spirea bumalda*, *Veronica sp.*, *Yucca filamentosa* ve *rosea sp.* olarak saptanmıştır.

Şekil 7. 48. Bakırköy-Ahırkapı Projesi Kapsamında Zeytinburnu İlçesi Parklarından Pergola Örnekleri

Şekil 7. 49. Zeytinburnu İlçesi Parklarında Donatı Elemanları

Şekil 7. 50. Zeytinburnu İlçesi Kıyı Parklarından Donatı Elemanı Örnekleri

Bakırköy-Yeşilköy kıyı dolgu alanı incelendiğinde; Yumuşak ve kaba peyzaj öğelerinin uyumlu bir yapıda olduğu düzenleme alanında otopark alanları için önemli bir yer ayrılmış olmasına rağmen özellikle hafta sonu kullanımlarında trafik sisteminin aksamasının önüne geçilememiş olduğu görülmüştür. Park dahilindeki otopark alanlarının paralı olması sebebiyle halk arabalarını otopark alanlarından çok yol kenarlarına park etme eğilimi içinde bulunmakta, bu durum ise trafik sisteminin bozulmasına sebep olmaktadır.

Fonksiyon Alanları- Düzenleme alanında yer alan fonksiyon alanları; çay bahçeleri, dinlenme alanları, oturma cepleri, çocuk oyun alanları, meydan oluşumları, otopark birimleri ve plaj alanıdır.

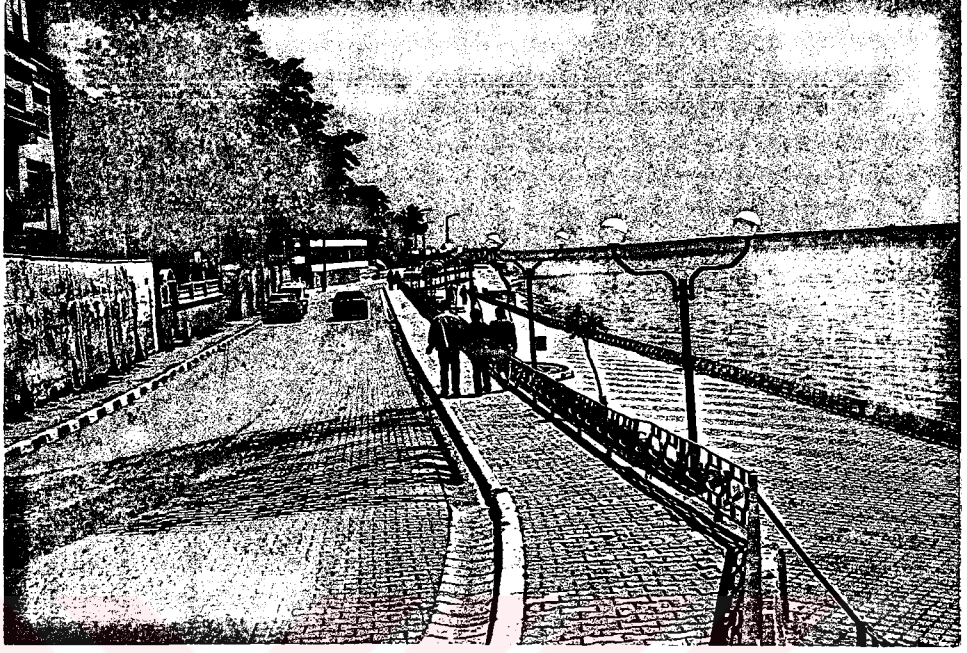
Yeşilköy-Yeşilyurt kıyı alanında Batı Marmaranın tasarlanmış tek plaj alanı bulunmaktadır. Plaj oluşumunu destekleyen giyinme kabini/duş gibi donatı elemanlarının kurgusu var olmakla birlikte zamanla bu oluşumlar tahribata uğramış ve kullanım dışı kalmışlardır.

Şekil 7. 51. Yeşilköy Kıyı Bandında Oturma Birimleri

Şekil 7. 52. Yeşilköy Plaj Alanında Aktif Deniz Rekreasyonu Elemanları

Şekil 7. 53. Avcılar İlçesi Sahil Gezinti Yolu

Şekil 7. 54. Avcılar Kıyı Dolgu Alanlarında Piknik Kullanımı

Yeşilköy-Yeşilyurt sahil bandında yat birimleri ile marina aktif bir şekilde kullanılmaktadır, bunun yanında deniz rekreasyonuna ilişkin motorsuz deniz araçlarını kiralama birimleri plaj alanında yer almaktadır.

Çaybahçeleri, dinlenme alanları, oturma cepleri, çocuk oyun alanlarının yer aldığı açık alan düzenlemesinde yumuşak peyzaj öğeleri ile kaba peyzaj öğelerinin birbirleri ile uyumlu olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Yumuşak peyzaj- Özellikle yeşil alan niteliği açısından olumlu özellikler taşıyan rekreasyon alanında başarılı yumuşak peyzaj düzenlemeleri yapılmış durumdadır. Bakım ve onarım eksikliği hissedilmesine rağmen kullanıcıların kullanım kalitesinin yüksek olmasından kaynaklı olarak, peyzaj alanlarında nitelik kaybı yaşanmamıştır.

Kıyı düzenleme alanında kullanılan bitki türleri; Acer sp., Atriplex halimus, Cotoneaster frainchettii, Cupressus sempervirens, Eleagnus angustifolia, Fraxinus excelsior, Juniperus sabina, Nerium oleander, Pinus pinea, Pinus brutia, Platanus orientalis ve Viburnum tinus'tur.

Çiroz sahilinden sonra Florya sahilinde; kamu dinlenme tesisleri ile otel, motel ve lokanta tesisleri büyük bir alan kaplamakta ve yerleşik bölgenin su ile ilişkisini koparmaktadır.

Küçükçekmece sahili ise; hemen kuzeyinden geçen E-5 otoyolu ile yerleşik alandan ayrılmış durumdadır. Avcılar sahilinin ise büyük bir bölümünün doldurulmuş olduğu ve düzenleme çalışmalarının ilçe belediyesi tarafından devam ettiriliyor olduğu görülmektedir.

Avcılar Kıyı Dolgu Alanı incelendiğinde; Avcılar deniz otobüsleri iskelesi, Batı Marmaranın dördüncü toplu taşıma iskesi olup kıyı dolgu alanı bünyesinde yer alan sahil gezinti yolu bu iskeleden başlayarak deniz köşkleri mevkiine kadar devam etmektedir. Bu kısımda gerek kaba gerekse de yumuşak peyzaj açısından herhangi başka bir uygulama yapılmamış ancak geniş yeşil alanlarda çınar ağaçlandırmalarına gidilmiştir. Karayolları parkı önlerine kadar bu durum devam etmekte ama Karayolları parkına 400 m. kala rekreasyon alanları başlamaktadır.

Fonksiyon alanları- Düzenleme alanında; sahil gezinti yolu ile ara yollar, dinlenme mekanları, çocuk oyun alanları, spor alanları ile piknik alanları bulunmaktadır. Özellikle gölge mekanlara konmuş olan piknik ünitelerinin yoğun şekilde kullanılıyor olduğu görülmektedir. Bu yeşil alan rekreasyon alanlarının yanında dolgu alanı üzerinde eğlence merkezlerinin inşaatı yapılmış durumdadır. Bir lunapark alanı kıyı bandında dikkat çekmektedir. Her ne kadar bu eğlence mekanları halkın yoğun ilgisini çekiyor olsa da bu fonksiyonların yerinin kıyı mekanı olup olmadığı tartışma konusudur.

Yumuşak peyzaj- Yumuşak peyzaj açısından incelendiğinde alanda sadece Acer sp., Fraxinus excelsior, Gleditsia triaicanthos, Platanus orientalis ve Robinia pseudoacacia türleri ile ağaçlandırma çalışmasının yapılmış olduğu saptanmıştır.

Avcılar kıyı dolgu alanı, İstanbul kenti bütününde en çok yapılaşmayı içeren sahil düzenlemesi olarak kendini göstermekte olup, 1970'li yıllarda sayfiye yeri olan Avcılar kıyı alanının yoğun bir yapılaşma baskısı altında olduğu görülmektedir.

7. 2. 1. Eminönü İlçesi

Eminönü ilçesinin 2 km. Haliç'te 4 km.'de Marmara Denizi'nde olmak üzere toplam 6 km. kıyı uzunluğu bulunmaktadır. 1984 sonrasında Eminönü İlçesi'nin Marmara ve Haliç sahillerinde Büyükşehir Belediyesi'nin düzenleme uygulamaları görülmektedir. İlçe kıyılarında, ilçe belediyesine ait rekreasyonel uygulama bulunmamaktadır. Bu bölümde Eminönü İlçesi'nin Marmara Sahili'nde dolgu alan tekniklerinden yararlanılarak gerçekleştirilmiş olan uygulamalar incelenmiştir.

7. 2. 1. 1. Eminönü İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 1984 sonrasında kıyıları yeniden geliştirme projeleri içinde, Eminönü'nden başlayarak Bakırköy İlçesi'ne kadar devam eden yaklaşık 11 km'lik bandta, kıyı dolgusu ve rekreasyonel amaçlı düzenleme çalışmaları bulunmaktadır. Projenin Eminönü İlçesi sınırları içindeki bölümü Ahırkapı Feneri'nden başlamakta ve Yenikapı Deniz Otobüsleri İskelesine kadar devam etmektedir. Yaklaşık 2.3 km.'lik kıyı bandının, rekreasyonel düzenlemeye

konu olan bölümü 1.2 km. uzunluğundadır. Kıyı bandının 0.8 km.'lik bölümünde Yenikapı Deniz Otobüsleri İskelesi, 0.4 km.'lik bölümünde ise Büyükşehir Belediyesi Su Ürünleri Hali bulunmaktadır. Rekreatyonel düzenlemesi yapılan alan 90.000 m²'dir. Alanın % 32,00'si (29.000 m²) sert zemin, % 68,00'ı (61.000 m²) ise yumuşak zemindir. (Tablo 7. 19.) Düzenleme alanındaki donatı türleri ve alansal oranları incelendiğinde; (Tablo 7. 20.) (Şekil 7. 55.)

Yaya Yolları- Yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 53,71'dir. Yaya yollarının fonksiyonları ise % 75,00 sahil gezinti yolu, % 25,00'ı ise donatı mekanlarını bağlayıcı ara yaya yolları niteliğindedir.

Bisiklet Yolu- Ahırkapı Feneri'nden başlayarak sahil taşıt yoluna paralel olarak devam eden bisiklet yolunun sert zemin alanları içindeki oranı % 6,40'dır.

Otopark Alanları- 2,60 km.'lik sahil şeridi boyunca gerçekleştirilen otopark alanları 40 araba kapasitesinde olup sert zemin alanları içindeki oranı % 2,75'dir. Sahil şeridinde iki adet yanaşma cebi de bulunmaktadır.

Spor Alanları- Bir adet voleybol ve bir adet basketbol alanından oluşan spor alanı birimlerinin, sert zemin alanları içindeki oranı % 6.40'dır.

Dinlenme Alanları- Sahil gezinti yolu boyunca yer alan dinlenme alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 4.97'dir. Dinlenme alanlarının sahil şeridi boyunca dağılımı dengelidir.

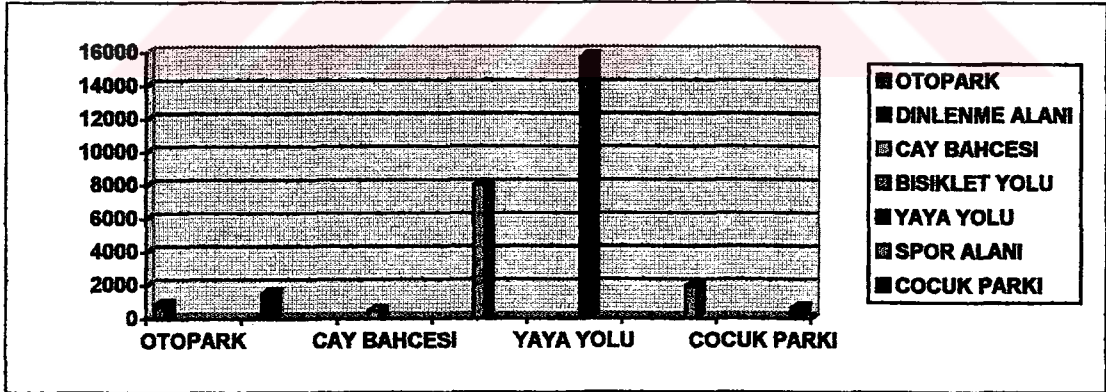
Çocuk Oyun Alanları- Sahil düzenleme alanında dört adet çocuk oyun alanı bulunmakta olup, bu fonksiyon alanlarının sert zemin alanları içindeki oranları % 2,00'dir.

Tablo 7. 19. Ahırkapı-Yenikapı Kıyı Alanında Sert Zemin ve Yumuşak Zemin Oranları [37]

Düzenleme Tipi	Alan(m ²)	%
Sert Zemin	29.000	32,00
Yumuşak Zemin	31.000	68,00
Toplam	90.000	100

Tablo 7.20. Ahırkapı-Yenikapı Kıyı Alanında Donatı Alanları [37]

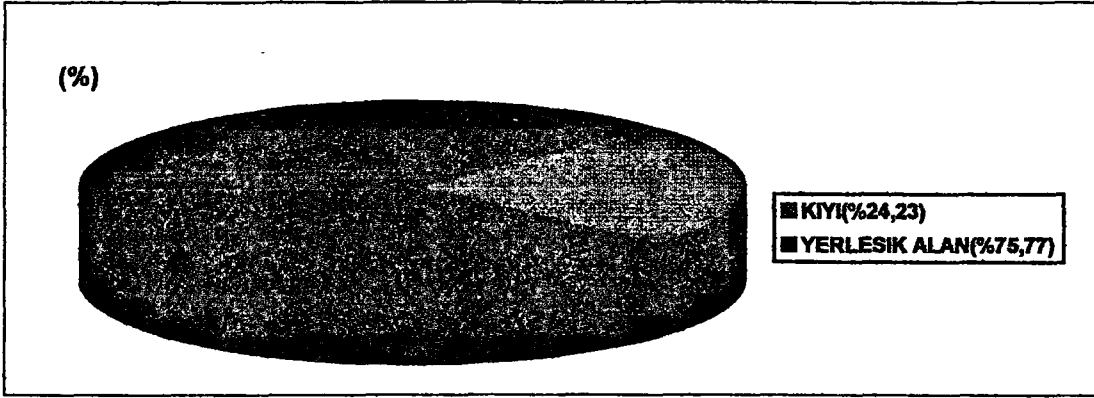
Donatı Türü	Alan (m2)	%
Çocuk Parkı	600	2,00
Spor Alanı	1.920	6,40
Sahil Gezinti Yolu	12.000	41,37
Ara Yaya Yolu	3.713	12,37
Yaya Yolu Toplamı	15.713	53,71
Bisiklet Yolu	8.000	26,55
Çay Bahçesi	450	1,50
Dinlenme Mekanı	1.492	4,97
Otopark	825	2,75
Toplam	29.000	100

Şekil 7. 55. Ahırkapı-Yenikapı Kıyı Alanında Donatı Mekanları Dağılımı

7. 2. 1. 2. Eminönü İlçesi Kıyı Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

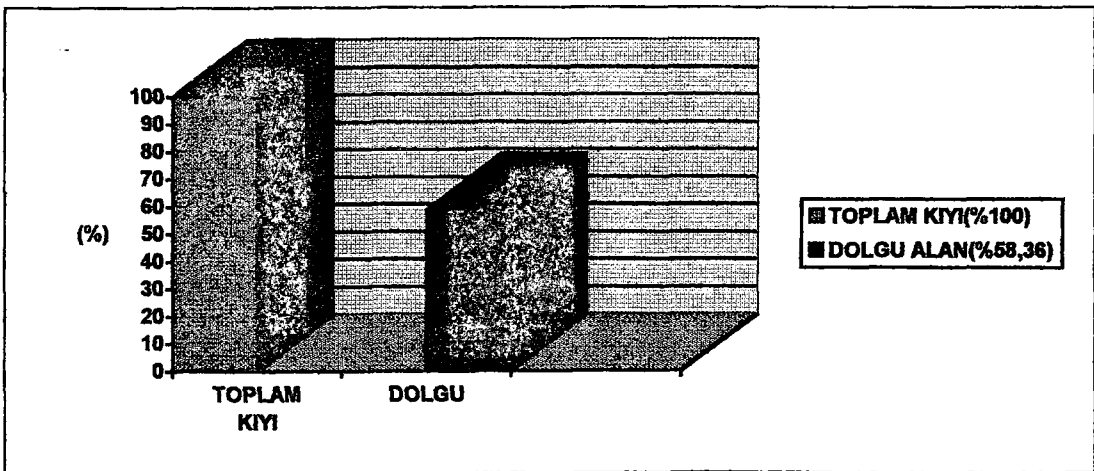
Eminönü İlçesi'ndeki toplam yeşil alan miktarı 636.270 m2 olarak saptanmıştır. Bu alanın % 75,77'ı (482.095 m2) yerleşik alanda, % 24,23'ü ise (154.175 m2) si ise kıyı bandında yer almaktadır. (Şekil 7. 56.)

Şekil 7. 56. Eminönü İlçesi Aktif Yeşil Alanlarının Bölgelere Göre Dağılımı

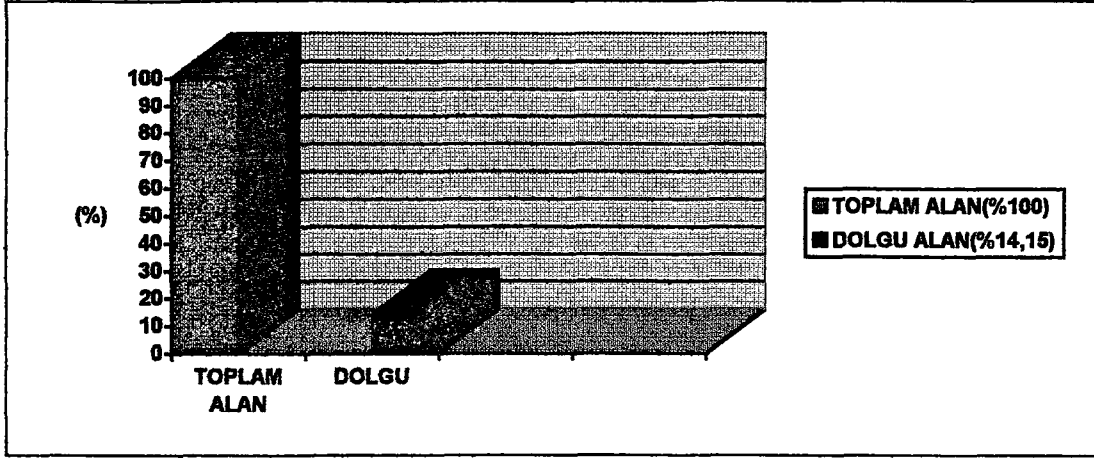
Eminönü ilçesi yeşil alanlarının % 75,77'sini oluşturan yerleşik bölge açık alanları içinde, metropol ölçeğinde kullanımı olan Gülhane Parkı büyük önem taşımaktadır.

Eminönü ilçesi yeşil alanlarının geriye kalan % 24,23'ünü ise Marmara ve Haliç kıyı düzenlemeleri oluşturmaktadır. Kıyı düzenlemelerinin tamamlanması ile 364.578 m² olan ilçe açık alan miktarı 636.270 m²'ye ulaşmıştır. Kıyı alanlarının düzenlenmesi yöntemi ile Eminönü ilçesinin açık alanlarının % 24,23'ü kazanılmıştır.(Şekil 7. 57) Bu durum göz önünde bulundurulduğunda Eminönü ilçesi toplam kıyı alanının % 58,36'lık bir kısmının dolgu alan teknikleri ile kazanılmış olduğunu söylemek doğru olacaktır.(Şekil 7. 57.)

Şekil 7. 57. Eminönü İlçesi Düzenlenmiş Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Eminönü İlçesi sınırları içinde yer alan dolgu alan miktarı 90.000 m² olup toplam yeşil alan miktarı olan 636.270 m² ile oranlandığında, toplam yeşil alanın %14,15 gibi bir kısmının dolgu alanlarla kazanıldığı anlaşılmaktadır. (Şekil 7. 58.)

Şekil 7. 58. Eminönü İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Düzenlenmiş Dolgu Alanlarının Oranı

Yapılan incelemeler sonunda, son nüfus sayımı verilerine göre 65.246'lık bir nüfusa sahip olan Eminönü İlçesi'nde kişi başına düşen yeşil alan miktarı 9,75 m², kişi başına düşen dolgu alan miktarı ise 1,38 m² olarak saptanmıştır.

7. 2. 2. Fatih İlçesi

Fatih ilçesinin Marmara sahil şeridi düzenlemeleri iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım; sahil yolunun alt kısmında kıyı dolgusu ile elde edilen düzenleme alanı, ikinci kısım ise; sahil yolu ile tren yolu arasında kalan ve kamulaştırma yolu ile elde edilmiş olan düzenleme alanıdır. Birinci kısım düzenleme alanının projelendirilmesi ve uygulaması İstanbul Büyükşehir Belediyesi, ikinci kısım düzenleme alanının uygulaması ise ilçe belediyesi tarafından gerçekleştirilmiştir.

7. 2. 2. 1. Fatih İlçesinde Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Kıyı Düzenlemeleri

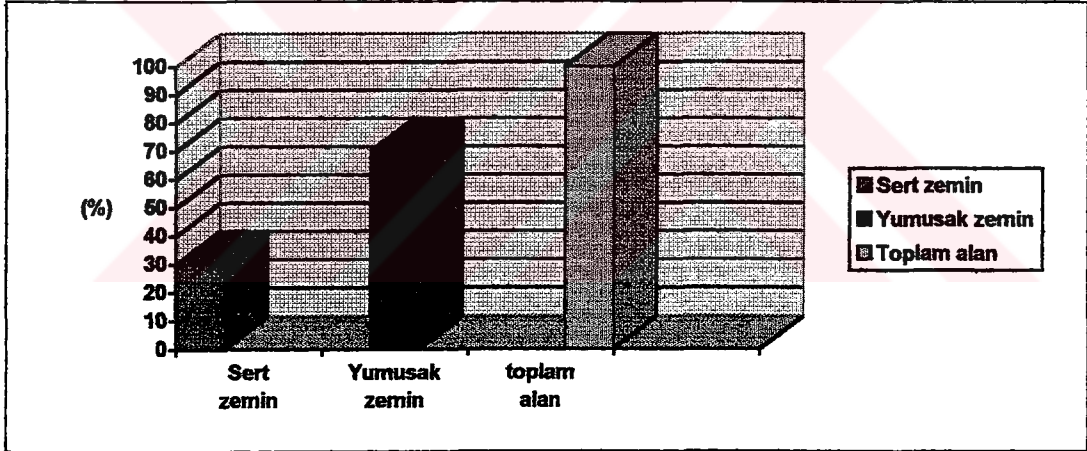
Büyükşehir Belediyesinin 1984 sonrası kıyıları yeniden geliştirme projesi kapsamında ele aldığı "Ahırkapı-Bakırköy" dolgu alanı düzenlemesinin belli bir kısmı Fatih ilçesi sınırları içinde kalmaktadır. Projenin Fatih ilçesi sınırlarında kalan

bölümü; Yenikapı iskelesinden başlamakta ve Zeytinburnu ilçe sınırına kadar devam etmektedir.

3,6 km.'lik kıyı şeridini kapsayan kıyı dolgu alanı 354.154 m²'dir. Kıyı dolgu alanının % 22,78'i (80.669 m²) sert zemin, % 77,21'i ise yumuşak zemindir. (Tablo 7. 21.) (Şekil 7. 59.)

Tablo 7. 21. Fatih İlçesi Kıyı Dolgu Alanında Sert Zemin Yumuşak Zemin Oranları [37]

Düzenleme Tipi	Alan(m ²)	%
Sert Zemin	80.669	22,78
Yumuşak Zemin	273.485	77,21
Toplam	354.154	100

Şekil 7. 59. Fatih İlçesindeki Kıyı Dolgu Alanında Yumuşak ve Sert Zemin Oranları

Günübirlik kullanımlar için düzenlenmiş olan kıyı şeridinde, gezinti alanları, çocuk oyun alanları, spor alanları ve çay bahçeleri şeklinde fonksiyon alanları bulunmaktadır. Kıyı rekreasyon alanında gerçekleştirilen donatı mekanları 80.669 m² alan kaplamaktadır. Donatı mekanlarının türleri ve alansal oranları incelendiğinde (Tablo 7. 22.) (Şekil 7. 60.)

Yaya Yolları- Yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 57,67'dir. (46.529 m2) Yaya yollarının fonksiyonları ise, % 69,00 (32.105 m2) sahil gezinti yolu, % 31.00'ı (14.424 m2) ise donatı mekanlarını bağlayıcı yaya yollarıdır.

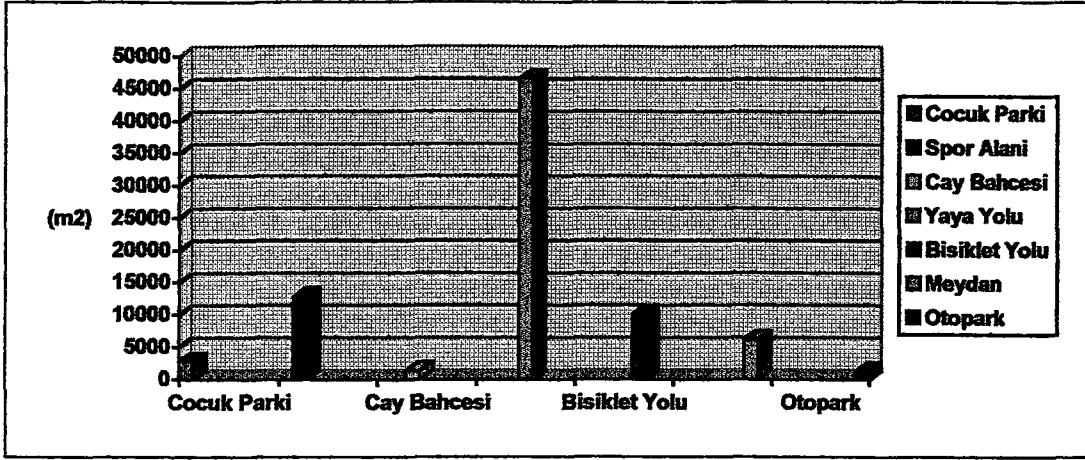
Tablo 7. 22. Fatih İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarında Donatı Alanları Dağılımı [37]

Donatı Türü	Alan(m2)	%
Çocuk Parkı	2.742	3,39
Spor Alanı	12.750	15,80
Çay Bahçesi	1.327	1,64
Sahil Gezinti Yolu	32.105	39,79
Ara Yaya Yolu	14.424	17,88
Yaya Yolu Toplamı	46.529	57,67
Bisiklet Yolu	10.000	12,39
Meydan,Amfi,Gösteri A.	6.120	7,58
Otopark	1.200	1,48
Toplam	80.668	100

Bisiklet Yolu- Kıyı şeridi boyunca gerçekleştirilen bisiklet yolunun sert zemin alanları içindeki oranı % 12,39'dur. (10.000 m2)

Spor Alanları- Spor Alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 15,80'dir. (12.750 m2) Spor alanları içinde üç adet mini futbol sahası, üç adet basketbol sahası ile bir adet tenis kortu bulunmaktadır.

Meydanlar- Sahil düzenleme projesinde gerçekleştirilmiş olan meydan, gösteri alanı gibi açık mekanların sert zemin alanları içindeki oranı % 7,58'dir. (6.120 m2)

Şekil 7.60. Fatih İlçesi Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı

Çay Bahçeleri- Düzenleme alanındaki çay bahçelerinin sayısı üç adet olup sert zemin alanları içindeki oranı %1,64'dür. (1.327 m²)

Çocuk Oyun Alanları- Kıyı dolgu alanında gerçekleştirilen çocuk oyun alanı sayısı üç olup, sert zemin alanları içindeki oranı % 3,39'dur. (2.742 m²)

Fatih ilçesinin Marmara sahilinde düzenlemesi yapılan yaklaşık 3,5 km.'lik kıyı bandı, tarihi yarımada sınırları içinde kalmaktadır. Kıyı bandının kendine özgü bir tarihi atmosferi bulunmaktadır. Samatya sahilindeki eski kilise, denize kadar ulaşan surlar ve Yedikule'deki Mermerkule ve Yedikule Zindanları bu bölgedeki önemli tarihi değerlerdir. Kıyı alanının özellikleri çevresel görsel kaliteyi artırırken, İstanbul Metropoliteni ölçeğinde etkili olan Florya-Sirkeci sahil yolu kıyı mekanına olumsuz görsel etki yapmaktadır. Sahil taşıt yolunun kıyı mekanını ikiye bölerek geçmesi, arazi kullanımı açısından bir dezavantajdır.

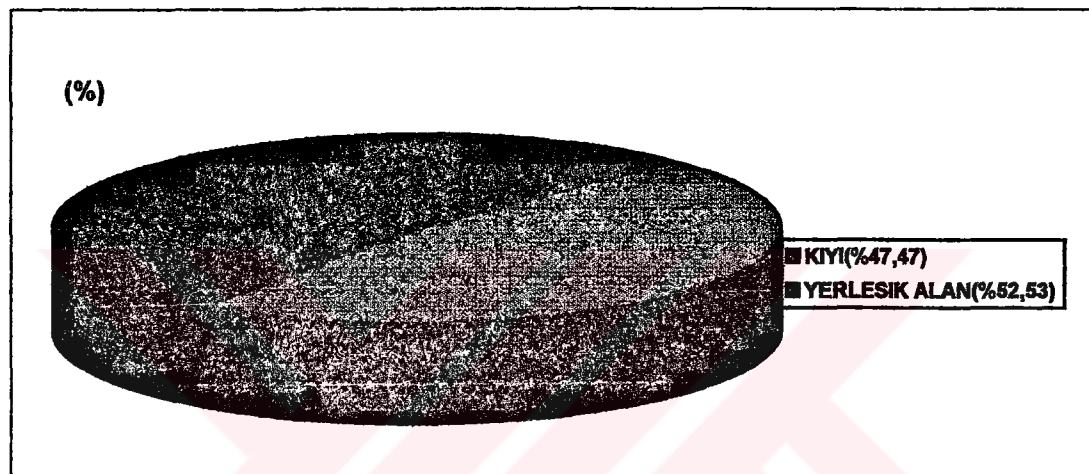
7. 2. 2. 2. Fatih İlçesi Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Fatih ilçesi Marmara sahil şeridinde ikinci düzenleme bölgesi, dolgu alan düzenlemelerinin gerisinde sahil taşıt yolunun üst kısmında konumlanmaktadır. Samatya ve Yedikule surları arasındaki 1,8 km.'lik kıyı şeridini kapsayan düzenleme, Fatih ilçe belediyesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Yaklaşık 90.000 m²'lik düzenleme alanının dolgu alanlarına göre kullanımı daha yüksektir. Kullanıcıların

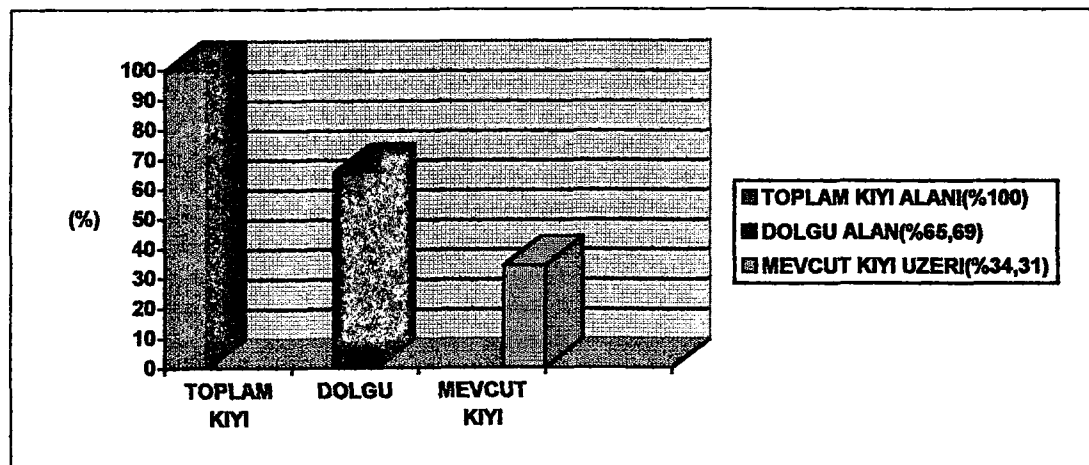
trafikle karşı karşıya gelmek istememelerinden dolayı özellikle çocuk parklarının kullanım yoğunluğu yüksektir.

7. 2. 2. 3. Fatih İlçesi Kıyı Açık Alanlarının İlçe Açık Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Açık Alan Miktarları

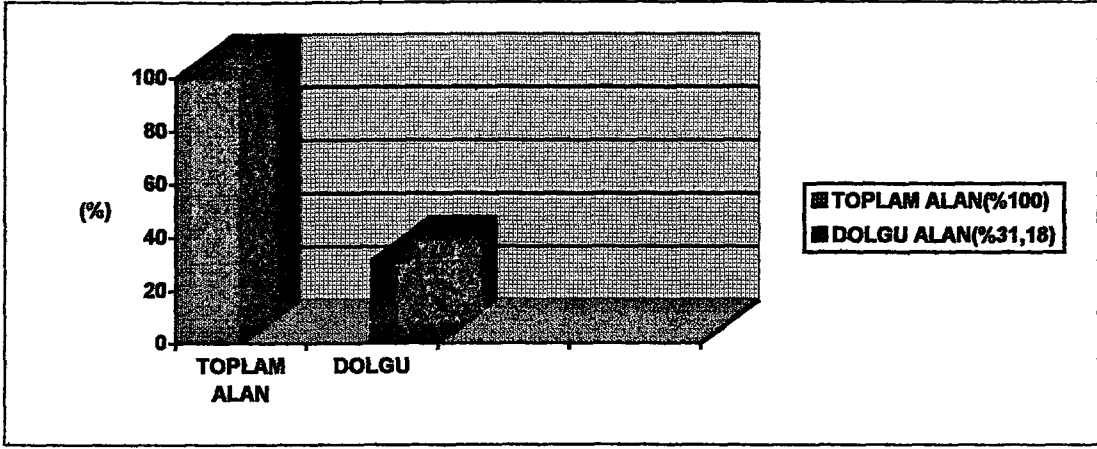
1.135.785 m² olan Fatih ilçesi açık alanlarının % 52,53'ü (596.631 m²) yerleşik alanda, % 47,47'si (539.154 m²) ise kıyı kesiminde yer almaktadır. (Şekil 7. 61.)

Şekil 7. 61. Fatih İlçesindeki Yeşil Alanların Yerleşik Alan ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Şekil 7. 62. Fatih İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Şekil 7. 63. Fatih İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Fatih ilçesinde toplam yeşil alan miktarı 596.631 m²'si yerleşik alanda, 539.154 m²'si ise kıyı şeridinde olmak üzere 1.135.785 m²'dir. Bu yeşil alan miktarının 354.154 m²'si dolgu alan teknikleri ile kazanılmıştır. Bu anlamda Fatih ilçesi kıyı bandı düzenlemelerinin % 65,69'u, toplam yeşil alanının ise % 31,18' i dolgu alanlar ile yaratılmıştır.(Şekil 7. 62.) (Şekil 7. 63.)

Tablo 7. 23. Fatih İlçesindeki Düzenlemelerde Dolgu Alanı Oranları

Açık Alan Türü	Marmara	%	Haliç	%	Toplam	%
Çocuk Parkı	2.742	69,55	1.200	30,45	3.942	100
Spor Alanı	12.750	92,19	1.080	7,81	13.830	100
Park	248.662	73,92	87.720	26,18	336.382	100
Toplam	264.154	74,58	90.000	25,42	354.154	100

Dolgu alanlar üzerindeki donatı alanları incelendiğinde Marmara bölgesindeki spor alanı ile çocuk oyun alanı oranlarının Haliç bölgesine oranla oldukça yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu durum o bölgelerde uygulanan dolgu alan oranları ile doğru orantılıdır. Fatih ilçesi dolgu alanlarının sadece % 25,42'si Haliç mevkiinde yer alırken % 74,58 gibi yüksek bir oranı Marmara mevkiinde yer almaktadır. Bu konuda coğrafik ve ekolojik sebeplerin etkili olduğu açıktır. Dolgu alanlar her ne kadar şehrin yeşil alan ihtiyacını karşılamada büyük bir etkense de dolgu alan tekniklerinin

deniz ekosistemini tahrip etmekte olduğu da açıktır. Haliç gibi ekolojik anlamda tehlike sinyalleri veren bir bölgede dolgu alanların sınırlı tutulması önemlidir.

Yapılan incelemeler sonunda, 432.590 nüfusa sahip Fatih İlçesi'nde kişi başına düşen açık alan miktarı 2,63 m² hesaplanırken, kişi başına düşen dolgu alan miktarı ise 0,61 m² olarak belirlenmiştir.

7. 2. 3. Zeytinburnu İlçesi

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin kıyıları yeniden geliştirme projeleri içinde ele aldığı Batı Marmara Sahili Kıyı Dolgusu Uygulamaları bütünü içine Zeytinburnu ilçesi kıyıları da girmektedir. İlçe kıyılarındaki açık alan düzenlemelerinin tamamı Büyükşehir Belediyesi'ne ait olup ilçe belediyesinin herhangi bir uygulaması bulunmaktadır. İlçe kıyı bandının taşıt yolunun üst kısmında kalan bölümünde ise Bakanlar Kurulu kararları ile "turizm ve iş merkezi" ilan edilen alanlara ait projeler bulunmaktadır. [14]

Bakanlar kurukunun 30.08.1988 gün ve 89/14449 sayılı kararı ile 13.08.1989 gün ve 20281 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak ilan edilen "Ataköy Turizm Merkezi"nin Zeytinburnu ilçesi sınırları içinde kalan kısmı için 19.11.1989 tarihli Zeytinburnu Nazım İmar Planı'nda 28.08.1990 tarihinde değişiklik yapılmıştır.

Zeytinburnu ilçesi sınırları içinde plan değişikliği yapılan alanlar içinde Kazlıçeşme Deri Fabrikaları Alanı, Ağır Bakım Tank Fabrikası Alanı, Et ve Balık Kurumu Tesisleri Alanı, Çimento Fabrikası ve Sümerbank Tesisleri Alanı yer almaktadır.

Bu alanlarda söz konusu plan değişiklikleri:

- Deri atölyelerinin bulunduğu alanın belediye tarafından kamulaştırılarak kamu hizmet alanı olarak ayrılmasına ve bu alanda dinlenme, eğlence alanları ile sosyale-kültürel tesisler, park ve spor alanları ile kat otoparkı yapımına,
- Ağır Bakım Tank Fabrikasının yer aldığı alanın "Ticaret, turizm, hizmet ve alışveriş merkezi" olarak ayrılmasına,
- Et ve Balık Kurumu Tesislerinin bulunduğu alanda "uygulamalı turizm ve otelcilik okulu"nın ve tesislerinin yapımına,

- Sümerbank tesislerinin bulunduğu alanın "rekreasyon ağırlıklı turizm alanı" olarak düzenlenmesi ve alışveriş merkezi, büro ve turistik tesis gibi fonksiyon alanlarına ayrılması,

- Nazım İmar Planında "turistik iş merkezi" olarak belirtilmiş olan U.T.M. alanının fonksiyon ve plan şartlarının korunmasına karar verilmiştir.

Batı Marmara sahilinin Zeytinburnu ilçesi sınırları içind yaklaşık 3 km.'lik sahil şeridini kaplayan ticaret-turizm-hizmet merkezlerinde kullanılacak olan toplam inşaat alanı 1.329.570 m2 olacaktır. (Tablo 7. 24.)

Tablo 7. 24. Zeytinburnu Sahil Şeridi Turizm ve İş Alanları [37]

Parsel	Alan (m2)	E:3.00 İle İnşaat Alanı (m2)
Ağır Bakım Tank Fabrikası	128.000	384.000
Et ve Balık Kurumu Tesisleri	64.400	193.200
Çimento Fabrikası	86.500	259.500
Sümerbank Fabrikası	87.500	262.500
U.T.M.	65.820	230.370
Toplam	432.220	1.329.570

İstanbul Metropolünün parçacıl gelişimine neden olan bu plan değişikliklerinin kıyı alanlarını da içine alması, kent sahillerine yüksek yapı yoğunluğu getirecektir. Otel-iş merkezi olarak plan değişikliği yapılan parsellerde yüksek irtifa ve yüksek inşaat emsali ortak özellik olarak göze çarpmaktadır. Kent sahillerine ticaret, turizm ve iş merkezi fonksiyonunu da beraberinde getiren bu kararların, parsel ölçeğinde plan değişiklikleri ile gerçekleşecek olması, planlamanın İstanbul metropolü ölçeğinde ticaret, turizm vb. fonksiyon alanlarının dağılım ve gelişim bütünü içinde ele alınmadığını göstermektedir. [14]

22.09.1990 tarihli plan değişiklikleri içinde; Zeytinburnu Kum iskelelerinin, Zeytinburnu-Bakırköy kıyı aksında önerilen turizm alanını olumsuz yönde etkileyeceği kabulü ile kaldırılma kararı bulunmaktadır. Boşaltılan alanda ise halkın kullnımına açık alanların oluşturulması öngörülmüştür. Plan değişikliği ile kıyıyı

olumsuz etkileyen bu kullanımın kaldırılması ve kıyının halkın kullanımına açılması olumlu bir yaklaşımdır. [48]

Zeytinburnu kum iskelelerinin konumlandığı alan dolgu olup 0,7 km.'lik kıyı şeridini kaplamaktadır. Alan olarak büyüklüğü ise 50.000 m²'dir. Bu alanın yeniden organizasyonunu içeren projede çocuk parkı, sūs havuzları, yüzer lokanta ve tekne bağlama lanları ile seyir terasları bulunmaktadır. Zeytinburnu Kum İskelesi Yeni Kullanım Projesi uygulanmış olamakla beraber düzenleme alanına ilave edilen Zeytinburnu Köprülü Kavşağı Ön Alan Düzenlemesi gibi bir takım donatı alanlarının uygulaması ise 1999 yılı itibariyle halen devam etmektedir.

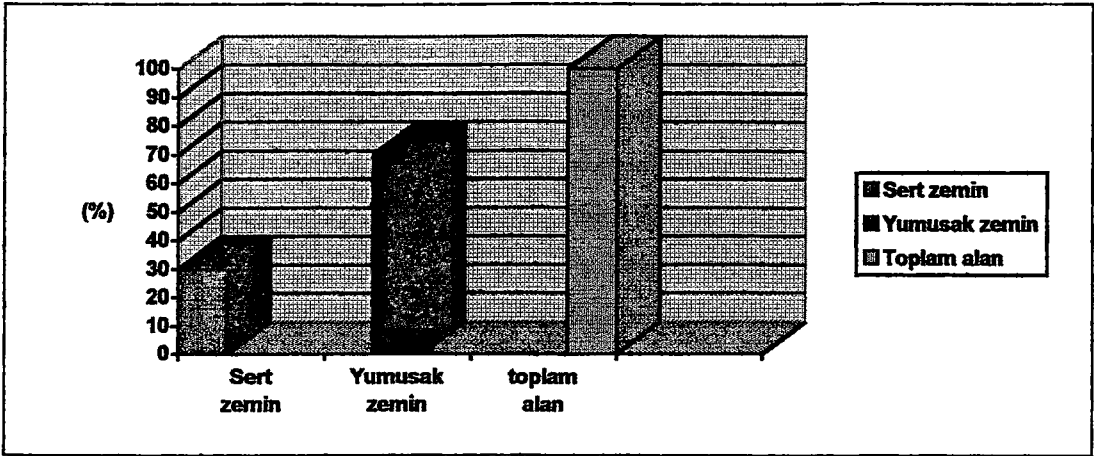
7. 2. 3. 1. Zeytinburnu İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

Zeytinburnu İlçesi kıyılarının Yedikule surlarından itibaren Bakırköy'e doğru 1,5 km.'lik bölümü, Büyükşehir Belediyesinin 1984 yılı yatırım programında ele aldığı "Ahırkapı Bakırköy Kıyı Projesi" sınırları içinde kalmaktadır.

Düzenlemenin Zeytinburnu İlçesi sınırları içinde kalan bölümünde dolgu ile elde edilen alan 152.046 m²'dir. Alanın % 29,80'ı (45.319 m²) sert zemin, % 70,20'si ise (106.727 m²) yumuşak zemindir. (Tablo 7. 25.) (Şekil 7. 64.)

Tablo 7.64. Zeytinburnu İlçesi Dolgu Alanında Sert Zemin Yumuşak Zemin Oranları [37]

Düzenleme Tipi	Alan(m2)	%
Sert Zemin	45.319	29,80
Yumuşak Zemin	106.727	70,20
Toplam	152.046	100

Tablo 7. 64. Zeytinburnu İlçesindeki Kıyı Dolgu Alanında Yumuşak ve Sert Zemin Oranları

Kıyı dolgu alanındaki donatı alanlarının türleri ve alansal oranları incelendiğinde; (Tablo 7. 26.) (Şekil 7. 65.)

Yaya Yolları- Yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 47,44'tür. Yaya yollarının fonksiyonları ise % 65,00'l sahil gezinti yolu, % 35,00'l ise donatı alanlarını bağlayan ara yaya yollarıdır.

Spor Alanları- İki adet basketbol, bir adet tenis ve bir adet mini futbol sahasından oluşan spor alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı %20,00'dir. (9.075 m²)

Dinlenme Alanları- Düzenleme alanı içinde yer alan dinlenme mekanları ile meydanların sert zemin alanları içindeki oranı % 7,97'dir. (3.619 m²)

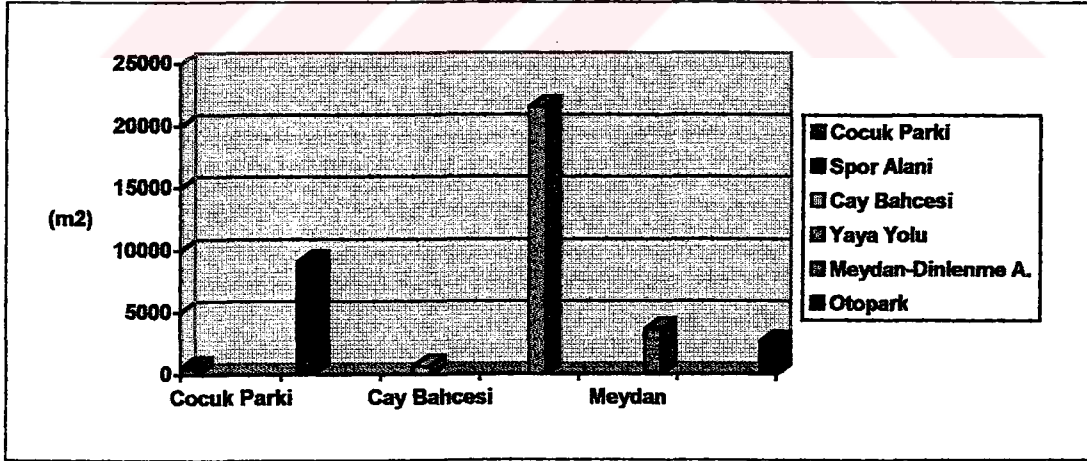
Çay Bahçeleri- Çay bahçelerinin sayısı üç olup bunların sert zemin alanları içindeki oranı ise % 1,48'dir. (675 m²)

Çocuk Oyun Alanları- Çocuk oyun alanlarının sayısı iki olup, sert zemin alanları içindeki oranı % 1,32'dir. (600 m²)

Otopark Alanları- Sahil şeridinde iki ayrı alanda oluşturulan otopark alanı ile dört ayrı yerde oluşturulan yanaşma ceplerinin sert zemin alanları içindeki oranı % 5,73'tür. Otopark alanları 90 araç kapasitelidir.

Tablo 7. 26. Zeytinburnu İlçesi Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı [68]

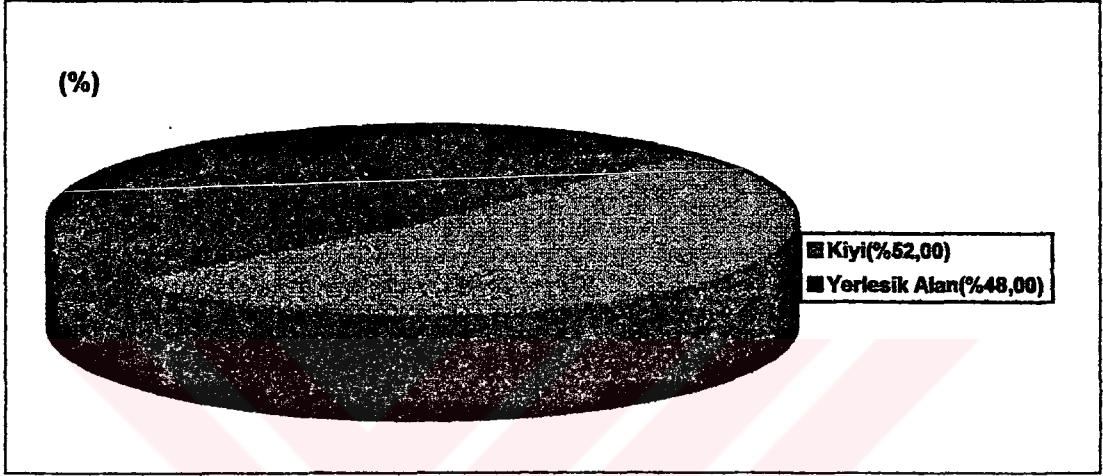
Donatı Türü	Alan(m2)	%
Çocuk Parkı	600	1,32
Spor Alanı	9.075	20,02
Sahil Gezinti Yolu	14.500	31,99
Ara Yaya Yolu	7.000	15,44
Yaya Yolu Toplamı	21.500	47,44
Dinlenme Alanı	3.619	7,98
Çay Bahçesi	675	1,48
Otopark	2.600	5,73
Toplam	45.319	100

Şekil 7. 65. Zeytinburnu İlçesi Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı

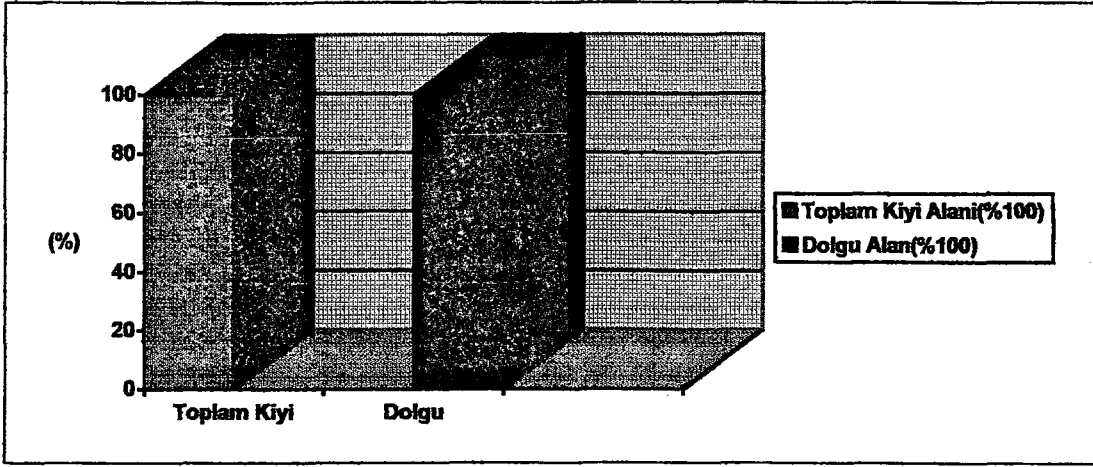
7. 2. 3. 1. Zeytinburnu İlçesi Kıyı Dolgu Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarı

Zeytinburnu İlçesindeki toplam yeşil alan miktarı 292.350 m²'dir. Bu alanın % 48,00'i (140.304 m²) yerleşik alanda, %52,00'si (152.046 m²) ise kıyı bölgesinde yer almaktadır. (Şekil 7. 66.)

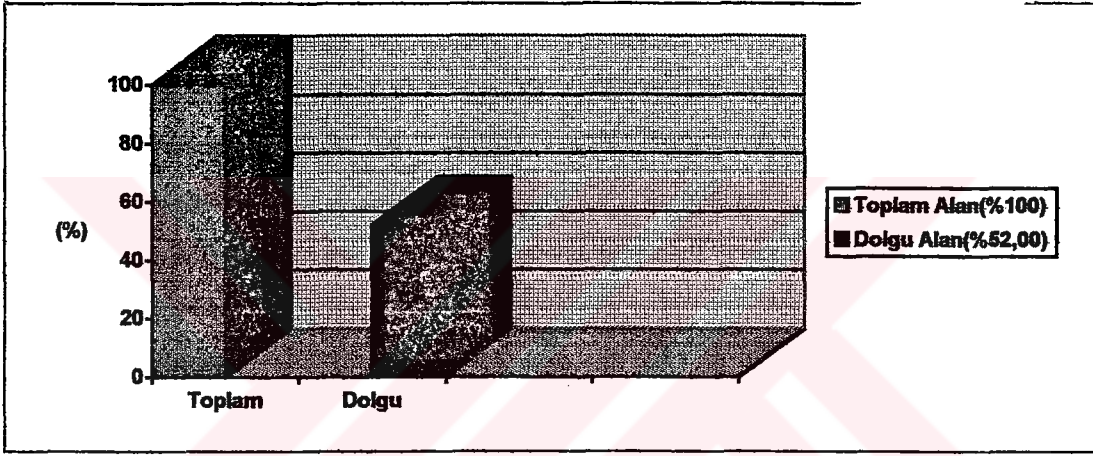

Şekil 7. 66. Zeytinburnu İlçesindeki Yeşil Alanların Yerleşik Alan ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Zeytinburnu İlçesi bütününde yer alan yeşil alanların toplamı 292.350 m² olup bu alanın 152.046 m²'si kıyı bandında yer almaktadır. Bu kıyı bandı düzenleme alanlarının 152.046 m²'lik bir kısmı ise dolgu teknikleri ile kazanılmış mekanlardan oluşmaktadır. Bu anlamda Zeytinburnu İlçesi sınırları içinde yer alan kıyı düzenleme alanlarının % 100 lük bir kısmı dolgu alan teknikleri ile kazanılmıştır. (Şekil 7. 67.) Tüm ilçe açık alanları içinde dolgu alanların oranına bakıldığında ise bu oran % 52,00'dir. (Şekil 7. 68.)

Şekil 7. 67. Zeytinburnu İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Şekil 7. 68. Zeytinburnu İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Yapılan incelemeler sonunda, 228.786 nüfusa sahip Zeytinburnu İlçesi'nde kişi başına düşen açık alan miktarı 1,28 m2, kişi başına düşen dolgu alan miktarı ise 0,67 m2 olarak saptanmıştır.

7. 2. 4. Bakırköy İlçesi

1992 yılında Bahçelievler, Bağcılar, Güngören ilçe belediyeleri Bakırköy ilçe belediyesi kapsamından ayrılmış ancak Bakırköy kıyı bandı Bakırköy Belediyesi yetki alanı içinde kalmıştır. 1984 yılı sonrası Yeni İmar Yasası döneminde Bakırköy ilçesi sahilinde Büyükşehir Belediyesi'nin rekreasyonel düzenlemelerinin dışında Bakanlar Kurulu kararları ile gerçekleşen uygulamalar bulunmaktadır.

Bakırköy-Ataköy sahili Bakanlar Kurulu kararı ile "Turizm Merkezi" ilan edilmiştir. (R.G. 19426, 09.04.1987) Ataköy turizm merkezinin, Bakırköy ilçesi sınırlarında kalan bölümüne ait 1/5000  l ekli "Ataköy Turizm Merkezi ve Yat Limanı Planı" 16.04.1989 tarihinde onaylanmıştır.

Plan ile birlikte, Ataköy 1.Mahalle ile 6. Mahalle arasında kalan sahil şeridi turistik tesisler ile rekreasyon alanlarına ayrılmıştır. Ataköy Turizm Merkezi kapsamındaki alanda; turizm, konaklama, ticaret, alışveriş ve hizmet fonksiyonlarının gerçekleştirilmesi kararı verilmiştir.

Yaklaşık olarak 500.000 m2'lik alanda yer alan Ataköy Turizm Merkezi, Türkiye Emlak Bankası'na ait arazinin "Yap-İşlet-Devret" yöntemi ile 49 yıl süre ile özel teşebbüse kiralanması şeklinde ele alınmıştır. [49]

Sözü edilen düzenleme alanı içinde yer alan Galleria alışveriş merkezi 30.09.1998 tarihinde tamamlanmış olup 80.000 m2'lik kapalı alandan oluşan tesis 2.000 araç kapasiteli bir adet katlı otopark ile 2.750 m2'lik süpermarket ile bağlantılıdır. Alanın bir diğer kapalı hacmi ise 6.500 m2'lik inşaat alanı olan Migros alışveriş birimidir. Turizm merkezi içinde 5 yıldışlı Holiday Inn Oteli ile yat birimleri bulunmaktadır.

Ataköy Turizm Merkezi bünyesinde yer alan bir diğer oluşum da Temmuz 1990 tarihinde işletmeye açılan Ataköy Regetta Marina ve  arşısıdır. Kompleks içinde lokanta, kafe bar ve alışveriş birimleri bulunmaktadır.

Bu anlamda, 1984 yılı sonrası stratejik yatırım kararları ile kıyılara, rekreasyonel günübirlik kullanımlar dışında, turizm, eğlence ve iş merkezi, yat limanı fonksiyonları da getirilmiştir.

Turizm alanı, Bakanlık, Büyükşehir ve İlçe Yönetimleri arasında gidip gelen yetki ve denetim anlaşmazlıkları içinde, Bakırköy sahiline ticaret ve yapı yoğunluğu girmiştir.

İstanbul kıyılarının bütün bir plana bağlı olmayan gelişimine neden olan hususlardan biri 1984 yılından sonra Bakanlık, il ve ilçe düzeyinde ayrı ayrı verilen plan değişiklikleri kararı olmuştur.

Yoğunluk arttırımı şeklinde etkileri olan bu uygulamalar, İstanbul Metropolü ölçeğinde M.İ.A.'larının gelişim kararları ile ilgili büyük önem taşıdığı halde, kararlar makro ölçekte bir plana bağlı olarak düşünülmemiştir.

7. 2. 4. 1. Bakırköy İlçesi Kıyılarında Büyükşehir Belediyesi Tarafından Gerçekleştirilen Uygulamalar

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Bakırköy ilçesi kıyılarındaki açık alan uygulamaları Zeytinburnu ilçesi sınırından başlamakta ve Yeşilköy ilçe sınırına kadar devam etmektedir. Günübirlük rekreasyonel kullanımlar için düzenlenmiş olan dolgu kıyı alanının ilk bölümü Ataköy Turizm Merkezi'ne kadar olan Zeytinburnu-Bakırköy Merkez arası sahil bandı düzenlemesidir.

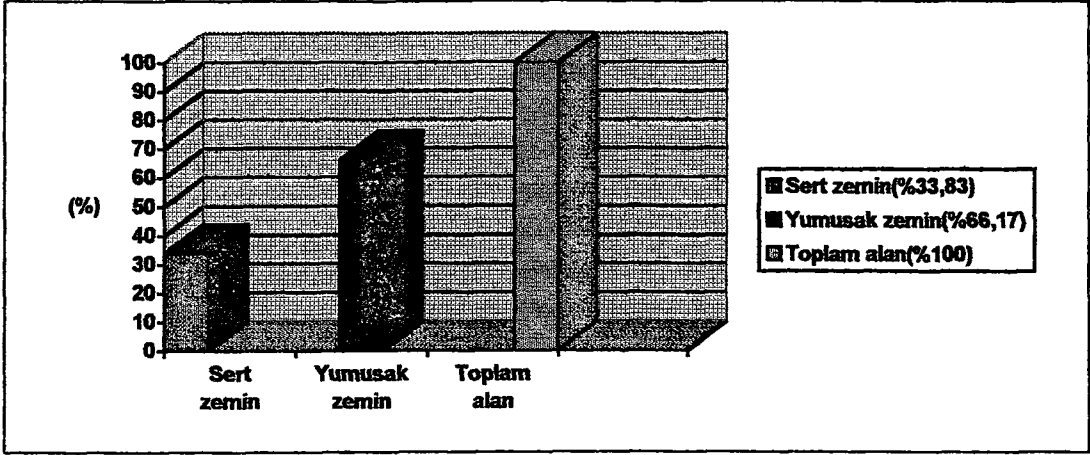
Zeytinburnu-Bakırköy Kıyı Dolgu Alanı

Zeytinburnu-Bakırköy kıyı alanı, 13.09.1989 tarihinde 20281 sayılı Resmi Gazete ile ilan edilen "Ataköy Turizm Merkezi" kararı ile Bakırköy Nazım İmar Planı'nda yapılan plan değişikliğinde ele alınmıştır. 29.12.1989 onay tarihli 1/5000 ölçekli Bakırköy Nazım İmar Planı'nda Bakırköy-Gelik-Zeytinburnu Kum İskeleleri arası dolgu alanına "Günübirlük Turizm Alanı" fonksiyonu getirilmiştir. Plan kararının uygulaması ise Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen "Ahırkapı-Bakırköy Kıyı Dolgu Alanı Projesi" kapsamında olmuştur.

1,5 km.'lik kıyı şeridini kapsayan kıyı dolgu alanı 120.000 m²'dir. Alanın % 33,83'ü (40,599 m²) sert zemin, % 66,17'si ise (79,401 m²) yumuşak zemindir.(Tablo 7. 27.) (Şekil 7. 69.)

Tablo 7. 27. Zeytinburnu-Bakırköy Kıyı Dolgu Alanında Yumuşak Zemin ve Sert Zemin Oranları

Düzenleme Tipi	Alan(m ²)	%
Sert Zemin	40.599	33.83
Yumuşak Zemin	79.401	66.17
Toplam	120.000	100

Şekil 7. 69. Zeytinburnu-Bakırköy Kıyı Dolgu Alanında Yumuşak ve Sert Zemin Oranları

Üç boyutlu görsel tepelerle hareketlendirilmiş olan kıyı mekanında, çocuk oyun alanları, spor alanları, dinlenme ve seyir terasları ile çaybahçelerinin düzenlendiği göze çarpmaktadır. Kıyı şeridinde yer alan donatı alanları türleri ve alansal oranları incelendiğinde;

Yaya Yolları- Yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 54,18 dir. (22.000 m²) Yaya yollarının fonksiyonları ise % 68,00'ı sahil gezinti yolu, % 32,00 ise fonksiyon alanlarını bağlayıcı ara yaya yolları niteliğindedir.

Bisiklet Yolu- Kıyı şeridi boyunca sahil taşıt yoluna paralel olarak gerçekleştirilen bisiklet yolunun sert zemin alanları içindeki oranı % 18,47'dir. (7.500 m²)

Spor Alanları- Düzenleme alanı kapsamındaki spor alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 12,74'tür. Spor alanları içinde bir adet mini futbol sahası ile dört adet basketbol sahası bulunmaktadır.

Çay Bahçeleri- Düzenleme alanı kapsamındaki çay bahçeleri beş adettir. Bu fonksiyon alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 2,21'dir (900 m²)

Çocuk Oyun Alanları- Homojen bir şekilde araziye yayılmış olan çocuk oyun alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 3,86'dır.

Otopark Alanları- Uzunluğu 1,5 km'i bulan kıyı şeridi boyunca oluşturulmuş olan halka açık otopark alanları 35 araç kapasitesindedir. (% 2,27)

Tablo 7. 28. Zeytinburnu-Bakırköy Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı

Donatı Türü	Alan (m2)	%
Çocuk Oyun Alanı	1.570	3,86
Spor Alanı	5.175	12,74
Sahil Gezinti Yolu	15.000	36,94
Ara Yaya Yolu	7.000	17,24
Yaya Yolu Toplamı	22.000	54,18
Bisiklet Yolu	7.500	18,47
Amfi, Meydan, Dinlenme A.	2.329	5,73
Çay Bahçesi	900	2,21
Otopark	1.125	2,77
Toplam	40.599	100

Kıyı şeridinde gerçekleştirilen otopark alanları özellikle haftasonu kullanımında yetersiz kalmaktadır. Özellikle Zeytinburnu istikametinde otopark alanlarının yokluğu açık alan ziyaretçilerinin araçlarını kaldırım üzerlerine park etmelerine sebep olmaktadır. Bunun yanında Bakırköy istikametinde otopark alanları daha yoğun bir şekilde var olmakla birlikte bunların çoğunluğu paralı otopark şeklindedir. Özellikle Ataköy Marina ile Bakırköy Deniz Otobüsleri İskelesi önünde yer alan otopark alanı yüksek sayıda araç kaldırmakla birlikte ücretli olmasından ötürü orta gelir seviyesine sahip açık alan ziyaretçileri tarafından tercih edilmemekte daha ziyade Ataköy Marina'nın kullanıcılarına yönelik çalışmaktadır. Galeria Alışveriş Merkezi Otoparkı ücretsiz olamakla beraber kıyı şeridi rekreasyon alanlarından uzakta kalmasından ötürü açık alan kullanıcılarından ziyade Galeria ziyaretçilerine hitap etmekte ve genel olarak da boş kalmaktadır. Zeytinburnu istikametindeki otopark yetersizliği hafta içi günlerde fark edilmemekle birlikte hafta sonları trafik akışını engelleyecek boyuta varabilmektedir.

Bakırköy-Yeşilköy Kıyı Dolgu Alanı

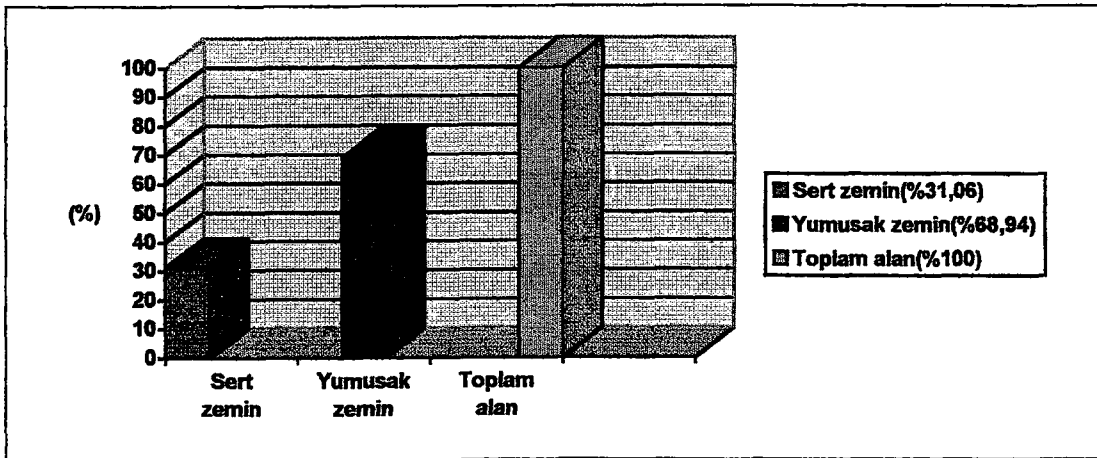
Bakırköy mevkiinden başlayıp Yeşilköy'de Belediye Dinlenme Tesisleri'ne uzanan kıyı dolgu alanı 3,5 km.'lik bir kıyı bandını kapsamaktadır.

Kıyı bandına ait 1/1000 ölçekli düzenleme projesi 26.01.1998 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından onaylanmış durumdadır. Kıyı düzenlemesi ise, Büyükşehir Belediyesi ile ilçe belediyesi arasında gerçekleşen yetki ve denetim anlaşmazlıkları sebebiyle aksamış ve ancak 1993 yılı itibariyle tamamlanabilmiştir.

Dolgu teknikleri ile elde edilen kıyı düzenleme alanı 290.000 m²'dir. Alanın % 31,06'sı (90.080 m²) sert zemin, % 68,94'  (199.920 m²) ise yumuşak zemindir. (Tablo 7. 29.) (şekil 7. 70.)

Tablo 7. 29. Bakırköy-Yeşilköy Kıyı Dolgu Alanında Yumuşak Zemin ve Sert Zemin Oranları

Düzenleme Tipi	Alan(m ²)	%
Sert Zemin	90.080	31,06
Yumuşak Zemin	199.920	68,94
Toplam	290.000	100

şekil 7. 70. Bakırköy-Yeşilköy Kıyı Dolgu Alanında Yumuşak ve Sert Zemin Oranları

Kıyı şeridinde yer alan donatı alanları türleri ve alansal oranları incelendiğinde;(Tablo 7. 30.) (Şekil 7. 71.)

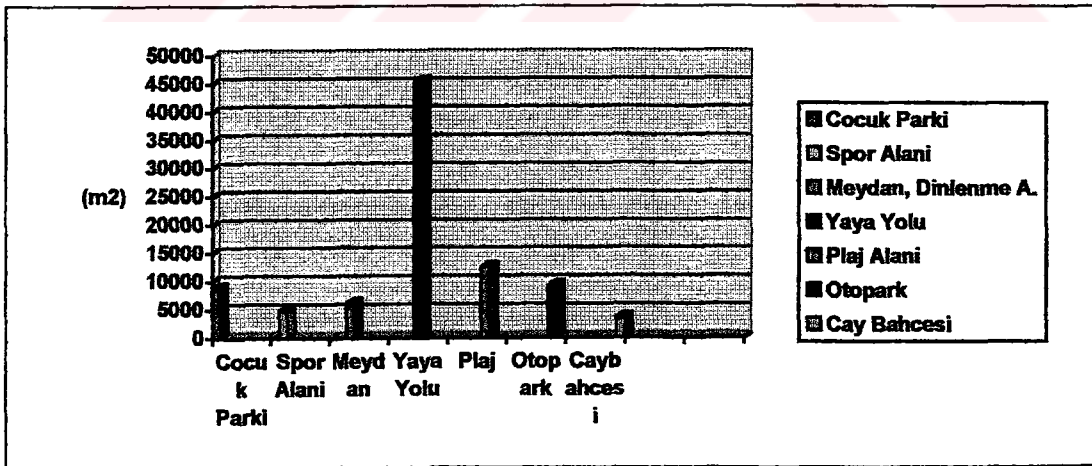
Yaya Yolları- Düzenleme alanında yer alan yaya yollarının sert zemin alanları içindeki oranı % 50,39'dur. (45.400 m²) Yaya yollarının fonksiyonları incelendiğinde % 71,00'I sahil gezinti yolu, % 29,00'u ise donatı alanlarını bağlayıcı ara yollardır.

Spor Alanları- Spor alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı % 5,32'dir. (4.800 m²)

Plaj Alanları- Yeşilyurt ile Yeşilköy arasında yer alan plaj alanlarının donatı alanları içindeki oranı % 13,84'dür.

Çocuk Oyun Alanları- Çocuk oyun alanlarının sayısı 6 adet olup sert zemin alanları içindeki oranı ise % 9,74'dür. (8.775 m²) Çocuk oyun alanları çevresinde geniş hareket alanları düşünülmüştür.

Otopark Alanları- Kıyı şeridi otopark alanlarının sert zemin alanları içindeki oranı %10,14'dür. Otopark alanı 350 araç kapasitesindedir.

Şekil 7. 71. Bakırköy-Yeşilköy Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı [37]

Tablo 7. 30. Bakırköy-Yeşilköy Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı [37]

Donatı Türü	Alan (m2)	%
�ocuk Oyun Alanı	8.775	9,74
Spor Alanı	4.800	5,32
Amfi, Meydan, Dinlenme A.	6.000	6,66
Sahil Gezinti Yolu	32.400	35,96
Ara Yaya Yolu	13.000	14,43
Yaya Yolu Toplamı	45.400	50,39
Plaj Alanı	12.470	13,84
Otopark	9.135	10,14
�ay Bahçesi	3.500	3,88
Toplam	90.080	100

Yeşilköy- iroz Sahili Düzenlemesi

İstanbul B y l ehir Belediyesi tarafından 1993 yılı yatırım ptogramında ele alınan Yeşilköy  iroz Sahili Kamp ve Piknik Alanı Düzenleme Projesi 28.01.1993 tarihinde B y l ehir Belediyesi tarafından onaylanmıştır.

Haftasonu kullanımı ağırlıklı olarak düzenlenecek olan rekreasyon alanı 150.000 m2'dir. 1/500 ölçekli düzenleme projesine göre alanın % 30,00'u (45.476 m2) sert zemin,% 70,00'likb l m  (10.574 m2) ise yumuşakzeminidir.

Sahil kamp ve piknik alanında bir adet  ocuk parkı, üç adet basketbol, iki adet tenis kortuve bir mini futbol sahasından olışan spor alanı,  adırlı ve araçlı kamp alanları ile alışveriş birimleri bulunmaktadır.

Bu düzenleme alanı Bakırköy kıyı bandının rekreasyonel amaçlı  zenlenmesinin son aşamasını oluşturmakla birlikte tez konumuz olan dolgu teknikleri ile herhangi bir kıyı şeridi de i ikli ine tabii kalmamıştır.

7. 2. 4. 2. Bakırköy İlçesindeki Kıyı Alanlarının İlçe Açık Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Açık Alan Miktarları

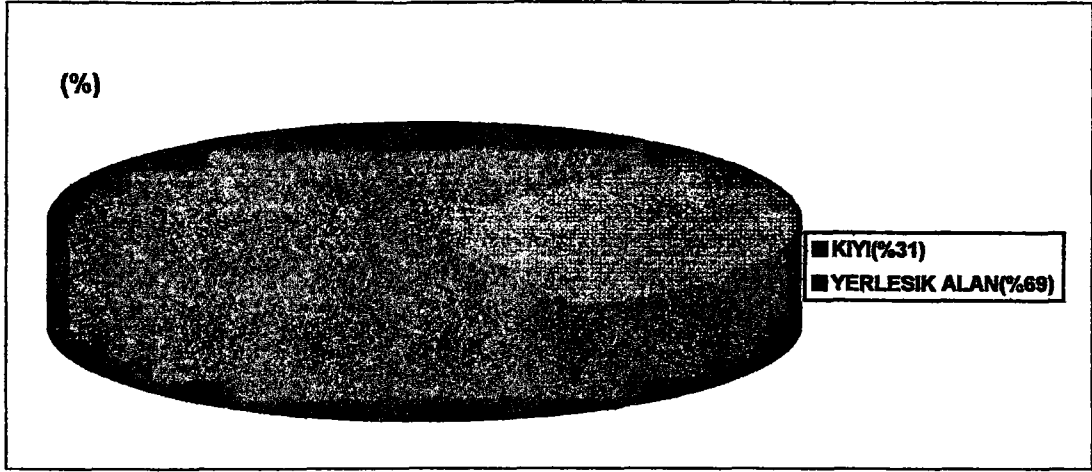
Bakırköy ilçesinin toplam yeşil alan miktarı 1.767.046 m2'dir. Bu alanın % 69,00'u yerleşik alanda, % 31,00'i (549.840 m2) ise Bakırköy sahilinde yer almaktadır. (Tablo 7. 31.) ( ekil 7. 72.)

Bakırköy ilçesi bütününde dikkati çeken bir nokta, İstanbul'un diğer kıyı ilçelerinden farklı olarak yerleşik açık alan miktarının kıyı bölgesi açık alan miktarından fazla oluşudur. Bunun nedeni ilçe belediyesinin yerleşim alanları içindeki açık alan düzenlemesine müsait olan alanları çay bahçesi,  ocuk oyun ve spor alanları ile değerlendirme eğiliminde olması ve ilçe sınırları içinde yer alan orman alanlarıdır. [49]

Bakırköy İlçe Belediyesi'nin ilçe sakinlerinin temel rekreasyon ihtiyaçlarını kendilerine en yakın açık mekanlarda kar ılamalarına yönelik eğiliminden kaynaklı olarak  ocuk oyun alanları ile spor alanlarının % 95,00'e yakın bölümü yerleşik alanda yer almaktadır.(Tablo 7. 31.) ( ekil 7. 72.)

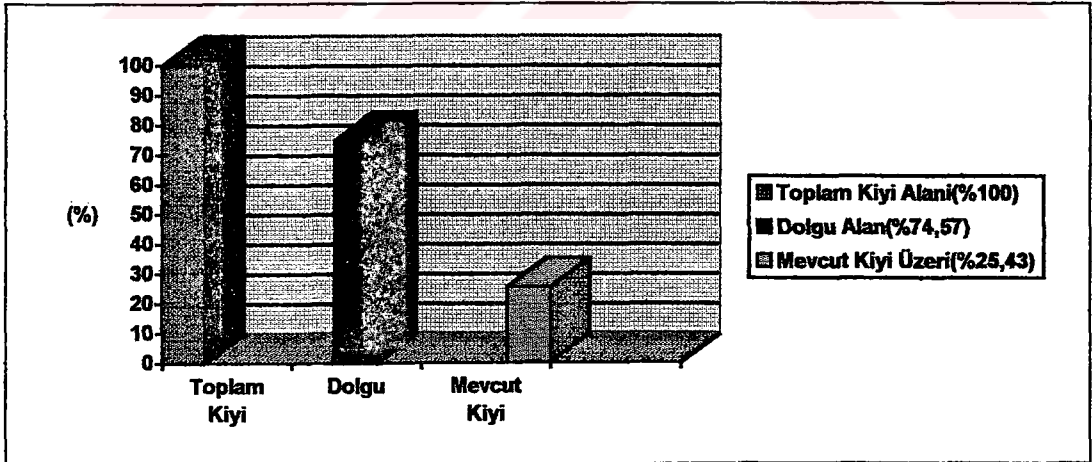
Tablo 7. 31. Bakırköy İlçesi Yeşil Alanlarının Yerleşik Alana ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı [49]

Açık Alan Türü	Yerleşik Alan	%	Kıyı	%	Toplam	%
�ocuk Parkı	182.109	95,00	11.245	5,00	193.354	100
Spor Alanı	159.915	94,00	15.575	6,00	175.490	100
Park	191.482	27,00	523.020	73,00	714.502	100
Orman	683.700	100,00	-	-	683.700	100
Toplam	1.217.206	69,00	549.840		1.767.046	100

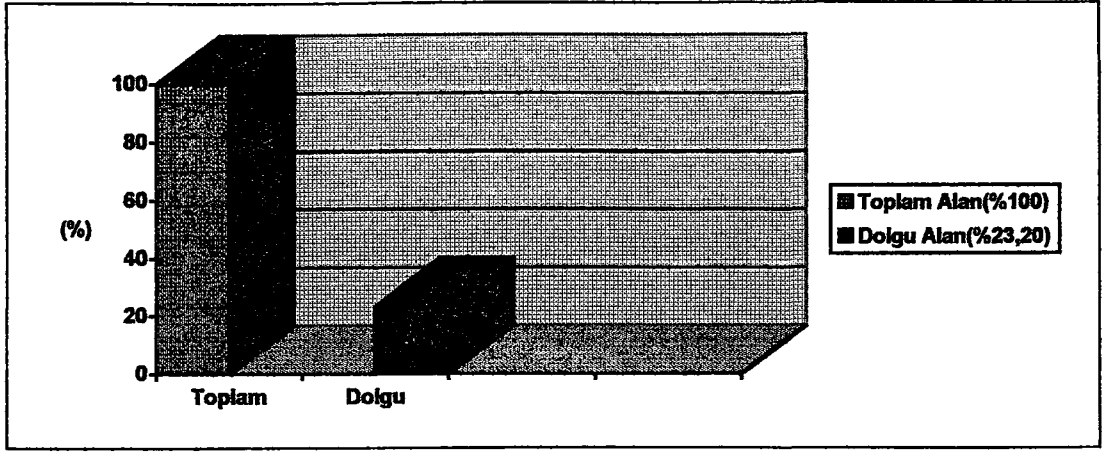

Şekil 7. 72. Bakırköy İlçesindeki Yeşil Alanların Yerleşik Alan ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Bakırköy ilçesi yeşil alan mevcudiyeti açısından İstanbul'un en şanslı ilçelerinden biridir. İstanbul bütününde çoğu ilçede kıyı dolgu alanları ile kazanılan alanlar yeşil alan gereksinimini karşılamada büyük bir etken oluştururken zaten yerleşik alanı dahilinde bir çok rezerv yeşil alana sahip olan Bakırköy ilçesinde kıyı dolgu alanları ile kazanılan açık alan düzenlemelerinin diğer ilçelerde olduğu gibi hayati bir önemi bulunmamaktadır.

Şekil 7. 73. Bakırköy İlçesi Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Şekil 7. 74. Bakırköy İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Tablo 7. 32. Bakırköy İlçesi Dolgu Alanlarındaki Yeşil Alan Türlerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Açık Alan Türü	Bakırköy- Yeşilköy	%	Z.burnu -B.köy	%	Toplam	%
Çocuk Parkı	8.775	%84,82	1.570	%15,18	10.345	100
Spor Alanı	4.800	%48,12	5.175	%51,88	9.975	100
Çay Bahçesi	3.500	%60,04	2.329	%39,96	5.829	100
Meydan-Dinl.	6.000	%86,96	900	%13,04	6.900	100
Otopark	9.135	%89,04	1.125	%10,96	10.260	100
Plaj Alanı	12.470	%100	-	-	12.470	100
Yaya Yolu	45.400	%67,36	22.000	%32,64	67.400	100
Toplam	90.080	%68,93	40.599	%31,07	130.679	100

Bakırköy kıyı bandının toplam alanı 549.840 m2 olup dolgu alan teknikleri kullanılarak ilçeye kazandırılmış olan kıyı mekanı ise 290.000 m2'si Bakırköy-Yeşilköy hattında, 120.000 m2'si ise Zeytinburnu-Bakırköy hattında olmak üzere toplam 410.000 m2'dir. Bu alan Bakırköy toplam kıyı alanının % 74,57'sini kapsamaktadır. (Şekil 7. 73.)

Toplam 1.767.046 m2 aktif yeşil alana sahip olan Bakırköy ilçesinde dolgu alanların yeşil alanlara göre oranı % 23,20'dir. (Şekil 7. 74.)

Yapılan incelemeler sonunda, 222.336 nüfusa sahip olan Bakırköy İlçesi'nde kişi başına düşen yeşil alan miktarı 7,95 m², kişi başına düşen dolgu alan miktarı ise 1,85 m² olarak belirlenmiştir.

7. 2. 5. Avcılar İlçesi

1999 yılı itibariyle yerinde yapılan araştırmada Avcılar İlçesi kıyı düzenleme çalışmalarının devam etmekte olduğu tespit edilmiştir. Avcılar kıyı dolgu alanı düzenlemeleri ilçe belediyesi tarafından yürütülmektedir.

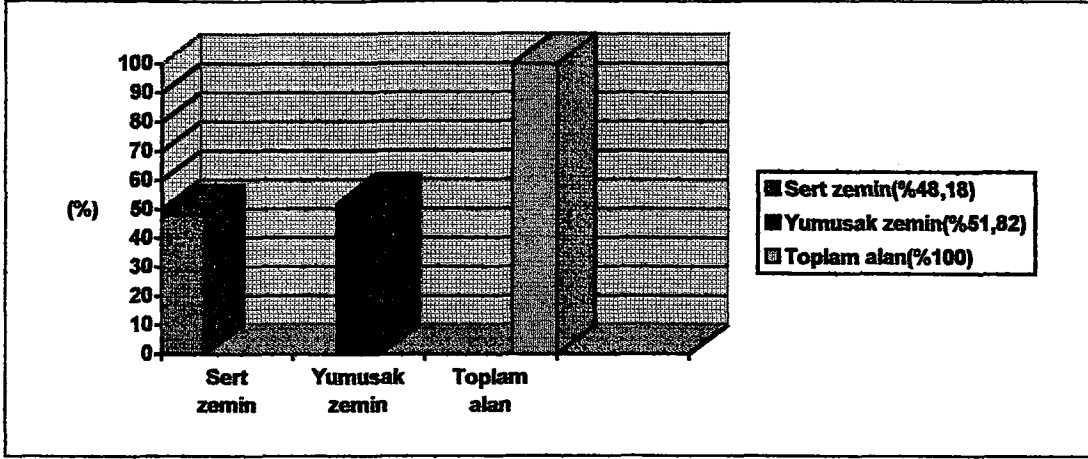
7. 2. 5. Avcılar Kıyılarında İlçe Belediyesi Tarafından Yürütülmekte Olan Düzenlemeler

Avcılar kıyı dolgu alanına ait 1/1000 ölçekli uygulama imar planı 1985 yılında, o tarihte bağlı bulunduğu Bakırköy ilçe belediyesi tarafından hazırlanmış ve Büyükşehir Belediyesi tarafından 04.02.1988 tarihinde; 1/5000 ölçekli imar planının yapılıp onanmasından sonra planın uygulanabileceği plan notu ile tadilen onaylanmıştır.

1/1000 ölçekli uygulama imar planında dolgu kıyı alanına daha çok alışveriş merkezi, eğlence ve dinlenme alanları, ticaret fonksiyonları ile plaj, dinlenme ve gezinti alanları gibi rekreasyon fonksiyonları verilmiştir. Plana göre 350.000 m²'lik kıyı dolgu alanının % 48,18'i (168.562 m²) sert zemin alanı % 51,82'si ise (181.348 m²) yumuşak zemindir. (Tablo 7. 33.) (Şekil 7. 75.) Sert zemin alanları içindeki yapılaşma oranı % 4,00 olup sert zemin alanları içindeki oranı İstanbul bütünündeki diğer kıyı dolgu alanlarına göre yüksektir.

Tablo 7. 33. Avcılar İlçesi Uygulama İmar Planında Yer Alan Dolgu Kıyı Alanında Sert ve Yumuşak Zemin Oranları [50]

Düzenleme Tipi	Alan (m ²)	%
Sert Zemin	168.562	48,18
Yumuşak Zemin	181.348	51,82
Toplam	350.000	100,00

Şekil 7. 75. Avcılar Kıyı Dolgu Alanında Yumuşak ve Sert Zemin Oranları [50]

1989 yılına kadar düzenleme alanına ilişkin 1/5000 ölçekli plan hazırlanamadığından, kıyı alanına ait 1/1000 ölçekli uygulama imar planı uygulanamamıştır. Bu süre içerisinde 26,03,1989 yerel seçimleri sonunda Avcılar yerleşim bölgesi, yeni kurulan Küçükçekmece Belediyesi sınırları içinde kalmıştır. 01,11,1992 yerel ara seçimleri sonunda ise Küçükçekmece Belediyesi'nden ayrılarak "İlçe Belediyesi" olmuştur.

1985 yılından 1992 yılına kadar geçen süre içinde Avcılar bölgesindeki yönetsel yapının oturmaması olması ve 1/5000 ölçekli planın hazırlanmamış olması kıyı bandına ait uygulama imar planının uygulanmasını güçleştirmiştir.

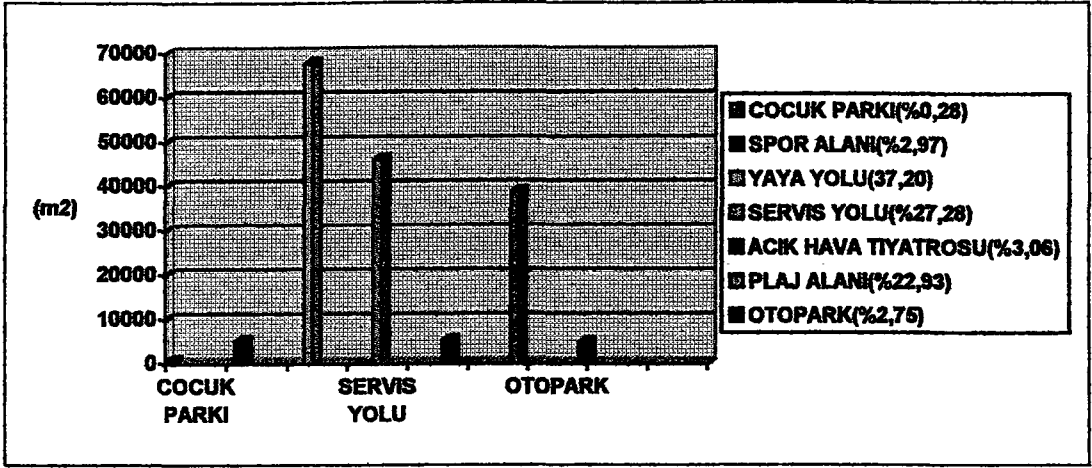
Avcılar kıyı bandına ait 1/5000 ölçekli planın hazırlanması beklenirken dolgu alan üzerinde çay bahçeleri, lokanta ve eğlence birimlerinin yapımına başlanmış ve tamamlanarak işletmeye açılmıştır. Bu tesisler, dolgu alan üzerinde uygulama imar planı dışı ve 3830 sayılı Kıyı Kanunu'na aykırı olarak konumlanmıştır. Avcılar halkı tarafından rahatlıkla kullanılamayan kıyı bandının bu şekilde tüketilmesi planlama açısından ve yasal açıdan aykırı durumlar taşıdığı gibi, topluma açık alanlarda kişi haklarının yok edilmesiyle de anayasal açıdan sakıncalar taşımaktadır. Aktif ve muhtemel heyelan bölgesinde kontrolsüz olarak gelişen bu yapılanma, jeolojik açıdan da sakıncalar taşımaktadır.

Avcılar kıyı bandının bir bölümü doğal özellikleri nedeniyle G.E.E ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından doğal sit alanı olarak tespit edilmiş olup değişik özellikler gösteren Avcılar kıyı bandının jeolojik sakıncalı alanlarının ve doğal sit alanlarının harita üzerinde belirlenip, buna uygun yapılanma koşullarına dikkat edilerek 1/5000 ve 1/1000 ölçekli planlarda gerekli görülen değişiklikler uygulama esnasında ilçe belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir.

1992 yılından bu yana Avcılar İlçe Belediyesi dolgu alan üzeri düzenleme alanlarını kısım kısım uygulamaktadır. 1999 yılı itibariyle uygulama safhası devam etmektedir.

Tablo 7. 34. Avcılar Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı [37]

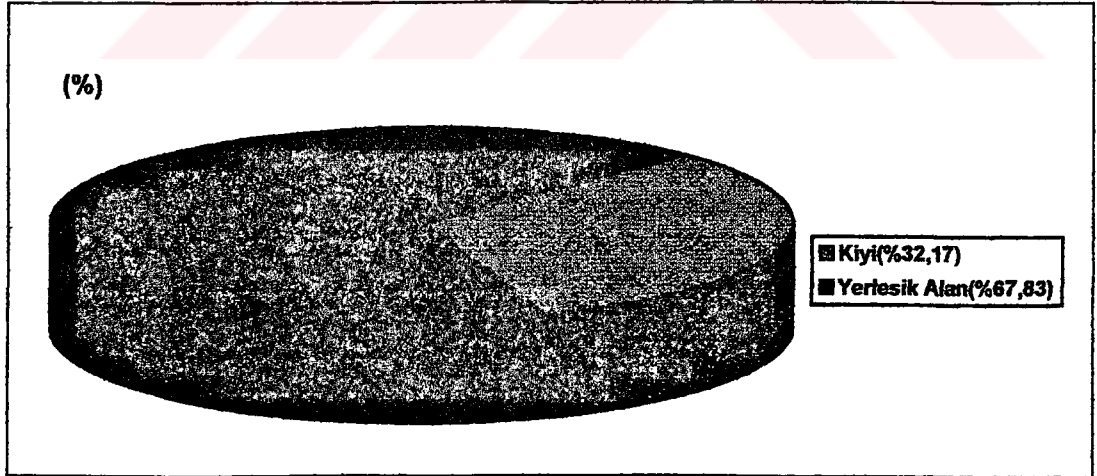
Donatı Türü	Alan (m2)	%
Çocuk Oyun Alanı	480	0,28
Spor Alanı	5.010	2,97
Yaya Yolu	67.720	37,20
Servis Yolu	46.000	27,28
Açık Hava Tiyatrosu	5.170	3,06
Alışveriş Merkezi	5.967	3,53
Plaj Alanı	38.655	22,93
Otopark	4.650	2,75
Toplam	168.652	100

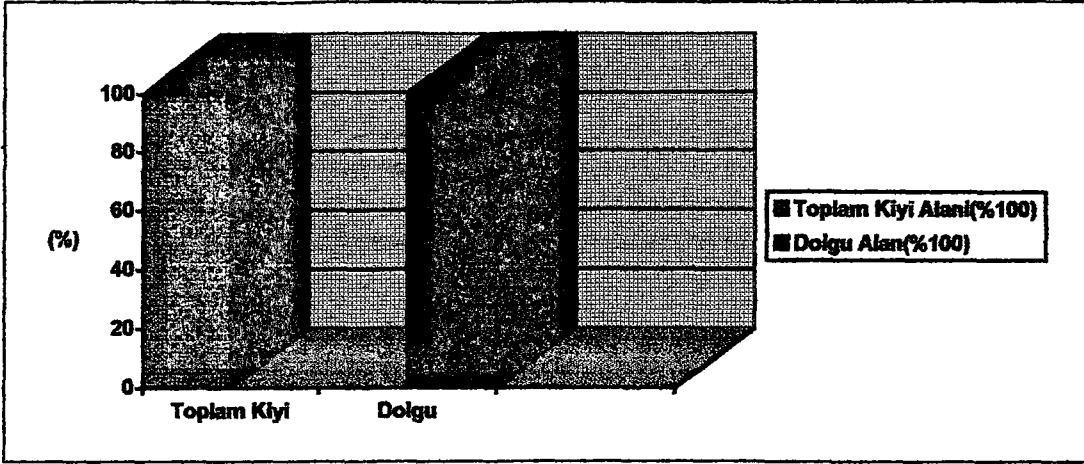
Şekil 7. 76. Avcılar Kıyı Dolgu Alanında Donatı Alanları Dağılımı [37]

7. 2. 5. 2. Avcılar İlçesi Kıyı Alanlarının İlçe Yeşil Alanları İçindeki Yeri ve İlçede Kişi Başına Düşen Açık Alan Miktarları

Avcılar İlçesi sınırları içinde yer alan toplam açık alan miktarı 466.209 m²'dir. Bu alanın % 67,83'ü (316.209 m²) yerleşik bölgede, % 32,17'si (150.000) ise kıyı alanında yer almaktadır.(Şekil 7. 77.)

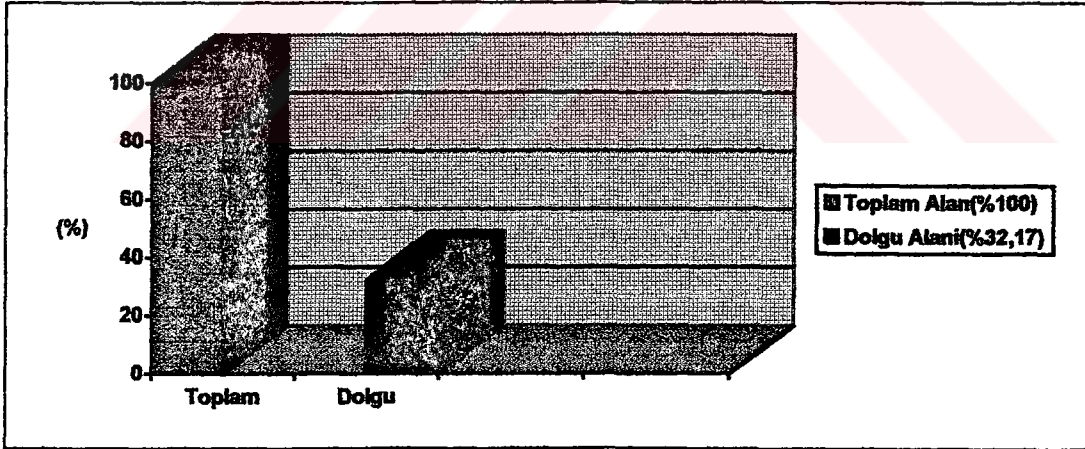

Şekil 7. 77. Avcılar İlçesindeki Açık Alanların Yerleşik Alan ve Kıyı Bölgelerine Göre Dağılımı

Şekil 7. 78. Avcılar İlçesi Düzenlenmiş Kıyı Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Avcılar İlçesi sınırları içinde yer alan kıyı şeridinin tamamı dolgu alanlar ile ileri alınmıştır. (Şekil 7. 78) İlçedeki toplam düzenlenmiş yeşil alan miktarı 466.209 m² olup bunun 150.000 m²'si dolgu alan üzerinde yer almaktadır. Toplam 350.000 m² alana sahip olan dolgu alanların sadece 150.000 m²'sinin yeşil alan düzenlemesi bitmiş durumdadır. Bu miktarlar göz önüne alındığında dolgu alanların toplam yeşil alanın % 32,17'sine denk geldiği anlaşılmaktadır. (Şekil 7. 79.)

Şekil 7. 79. Avcılar İlçesi Toplam Yeşil Alanları İçinde Dolgu Alanlarının Oranı

Son nüfus sayımına göre 214.621 nüfusa sahip olan ilçede, kişi başına düşen yeşil alan miktarı 2.17 m² olup kişi başına düşen dolgu alan miktarı ise 0,70 m²'dir.

7. 2. 6. Rumeli Yakası Kıyı Dolgu Alanlarına İlişkin Değerler

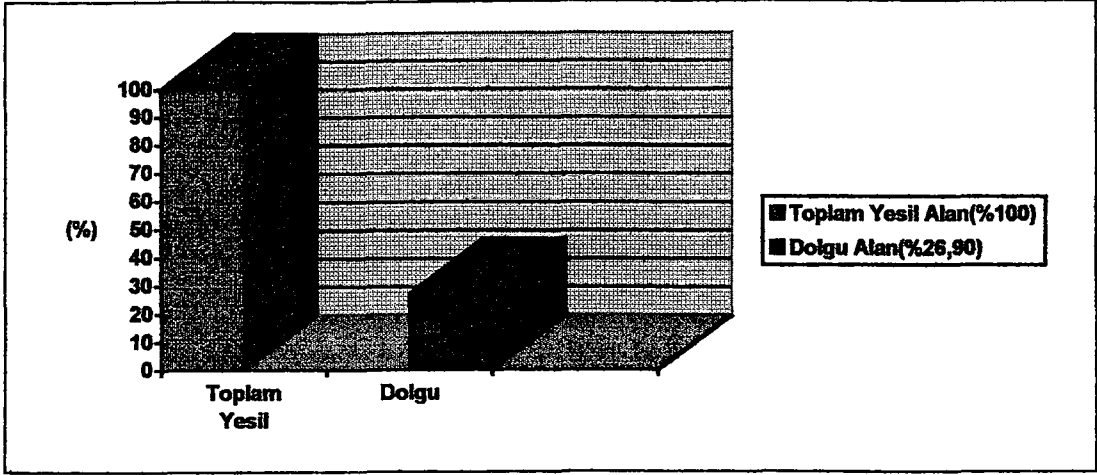
Rumeli yakasında, kıyı dolgu alana sahip ilçelere ait yeşil alan değerleri incelendiğinde, ilçelerin toplam yeşil alan miktarının 4.297.660 m2 olduğu anlaşılmaktadır. Bu toplam yeşil alan miktarının % 17,92'si (770.152 m2) dolgu alan tekniklerinden yararlanılarak kazanılmış olan alanlardır. (Tablo 7. 35.) (Tablo 7. 36.) (Şekil 7. 80.)

Tablo 7. 35. Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Değerleri

Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçeleri	Aktif Yeşil Alan(m2)	Düzenlenmiş Dolgu Alan(m2)
Avcılar	466.209	150.000
Bakırköy	1.767.046	410.000
Eminönü	636.270	90.000
Fatih	1.135.785	354.154
Zeytinburnu	292.350	152.046
Toplam	4.297.660	1.156.200

Tablo 7. 36. Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

Rumeli Yakası Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçelerinde	Toplam Aktif Yeşil Alan Miktarı	Düzenlenmiş Dolgu Alan Miktarı
m2	4.297.660	1.156.200
%	100	26,90

Şekil 7. 80. Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

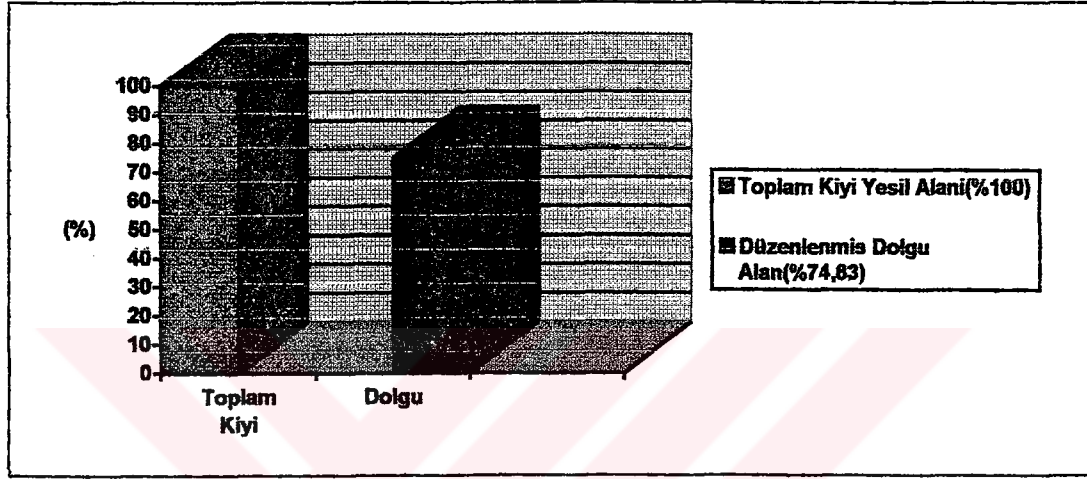
Rumeli yakasında dolgu alana sahip ilçelerin toplam düzenlenmiş kıyı alanı 1.545.215 m²'dir. Bu alanın 1.156.200 m²'si dolgu alanlar üzerinde yer almaktadır. Bu durumda düzenlenmiş kıyı alanının % 74,83'si dolgu alandır.(Tablo 7. 37.) (Tablo 7. 38.) (Şekil 7. 80.)

Tablo 7. 37. Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Kıyı Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Değerleri

Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçeleri	Kıyı Yeşil Alanı(m ²)	Düzenlenmiş Dolgu Alan(m ²)
Avcılar	150.000	150.000
Bakırköy	549.840	410.000
Eminönü	154.175	90.000
Fatih	539.154	354.154
Zeytinburnu	152.046	152.046
Toplam	1.545.215	1.156.200

Tablo 7. 38. Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Kıyı Yeşil Alan ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

Rumeli Yakası Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçelerinde	Toplam Kıyı Yeşil Alanı Miktarı	Düzenlenmiş Dolgu Alan Miktarı
m2	1.545.215	1.156.200
%	100	74,83

Şekil 7. 81. Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Toplam Kıyı Yeşil Alanı ve Düzenlenmiş Dolgu Alan Oranları

Tablo 7. 39. Rumeli Yakasında Dolgu Alana Sahip İlçelerin Kişi Başına Düşen Dolgu Yeşil Alan Miktarları

Rumeli Yakası Dolgu Alana Sahip Kıyı İlçeleri	Düzenlenmiş Kıyı Dolgu Alanı(m2)	Nüfus	Kişi Başına Düşen Yeşil Alan(m2)
Avcılar	150.000	214.621	0,70
Bakırköy	410.000	222.336	1,85
Eminönü	90.000	65.246	1,38
Fatih	354.154	432.590	0,61
Zeytinburnu	152.046	228.786	0,67
Toplam	1.156.200	1.163.579	0,99

Tablo 7. 40. Rumeli Yakası İlçelerinin Nüfus Verilerine Göre Kişi Başına Düşen Yeşil Alan Miktarları

Rumeli Yakası İlçeleri	Düzenlenmiş Kıyı Dolgu Alanı(m2)	Nüfus	Kişi Başına Düşen Dolgu Alan(m2)
Avcılar	150.000	214.621	0,70
Bağcılar	-	487.896	-
Bahçelievler	-	442.877	-
Bakırköy	410.000	222.336	1.85
Bayrampaşa	-	240.427	-
Beşiktaş	-	202.783	-
Beyoğlu	-	231.826	-
Eminönü	90.000	65.246	1,38
Esenler	-	344.428	-
Eyüp	-	254.028	-
Fatih	354.154	432.590	0,61
Gaziosmanpaşa	-	649.648	-
Güngören	-	273.915	-
Kağıthane	-	317.238	-
Küçükçekmece	-	460.388	-
Sarıyer	-	229.600	-
Şişli	-	257.049	-
Büyükçekmece	-	287.569	-
Çatalca	-	73.227	-
Silivri	-	98.873	-
Zeytinburnu	152.046	228.786	0,67
Toplam	1.156.200	6.015.351	0,19

Dolgu alana sahip ilçelerin dolgu alan m²'leri ile nüfus verileri değerlendirildiğinde ortalama kişi başına düşen yeşil alan miktarının 0,99 m² olduğu saptanmıştır. Rumeli yakası genelinde kişi başına düşen dolgu alan miktarının en yüksek olduğu ilçe Bakırköy iken, kişi başına düşen dolgu alan miktarının en az olduğu ilçe ise Zeytinburnu olarak belirlenmiştir. (Tablo 7. 39.) Rumeli yakası bütününde (21 ilçe toplamında) kişi başına düşen dolgu yeşil alan miktarı ise 0,19 m²'dir. (Tablo 7. 40.)

7. 3. İstanbul İl Sınırları İçinde Dolgu Alanlar İle İlgili Değerlendirmeler

Tez kapsamında yapılan incelemeler doğrultusunda, Anadolu Yakası kıyılarındaa 1.708.805 m² dolgu alan inşaatının Büyükşehir Belediyesi tarafından yapıldığı ancak 1.669.245 m²'lik bir dolgu alan üzerinde rekreasyonel yeşil alan düzenlemelerinin gerçekleştirilmiş olduğu saptanmıştır. Geriye kalan alanların bir kısmında kanuna aykırı bir takım düzenlemeler mevcutken, bir kısmının üzerinde de rekreasyonel yeşil alan uygulamaları henüz bitirilemediği için halkın kullanımına kapalı durumda bulunmaktadır. Aynı durum Rumeli Yakası içinde geçerlidir. Rumeli Yakası'nda 1.356.200 m² dolgu alan inşaatı yapılmış olup ancak 1.156.200 m²'sinin üzerinde rekreasyonel yeşil alan düzenlemeleri bulunmaktadır. (Tablo 7. 41.)

İstanbul İli genelinde % 59,08'i Anadolu Yakası'nda, % 40,92'si ise Rumeli Yakası kıyılarındaa olmak üzere toplam 2.825.445 m² dolgu yeşil alan düzenlemesi bulunmaktadır. Bu değerler doğrultusunda Anadolu Yakası'nda kişi başına düşen dolgu alan miktarı 0,52 m², Rumeli Yakası'nda 0,19 m² olup İstanbul İli'nde kişi başına düşen düzenlenmiş dolgu alan miktarı ise 0,3 m² olarak belirlenmiştir. (Tablo 7. 42.)

İstanbul'da gerçekleştirilen dolgu alanlarının kıyı bandı boyunca yer alan toplam uzunluğu 61 km'dir. Anadolu Yakası kıyı bandında yer alan dolgu alanların uzunluğu 34,5 km iken, Rumeli'de 26,5 km'lik bir kıyı bandı dolgu alan teknikleri ile yaratılmıştır. (Tablo 7. 43.)

Tablo 7. 41. İstanbul İl Sınırları İçinde Yer Alan Kıyı Dolgu Alanlarına Ait Alansal Değerler

İstanbul İli	Kıyı Dolgu Alanı(m2)	Düzenlenmiş Dolgu Alanı(m2)
Anadolu Yakası		
Üsküdar	63.000	63.000
Kadıköy	580.805	555.745
Maltepe	370.000	355.500
Kartal	604.000	604.000
Pendik	30.000	30.000
Tuzla	61.000	61.000
Ara Toplam	1.708.805	1.669.245
Avrupa Yakası		
Eminönü	90.000	90.000
Fatih	354.154	354.154
Zeytinburnu	152.046	152.046
Bakırköy	410.000	410.000
Avcılar	350.000	350.000
Ara Toplam	1.356.200	1.156.200
Toplam	3.065.005	2.825.445

Tablo 7. 43. İstanbul İli Kıyı Dolgularına Ait Uzunluklar

	Anadolu Yakası	Rumeli Yakası	İstanbul İli
Dolgu Alan Uzunluğu	34,5 km	26,5 km	61,0 km

Tablo 7. 42. İstanbul İli Yakalarında Kıyı Dolgu Alanlarının Dağılımı

	Anadolu Yakası	Rumeli Yakası	İstanbul İli
Düzenlenmiş Dolgu Alan(m2)	1.669.245 m2	1.156.200 m2	2.825.445 m2
%	% 59,08	% 40,92	% 100
Kişi Başına Düşen Dolgu Alanı(m2)	0,52	0,19	0,30

İstanbul ilinde toplam aktif yeşil alan miktarı 20.013.005 m2 olup, dolgu alanlar 2.825.445 m2'lik bir değer ile toplam yeşil alanların % 14.12'sini oluşturmaktadır. (Tablo 7. 44.)

İstanbul'da kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının 2,18 m2 olduğu düşünülürse, 0,3 m2'lik değeri ile dolgu alanların İstanbul yeşil alan sistemi içindeki yeri anlaşılmış olacaktır.

Tablo 7. 44. İstanbul İli Yeşil Alan Sistemi İçinde Dolgu Alanlarının Yeri

	İstanbul İli Aktif Yeşil Alanları	İstanbul İli Düzenlenmiş Dolgu Alanları
Alansal Değer (m2)	20.013.005 m2	2.825.445 m2
% Oranı	% 100	% 14,12
Kişi Başına Düşen Alan (m2)	2,18 m2	0,30 m2

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

İki kıtayı birleştiren noktada kurulmuş olan İstanbul'un tarih boyunca giderek artan önemi, kentin özel konumunun sağladığı üstünlüklerin bir sonucudur. Doğal özellikler ve taşıdığı kültür mirasının birleşimi "İstanbul Su Kenti" imajını güçlendirmektedir.

İstanbul'un ilk yerleşmeleri su kenarlarında kurulmuş ve ilişkiler deniz yolu ile sağlanmıştır. Boğaziçi, Osmanlı döneminde Boğaz kıyıları boyunca Karadeniz'e doğru giden sahil saraylar, kasırlar ve yalılar dizisi ve koru alanları ile kentin sayfiye ve mesire alanını oluşturmaktadır.

Ancak son 50 yıldan beri yaşanmakta olan kentleşme hareketleri ve sanayileşme çabaları içinde, İstanbul yoğun bir kıyı tüketimi ile karşı karşıya kalmıştır. Kıyılar sorumsuzca kullanılmış ve tahrip edilmiştir. İstanbul metropolünde kentleşme ile görülen tarihi, kültürel ve doğal değerlerin tahribi, Boğaziçi kıyılarında da izlenmiştir. Tarihi sürecin her döneminde görülen rekreasyon kullanımının yerini sanayi, depolama, liman ve ulaşım fonksiyonları almıştır.

Sonuç olarak kentli su ile, geçmişte alışık olduğu ilişkiyi kuramamakta ve su yüzeyi ulaşımında temel ortam olma özelliğini kaybetmektedir. Bu anlamda, İstanbul Kıyı Metropolü için kent açık alan sisteminin en önemli parçasını oluşturacak olan kıyı mekanlarının organizasyonu ile geçmişteki imajlarının devam ettirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Kıyı bandında yapılaşmanın yoğun olarak yer aldığı şehrimizde kıyı rekreasyon alanlarının yeniden yaratılması için dolgu alan tekniklerinden yararlanmak bir çözüm teşkil etmektedir. Ancak dolgu alanların kıyı ekolojisine olan olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda, yeni alanlar yaratma eğiliminde olmanın ötesinde mevcut açık alanların korunmasının ve varolan değerlerin yitirilmemesinin önemi büyüktür.

Tez kapsamında yapılan incelemeler sonunda, İstanbul Metropoliteni'ndeki dolgu alanlarının % 59,08'ı Anadolu Yakası kıyılarında, % 40,92'si ise Rumeli Yakası kıyılarında olmak üzere toplam 2.825.445 m² olduğu ve yeşil alan olarak düzenlenmiş olan bu dolgu alanların Marmara kıyı bandı boyunca 61 km'lik bir uzunluğa sahip olduğu saptanmış bulunmaktadır.

İstanbul Metropoliteni'nde halkın kullanımına açık toplam aktif yeşil alan miktarı 20.013.005 m², kişi başına düşen yeşil alan miktarı ise bu değer doğrultusunda 2,18 m²'dir. Dolgu alan yapım tekniklerinden yararlanılarak kazanılmış olan yeşil alanlar 2.825.445 m² ile İstanbul toplam aktif yeşil alan miktarının % 14,12'sini oluşturmaktadır.

İstanbul'da kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının 2,18 m² olduğu düşünülürse, 0,3 m²'lik değeri ile dolgu alanların, İstanbul yeşil alan sistemi içindeki yeri anlaşılacaktır.

İstanbul Metropoliteni için önemli bir yeşil alan rezervi olan bu yeni kentsel alanlarda, yasal ve yönetsel süreç, planlama, uygulama ve denetleme aşamalarında yeterli organizasyon bütünlüğü sağlanamamasından kaynaklı bazı sorunların ortaya çıktığı gözlenmiştir.

Yasal süreçten kaynaklanan sorunlar;

- Yasalarda tanımlanan yetki ve sorumlulukların birbirleri ile çakışması, kurumsal yapıdan ve yasa boşluklarından kaynaklanmaktadır. Farklı amaçlarla kurulan merkezi ve yerel kurumlar arasındaki kurumların denetimi altındaki bölgelerin sayısındaki artış ve bunlar arasında eşgüdümün sağlanamaması, ulusal kıyı alanlarının toplum yararına kullanılmasına ilişkin yetki ve görev kargaşasına yol açmaktadır.
- Ülkemizde çevre koruma, çevre sorunlarının çözümü ve çevre planlama konularını tek elden yönlendiren ve konu ile ilgili tüm kurumlar arasında eşgüdüm sağlayan ve planlama sistemi ile bütünleştiren bir organizasyon bulunmamaktadır.
- Mevzuatın anayasal açıdan sakıncalı hükümler taşıması iptal edilerek değiştirilmelerine neden olmuştur. Yeni bir yasanın hazırlanmasına kadar geçen

süreler ara boşluk dönemleri yaratmış ve bu dönemler ile de kıyılarımızda ilerde "kazanılmış hak" yaratacak yapılaşmanın önü açılmıştır.

30.03.1994 tarihli Yönetmelik'te 11.07.1992 tarihinden önce onay almış imar planlarına konu alanlarda kısmi yapılaşmanın, bu planların sahil şeridinde giren kesiminin bütününde hesaplanacağı belirtilmektedir. Şöyleki ilk aşamada her bir imar adasının kendi içinde kısmi yapılaşmaya sahip olup olmadığına bakılacak, ikinci aşamada ise 100m.lik sahil şeridi içinde kalan imar adalarının sayısının % 50'sinden fazlasında kısmi yapılaşma var ise sahil şeridi 100m. olarak revize edilmeyecek, plana göre uygulama yapılmasına devam edilecektir.

Bu yasal boyut çerçevesinde kıyı alanlarına bakıldığında kıyı bandı boyunca yer alacak olan yoğun yapılaşmaya imkan tanındığı gözlenmektedir. Kıyı bandı boyunca bu tip kullanımlara imkan tanıyan bir yönetmeliğin kıyı koruma kavramı ile ilgisi olamaz. Günümüzde kıyı alanlarında açık alanlar yaratmak uğruna; ekolojik açıdan olumsuz özellikleri bulunuyor olmasına rağmen büyük maddi yükümlülüklerin altına girilerek dolgu alanların yaratıldığı düşünüldüğünde, kıyı bandlarında yapılaşmanın önüne geçilmesinin gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.[51]

- Kıyılarla ilgili mevzuatlarda, kıyının koruma ve kullanma dengesi tam olarak kurulamamıştır. Mevzuatlar "kıyının korunması"ndan çok "nasıl ve ne kadar yapılaşabilir" şeklinde hükümleri içererek "kullanım ağırlıklı" bir yasal çerçeve hazırlamaktadır.

- Mevzuatlarda kıyıların korunması konusunda özellikle kıyıların doldurularak kıyısız alan kazanılması konusunda belirsizlikler bulunmaktadır. Şu an yürürlükte olan 3830 sayılı Kıyı Kanunu'nda "toplum yararı" gerektirdiği hallerde uygulama imar planı kararı ile dolgu yapımına izin vermektedir. Ancak dolgu işleminin hangi özellikte kıyı bölgelerinde, hangi durumlarda yapılabileceği ile ilgili hükümler bulunmamaktadır.

Kıyı Kanunu'nun dolgu alanlarla ilgili bölümünde kıyıların korunmasına yönelik olarak ise "dolgu planının hazırlanması, incelenmesi ve dolgu işleminin gerçekleşmesi aşamalarında ekolojik dengenin korunmasının esas olacağı" belirtilmiş ancak hangi kurumların bunu hangi araçlarla ve nasıl denetleyeceği

konusuna açıklık getirmemiştir. Kıyı dolguları hakkında geniş kapsamlı bir mühendislik raporunun istenmemiş olması da kanunun bir diğer eksik hükmünü oluşturmaktadır. "Kıyı koruma" zorunluluğunun yoruma açık bırakılması, mühendislik açısından bir çok tehlikeler taşıyan alanların doldurulması ile sonuçlanabilecektir.

- Dolgu alanların mühendislik açısından "nerede ve nasıl" yapılacağına karar verilmesi aşamasının ardından gelen önemli bir konu da dolgu alanlarda mimari açıdan ne tip düzenlemelerin yapılabileceğidir.

Kıyı Kanunu'na göre; devletin hüküm ve tasarrufu altındaki, kurutma ve doldurma yoluyla kazanılan araziler üzerinde kıyılarda yapılabilecek yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları düzenlenebilmektedir. Burada dikkati çeken bir nokta kıyı alanlarından farklı olarak dolgu alanlar üzerinde yol, otopark ve park oluşumlarına izin veriliyor olmasıdır. Büyük maddi yükümlülükler altına girilerek yaratılmış olan dolgu alan düzenlemelerinin, çevrenin sosyo-kültürel yapısına cevap verecek nitelikte olması, insanları dinlendiren, eğlendiren mekanlar yaratırken diğer yandan da insanların eğitimine yardımcı olacak ölçüde "doğru planlanmış" olması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yönetmeliğin 14. maddesine göre, sadece kamu yararının gerektirdiği hallerde, daha uygun alternatifler bulunmaması veya kıyı alanının yetersizliği nedeniyle ve bu uygulama imar planı kararı ile yönetmeliğin 13. maddesinde belirtilen yapı ve tesisler ile, Kanunun 7. maddesi gereği yapılabilecek kara, deniz, hava ulaşımına yönelik alt yapı tesisleri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alanın % 3'ünü yüksekliği 5,50m.'yi aşmayan takılıp sökülebilir elemanlarla inşa edilen; lokanta, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılabilir. Burada görüldüğü üzere yönetmelikte, dolgu alan üzerinde neler yapılabileceğine dair bilgiler verilmektedir. Ancak burada önemli olan nokta "park" kavramının belirtilmiş olmasıdır. Kentsel doku içerisinde yaratılacak olan bir "kent parkı" nın tasarımı; planlamanın gerçekleştirildiği yerin demografik yapısı (yaş,

cinsiyet, meslek grupları dağılımı vb.), sosyo-kültürel koşullar (yöresel eğitim ve alışkanlıklar), ekonomik yapı (gelir durumları), alan büyüklüğü, konum, iklimsel özellikler (yağış durumu, güneşlenme durumu, vb.), yörenin doğal bitki dokusu ve karakterine göre oluşturulmalıdır.

Bu anlamda, plan kararlarını vermekle sorumlu olan kişilerin "nitelikli" park yaratmak maksadıyla aldıkları kararların bir bütünlük arzettiği ve bütün fonksiyonların bir araya getirilmesiyle park kavramının yaratıldığı belirtilmelidir. Kıyı Kanunu'nda dolgu alanlar üzerinde park yapımına izin verilmesi, park bütününde yer alması uygun olan fonksiyon alanlarının da yapımına izin veriliyor olması anlamına gelmektedir. Yönetmelik'te belirtilen fonksiyon alanları dolgu alan üzerinde uygulanabilmekle birlikte, bunlara ek olarak park kavramı içinde yer alan diğer oluşumlara engel teşkil etmemektedirler. Ancak bunun ayrıntılı bir şekilde Kıyı Kanunu'nda belirtilmemiş olması uygulama safhasında bazı sorunların yaşanmasına sebep olmakta ve Kıyı Kanunu'ndaki bu açıklık sebebiyle kamuoyunda yer alabilen tepkiler doğrultusunda Maliye ve Gümrük Bakanlığı denetimi altındaki bu alanlarda, bakanlık uygulamayı durdurabilmektedir. Nitelikli kıyı düzenlemeleri yaratabilmek adına Kıyı Kanunu'ndaki açıklıkların giderilmesi gerekmektedir.

Yönetim Sürecinden Kaynaklı Sorunlar;

- Yönetim sisteminde yer alan yetki açıklıkları ve yetki çakışmaları, İstanbul Büyükşehir alanında oluşan yönetim sorunlarının ana kaynaklarındandır. Merkez, il ve ilçe yatırım ve planlama kararlarının çakışması ve yetki açıklıkları, kıyılarda farklı amaçlı uygulamalar ile sonuçlanmaktadır.
- İstanbul ili sınırlarında yer alan kıyı düzenlemelerinin, ortak koruma ve geliştirme hedefleri olan üst ölçekli bir plan kararı ile gerçekleştirilmediği, yatırım kararlarının lokal olarak alındığı görülmektedir.
- Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında yeterli koordinasyonun ve katılımın sağlanamaması sonucu, yerel ölçekteki alansal veriler düzenleme projelerine yansıtılamamaktadır.

- Büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında planlama açısından eşgüdüm sorunlarını arttıran bir plan onama, uygulama süreci bulunmaktadır. Yerel yönetimler ise bu sürece çoğu kez uymayarak kendi meclis kararları ile uygulama yapmaktadırlar.

Planlama Sürecinden Kaynaklanan Sorunlar;

- Kıyı alanlarının özellikle de kıyı dolgu alanlarının tasarımının bir uzmanlık dalı olduğunun yeterince kabul görmeyişi nedeni ile düzenlenen alanlarda istikrarlı sonuçların alınamaması önemlidir. Kıyı iklimine uygun olmayan donatı elemanları ile kıyı iklimi ve dolgu toprak özelliklerine dayanıklı olmayan bitkisel elemanların kullanımı sonucunda tahribata açık, kısa ömürlü kıyı düzenleme çalışmaları sahil şeritlerinde yer almaktadır.
- Kıyı düzenlemeleri, yerel ölçekte halkın donatı ihtiyaçları göz önüne alınmadan gerçekleştirilmektedir. Sonuçta yapılan düzenlemeler ile kıyı ilçelerinde açık alan miktarında bir artış sağlanabilmiş ise de donatılmış alan miktarında aynı artış sağlanamamıştır.
- Kıyı peyzaj çalışmalarında, "su kaynağı"ndan rekreasyonel anlamda en iyi şekilde nasıl yararlanılacağı düşünülerek planlamaların yapılması gereklidir. "Su kaynağı" sayısız rekreasyonel kullanımlara imkan veren bir oluşumdur.

Tarihsel gelişim süreci boyunca İstanbul bir "su kenti" olagelmekle birlikte İstanbullular esas olarak denizi sadece görsel olarak tanımakta, rekreasyonel ihtiyaçlarını deniz kenarındaki yeşil alanlarda karşılamakta, ancak deniz rekreasyonuna etkili bir katılım göstermemektedirler. Kıyı dolgu alanları üzerindeki düzenlemelerin yüzme, sandal, deniz bisikleti gibi aktif deniz rekreasyonunu teşvik edecek özelliklere sahip olmaması dikkat çekmektedir. Plaj alanlarının olduğu dolgu alanlarında duş, gölgelik, giyinme kabini gibi birimlere yer ayrılmamış olması ise konunun ayrı bir boyutudur.

- Kent tarihsel gelişim süreci sonunda, bugüne kadar derlediği sosyo-kültürel özellikleri ile bir "kent kimliği"ne sahiptir. Kent sistemi içinden bakıldığında bu kimliğin cadde ve sokakları, meydanları, bina ve açık alanlarından okunuyor olmasının yanısıra denizden kente bakışta kıyı silüetinin de kentin birikmiş

değerlerini, kent kimliğini yansıtıyor olması önemlidir. Kıyı dolgu alanları üzerindeki kimi düzenlemelerde bu yaklaşımın eksikliği gözlenmektedir. Avcılar kıyı bandında olduğu gibi geniş ölçekli eğlence merkezleri ile lunapark birimleri, her ne kadar halkın kullanım talebine yanıt veriyor olsa da "kent kıyı kimliği"ne olumsuz etki etmektedir.

- Üzerinde peyzaj çalışmaları yapılan olan kıyı mekanı müstakil bir oluşum değil kent kıyı bütününe bir parçasıdır. Bu anlamda, kıyı peyzaj projesinde getirilecek fonksiyon alanları ile ulaşım akslarının hatta donatı elemanları ile yumuşak peyzaj öğelerinin sahil bandı boyunca süregelen oluşuma uyumlu, akıcı ve işlevsel oluşumlar göstermesi önemlidir. Kıyı bandı üzerinde sahil gezinti yolunun kesildiği, sonra bir başka kıyı alanından başladığı yeşil alanlar ile, başka firmalar tarafından projelendirme safhalarının gerçekleştirilmiş olduğu parkların varlığı bu konunun yeterince dikkate alınmamış olduğunu göstermektedir. Özellikle Anadolu Yakası kıyı dolgu alan düzenlemelerinde yer yer bu kopukluklar algılanmaktadır.

- Kentsel peyzaj çalışmaları temel olarak, kentlinin açık alanlardan yararlanma taleplerini karşılamakla yükümlüdür ancak kentlinin rekreasyonel taleplerini eğiterek kent sistemi içindeki "açık alan niteliğini" yükseltmek de sorumluluğu altındadır. Kültürel peyzaj örneklerini bünyesinde bulunduran kıyı dolgu alanlarının yetersizliği bu anlamda dikkat çekmektedir. Sadece Rumeli Yakası kıyı dolgu alanlarının bir bölümünde üç adet ülke bahçesine yer verilmiş olmasının dışında kıyı alanlarında gözlenmemiştir. Bu ülke bahçeleri ise bakım çalışmalarının yapılmıyor olmasından kaynaklı tahrip olmuş olup, yapım amacı dışında halk tarafından kullanılmaktadır. Akvaryum, deniz müzesi gibi bir takım eğitsel peyzaj örneklerinin yokluğu kıyı dolgu alanlarında etkili bir şekilde farkedilmektedir.

- Kıyı dolgu alanlardaki düzenlemelerde gölge mekanların yetersizliği dikkat çekmektedir. Bu mekanların azlığı nedeniyle halk ağaç altı çim alanlarda oturmayı tercih etmektedir. Kullanım amacı doğrultusunda kullanılmayan mekanlarda tahribatın normalin üstünde olacağı açıktır.

- İstanbul Metropoliteni kıyı dolgu alanlarında dikkati çeken bir diğer nokta ise, sahil gezinti yolu üzerinde manzaraya hakim kısımlarda yaratılmış olan gölgelikli

ay bahçesi ünitelerinin düzenleme alanına insan akımını sağlayan önemli bir unsur olduğudur. Bu nitelikte birimlerin bulunmadığı kıyı bandlarında insan yoğunluğunun az olduğu saptanmıştır. Bu kullanımın eksikliği dikkat çekici boyuttur.

Uygulama Sürecinden Kaynaklanan Sorunlar;

- Yönetimler tarafından planlama çalışmalarının kotrol  etkili bir şekilde gerçekleşiyor olmakla birlikte aynı istikrarlı düzenin "uygulama denetiminde" var olmadığı gözlenmektedir.

Düzenleme alanlarına ilişkin yapılmış olan tasarım çalışmalarının bütünlüğü uygulamalardaki eksiklikler nedeniyle üçüncü boyutta yakalanamamaktadır. Bu durum tasarımı birebir araziye geçirmekle yükümlü olan uygulayıcıları denetleme mekanizmasının iyi işlemediğinin bir kanıtıdır.

Tasarımdan sorumlu şehir plancısı, mimar ve peyzaj mimarlarının uygulama ekibinin başına geçerek disiplinler arası işbirliğini başlatmamaları burada önemli bir etkindir.

Çeşitli araştırma ve analizlerin sonucunda titizlikle gerçekleştirilmiş olan planlamaların, keyfi sebepler özellikle de iş bitirme eğilimi doğrultusunda, araziye eksik ve yanlış şekilde tatbik edilmesi önemli bir sorundur.

Uygulama aşamasının teknik alt yapı ve bitkisel elemanlar açısından ayrı ele alınması sorunların daha iyi irdelenmesine olanak verecektir.

Teknik alt yapı sorunları;

- Döşeme elemanları açısından konu ele alındığında; sert deniz mikrokliması ile yoğun insan kullanımına karşı kalite ve yapım standartlarına uygun olan malzemeler kullanıldığında olası tahribatların önüne geçildiği saptanmış olup bu konunun dikkate alınmadığı durumlarda zemin elemanlarının zaman içinde büyük tahribatlara uğradığı görülmüştür.

- Donatı elemanlarında bank, pergola gibi birimlerde ahşap destekli yapıların kullanılması mikroklimaya en uygun tarz olmakla birlikte halkın kullanma kalitesizliği yüzünden tahribatlara uğradığı, standartlara uygun metal konstruksiyon

elemanların ise mikroklimaya karşı daha hassas ancak halkın kullanma kalitesizliğine daha dayanıklı olduğu saptanmıştır.

Bitkisel elemanlara ilişkin sorunlar;

• Kıyı dolgu alanlarında yapılan gözlemlerde belli türlerin kıyı mikroklimasına uygunluk gösterirken diğer türlerin kıyı alanındaki varlığını devam ettiremediği saptanmıştır. Yapılan çalışmalar sonunda kıyı dolgu alanında kullanıma uygun türleri ön kıyı alanına ve arka kıyı alanına uygun türler olarak ayırmanın gerekliliği anlaşılmıştır.

Ön kıyı alanına uygun ağaç ve ağaçcıklar- *Acer sp.*, *Ailanthus altissima*, *Albizia julibrissin*, *Eleagnus angustifolia*, *Fraxinus excelsior*, *Gleditsia triacanthos*, *Palatanus orientalis*, *Populus alba*, *Robinia pseudoacacia*, *Robinia pseudoacacia* "Umbraculifera", *Salix alba*, *Salix babylonica*

Ön kıyı alanına uygun çalılar- *Atriplex halimus*, *Baccharis halimifolia*, *Cotoneaster frainchettii*, *Pittosporum tobira*, *Pittosporum tobira* "nana", *Pryacantha coccinea*, *Tamarix pentandra*

Arka kıyı alanına uygun ağaç ve ağaçcıklar- *Cercis siliquastrum*, *Cupressus sempervirens*, *Cupressus macrocarpa*, *Hibiscus syriacus*, *Laburnum alpinum*, *Lagerstroemia indica*, *Malus floribunda*, *Pinus halepensis*, *Pinus brutia*, *Pinus pinea*, *Prunus spinosa*, *Thuja sp.*

Arka kıyı alanına uygun çalılar- *Berberis thunbergii* "atropurpurea", *Berberis veitchii*, *Cineria maritima*, *Cotoneaster dammeri*, *Cotoneaster horizontalis*, *Cydonia japonica*, *Euonymus japonica*, *Forsythia viridissima*, *Ligustrum sp.*, *Lonicera nitida*, *Mahonia aquifolium*, *Rosa sp.*, *Spirea bumalda*, *Spartium junceum*, *Philadelphus sp.*, *Viburnum opulus*, *Viburnum tinus*, *Veronica sp.*, *Yucca filamentosa*

Bitki seçimindeki esas nokta, dolgu alanlardaki mevcut toprak tabakasının sığ olmasına ve tabandaki tuzlu su etkisine dayanıklı bitki türlerinin tespit edilmesidir. Belirtilen bitki türleri dışında kullanılan türlerin sert deniz mikroklimasında yoğun tahribatlara uğradığı saptanmıştır. Belirtilen türlerden arka kıyı alanında başarılı olanların ön kıyı alanında kullanılması durumunda aynı tahribatlara bu türlerde de

rastlandığı saptanmıştır. Bu durumda ön kıyı ile arka kıyı dolgu alan türlerinin birbirinden ayrı düşünülmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle ibreli türlerin kıyı alanında (arka kıyı alanında bile olsa) az miktarda kullanılması yararlı olacaktır.

- Yumuşak peyzaj düzenlemelerinde uygulama ekibi tarafından çalı gruplarının dikiminin göz ardı edildiği, kitle ağaçların dikimi ile yetinildiği saptanmıştır. Kitle ağaçlar gölge etkisi yaratmaları açısından önemli olmalarına karşın, çalılarının yer almadığı bir peyzaj çalışmasında doluluk-boşluk kavramının yaratılması sağlanamamaktadır.

- Yüzey monotonluğunu kıran görsel tepe oluşumlarına kıyı dolgu alanlarında yeterince yer verilmediği gözlenmiştir. Görsel tepe oluşumlarının etkili olarak kullanıldığı kıyı dolgu alanları sadece Bakırköy-Ahırkapı ile Kartal-Maltepe arası kıyı bandlarıdır.

- Bakım ve onarım çalışmalarının yetersizliği nedeniyle çim alanlarda yoğun tahribatlara rastlanmıştır. Düzgün bir çim yüzeyine sahip olan tek düzenleme alanı Kartal-Maltepe arasındaki kısımdır. Bunun sebebi ise çalışmanın 1998 yılında yeni tamamlanmış olmasıdır.

Kullanım ve Bakım Sürecinden Kaynaklanan Sorunlar;

- Büyük maddi yükümlülükler altına girilerek gerçekleştirilen kıyı dolgu alanlarındaki açık alan düzenlemelerinin "kullanım süreleri" şüphesiz ki insanların "kullanma kalitesi" ile orantılıdır. Ancak ilgili yönetimler tarafından mekanlara yönelik sistemli bakım ve onarım çalışmalarının eksikliği ve bunun yol açtığı tahribat etkili bir şekilde gözlenmektedir.

- Kıyı dolgu alanlar üzerindeki donatı alanlarının özel işletmeye devredilenlerinde (genelde bunlar spor alanları, çay bahçeleri şeklindedir), bakım çalışmalarının yapıyor olması tahribatların önünü kesmiş ancak belediyenin kontrolündeki diğer donatı alanlarında; bankların ve pergolaları üzerindeki ahşap birimlerinin sökülüp kırıldığı, aydınlatma armatürleri ile çöp kutularının kırık olduğu, çocuk oyun

elemanlarında ise bazı elemanların yerinden çıkmış kum havuzu üzerinde duruyor olduğu gözlenmiştir.

- Kıyı bandında yer alan açık alan kullanımlarının denetimi önemli bir olgudur, özellikle çay bahçesi-kafeterya işleten kişilerin, yönetimlerin bu mekanları denetlememesinden kaynaklı olarak, sahiplenme duygusu içinde keyfi bir anlayışla yumuşak ve kaba peyzajda değişikliklere yönelmesi mekansal nitelik kaybına sebep olan diğer bir unsurdur.

İstanbul kıyı dolgu alanlarına ilişkin yasal, yönetsel, planlama, uygulama ve bakım-onarım aşamalarından kaynaklanan sorunlar gözönünde bulundurulduğunda kıyı dolgu alanlarının yapımı ve kontrolüyle ilgili etkin bir mekanizmanın kurulamamış olduğu saptanmıştır.

Kıyı dolgu alanlarının kıyı kavramından ayrılamaz bir bütün olduğu gözönünde bulundurulduğunda; İstanbul metropolünde, kıyı alanlarının sürdürülebilirlik kavramı altında kullanımı ve korunmasını sağlamak için sosyo-kültürel, ekonomik, çevresel ve yasal kaynakların planlama ile entegrasyonunu gerçekleştirecek dinamik bir birime ihtiyaç duyulmaktadır. Bu birim, kıyı alanları ile ilgili meslek dallarının her birinden, mensubu bulundukları meslek odalarını temsil eden, branşında uzman kişilerin yer aldığı, meslekler arası işbirliğinin esas alındığı bir grubun danışmanlığında, çalışmalarını gerçekleştirecektir. Bu işlevsellikte bir birimin kurulabilmesi için "İstanbul Büyükşehir Yönetim Sistemi"nde yeniden yapılanmanın sağlanması gerekmektedir.

"Kıyı Alanlarının Yönetimi" adı altında kurulacak olan birim, bugünkü yetkileri çakışan ve aralarında yeterli eşgüdümün bulunmadığı kurumsal yapıyı değiştirici, planlamada yatay ve dikey örgütlenmeler arasında ilişkiler kuran, yerel ölçekte katılıma olanak sağlayan bir yapıda olmalıdır.

Güncelliğini koruması ve kıyı alanları ile ilgili alacağı kararların doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı ile ilgili olarak dünyada gelişen diğer stratejilerle bütünlük sağlaması açısından, yeniden yapılanan Büyükşehir Yönetim Sistemi içinde yer alması düşünülen "Kıyı Alanlarının Yönetimi" biriminin, sürekli olarak uluslararası kurum ve kuruluşlar ile iletişim ve işbirliği içinde olması gerekmektedir.

"Kıyı Alanlarının Yönetimi" biriminin temel görevleri arasında;

- Birimin Anayasanın öngördüğü şekilde ülkesel kıyılarımızı "Doğal Miras" olarak gelecek kuşaklara ve insanlığa bırakılmasını sağlayacak bir "İstanbul Kıyı Alanları Stratejisi ve Politikası"nın saptanması,
- Kıyıların toplum ve kamu yararına kullanılması ilkesine bağlı kalınarak, kıyının doğal ve ekolojik özelliklerinin tespiti ile bunlara ilişkin ayrıntılı harita ve raporların hazırlanarak, kıyıların taşıma kapasitelerinin tespitinin yapılması,
- Kıyıların toplum ve kamu yararına kullanılması ilkesine bağlı kalınarak, kıyı alanları ile ilişkili mevcut tarihi ve kültürel değerlerin tespit edilmesi suretiyle envanter çalışmalarının yapılması,
- Kıyı bölgelerinde sosyal ve ekonomik yapı araştırmalarının yapılması ile kent yatırımlarının kıyı üzerindeki çevresel etkilerinin saptanması,
- Yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen doğal, ekonomik ve sosyal araştırma sonuçlarının kıyı bölgelerinin gelişimini ve korunmasını sağlamak üzere bölgesel ölçekten yerel ölçeğe indirilmesini sağlanması yer almalıdır.

İstanbul kenti doğal ve kültürel yapısı, renkli tarihsel geçmişi ile herhangi bir kıyı kenti olmanın ötesinde bir şehirdir. Tarihsel süreç içinden çıkıp günümüze kadar ulaşan bir "İstanbul Kimliği" vardır. Bu anlamda kıyı ile ilgili düzenlemelerin bu kimlik çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

Dolgu alanlar açısından konu ele alındığında, İstanbul sahil bandı gibi; girintileri, uzantıları, çıkıntıları, görsel açıdan devamlı değişim gösteren sayısız koy ve burunları ile tarihsel ve kültürel bir kimliğe sahip olan kıyı alanlarında, dolgu alanlarının kimlik kaybına veya zararına yol açması ihtimali mevcuttur. Ekolojik boyutta konu ele alındığında ise deniz ekosistemine olan olumsuz etkileri yadsınamaz. Ancak bir toplumda yaşam kalitesinin en önemli göstergelerinden biri, mevcut kamusal servislerin etkinliğidir. Kamusal servislerin etkinliği denildiğinde, temel olarak eğitim, sağlık ve yeşil alanlar olarak sıralanabilecek servislerin toplumun ihtiyaçlarını yanıtlama düzeyi anlaşılır. Hızlı ve çarpık kentleşme sonucunda kent insanının temel ihtiyaçlarından olan ulaşım ve rekreasyon ihtiyacına

yanıt verilemiyorsa, kent sisteminin işlemediği ve önemli sistem değişikliklerine gidilmesi gerektiği zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. 1984 yılı itibarıyla dolgu alanlar böylesi bir zaman diliminde ortaya çıkmıştır. Yapılan uygulamaların kent ulaşımına işlevsellik kattığı ve insanların rekreasyon ihtiyacını karşıladığı tartışılmaz. Zira Marmara kıyı bandı boyunca 61 km. uzunluğa sahip olan dolgu alanlar, 2.825.446 m2 ile İstanbul toplam aktif yeşil alan miktarının % 14,12'sini oluşturmaktadır.

İstanbul Marmara kıyı hattının büyük bir kısmında yer alan dolgu alan tekniklerinin bundan sonraki kullanımlarında öncekine oranla daha itinalı ve sistemli teknik araştırmalar sonucunda ve ancak istimlak edilmesi, yeniden düzenlenmesi imkanı olmayan, mevcut durumu ile çok yoğun yapılaşmaya sahip olan alanlarda dolgu alanlara imkan tanınması sağlanmalıdır. Burada önemli olan bir nokta, kıyı dolgu alanlarının yapım ve denetiminin bir sisteme bağlı olmayışıdır. Kıyı dolgu alanları ile ilgili bu yasal ve yönetsel boşluklar var olduğu sürece yapılan dolgu alanlardan yeterli verim almak mümkün olmayacaktır.

İstanbul Kıyı Alanları Canlandırma Politikası çerçevesinde bundan sonraki dönemlerde, dolgu alanlara öncelik tanımaktan ziyade İstanbul Kent Kimliği'nin korunması amacıyla kıyı bandlarındaki yapılaşmalar ile yanlış kullanımların gerekli yasal düzenlemeler ile önüne geçilmesi ve mevcut kıyı alanlarının yeşil alan sistemi içinde korunup değerlendirilmesi şeklinde uygulamaların yapılması uygun olacaktır.

KAYNAKLAR

- [1] **Akdoğan, G.**, 1977. Türkiye'de Kırsal Alanların Önemli Peyzaj Sorunları, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Sayı:1977/1, İstanbul, s.25
- [2] **Karadeniz, N.**, 1996. Duyarlı Ekosistemler ve Çevre Planlamada Sürdürülebilir Kullanımlar, Çevre Planlama ve Tasarımına Bütüncül Yaklaşım Sempozyumu, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Ankara, s. 185-192
- [3] **Ağırlioğlu, N.**, 1985. Kıyı Mühendisliği, Basılmamış Ders Notları, İ.T.Ü. İnşaat Fakültesi, İstanbul
- [4] **Resmi Gazete**, 1994. Kıyı Yönetmeliği, Sayı 21980, 30 Mart
- [5] **Kapdaşlı, S.**, 1992. Kıyı Mühendisliği, İ.T.Ü. Rektörlüğü Yayınları Sayı 1504, İstanbul, s. 1-15
- [6] **İnandık, H.**, 1957. Kıyı Morfolojisi ve Denizaltı Reliefi, İ.Ü. Yayınları No 732, Anıl Yayınevi, İstanbul, s. 15-20
- [7] **Alter, S.**, 1984. Peyzaj Planlama Açısından İstanbul Kıyı Bandında Dolgu Alanların Rekreatiyonel Kullanışları Üzerine Bir Araştırma, Yedikule-Mermerkule Dolgu Alanı ve Gazhane Alanı Düzenleme Çalışması, Yüksek Lisans Tezi, İ.Ü. Orman Fakültesi, İstanbul
- [8] **CERC**, 1984. Shore Protection Manuel, U.S. Army Corporetion of Engineers, U.S.A
- [9] **Karabey, H.**, 1978. Kıyı Mekanının Tanımı, Ülkesel Kıyı Mekanının Düzenlenmesi İçin Bir Yöntem Önerisi, Doktora Tezi, M.S.Ü., Yayın No.2, İstanbul
- [10] **Fanuscu, M.**, 1994. Florya, Bakırköy, Zeytinburnu, Samatya Sahil Parklarının Peyzaj Planlama İlkeleri Açısından İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- [11] **Economidou, E.**, 1982. The Ecological Value of Coastal Ecosystems, Ekistics 293, March/April, p.98-101
- [12] **Dix, G.**, 1982. Some Ecological Aspects of Coastal Development, Ekistics 293, March/ April, p. 102-107
- [13] **Zaremba, P.**, 1977. Kıyı Kentleşmesinin Yapısal Biçimleri ve İnsan Çevresi Üzerindeki Etkileri, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, 1977/2, Cilt 7,s.3-9

- [14] **Güngör, Ö.**, 1994. Yeni İmar Yasası Döneminde İstanbul Kıyı Bandındaki Uygulamaların Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- [15] **Kamış, Ö.**, 1991. Boğaziçi Kıyı Mekanında Yasal, Yönetmel ve Planlama Yaklaşımı ve Öneriler, Yüksek Lisans Tezi, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- [16] **Korça, P.**, 1988. Planlamada Kıyı Kullanımı ve Türkiye Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- [17] **Gonen, A.**, 1981. Tourism and Coastal Settlement Processes in the Mediterranean Region, *Ekistics* 290, September/October, p.378-381
- [18] **Christallerr, W.**, 1963. Some Considerations of Tourism Location in Europe, *Papers, Regional Science Association*, vol.12, p.104
- [19] **Atabay, S.**, 1989. Turizm Planlamasında Doğal Kaynakların Kullanımı Üzerine, Türkiye Son 10 Yılda Turizm Yapıları Uygulamaları Sempozyumu, Y.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Nisan 6-7
- [20] **Güleç, S.**, 1993. Kıyısız Alanların Rekreasyonel ve Turistik Yönden Planlanmasında Yeni Bir Yaklaşım, Ülkesel Kıyıların Korunması Planlaması Düzenlemesi Kolokiyumu, K.Ü. Mimarlık Fakültesi, Trabzon
- [21] **Önsoy, H. ve Özölçer, İ. ve Birben, R.**, 1993. Çevremiz, Doğu Karadeniz Kıyı Şeridinde Deniz Erozyonu ve Koruma Çareleri, Kıyılarımız Semineri, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Ankara
- [22] **Hasdemir, M.**, 1989. Ormanıçi Rekreasyon Sahalarında Sağlıklı Çevrenin Oluşturulması, *Orman Fakültesi Dergisi*, Seri B Cilt 39 Sayı 2, İstanbul, s.145
- [23] **Yıldızcı A.C.**, 1978. İstanbul'da Kentsel Doku İle Yeşil Doku Arasındaki İlişkiler ve İstanbul Yeşil Alan Sistemi İçin Bir Öneri, Doktora Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul
- [24] **Oğuz, D. ve Odabaşı, A.**, 1996. Kentsel Yeşil Alan Etkinliği, Çevre Planlama ve Tasarımında Bütüncül Yaklaşım Sempozyumu, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Ankara, 26-28 Kasım, s. 270-276
- [25] **Yıldızcı, A.C.**, 1982. Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği, Doçentlik Tezi, İ.T.Ü: Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- [26] **Çetiner, A.**, 1991. Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, Doçentlik Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul
- [27] **Evyapan, G.**, 1972. Eski Türk Bahçeleri ve Özellikle Eski İstanbul Bahçeleri, O.D.T.Ü., Ankara

- [28] **Başal, M.**, 1977. Donatı Elemanları, Basılmamış Ders Notları, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Ankara
- [29] **Güreş, G. ve Başal M.**, 1997. Kentsel Peyzaj Tasarımında Erişilebilirlik ve Sürdürülebilirlik, Doğayı Korumada Kent ve Ekoloji Sempozyumu, A.Ü. Ziraat Fakültesi, Ankara, s.102-115
- [30] **Memlük, Y. ve Yılmaz, O. ve Başal M.**, 1993. Peyzaj Konstruksiyonu, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları Sayı 1322, Ankara, s.62
- [31] **Korkut, A.B.**, 1992. Peyzaj Mimarlığı, Hasad Yayıncılık, Peyzaj Serisi, İstanbul
- [32] **Ürgeç, S.**, 1990. Genel Plantasyon ve Ağaçlandırma Tekniği, İ.Ü. Orman Fakültesi, İstanbul, s.486
- [33] **Ferguson, N.**, 1984. Right Plant Right Place, Bitki Kataloğu, London
- [34] **Resmi Gazete**, 1990. 3621 Kıyı Kanunu, 4.4.1990
- [35] **Genelgeler**, 1990-1994. Bayındırlık ve İskan bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Ankara, 1.1990-31.12.1994
- [36] **Resmi Gazete**, 1992, 3830 Sayılı Kıyı Kanunu, Sayı:21374
- [37] **İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yatırım Planlama Dairesi Arşivi**, 1998
- [38] **Anon, N.**, 1992. Kıyı Dolgu Alanlarında Yeşil Spekulasyonu, Kent Yaşam Dergisi
- [39] **TMMOB, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi**, 1993. İstanbul Raporları, İstanbul, Şubat 1992-Şubat 1993
- [40] **İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yatırım Planlama Dairesi**, 1991. Caddebostan-Bostancı Dolgu Alanı Düzenleme Projesi Raporu
- [41] **Maltepe Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü**, 1998. Arşiv İncelemesi
- [42] **İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yatırım Planlama Dairesi**, 1998. Maltepe-Kartal Arası Dolgu Alanı Düzenleme Projesi Raporu, İstanbul,1995
- [43] **Kartal Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü**, 1998. Arşiv İncelemesi, İstanbul
- [44] **Pendik İlçe Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü**, 1998. Arşiv İncelemesi, İstanbul
- [45] **İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yatırım ve Planlama Müdürlüğü**, 1997. Tuzla Merkez Kıyı Bandı Düzenlemesi Teknik Raporu, İstanbul

- [46] **Tuzla İlçe Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü**, 1998. Arşiv İncelemesi, İstanbul
- [47] **Baeer, A. and Rigby D.**, 1982. Cities Reclaim Their Edge
- [48] **Sevil, H.**, 1991. Yedikule -Yenikapı Bölgesi Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- [49] **Bakırköy İlçe Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü**, 1998. Arşiv İncelemesi
- [50] **Avcılar İlçe Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü**, 1998. Avcılar Kıyı Dolgu Alanı Düzenleme Teknik Raporu, İstanbul
- [51] **Ay, B.**, 1996. Kıyı Alanları ile İlgili Mevzuat Kıyı Planlamasına Işık Tutacak İlişkilerin Saptanması, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

EK A

KIYI KANUNU

Kanun No: 3621

Kabul Tarihi: 04,04,1990

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

Madde 1- Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devanı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararlanmasına açık, kamu yararına kullanma esaslarına tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerine ait düzenlemeleri ve bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarına ait esasları kapsar.

İstisnalar

Madde 3- Askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde veya ülke güvenliği ile doğrudan ilgili, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ait hareket ve savunma amaçlı yerlerde (konut ve sosyal tesisler hariç) özel kanun hükümlerine, diğer özel kanunlar uyarınca belirlenmiş veya belirlenecek yerlerde ise özel kanunların bu Kanuna aykırı olmayan, hükümlerine uyulur.

Tanımlar

Madde 4- Bu Kanunda geçen deyimlerden ;

Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgiyi,

Kıyı Kenar Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumluk, çalılık kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırını,

Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alanı,

Sahil Şeridi: (1,7,1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik) Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alan,

Dar Kıyı: Kıyı kenar çizgisinin, kıyı çizgisi ile çakışmasını,

Toplumun Yararlanmasına Açık Yapı: Mevzuata göre tespit ya da tasdik edilmiş kural ve ücret tarifelerine uygun biçimde, getirdiği kullanımdan belirli kişi ya da topluluklara ayrıcalıklı kullanım hakkı tanımaksızın yararlanmak istenen herkese eşit ve serbest olarak açık bulundurulan ve konut dokunulmazlığı olmayan yapıları, ifade eder.

(Son fıkra iptal: Ana Mah.'nın 18,9,1991 tarih ve E.: 1990/23, K.: 1991/29 sayılı kararı ile)

Genel Esaslar:

Madde 5- Kıyılar ile ilgili genel esaslar aşağıda belirtilmiştir.

Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır.

Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyıda ve sahil şeridinde planlama ve uygulama yapılabilmesi için kıyı kenar çizgisinin tespiti zorunludur.

Kıyı kenar çizgisinin tespit edilmediği bölgelerde talep vukuunda, talep tarihini takip eden üç ay içinde kıyı kenar çizgisinin tespiti zorunludur.

(1,7,1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik) Sahil şeritlerinde yapılacak yapılar kıyı kenar çizgisine en fazla 50 metre yaklaşabilir.

(1,7,1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik) Yaklaşma mesafesi ve kıyı kenar çizgisi arasında kalan alanlar, ancak yaya yolu, gezinti, dinlenme, seyir ve rekreatif amaçla kullanılmak üzere düzenlenebilir.

(1,7,1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik) Sahil şeritlerinin derinliği, 4 üncü maddede belirtilen mesafeden az olmamak üzere sahil şeridindeki ve sahil şeridi gerisindeki kullanımlar ve doğal eşikler de dikkate alınarak belirlenir.

(1,7,1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik) Taşıt yolları, şeridinin kara yönünde yapı yaklaşma sınırı gerisinde kalan alanda düşünülebilir.

(1,7,1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik) Sahil şeridinde düzenlenecek yapıların kullanım amacına bağlı olarak yapım koşulları yönetmelikte belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kıyı Kenar Çizgisi, Sahil Şeridi, Planlama ve Yapılanma

Kıyının Korunması, Yapı Yasağı ve Kıyıda Yapılacak Yapılar

Madde 6- Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup buralarda hiç bir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz.

Kıyılarda kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapılamaz; kum, çakıl alınamaz veya çekilemez.

Kıyılara moloz, toprak, cüruf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez.

Kıyıda, uygulama imar planı ile;

a) İskele, liman, barınak, yaşama yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları gibi kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyıyı korumak amacıyla yönelik alt yapı ve tesisler,

b) Faaliyetlerinin özellikleri gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan tersane, gemi söküm yeri ve su ürünlerini üretim ve yetiştirme tesisleri gibi, özelliği olan yapı ve tesisler,

yapılabilir.

Bu yapı ve tesisler yapım amaçları dışında kullanılamazlar.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Araziler Üzerinde Yapılabilecek Yapılar

Madde 7- Kamu yararının gerektirdiği hallerde uygulama imar planı kararı ile deniz, göl ve akarsularda ekolojik özellikler dikkate alınarak doldurma ve kurutma suretiyle arazi elde edilebilir.

Bu gibi yerlerde doldurma ve kurutmayı yapacak ilgili idarenin valiliğe iletilen teklifi, valilik görüşü ile birlikte Bayındırlık ve İskan Bakanlığına gönderilir. Bakanlık, konusuna göre ilgili kuruluşların görüşünü de almak suretiyle teklifi inceler. Uygun bulunması halinde ilgili idare tarafından uygulama imar planı hazırlanır. Bu yerler için yapılacak planlar hakkında İmar Kanunu hükümleri uygulanır. Ancak, bu planlar Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamında kalan alanlardaki planlar ise anılan Kanunun 7 nci maddesine göre tasdik edilir. Doldurma ve kurutma işlemleri yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre yapılır. Bu araziler devletin hüküm ve tasarrufu altındadır, özel mülkiyet konusu olamaz.

Bu alanlar üzerinde 6 ncı maddede belirtilen yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal alt yapı alanları düzenlenebilir.

Sahil Şeridinde Yapılabilecek Yapılar

Madde 8- Uygulama imar planı bulunmayan alanlardaki sahil şeritlerinde, 4 üncü maddede belirtilen mesafeler içinde hiç bir yapı ve tesis yapılamaz.

Uygulama imar planı bulunan yerlerde duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, cüruf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz.

Ancak bu alanlarda; uygulama imar planı kararıyla altı ve yedinci maddede belirtilen yapı ve tesislerle birlikte toplum yararına açık olmak şartıyla konaklama hariç günübirlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir.

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti

Madde 9- Kıyı kenar çizgisi, valiliklerce, kamu görevlilerinden oluşturulacak en az beş kişilik bir komisyonca tespit edilir.

Bu komisyon; jeoloji mühendisi, jeolog veya jeomorfolog, harita ve kadastro mühendisi, ziraat mühendisi, mimar ve şehir plancısı, inşaat mühendisinden oluşur.

Komisyonca tespit edilip valiliğin uygun görüşü ile birlikte gönderilen kıyı kenar çizgisi, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

Komisyonun çalışma usul ve esasları Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanan yönetmelik ile belirlenir.

Kıyı ve Sahil Şeridinde Planlar

Madde 10- Kıyıda ve sahil şeridindeki planlar bu Kanunun ve buna dayanılarak çıkarılacak yönetmeliğin hükümlerine aykırı olamaz. Bu yerlerde düzenlenen planlardan, imar mevzuatı veya yerin özelliği dolayısıyla 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu kapsamına girenler, anılan Kanunun 7 inci maddesine göre onaylanarak kesinleşir.

Kıyıda ve Doldurma Kurutma Yoluyla Kazanılan Araziler Üzerinde Yapılanmalara İzin Verilmesi

Madde 11- Bu Kanun hükümlerine göre, kıyıda ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde yapılması mümkün olan yapı ve tesislerin yapılabilmesi için, Maliye ve Gümrük Bakanlığından gerekli izin alınması zorunludur.

Yapı ruhsatı verilmesinde bu izin belgesi yeterlidir.

İzin verilme şekli ve şartları Bayındırlık ve İskan ve Maliye ve Gümrük Bakanlıklarınca birlikte tespit edilerek çıkarılacak uygulama yönetmeliğinde belirtilir.

Tapuya Şerh Verilmesi

Madde 12- Sahil şeridinde, bu Kanunun 8 inci maddesinde belirtilen hükümlere uygun olarak yapılan yapıların bu niteliklerinin, tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kontrol, İmar Mevzuatına Aykırı Yapı ve Ceza Hükümleri

Kontrol

Madde 13- Bu Kanun kapsamında kalan alanlardaki uygulamaların kontrolü; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında ise valilikçe yürütülür. İlgili bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır.

İmar Mevzuatına Aykırı Yapı

Madde 14- Bu Kanun kapsamında kalan alanlarda ruhsatsız yapılar ile ruhsat ve eklerine aykırı yapılar hakkında 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Ceza Hükümleri

Madde 15- a) Kıyıda ve uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde;

- 1- Duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engelleri oluşturanlara kum, çakıl alan veya çekenlere 5 milyon lira,
- 2- Moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici veya çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıkları dökenlere 10 milyon lira,
- 3- Kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapan, kum, çakıl alan veya çekenlere 50 milyon lira,

Para cezası verilir.

b) Bu kanun kapsamında kalan alanlarda, Kanun hükümlerine uyulmadan ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı olarak yapılan yapıların sahiplerine ve müteahhidine, 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen para cezalarının iki misli para cezası verilir.

Ancak, ruhsata bağlanması mümkün olmaması nedeniyle 3194 sayılı İmar Kanununun öngördüğü süre içerisinde yapısını yıkandan tahakkuk ettirilen para cezası alınmaz.

Para cezası, ilgisine göre doğrudan doğruya Vali veya Belediye Başkanı tarafından verilir.

Cezalara karşı, cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın uygulanmasını durdurmaz.

Bu kanunda öngörülen iş ve işlemleri süresinde yapmayan veya geciktirenlere veya Kanunu yanlış uygulayan mahalli yönetici ve diğer kamu görevlileri hakkında ayrıca kanuni takibat yapılır.

Para cezalarının ödenmemesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

Madde 16- Bu Kanunun uygulanması ile ilgili yönetmelik, Kanunun yayımından itibaren 3 ay içinde Maliye ve Gümrük, Turizm Bakanlıklarının yazılı görüşü alınarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanır.

Geçici Madde- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce mevzuat hükümlerine uygun olarak onanmış ve kısmen veya tamamen yapılaşmış 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarının sahil şeritleri ile ilgili hükümleri geçerlidir. Ancak 8 inci maddenin ikinci fıkra hükümleri saklıdır.

Geçici Madde- (1.7.1992 tarih ve 3830 sayılı kanun ile değişik) Kıssmen veya tamamen yapılaşmamış alanlarla ilgili imar planı revizyonları bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde tamamlanır.

Yürürlük

Madde 17- Bu Kanunun (...) (*) hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(*) Bu maddede yer alan "4 üncü maddesinin son fıkrası hükmü 1.3.1995 tarihinde, diğer ..." ibaresi, Anayasa Mahkemesinin 18.9.1991 tarih ve E.:1990/23, K.: 1991/29 sayılı kararıyla iptal edilmiş olup, metinden çıkarılmıştır.

EK B

KIYI KANUNUNUN UYGULANMASINA DAIR YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Yasal Dayanak

Madde 1- (13.10.1992-Sayı:21374 R.G.) Bu Yönetmelik 1.7.1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik 4.4.1990 tarih ve 3621 sayılı Kanununun 5 inci ve 16 ıncı maddeleri gereğince düzenlenmiştir.

Amaç

Madde 2- Bu yönetmeliğin amacı, deniz, tabii ve suni göller ve akarsulardan kıyı kenar çizgisinin tespiti, kıyıların kullanılması ve korunması ile kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda, deniz ve göllerin kıyılarının devamı niteliğinde olan sahil şeritlerinde planlama ve uygulama esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 3- Bu Yönetmelik, deniz, tabii ve suni göller ve akarsu kıyıları ile sahil şeritlerini, bu yerlerden kamu yararına yararlanma imkan ve şartlarını, kıyılarda ve sahil şeritlerinde planlama ve yapılanma esaslarını, doldurma ve kurutma yolu ile arazi kazanma ve kullanma esaslarını, kıyı kenar çizgisi tespit komisyonunun teşekkülü, görev ve yetkileri, çalışma şekli ile Kanunun uygulanmasına açıklık getiren esasları kapsar.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönetmelikte kullanılan deyimler aşağıda tanımlanmıştır.

Kanun: (13.10.1992-Sayı:21374 R.G.) 1.7.1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile değişik 4.4.1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu'dur.

Bakanlık: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'dır.

Kıyı Çizgisi: Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun kara parçasına değdiği noktaların birleşmesinden oluşan meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir.

Tabii ve suni göllerde Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler.

Kıyı Kenar Çizgisi: (30.3.1994-Sayı:21890 R.G.) Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu, kumsal ve kıyı kumullarından oluşan

kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, saazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı; dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise şev ya da falezin üst sınırıdır.

Bu sınır doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde de değiştirilemez.

Kıyı kenar çizgisi tesbitine konu olmayan akarsuların, deniz tabii ve suni göl kıyı kenar çizgisi olarak tesbit edilir.

Kıyı: (30.3.1994-Sayı:21890 R.G.) Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır.

a) Dar-Yüksek Kıyı: Plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan, şev veya falezle son bulan kıyılardır.

b) Alçak Basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu Lgün gölü, Lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır.

Sahil Şeridi: (13.10.1992-Sayı:21374 R.G.) Deniz, tabii ve suni göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak enaz 100 metre genişliğindeki alandır.

İki bölümden oluşan bu alan kullanım amacı ve doğal eşiklere göre belirlenir.

Sahil şeridinin birinci bölümü:

Sahil şeridinin tümü ile sadece açık alanlar olarak düzenlenen; yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, dinlenme ve bu Yönetmelikte tanımlanan rekreatif alanlardan ve yaya yollarından oluşan, kıyı kenar çizgisinden itibaren, kara yönünde yatay olarak 50 metre genişliğinde belirlenen bölümdür.

Sahil şeridinin ikinci bölümü:

Sahil şeridinin birinci bölümünden sonra, kara yönünde yatay olarak en az 50 metre genişliğinde olmak üzere belirlenen ve üzerinde sadece Kanununun 8 inci maddesinde ve bu Yönetmelikte tanımlanan toplumun yararlanmasına açık günübirlik turizm yapı ve tesisleri, taşıt yolları, açık otoparklar ve arıtma tesislerinin yer aldığı bölümdür.

Toplumun Yararlanmasına Açık Yapı: Mevzuata göre tesbit yada tasdik edilmiş kural ve ücret tarifelerine uygun biçimde, getirdiği kullanımdan belirli kişi yada topluluklara ayrıcalıklı kullanım hakkı tanımaksızın yararlanmak isteyen herkese eşit ve serbest olarak açık bulundurulmuş ve konut dokunulmazlığı olmayan yapıdır.

Akarsu: Devamlı akış gösteren ve ekli listede belirlenen akarsulardır.

Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği: 2872 sayılı Çevre Kanunu gereğince hazırlanan, 4.9.1988 tarih ve 19919 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliktir.

Teknik Yönetmelik: 31.1.1988 tarih ve 19711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Büyük Ölçekli Haritaların Yapım Yönetmeliğidir.

Su Ürünlerini Üretim ve Yetiştirme Tesisleri: 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda tanımlanan ve sadece su ürünlerini üretmek ve yetiştirmek için yapılan tesislerdir.

Günübirlik Turizm Tesisleri: (30.3.1994-Sayı: 21890 R.G.) Kamping ve konaklama ünitelerini içermeyen, duş, gölgelik, soyunma kabini, WC, kafe-bar, pastane, lokanta, çayhane, açık spor alanları, spor tesisleri, golf alanları, açık gösteri ve eğlence alanları, lunapark, fuar, su oyunları parkı ve özellik taşıyan el sanatları ürünlerinin 20 m2'yi geçmeyen sergi ve satış ünitelerini içeren yapı ve tesislerdir.

Kısmi Yapılaşma: (30.3.1994-Sayı:21890 R.G.) a) Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında; 11 Temmuz 1992 tarihinden önce belirli bir kullanım amacına dayalı olarak onaylanmış 1/1000 ölçekli mevzii imar planlarının, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik kesim içerisindeki imar adalarında; üzerinde yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan plan ve mevzuata uygun olarak tamamlanmış yapılar ile ruhsat alınarak en az subasman seviyesinde inşaatı tamamlanmış yapıların bulunduğu parsellerin sayısının veya kullanılan toplam taban alanının imar adasındaki toplam parsel sayısının veya toplam taban alanının yüzde ellisinden fazla olması durumudur.

Üzerinde birden fazla yapı yapılması mümkün olan parseller, en az su basman seviyesinde inşaatı tamamlanmış olmak kaydı ile taban alanı veya yapı sayısı itibarıyla bu kapsamda değerlendirilir.

b) Kentsel ve kırsal yerleşmelerde; meskun ve gelişme alanlarını kapsamak yerleşmenin mevcut ve projeksiyon nüfusuna dayalı gerekli tüm kullanım ve fonksiyonları içermek üzere hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik bandı içerisinde kalan kesiminde yer alan imar adalarının sayısının yüzde ellisinden fazlasında (a) bendindeki tanıma uygun yapılaşma olması durumudur. Aksi halde (a) bendi, hükümleri geçerlidir.

c) Turizm alan ve merkezlerinde; Turizm Bakanlığınca 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış turizm amaçlı uygulama imar planlarının, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik bandı içerisinde kalan kesimindeki imar adalarının yüzde ellisinden fazlasında, (a) bendindeki tanıma uygun yapılaşması olma durumudur. Aksi halde (a) bendi hükümleri geçerlidir.

d) Turizm alan ve merkezlerinde; Turizm dışı kullanımlara yönelik olarak hazırlanmış ve 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarını ilgi ve kapsamına göre (a) veya (b) bentlerindeki tanımlara uygun yapılaşmış olması durumudur.

Taşıt Yolu: (13.10.1992 -Sayı: 21374 R.G.) Halkın eğlence ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaya dönük, açık olarak düzenlenen oturma ve yemek yerleri, yemek pişirme yerleri, çeşmeler, oyun ve açık spor alanları, açık gösteri alanları ve yeşil bitki örtüsü bulunan alanlardır.

Emsal, İnşaat Alanı Kat Sayısı: (13.10.1992.-Sayı: 21374 R.G.) Yapı inşaat alanının imar parseli alanına oranıdır.

Genel Esaslar

Madde 5- Kıyılar ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Kıyılar, herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasına açıktır.

Kıyı ve sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyı, herkesin eşitlik ve serbestlikle yararlanmasına açık olup, buralarda hiçbir yapı yapılamaz; duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz.

(13.10.1992-Sayı: 21374 R.G.) Kıyılardan kum, çakıl vesaire alınamaz veya çekilemez. Kıyılarda kıyıyı değiştirecek boyutta ve kıyının doğal yapısını bozacak nitelikte kazı yapılamaz. Valilikçe uygun görülmesi ve yazılı izin verilmesi halinde Valilik denetiminde kıyının doğal yapısını değiştirmeyecek boyut ve nitelikte yapılacak kazı işlemi izin şartlarına bağlıdır. İzin şartlarına aykırı işlem yapılması halinde verilen izin iptal edilir ve Yönetmeliğin 21 inci maddesine göre cezai işlem yapılır.

Kıyılara moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici etkisi olan atık ve artıklar dökülemez. Ayrıca Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği hükümleri de geçerlidir.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve aynı Kanun gereğince çıkartılan yönetmelik hükümleri saklıdır.

Kıyıda ve sahil şeridinde planlama ve uygulama yapılabilmesi için onaylı kıyı kenar çizgisinin bulunması zorunludur.

İKİNCİ BÖLÜM

Komisyonun Teşekküllü, Çalışma Usul ve Esasları

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı

Kıyı Kenar Çizgisi Tespit Komisyonunun Teşekkülü:

Madde 6- Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonu valiliklerce, kamu görevlilerinden en az beş kişiden oluşturulur. Komisyonunda aşağıda belirlenen meslek gruplarının her birinden en az bir kişinin bulunması zorunludur.

- (13.10.1992-Sayı: 21374 R.G.) Jeoloji mühendisi ve/veya jeolog ve/veya jeomorfoloj
- Harita ve kadastro mühendisi,
- Ziraat mühendisi,

d) Mimar ve/veya şehir plancısı

e) İnşaat mühendisi

Bu üyeler arasında valinin belirleyeceği bir üye komisyon başkanlığını yürütür.

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı:

Madde 7- (30.3.1994-Sayı: 21890 R.G.) Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan alanlardaki tespit işlemlerinin valiliklerce bir program dahilinde ve en kısa sürede gerçekleştirilmesi esastır. Valiliklerce yıllık tespit programları hazırlanır.

Tespit işlemlerinin Kanun, Yönetmelik ve bu programlara uygun olarak yürütülmesi ve tamamlanması için her türlü önlem alınır. Ancak, ilgililerin tespit talebi halinde, yıllık programda olup olmadığına bakılmaksızın kıyı kenar çizgisi tespiti, bu Yönetmelik esaslarına göre öncelikle yapılır.

Kıyı kenar çizgisi tespitleri, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren hali hazır haritalar üzerinde pafta bütününde geçirilir.

a) Valiliklerce yıllık programlarına uygun olarak yapılacak kıyı kenar çizgisi tespitleri 1/1000 ölçekli onaylı hali hazır harita üzerine, yoksa 1/5000 ölçekli onaylı hali hazır harita üzerine, bunun da bulunmaması halinde 1/1000 veya 1/5000 ölçekli standart topografik harita üzerine yapılır.

b) İlgililerince kıyı kenar çizgisi tespit talebi halinde, kıyı kenar çizgisinin 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine geçirilmesi zorunludur.

1- Daha evvel 1/2000 veya 1/5000 ölçekli halihazır, fotogrametrik, kadastral veya şeritvari harita üzerine geçirilerek onaylanmış kıyı kenar çizgisi varsa; ilgililerince tespiti konu alanın 1/1000 ölçekli halihazır haritası yaptırılır, onaylatılır ve kıyı kenar çizgisi 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita üzerine aktarılarak bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesi hükümlerine göre onaylanır.

2- Onaylı kıyı kenar çizgisi bulunmayan 1/1000 ölçekli halihazır haritası bulunan yerlerde kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alan içeren kısmın 1/1000 ölçekli halihazır haritası ilgisince tamamlattırılarak onaylatıldıktan sonra geçirilir.

3- Onaylı kıyı kenar çizgisi ve 1/1000 ölçekli onaylı hali hazır haritası bulunmayan yerlerde kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde en az 200 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılarak onaylandıktan sonra geçirilir.

4- Daha önce 1/1000 ölçekli onaylı halihazır harita paftaları üzerinde kıyı kenar çizgisi olmayan kısımların haritası yaptırılarak onaylatır. Kıyı kenar çizgisi pafta bütününe tamamlanarak geçirilir.

5- Daha evvel 1/1000 ölçekli veya daha büyük ölçekli kadastral paftaları üzerine çizilerek onanmış kıyı kenar çizgilerinin 1/1000 ölçekli halihazır harita üzerine aktarılması istenirse kıyı kenar çizgisi, muhtemel kıyı kenar çizgisinden itibaren kara

yönünde en az 200 metrelik alanı içeren 1/1000 ölçekli halihazır harita ilgisince yaptırılarak onaylatıldıktan sonra bu harita üzerine aktarılır ve arşivlenmek üzere Bakanlığa gönderilir. Aktarma işleminde hata tespiti halinde düzeltilmek üzere Valiliğe iade edilir.

Tespit talepleri, haritaya ilişkin koşulların tamamlanarak Valiliğe tesliminden sonra Valiliğince 3 ay içinde sonuçlandırılır.

Kıyı kenar çizgisi tespiti, talep üzerine yapılmış ise, Bakanlığa gönderilen ozalit paftalar üzerine talep konusu taşınmaz veya taşınmazların mülkiyet sınırları da işlenir.

Kıyı Kenar Çizgisinin Arazide Tespiti ve Haritalara Geçirilmesi

Madde 8- Kanunun ve bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirlenen esaslara göre kıyı kenar çizgisi arazide tespit edilir. Bu Yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilen onaylı halihazır haritalar üzerine işlenir.

Arazide teknik yönetmelik esaslarına göre tespit edilen noktaların meydana getirdiği kıyı kenar çizgisi, usulüne uygun olarak harita üzerine geçirilir. Bu şekilde düzenlenen kıyı kenar çizgisi geçirilmiş halihazır haritalar ve bunların dayanağı belgeler komisyon tarafından imzalanır.

Arazide tespit edilen ve harita üzerine geçirilen kıyı kenar çizgisinin hangi esas ve verilere göre geçtiğini açıklayan bir tutanakla düzenlenir ve komisyon tarafından imzalanır.

Kıyı Kenar Çizgisinin Onayı.

Madde 9- Orjinal pafta, bu paftadan çoğaltılmış bir takım ozalit pafta, mahallinde tutulan tutanak ve ölçü işlemleri ile ilgili belgeler valiliğe sunulur. Valilik uygun görüşü ile birlikte bu belgeleri ve konu ile ilgili diğer belgeleri Bakanlığa gönderir.

Uygun görülen kıyı kenar çizgileri Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer. Onaylı orjinal pafta valiliğe gönderilir. Bakanlıkça uygun görülmeyen kıyı kenar çizgisi paftaları, gerekli düzeltmeler veya yeniden tespit yapılmak üzere valiliğe iade edilir.

Paftaların Çoğaltılması ve Dağıtımı

Madde 10- Bakanlıkça valiliğe gönderilen onaylı orjinal kıyı kenar çizgisi paftaları, valilikçe çoğaltılarak tapu sicil müdürlüğüne yerel maliye teşkilatına ve tespit belediye hudutları içinde ise, ilgili belediyesine gönderilir. Onaylı orjinal kıyı kenar çizgisi paftaları valilikçe muhafaza edilir.

Tespit sonucunda, kıyıda kalan özel mülkiyete konu arazilerle ilgili tapu iptal işlemleri ilgili defterdarlıkça yürütülür.

Kıyı Kenar Çizgilerinin Aleniyeti

Madde 11- Kıyı kenar çizgisi paftaları alenidir. Belediye veya valilikler kıyı kenar çizgisi paftalarının tamamını veya bir kısmının kopyalarını tespit edilece ücret karşılığında isteyenlere verir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kıyı ve Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan

Arazilerde Planlama ve Yapılanma

Kıyıda Planlama

Madde 12- Kıyılarda 1/1000 ölçekli uygulama imar planı yapılıp onaylanmadan uygulama ve yapılanmaya geçilemez. Kıyıda, gerektiğinde ilgili kuruluşların görüşleri de alınarak sadece Kanunun 6 ncı maddesi ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesindeki yapı ve tesislerin inşaatı amacıyla, imar planı yapılabilir.

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerindeki turizme dönük kullanımlar ile aynı alanlarda yer alan sahil şeritlerindeki günübirlik turizm alanlarının veya sahil şeridi dışındaki konaklama tesislerinin tamamlayıcısı ve devamı niteliğinde olan ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin (a) bendinde sayılan yapı ve tesislere ait uygulama imar planları, aynı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca Turizm Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe girer.

(13.10.1992-Sayı: 21374 R.G.) İkinci fıkra kapsamı dışında kalan uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca Bakanlık, valilik veya belediyesince onaylanarak yürürlüğe girer.

Kıyıda Yapı

Madde 13- Kıyıda onaylı uygulama imar planlarına göre ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin tüm önlemler alınmak koşulu ile aşağıdaki yapı ve tesisler yapılabilir.

a) Kıyının kamu yararına kullanımına ve kıyıyı korumak amacına yönelik alt yapı ve tesisler: İskele, Liman, Barınak, yaşama yeri, rıhtım, dalgakıran, köprü, menfez, istinat duvarı, fener, çekek yeri, kayıkhanesi, tuzla, dalyan, tasfiye ve pompaj istasyonları,

b) Faaliyetlerinin özelliği gereği kıyıdan başka yerde yapılması mümkün olmayan yapı ve tesisler: Tersane, gemi söküm yeri, su ürünleri üretim ve yetiştirme tesisleri,

c) (30.3.1994- Sayı: 21870 R.G.) Kıyılarda ayrıca uygulama imar planı yapılmadan, sabit olmayan duş, gölgelik, soyunma kabini, aralarında en az 150 metre mesafe olmak kaydı ile 6 m² yi geçmeyen büfe ve kirletici etkisi olmayan fosseptik yapımını gerektirmeyen seyyar tuvalet ve ahşap iskeleler yapılabilir.

(13.10.1992- Sayı: 21374 R.G.) (a) (b) bentlerinde sayılan yapı ve tesis alanlarında, bu kullanımların tamamlayıcısı niteliğinde ve yapılması zorunlu alt ve üst yapı tesisleri yapılabilir. Günübirlik turizm yapı ve tesisleri yapılamaz.

(30.3.1994-Sayı: 21890 R.G.) Sahil şeridinin ikinci bölümünde ve sahil şeridi gerisinde kalan özel kullanımlara ait arıtma tesisleri kıyıda yapılamaz. Bu alanlarda sadece kamu yararlı arıtma tesisleri yer alabilir.

Kıyılarda yapılan yapı ve tesisler, yapım amaçları dışında kullanılamazlar.

Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma

Madde 14- (30.3.199-Sayı: 21890 R.G.) Denizlerde, içme ve kullanma suyu kaynağı olmamak kaydı ile tabii ve suni göllerde ve akarsularda; sadece kamu yararının gerektirdiği hallerde, daha uygun alteranatifler bulunmaması veya kıyı alanının yetersizliği nedeniyle ve uygulama imar planı kararı ile bu yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesislerle, Kanunun 7 nci maddesi gereği yapılabilecek kara, deniz, hava ulaşımına yönelik alt yapı tesisleri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alanın % 3'ünü yüksekliği 5,50 m.'yi aşmayan takılıp sökülebilir elemanlarla inşa edilen; lokanta, gazino, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemi yapılarak arazi kazanılabilir.

Planların hazırlanması, incelenmesi ve doldurma ve kurutma işleminin gerçekleştirilmesi aşamalarında, ekolojik dengenin korunması, deniz, tabii ve suni göl ve akarsularla bunların çevrelerinin ve bu çevredeki canlı hayatın olumsuz etkilenmemesi esastır.

Doldurma ve Kurutma İşleminin Yapılabilmesi İçin:

- a) Doldurma ve kurutma işlemini yapacak olan ilgili idarece doldurma ve kurutma işlemine ilişkin talep valiliğe iletilir.
- b) Valilik, doldurma ve kurutma yapılmasında sakınca olup olmadığına dair gerekçeli görüşünü, teklifle birlikte Bakanlığa iletir.
- c) Bakanlık, konusuna ve bölgenin özelliğine göre ilgili kuruluşların görüşünü alarak teklifi inceler.
- d) Teklifin Bakanlıkça uygun bulunması halinde, doldurma ve kurutma alanını ve bu alandaki uygulamayı içeren uygulama imar planı, talep sahibi idarece yapılır veya yaptırılır.
- e) Doldurma ve kurutma suretiyle kazanılacak arazi, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerinden bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kullanımlara, yapı ve tesislere ait ise, uygulama imar planları aynı Kanunun 7 nci maddesi uyarınca Turizm Bakanlığı'na onaylanır.

Turizm bölge, alan ve merkezlerinde turizm dışı kullanımları içeren uygulama imar planları ile doldurma ve kurutma yoluyla arazi kazanılan diğer alanlardaki uygulama imar planları 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uyarınca yapılır veya yaptırılır.

Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girer.

f) Doldurma ve kurutma işlemleri onaylı imar planlarına uygun olarak yapılır.

Kıyıda Doldurma ve Kurutma Yoluyla Kazanılan Arazilerde İnşaat Ruhsatı

Madde 15- Kıyıda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan araziler üzerinde yapılacak olan ve bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesi ile 14 üncü maddesinin (e) bendinde sayılan yapı ve tesislere yapı ruhsatı verilebilmesi için Maliye ve Gümrük Bakanlığından gerekli iznin alınması zorunludur.

(13.10.1992-Sayı: 21374 R.G.) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca bu iznin verilmesi için; onaylı uygulama imar planı ile dolgu veya kurutmanın plan ve projesine uygun olarak gerçekleştirildiğine ilişkin plan ve projeyi onaylayan daire yazısının bulunması gerekir.

İnşaat ruhsatı verilmesi için Maliye ve Gümrük Bakanlığınca kiralama, irtifak hakkı tesisi veya tahsis işleminin yapılmış olması şarttır. Bu belgeler tapu yerine geçecek belgeler olarak kabul edilir. İnşaat ruhsatı işlemleri 3194 sayılı İmar Kanununun ilgili hükümlerine göre yürütülür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sahil Şeridi, Sahil Şeridinde

Planlama ve Yapılanma

Sahil Şeridinin Belirlenmesi

Madde 16- (13.10.1992- Sayı: 21374 R.G.) Sahil şeridinin belirlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulur.

a) (30.3.1994- Sayı: 21890 R.G.) Uygulama imar planı ilk defa yapılacak alanlarda, köy yerleşik alanlarında ve iskan dışı alanlarda sahil şeridi, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğinde olmak üzere belirlenir. Bu alanlar kapsamında daha önce mevzii imar planı onaylanmış alanların kalması durumunda mevzii imar planının kısmen veya tamamen yapılaşma bulunmayan imar adalarında da sahil şeridi en az 100 metre olarak belirlenir.

b) (30.3.1994- Sayı: 21890 R.G.) 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planı bulunan kentsel ve kırsal yerleşmelerde, turizm ve merkez alanlarındaki turizm amaçlı alanlar ile turizm merkez ve alanlarındaki kentsel ve kırsal yerleşmelerde kısmen veya tamamen yapılaşma varsa onaylı imar planındaki sahil şeridi geçerlidir. Aksi halde sahil şeridi (c) bendi uyarınca belirlenir.

c) (30.3.1994 Sayı: 21890 R.G.) 11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış mevzii imar planı ve turizm merkez ve alanlarındaki turizm dışı kullanımlara yönelik mevzii imar planı bulunan alanlarda; planda belirlenen sahil şeridinin başlangıcından itibaren ilk sırada yer alan imar adalarının kısmen veya tamamen yapılaşmış olması durumunda, gerisindeki imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olup olmadığına bakılmaksızın onaylı plandaki sahil şeridine uyulur. İlk sırada yer alan imar adalarında kısmen veya tamamen yapılaşma olmaması durumunda geriye doğru

diğer imar adalarının durumu değerlendirilerek kısmen veya tamamen yapılaşma bulunanlarının kıyı yönündeki cephe hattı esas alınarak sahil şeridi belirlenir.

11 Temmuz 1992 tarihinden önce onaylanmış uygulama imar planlarının kısmi yapılaşma bulunmayan alanları ile ilgili gerekli revizyonlar en çok bir yıl içinde Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılır. Boş ve kısmi yapılaşma bulunmayan alanlarda bu işlemler yapılmadan yapı ruhsatı verilmez.

Sahil şeridinde kıyıya geçişi engelleyecek şekilde; duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engeller oluşturulamaz. Moloz, toprak, curuf, çöp gibi çevreyi bozucu etkisi olan atık ve artıklar dökülemez, kazı yapılamaz.

Sahil şeridinde 11 Temmuz 1992 tarihinden önce, yürürlükteki plan ve/veya mevzuata uygun olarak yapılmış veya inşaat ruhsatı alınarak en az su basman seviyesine kadar inşaatı tamamlanmış yapılardaki müktesep haklar saklıdır. Bu hüküm üzere birden fazla yapı yapılmak üzere ruhsat alınmış parsellerdeki en az subasman seviyesindeki yapılar için de geçerlidir.

Sahil şeridinin birinci bölümünde yeni taşıt yolları açılmaz ancak 11 Temmuz 1992 tarihinden önce mevzuat hükümlerine uygun olarak onaylanmış planlara göre yapımına başlanmış veya kullanılmakta olan devlet kara yolları ile yapımı gerçekleştirilmiş imar yollarındaki müktesep haklar saklıdır. İnşaatına başlanmış imar yollarında ise mümkün olan en kısa mesafede iç yollarla bağlantı sağlamak üzere imar planı revizyonu yapılır. Sahil şeridi birinci bölümünde ancak iç yollarla dolgu alanlarındaki yapılmış veya yapılacak yolları bağlayan kısa geçişler için imar yolları planlanabilir.

Sahil Şeridinde Planlama

Madde 17- (13.10.1992- Sayı:21374 R.G.) Sahil şeridinde uygulama imar planı yapılıp onaylanmadan uygulamaya geçilemez. Tamamen veya kısmen yapılaşmamış sahil şeritlerinde yapılacak planlar, kanunun 5 inci maddesindeki esaslar dikkate alınarak aşağıdaki şekilde düzenlenir.

Sahil şeritlerinin birinci bölümünü içeren uygulama imar planları, tümüyle açık alan olarak toplumun kullanımına tahsis edilecek şekilde düzenlenir. Bu alanlarda sadece, yaya yolları, gezinti ve dinlenme alanları, seyir, teras ve alanları ile bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde tanımlanan rekreatif amaçlı kullunımlar ile bu yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirlenen yapı ve tesisler yer alabilir. Bu alan içinde toplumun yararlanmasına açık yapılar da dahil olmak üzere başka hiçbir yapı ve tesis yapılamaz.

Sahil Şeridinin ikinci bölümünde yapılacak planlar, bu yönetmeliğin 13 ve 14 üncü maddesinde sayılan yapı ve tesisler ile toplumun yararlanmasına açık olmak şartı ile konaklama hariç bu Yönetmelikte tanımlanan günübirlik turizm yapı ve tesislerini kapsayacak şekilde düzenlenir.

Sahil şeridinin ikinci bölümünde yapılacak günü birlik turizm yapı ve tesisleri için emsal 0,20'yi, bir (1) katı, H=4,50 metreyi, asma katlı yapılması halinde H=5,50 metreyi geçmemek üzere plan kararları getirilebilir.

2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanununa göre belirlenen turizm bölge, alan ve merkezlerinden sahil şeridini kapsayanlarda uygulama imar planları aynı kanunun 7 nci maddesi uyarınca düzenlenip onaylanarak yürürlüğe girer.

Yukarıdaki fıkra kapsamı dışında kalan uygulama imar planları, 3194 sayılı İmar Kanunun ilgili maddeleri uyarınca Bakanlık, valilik veya belediyesince onaylanarak yürürlüğe girer.

Sahil şeridinde yapılanma

Madde 18- (13.10.1992-Sayı:21374 R.G.) Bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesine göre, belirlenen sahil şeritlerinde uygulama imar planı olmaksızın hiçbir yapı ve tesis yapılamaz.

(30.3.1994-Sayı:21890 R.G.) Sahil şeridinin ikinci bölümünde veya sahil şeridi gerisinde kalan alanlarda yer alan özel yapı ve tesislere ait arıtma tesisleri sahil şeridinin birinci bölümünde yer alamaz. Bu tür arıtma tesisleri ait oldukları tesislerin mülkiyetinde ve kamuya terk edilmesi gerekli olmayan alanlarda inşa edilebilir.

(30.3.1994- Sayı:21890 R.G.) Sahil şeridinin ikinci bölümünde sadece onaylı uygulama imar planında belirlenmiş toplumun yararlanmasına açık günübirlik turizm tesisleri, bu Yönetmeliğin 13 ve 14 üncü maddelerinde belirtilen yapı ve tesisler ile kıyı ve deniz güvenliğini sağlamak amacıyla lojman, konaklama ve benzeri tesisler içermemek üzere inşa edilecek karakol ve bu gibi güvenlik yapıları yer alabilir.

Onaylı uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde kıyıya geçişi engelleyecek şekilde oluşturulmuş duvar, çit, parmaklık, telörgü, hendek, kazık ve benzeri engellerin derhal kaldırılması ilgili valilik ve belediyelerce sağlanır.

Sahil şeridinde inşaat ruhsatı verilebilmesi için, onaylı uygulama imar planı hükümlerine uygun olarak 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmeliklerine göre işlem yapılarak imar parsellerinin oluşturulması ve kamuya açık alanların kamu eline geçmesi şarttır.

İnşaat ruhsatı ve yapı kullanma izni ile ilgili işlemler, 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre yürütülür. Sahil şeridinde inşaata başlanabilmesi için, yapılacak yapıların toplumun yararlanmasına ayrılmış yapı olduğunun tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenmesi zorunludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kontrol, İmar Mevzuatına Aykırı Yapı ve Ceza

Kontrol

Madde 19- Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerindeki uygulamalar ve bunların kontrolü belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında valiliklerce yürütülür.

İlgili bakanlıkların teftiş ve kontrol yetkileri saklıdır. Yapılan işlemlerden bakanlığa bilgi verilir.

Kanun kapsamında kalan alanlar belediye veya valiliklerce imar mevzuatına aykırı yapıların önlenmesi amacıyla sürekli denetim altında tutulur. Bu amaçla gerekli tüm önlemler valilik ve belediyelerce alınır.

İmar Mevzuatına Aykırı Yapı

Madde 20- Kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerinde Kanun, plan ve bu Yönetmelik hükümlerine uyulmadan, ruhsatsız, ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapılması halinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 32 nci maddesi hükümleri uyarınca aynı kanunda belirlenen yasal süreler içinde gerekli işlem yapılır.

Ceza

Madde 21- Kanunun 15 inci maddesinde açık ve ayrıntılı olarak belirtildiği gibi;

a) Kanunla getirilmiş olan para cezaları, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye başkanları, belediye ve mücavir alan sınırları dışında valiler tarafından verilir.

b) Kıyıda ve doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda ve sahil şeritlerinde,

bu Yönetmeliğin 20 nci maddesi kapsamında kalan yapıların sahiplerine ve müteahhidine ayrı ayrı para cezası verilir. Para cezası, 3194 sayılı İmar Kanununun 42 nci maddesinde aynı durum içinde belirlenen cezanın iki misli olarak tahakkuk ve tahsil edilir.

Bu Yönetmeliğin 20 nci maddesi kapsamında işlem gören ve inşaat ruhsatına bağlanması mümkün olmayan yapıların sahiplerince süresi içinde yıkılması halinde mal sahibi adına tahakkuk eden para cezası tahsil edilmez.

Ruhsat ve eklerine aykırı olan ve aykırı kısımları yıkılarak ruhsat ve eklerine uygun hale getirilmesi gereken yapılarla ilgili yıkım işlemlerinin süresi içerisinde sahiplerince yerine getirilmesi halinde mal sahibi adına tahakkuk eden para cezası tahsil edilmez. Fenni mesuller hakkında 3194 sayılı imar kanunun 42 nci maddesi uyarınca ceza uygulaması yapılır.

c) Kıyıda ve uygulama imar planı bulunan sahil şeritlerinde;

1) Duvar, çit, parmaklık, tel örgü, hendek, kazık ve benzeri engelleri oluşturanlar izinsiz veya izin şartlarına aykırı olarak kum, çakıl vesaire alan veya çekenlere 5 milyon T.L.,

2) Moloz, toprak, curuf, çöp gibi kirletici ve çevreyi bozucu etkisi olan artık ve atıkları dökenlere 10 milyon T.L.,

3) Kıyıyı değiştirecek boyutta kazı yapan, kum, çakıl alan veya çekenlere 50 milyon T.L. para cezası verilir.

Para cezalarında 7.12.1988 tarihinde kabul edilen 3506 ve 6.12.1989 tarihinde kabul edilen 3591 sayılı kanun hükümleri geçerlidir.

d) (b) ve (c) bentlerinde belirtilen para cezalarına karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesi nezdinde itiraz edilebilir. Ancak itiraz verilen cezanın uygulamasını durdurmaz.

e) Kanunda ve bu Yönetmelikte öngörülen iş ve işlemleri süresinde yapmayan veya geciktirenler veya Kanunu yanlış uygulayan mahalli yönetici ve diğer kamu görevlileri hakkında ayrıca kanuni takibat yapılır.

f) Para cezalarının ödenmemesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 22- Valilikler bu Yönetmeliği uygulanmasını Bayındırlık ve İskan Müdürlükleri kanalıyla yürütür.

Yürürlük

Madde 23- Bu Yönetmelik yayını tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24- Bu Yönetmelik hükümlerini Bayındırlık ve İskan Bakanı yürütür.

ÖZGEÇMİŞ

Fatma Ayçim Türer 1974 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğretimini İstanbul'da tamamladı. İstanbul Beşiktaş Atatürk Anadolu Lisesi'nden 1992 senesinde mezun olduktan sonra aynı yıl İ.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünü kazandı. 18.7.1996 tarihinde Orman Fakültesi'nden Bölüm İkcinciliğı Derecesi ile mezun olarak Peyzaj Mimarı oldu. 1997 yılında İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalında öğrenimine başladı, halen Peyzaj Planlama Programında öğrenimini devam ettirmektedir.

